

bureaubroekhuizen

Van de top tot de straat

Drugscriminaliteitbeeld Utrecht 2025

Auteurs

Jolijn Broekhuizen

Shanna Mehlbaum

Kyra van den Akker

M.m.v. Larissa van Vlodorp

November, 2025

Inhoudsopgave

Hoofdstuk Samenvatting.....	5
Hoofdstuk Inleiding.....	14
Hoofdstuk 1 Kwetsbaarheden en voedingsbodem	22
Hoofdstuk 2 Aard en omvang drugscriminaliteit	33
Hoofdstuk 3 Actoren.....	43
Hoofdstuk 4 Aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit	58
Bijlage Selectiecriteria PGA	73
Hoofdstuk 1 Wijkvergelijking	75
Hoofdstuk 2 Wijkscan West	86
Hoofdstuk 3 Wijkscan Noordwest.....	91
Hoofdstuk 4 Wijkscan Overvecht	99
Hoofdstuk 5 Wijkscan Noordoost.....	110
Hoofdstuk 6 Wijkscan Oost.....	112
Hoofdstuk 7 Wijkscan Binnenstad	115
Hoofdstuk 8 Wijkscan Zuid	120
Hoofdstuk 9 Wijkscan Zuidwest.....	124
Hoofdstuk 10 Wijkscan Leidsche Rijn	131
Hoofdstuk 11 Wijkscan Vleuten-De Meern	138
Bijlage Politieregistraties	143
Bijlage Literatuur	154

Hoofdstuk Samenvatting

Inleiding

De meerjarige aanpak ‘Grenzen stellen, perspectief bieden’ (GSPB, 2021) richt zich op het tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit en is in 2022 gestart. De gemeente wil in 2025 de aanpak tussentijds evalueren. Dit huidige onderzoek heeft niet tot doel om deze aanpak te evalueren, maar om een breed en actueel beeld te geven van de aard en omvang van de problematiek in 2025. Dat beeld kan de gemeente vervolgens gebruiken als input voor de evaluatie. Dit onderzoek betreft een actualisatie van het beeld *Drugscriminaliteit Utrecht 2021* (Broekhuizen, 2021).

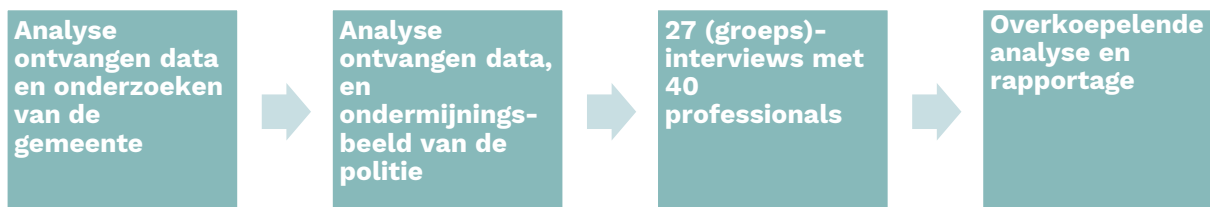
De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

Wat is bekend over de aard en omvang van drugscriminaliteit in Utrecht in 2025?

De hoofdvraag wordt beantwoord aan de hand van de subvragen:

1. Welke vormen van drugscriminaliteit vinden er plaats in Utrecht?
2. In hoeverre is er sprake van een voedingsbodem voor het betrokken raken bij drugscriminaliteit in Utrecht?
3. Wat is bekend over betrokken actoren bij drugscriminaliteit in Utrecht?
4. Hoe manifesteert drugscriminaliteit zich in de verschillende wijken van Utrecht?

Voor deze rapportage maakten we gebruik van meerdere dataverzamelmethode. Door zowel kwantitatieve als kwalitatieve bronnen te combineren hebben we de betrouwbaarheid vergroot. De onderzoeksopzet zag er als volgt uit:

De conceptwijkscans zijn tussentijds ter validering voorgelegd aan de geïnterviewde professionals. De conceptrapportage is besproken met de begeleidingscommissie, waarna de feedback is verwerkt in de definitieve rapportage.

Voedingsbodem en kwetsbaarheden

Professionals benoemen dat er verschillende factoren zijn die Utrecht en haar inwoners kwetsbaar maken voor drugscriminaliteit. Deze leiden niet per definitie tot crimineel gedrag. Wel vergroten ze de kans op betrokkenheid bij drugscriminaliteit of het plaatsvinden van drugscriminaliteit. Het gaat om anonieme locaties met weinig toezicht (door een gebrekkige sociale controle in buurten en bij specifieke locaties, zoals garageboxen en bedrijventerreinen), een kwetsbare bevolking door armoede en een door sommigen ervaren afstand tot en wantrouwen in de overheid en stigmatisering.

Bovenstaande kwetsbaarheden zijn algemeen. Voor Utrechtse jongeren specifiek worden door professionals enkele aanvullende risicofactoren genoemd: criminele familiebanden, onvoldoende ouderlijke controle en individuele risicofactoren, zoals geslacht (jongen) en IQ

(LVB).¹ Met name de combinatie van ontvankelijke jongeren en het opgroeien in buurten met veel (drugs)criminaliteit is volgens professionals risicovol.

Uit de interviews blijkt dat facilitering van drugscriminaliteit in Utrecht zich niet beperkt tot een aantal specifieke kwetsbare branches. De verschillende uitgebreide criminele netwerken en zelfstandige criminelen in de stad maken gebruik van tal van branches die daarmee bewust en onbewust drugscriminaliteit faciliteren. Verschillende branches zijn specifiek uit interviews met professionals, en/of uit cijfermatige gegevens als kwetsbaar naar voren gekomen, zoals: de autobranche (garages en verhuur), transport en logistiek, de zorg, vastgoed, schoonmaakbranche, taxibranche en beautybranche. Maar experts benadrukken dat niet alleen ondernemingen uit deze branches bij drugscriminaliteit betrokken zijn.

Aard, omvang en impact drugscriminaliteit

In het algemeen leggen criminele netwerken (of samenwerkingsverbanden) zich niet toe in de handel in één type drugs, maar zijn ze actief in meerdere drugsmarkten. De meeste handel in Utrecht vindt echter wel plaats in cocaïne.

De meest prominente en zichtbare vorm van drugshandel in Utrecht is het dealen van drugs: op straat, vanuit auto's, woningen en ondernemingen. Dit vindt in vrijwel alle wijken van Utrecht plaats. Het aantal MMA-meldingen over straathandel in drugs lag in 2024 ruim anderhalf keer zo hoog als in 2022². Drugs kunnen in Utrecht makkelijk online of telefonisch besteld worden en hier wordt actief reclame voor gemaakt, bijvoorbeeld via flyers en een bulk sms'jes. Dealers worden steeds brutaler en het aanbod steekt marketingtechnisch goed in elkaar. In vrijwel alle wijken van Utrecht komt volgens professionals het dealen van drugs vaak voor (uitgezonderd Noordoost en Oost, waar de drugsproblematiek überhaupt beperkter is). Kanaleneiland en Overvecht komen het meest prominent naar voren als locaties waar veel straathandel plaatsvindt, waarbij Kanaleneiland getypeerd wordt als 'marktplaats' voor drugshandel.

Ook tussen- en groothandel vindt plaats in Utrecht en meerdere netwerken houden zich hiermee bezig. Een deel van de geïmporteerde drugs is voor de lokale markt en de rest wordt doorgezet naar het buitenland. Er zijn verschillende voorbeelden van woningen waar drugs(productiemiddelen) zijn aangetroffen, in meerdere gevallen met jonge inwonende kinderen.

Productie van en handel in synthetische- en designerdrugs komt tevens voor, maar veel minder prominent dan cocaïnehandel. Er zijn enkele MMA-meldingen over drugslabs en aangetroffen drugslabs in de afgelopen paar jaar. Drugsafvaldumpingen worden af en toe aangetroffen in Utrecht. In 2024 ging het om vier drugsafvaldumpingen. Drugsafval is bijvoorbeeld aangetroffen net buiten de bebouwde kom bij Vleuten-De Meern en in het buitengebied van Oost.

Utrecht heeft 11 coffeeshops, maar de toevoer (henneproductie) hiervoor is niet goed in beeld. In het aantal registraties van 'vervaardigen van softdrugs' (waar hennepsteelt onder valt³) zijn over de jaren heen schommelingen te zien (tussen de 6 en 18 registraties). In 2023 is het aantal registraties het laagst (6), in 2024 het hoogst (18). Onbekend is hoeveel hennepkwekerijen er exact in Utrecht zijn aangetroffen in de afgelopen jaren.⁴

¹ Factoren die ook uit eerder onderzoek naar risicofactoren voor betrokkenheid (van jongeren bij) (drugs)criminaliteit naar voren zijn gekomen, waarover meer in hoofdstuk 1.

² De sterkste toename was er bij meldingen waar geen locatie bekend is (167 in 2022 naar 221 in 2024).

³ Onder deze categorie vallen de volgende situaties: aangetroffen hennepkwekerijen, een hennepkwekerij in opbouw, het aanwezig hebben van spullen om een hennepkwekerij te bouwen (zonder planten bijvoorbeeld) en een knipperij (locatie waar hennep toppen worden verwerkt). Informatie over het aantal (per jaar) aangetroffen hennepplantages is niet bekend.

⁴ Dit wordt niet bijgehouden. De politie geeft in een reactie hierop wel aan 'dat dit grotendeels valt in de Maatschappelijke Klasse vervaardigen softdrugs', waarin er in 2024 dus 18 registraties waren. In voetnoot 3 gaven we reeds aan welke situaties er onder deze categorie vallen.

De impact van drugscriminaliteit op de Utrechtse wijken is volgens verschillende professionals groot. Het gaat om: overlast van straatdealers, aantrekkingskracht op (kwetsbare) jongeren, misbruik van kwetsbare personen en een diepe verwevenheid van drugscriminaliteit met legale structuren.

Betrokken actoren

In dit onderzoek hebben we gekeken naar de verschillende actoren die betrokken zijn bij drugscriminaliteit in Utrecht. Criminele netwerken, uitvoerders (zoals kwetsbare jongeren en volwassenen), middenkader, kopstukken en drugsgebruikers (relevant in verband met de vraag om drugs) komen als relevante actoren hierbij naar voren.

Criminele netwerken

Uit aangeleverde politie-informatie blijkt dat er in 2023 24 aangepakte criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) in Utrecht waren: rechercheonderzoeken met een plan van aanpak. In 2024 gaat het om 42 aangepakte CSV.⁵ Het is niet bekend hoeveel van deze CSV's betrokken zijn bij drugscriminaliteit. Professionals benoemen wel dat criminele netwerken uit Utrecht betrokken zijn bij nationale en internationale cocaïnehandel. Deze netwerken zijn in het algemeen fluïde en houden zich bezig met meerdere vormen van (drugs)criminaliteit. Er zijn verschillende typen 'bedrijfsstructuren': kleine zelfstandige ondernemers met een groot netwerk en grootschalige criminele ondernemingen. De oorsprong van criminele netwerken lijkt vaak de buurt te liggen: spelers zijn samen opgegroeid of hoorden bij dezelfde jeugdgroep. Ook familierelaties worden bij drugscriminaliteit veel gezien (zoals broers die deel uit maken van een crimineel netwerk), alsmede criminele families die zich al verschillende generaties met criminaliteit bezig houden. De Utrechtse netwerken zijn bovenregionaal en internationaal actief.

Uitvoerders: (kwetsbare) jongeren en volwassenen

Personen die een uitvoerende rol hebben in drugscriminaliteit, dealen bijvoorbeeld op straat. Overkoepelend geven professionals aan dat het profiel van deze dealers verschilt. Zo kan het zowel gaan om (kwetsbare) jongeren als om (jong)volwassenen.

Om hoeveel jongeren het precies gaat die zich bezighouden met drugs dealen of een andere vorm van drugscriminaliteit is onbekend. Kansarme jongeren zijn kwetsbaar om betrokken te raken bij drugscriminaliteit, maar (zeker de minderjarigen) komen maar beperkt voor in de aan onderzoekers aangeleverde politieregistraties.

Instroommechanismen voor jongeren zijn: via criminele familieleden, via het netwerk in de buurt, via handel in vapes en snus of via aangeboden klussen online. Soms is er sprake van (actief) ronselen van jongeren, maar er is ook een grote groep jongeren die niet geronseld hoeft te worden, maar zichzelf aanmeldt om te dealen. De instroom van sommige jongeren in de drugscriminaliteit is onbekend bij professionals. Zij benoemen dat jongeren soms ineens opduiken in verband met het plegen van een ernstig delict.

Onder kwetsbare volwassenen vallen (armere) bewoners met schulden, verslaafden of daklozen en personen in een zorginstelling. Zij kunnen gemakkelijker misbruikt worden voor de opslag of het verpakken van drugs of voor het dealen van drugs in hun instelling.

Middenkader

Hiervoor beschreven we de groepen 'kwetsbare' jongeren en volwassenen die in de drugscriminaliteit in Utrecht als uitvoerders worden gebruikt. Het middenkader betreft de personen die deze uitvoerders aansturen. Deze aansturing verloopt professioneel en door het

⁵ Een kanttekening bij het tellen van CSV's is dat het om fluïde netwerken gaat. De politie licht toe dat CSV's meer gelegenheidscoalities zijn en aan verandering onderhevig. Het gaat dus niet per se om vaste en duurzame netwerken.

middenkader wordt goed verdiend: een professional schat dat de opbrengst in de drugshandel van iemand uit het middenkader tussen de 100.000-150.000 euro per jaar ligt. Professionals geven aan dat het middenkader in Utrecht momenteel niet goed in beeld is. Zij zijn in de afgelopen jaren doorgegroeid en uit zicht geraakt.

Kopstukken

Uit verschillende interviews komt naar voren dat sleutelfiguren uit de cocaïnehandel in Nederland voornamelijk in Utrecht zitten. Zo zijn Utrechters aanstuurders van het uithalen van drugs in havens (zoals Rotterdam en Antwerpen) en ze zetten elders in het land synthetische drugslabs op.

Drugsgebruikers

Utrecht kent een lokale vraag naar drugs. Uit rioolwatermetingen kan de schatting worden gedaan dat cannabis en cocaïne de meeste geconsumeerde drugs in Utrecht zijn in 2025. De schatting van de jaarlijkse straatwaarde van de geconsumeerde cannabis is in 2025 €20.885.300 en van de geconsumeerde cocaïne €23.009.600. Het gaat om een schatting van 14.561 joints en 24.410 lijntjes cocaïne per dag. In de periode tussen 2020-2025 is de schatting van cocaïnegebruik in Utrecht sterk toegenomen, van 1.614 naar 2707 mg per dag per 1.000 inwoners.⁶ Kijkende naar recente ontwikkelingen (tussen 2024 en 2025), dan is het geschatte gebruik van meth en ketamine het sterkste toegenomen en van 2-, 3- en 4-MMC en cannabis het meest afgenomen (Bron: KWR).

Uit bevindingen van de gezondheidsmonitor onder jongvolwassenen blijkt dat in Utrecht meer soft- en harddrugs wordt gebruikt dan het landelijke gemiddelde in Nederland. In vergelijking tot de andere grote steden is in 2024 het gebruik in Utrecht relatief hoog van 3- of 4-MMC, amfetamine en ketamine⁷. Studenten en verslaafde gebruikers worden door professionals vaak genoemd als groepen die relatief veel drugs gebruiken.

Aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit

Vier criminaliteitsvormen hangen aldus (politie)informatie en/of geïnterviewde professionals het meest samen met drugscriminaliteit. Het gaat om: criminele geldstromen, (excessief) geweld, plofkraken en zorgcriminaliteit.

Criminele geldstromen

De schaduw economie die samenhangt met drugscriminaliteit is volgens professionals van de recherche diep verweven in de stad Utrecht en met de lokale ondernemers. Dit gaat gepaard met criminele geldstromen. Concrete voorbeelden hiervan uit Utrecht zijn: malafide goudhandel en crypto, ondergronds bankieren en verschillende witwasconstructies via ondernemingen. Tal van branches kunnen misbruikt worden voor witwassen, zoals bruidsmodezaken, nagelsalons, zonnestudio's, beautysalons, interieurwinkels en kappers. In de praktijk is het echter vaak lastig om hard te maken is dat sprake is van witwassen en blijft het bij vermoedens. De registraties van witwassen (30 in 2024) geven (mede daardoor) geen goed inzicht in de omvang van het witwassen. Aangaande criminele geldstromen benoemen professionals dat in verschillende onderzoeken in de afgelopen twee jaar gezien is dat vastgoed is aangekocht in Spanje of Marokko. Een respondent benoemt dat het wel lastig is om dit aan te tonen, omdat landen zoals Marokko niet een volledig digitaal kadaster hebben en omdat deze aankopen ook wel contant worden gedaan.

⁶ Deze toename kan niet toegeschreven worden aan het toevoegen van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern aan de meting in 2024, aangezien de toename al zichtbaar is tussen 2020 en 2023.

⁷ Het zelf gerapporteerde amfetamine- en ketamine-gebruik door jongvolwassenen is wel vergelijkbaar met Amsterdam, maar hoger dan in Den Haag en Rotterdam.

(Excessief) geweld

Criminele drugsnetwerken hebben onderling conflicten die leiden tot (excessief) geweld in Utrecht, zoals beschietingen, plaatsens van explosieven, ontvoeringen en martelingen. De oorzaak van het geweld is vaak een gestolen partij drugs of uitblijvende betalingen. Ook in verschillende interviews komt aan de orde dat er een relatie kan zijn tussen drugscriminaliteit en (excessief) geweld in Utrecht.⁸ We hebben ons daarom nader verdiept in het aantal registraties van explosies, beschietingen, wapenbezit- en handel in Utrecht.⁹

Hieruit blijkt dat er in 2024 46 explosies en 5 beschietingen in Utrecht waren (een verdubbeling t.o.v. 2023: 21 explosies en 3 beschieten). De plegers zijn volgens professionals vaak jongeren die geen directe relatie hebben met het conflict of de betrokkenen. In 2024 zijn er 138 registraties van misdrijven rondom wapenbezit en -handel in Utrecht. Het meest gaat het over 'overige wapens' (alle andere wapens dan vuurwapens).

Plofkraken

In Utrecht is er een relatie tussen drugscriminaliteit en plofkraken. Professionals zien dat plegers van criminaliteit opportunistisch zijn, ze plegen bijvoorbeeld zowel plofkraken als drugsdelicten, als ze daar geld mee kunnen verdienen. Sommige plofkrakers zijn eerder veroordeeld voor handel van harddrugs, het bezit van harddrugs of het vervaardigen van softdrugs. En daarnaast wordt geconstateerd dat verdiensten uit plofkraken worden geïnvesteerd in drugscriminaliteit. Met een plofkraak kan in één keer veel cash vergaard worden, dat gebruikt kan worden om een paar blokken coke aan te kopen of een eigen handelsketen op te zetten.

Uit van de politie verkregen informatie blijkt dat in 2024 96 Nederlandse plofkrakers zijn aangehouden, waarvan 16 uit Utrecht. In 2023 ging het over 137 Nederlanders, waarvan 39 uit Utrecht. De plofkrakers zijn steeds meer actief in het buitenland. Eerst met name in Duitsland: Nordrhein-Westfalen, nu ook in Oostenrijk en Zwitserland. Plofkrakers wonen volgens professionals vaak in Overvecht en Kanaleneiland.¹⁰ In interviews komt naar voren dat er in de netwerken die bezig zijn met plofkraken wel sprake is van familiebanden, maar dat de meesten elkaar kennen uit de buurt, of van vroeger (dat ze bijvoorbeeld samen in een jeugdgroep zaten). Minderjarigen zijn bij plofkraken vooral betrokkenen bij 'spotten', het regelen van logistiek of van een opslaglocatie (zoals een garagebox). Hiernaast worden jongeren ook wel eens ingezet als geldezel.

Drugscriminaliteit en de zorg

Er zijn verschillende vormen van verwevenheid tussen zorg(criminaliteit) en georganiseerde (drugs)criminaliteit. Ten eerste vertellen professionals dat plegers van zorgcriminaliteit eveneens actief zijn in de drugscriminaliteit.¹¹ Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit een Utrechtse casus waarin zowel zorgfraude is vastgesteld als 25 kilo cocaïne is aangetroffen. Criminelen richten zich op meerdere kansrijke illegale verdienmodellen. Ten tweede wordt de zorgbranche gebruikt voor het witwassen van met drugs verdiende gelden. Ten derde worden jongeren in de zorg voor drugscriminaliteit ingezet. Ten vierde zijn er families waarvan de broer zich bezighoudt met drugshandel, terwijl de zus(sen) een zorgbedrijf hebben.

Op dit moment is er geen onderbouwde inschatting hoe groot de ondermijning in de zorg in Utrecht is. Over één facet van deze ondermijning (pgb-fraude), is wel een cijfermatig gegeven bekend, namelijk dat er op jaarlijkse basis in Utrecht ongeveer 100 signalen van onrechtmatig

⁸ Zo benoemen professionals voorbeelden van geweldsincidenten tussen dealers en harddrugsgebruikers en worden er bij dealers wel eens wapens aangetroffen (vaak steekwapens).

⁹ Het is wel goed om op te merken dat verschillende vormen van geweld geen relatie hoeven te hebben met drugscriminaliteit (zo worden explosieven ook steeds vaker in relationele sfeer ingezet).

¹⁰ Uit interviews met professionals uit de verschillende Utrechtse wijken komt naar voren dat plofkrakers wel in meerdere wijken woonachtig zijn: Noordwest, West, Overvecht, Zuid, Zuidwest en Leidsche Rijn.

¹¹ Dat personen actief zijn in de zorg én in de drugscriminaliteit komt uit politiestructuren niet naar voren, geeft een professional aan.

gebruik van pgb's is (bij een bestand van circa 1.200 cliënten). De aantrekkingskracht van zorgcriminaliteit komt volgens betrokkenen door: het beperkte toezicht, dat de zorg een veiligere vorm van criminaliteit betreft dan bijvoorbeeld handel in drugs of wapens en dat werken in de zorg gebruikt kan worden door advocaten om een straf te reduceren.

Drugscriminaliteit in de wijken

Per wijk is er op basis van (politie)registraties en interviewinformatie (van professionals uit de wijken) een beeld opgetekend betreffende drugscriminaliteit. Deze wijkscans (weergegeven in deelrapport II) laten zien dat er grote diversiteit is tussen de wijken in de aard en omvang van drugsproblematiek. Onderstaand vatten we de meest opvallende bevindingen¹² per wijk samen.¹³ Hierbij maken we een onderscheid tussen de voedingsbodem voor drugscriminaliteit en drugscriminaliteit en hier (mogelijk) aan gerelateerde criminaliteit.¹⁴

West

Voedingsbodem

Armoede wordt als kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit voor gedeelten van Lombok en Halve Maan-Noord genoemd. Het Demka-terrein (met veel ondernemingen en weinig zicht) wordt hiernaast als kwetsbare locatie genoemd.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In West zijn er relatief veel registraties over drugscriminaliteit. Er wordt veel gedeald (met name cocaïne). Er vinden verschillende vormen van (mogelijk) aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit: underground banking, witwassen, betrokkenheid bij plofkraak, vermoedens van zorgfraude en illegaal gokken.

Noordwest

Voedingsbodem

Op basis van cijfermatige gegevens kunnen we stellen dat er in Noordwest relatief veel sprake is van armoede en een beperkt toekomstperspectief. Ook professionals noemen de armoede als kwetsbaarheid van deze wijk. Specifieke kwetsbare locaties zijn Ondiep, Zuilen, Pijlsweerd en de Amsterdamsestraatweg.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

Er wordt volgens professionals veel gedeald in Noordwest, voornamelijk in cocaïne en heroïne. Criminele families en netwerken zijn aanwezig. Jongeren kunnen in Noordwest makkelijk in drugscriminaliteit instromen. Er is een relatief hoog aantal wapengerelateerde misdrijven en incidenten drugs- en drankoverlast. Verschillende vormen van (mogelijk) aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit komen in Noordwest naar voren: Travelex-pinautomaten voor verplaatsen geld uit drugscriminaliteit, betrokkenheid van jongeren bij plofkraak en zorgfraude.

Overvecht

Voedingsbodem

Op basis van cijfermatige gegevens kunnen we stellen dat er in Overvecht het meest sprake is van armoede en een beperkt toekomstperspectief. Professionals noemen ook veel kwetsbaarheden: de bouw (grote anonieme flats), de armoede, een cumulatie van risicofactoren

¹² De nadruk ligt hier op de bevindingen die op een negatieve wijze in het oog springen, een probleem vormen. Als er bijvoorbeeld weinig registraties zijn of armoede geen rol speelt, dan wordt dit niet specifiek benoemd.

¹³ De samenvatting van *Hoofdstuk 1 Wijkvergelijking* bevat een meer thematische samenvatting van de wijkbevindingen.

¹⁴ Het is goed om op te merken dat het voor professionals moeilijk was om inzicht te verschaffen in de omvang van de problematiek. Bij de meeste wijkscans is er daarom vanuit de interviews met name inzicht in de aard van de problematiek gekomen. Een enkele professional heeft wel een uitspraak gedaan over omvang: bijvoorbeeld de omvang van straatdealers of criminele families.

bij jongeren, de normalisatie van drugscriminaliteit, de ervaren discriminatie, de aanwezigheid van kwetsbare branches en een beperkte meldingsbereidheid. Een specifieke kwetsbare locatie is Bedrijventerrein Nieuw Overvecht.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In Overvecht zijn er relatief veel registraties over drugscriminaliteit. Er wordt veel gedeald, op straat en vanuit woningen. In de wijk zijn criminele families en netwerken aanwezig. Zij zijn betrokken bij cocaïnehandel, plofkraak en zorgfraude. Er is een relatief hoog aantal explosieven en incidenten drugs- en drankoverlast. Jongeren worden actief geronseld voor een rol bij drugscriminaliteit.

Noordoost

Voedingsbodem

Er zijn geen specifieke kwetsbaarheden naar voren gekomen in Noordoost voor drugscriminaliteit.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In gesprekken gaat het vooral over overlast: van verslaafde drugsgebruikers in de verschillende opvang- en overnachtingsplekken van de wijk en van overlastgevende (blowende of dealende) jongeren. Soms wordt opgeslagen drugs of een hennepkwekerij aangetroffen in de wijk.

Oost

Voedingsbodem

In interviews wordt benoemd dat er in Oost sprake is van een beperkte kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit. Het toegenomen aantal buitenslaaplocaties (o.a. gebruikt door drugsgebruikers) wordt wel als kwetsbaar benoemd. Het Lodewijk Napoleonplantsoen en de Sterrenwijk zijn relatief kwetsbaar door armoede en kwetsbare personen.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In wijk Oost vindt relatief weinig drugscriminaliteit plaats. Oost heeft wel meerdere hostels en opvanglocaties waar verslaafde drugsgebruikers verblijven, hetgeen voor een afzetmarkt zorgt. Meldingen van bewoners gaan het meest over dealen uit auto's en overlast van gebruikers. Meerdere incidenten van drugsproductie zijn geconstateerd op een woonwagenlocatie in Oost.

Zuid

Voedingsbodem

Uit interviews komen de volgende kwetsbaarheden naar voren in Zuid: armoede en kwetsbare gezinnen. Specifieke kwetsbare locaties zijn (een deel van) de buurt Hoograven en (in een iets mindere mate) Lunetten.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

Straatdealen komt in Zuid veel voor en is diepgeworteld in de wijk. Daarnaast worden regelmatig hoeveelheden drugs aangetroffen die groter zijn dan gebruikershoeveelheden. Meestal gaat het dan om cocaïne. Dit gebeurt met name in woningen, ook met inwonende minderjarige kinderen.

Er zijn in Zuid meerdere criminele netwerken, waar familiebanden een rol spelen, aanwezig. Inwoners uit Zuid zijn betrokken bij plofkraak.

De Binnenstad

Voedingsbodem

De Binnenstad is kwetsbaar voor drugscriminaliteit vanwege de centrale ligging, het uitgaansgebied en een groep verslaafden in de binnenstad. Er is weinig aandacht voor leegstaand vastgoed, hetgeen als risicovol wordt gezien. Specifieke kwetsbare locaties zijn het gebied rondom het station, bij het Westplein, bij gebruikersruimten, op het Lucasbolwerk en in Park Lepelenburg.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

De Binnenstad is de wijk met de meeste registraties over drugscriminaliteit. Dit komt door het uitgaanspubliek en een groep verslaafde gebruikers (en daardoor dealers), waardoor er veel wordt gedeald. Soms is jeugd bij het dealen van drugs aan verslaafden betrokken. Hiernaast komen er ook jonge dealers van andere wijken naar de binnenstad omdat ze hier een afzetmarkt hebben. Er is een relatief hoog aantal wapengerelateerde misdrijven en incidenten drugs- en drankoverlast. (Onderling) geweld vindt plaats tussen verslaafden en dealers en ook zorgfraude vindt in de Binnenstad plaats.

Zuidwest

Voedingsbodem

Op basis van cijfermatige gegevens kunnen we stellen dat er in Zuidwest relatief veel sprake is van armoede en een beperkt toekomstperspectief. Dit komt ook uit de interviews naar voren. Hiernaast is er sprake van een lage meldingsbereidheid. Specifieke kwetsbare locaties zijn: de buurt Kanaleneiland en (in een iets mindere mate) Transwijk. In deze buurten is sprake van armoede en multi-problematiek.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

Er wordt veel gehandeld in cocaïne in Zuidwest, maar ook synthetische en designerdrugs zijn populair (onder studenten). Kanaleneiland wordt getypeerd als de marktplaats om drugs te verkrijgen. Naar schatting kent Kanaleneiland tientallen straatdealers. Woningen, bedrijfspanden en garages worden gebruikt voor de tussenhandel. In de wijk zijn verschillende criminele samenwerkingsverbanden actief die zich bezig houden met grootschalige(re) drugshandel. Er zijn meerdere families bekend waar verschillende leden (drugs)criminaliteit plegen. Er is een relatief hoog aantal registraties van witwassen, wapengerelateerde misdrijven en incidenten drugs- en drankoverlast. En er komen verschillende vormen van (mogelijk) aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit voor. Personen uit Zuidwest (specifiek Kanaleneiland) zijn betrokken bij plofkraak en er zijn CSV's actief in drugscriminaliteit én zorgfraude. Het basisteam van de politie heeft te maken (gehad) met dreiging vanuit de wijk. Hiernaast komt uit de wijkscan naar voren dat afpersing van jongeren en criminele geldstromen in de wijk Zuidwest plaatsvinden.

Leidsche Rijn

Voedingsbodem

Uit interviews komen de volgende kwetsbaarheden naar voren voor Leidsche Rijn: relatief veel jeugd, weinig sociale cohesie en armoede. Er zijn ondernemingen uit verschillende kwetsbare branches en er is weinig overheidsaandacht. Specifieke kwetsbare locaties in Leidsche Rijn betreffen een achttal gemengd wooncomplexen met o.a. kwetsbare bewoners.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In Leidsche Rijn zijn er relatief veel registraties over drugscriminaliteit. Drugs is volgens professionals heel gemakkelijk te verkrijgen en wordt steeds vaker in woningen aangetroffen. Het gaat dan om verwerkingslocaties en stashlocaties van kleinere hoeveelheden cocaïne. Er is een relatief hoog aantal registraties witwassen, wapengerelateerde misdrijven en explosieven. Bij jongeren uit Leidsche Rijn valt op dat ze soms al jong betrokken raken bij het verkopen van snus, vapes of sigaretten op school, hetgeen volgens professionals wel als opstap naar drugscriminaliteit wordt gebruikt. In Leidsche Rijn zijn tot slot plofkraakers en uithalers woonachtig.

Vleuten-de Meern

Voedingsbodem

Uit interviews komen de volgende kwetsbaarheden van de wijk Vleuten-De Meern naar voren: weinig vertrouwen in de overheid, armoede en relatief veel jeugd. Specifieke kwetsbare locaties voor drugscriminaliteit zijn de industriegebieden: Oudenrijn en Overvliet.

Drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit

In Vleuten-De Meern zijn er relatief veel registraties over drugscriminaliteit. Professionals benoemen dat er op de industriegebieden van Vleuten-De Meern (Oudenrijn en het in ontwikkeling zijnde gebied Overvliet) criminele activiteiten zijn geconstateerd, die ook met drugs te maken hebben (zoals materialen voor drugsproductie). Als het gaat om opslag en verwerking wordt in Vleuten-De Meern met name cocaïne gevonden. Drugsafval wordt ook in Vleuten-De Meern aangetroffen: afval van hennepcultuur en (in mindere mate) van de productie van synthetische drugs.

Conclusie

Er is sprake van diepgewortelde drugsproblematiek in Utrecht, zichtbaar op meerdere niveaus: van de top tot op straat. Kwetsbare buurten met veel crimineel kapitaal vormen een voedingsbodem voor ontvankelijke jongeren om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Daarnaast is de facilitering van drugscriminaliteit breed verankerd en niet beperkt tot enkele branches. Door deze verwevenheid raken tal van branches – bewust of onbewust – betrokken bij drugscriminaliteit, wat de ondermijnende werking op de stad Utrecht vergroot.

Hoewel deze constatering inzicht geven in omvang van de problematiek op basis van de geraadpleegde bronnen, geeft dit niet het volledige beeld. Een (groot) gedeelte van de drugscriminaliteit speelt zich buiten het blikveld van politie, gemeente en andere overheden af en blijft onzichtbaar. De inschatting is dat slechts ‘het topje van de ijsberg’ zichtbaar is.

Wel valt op basis van dit onderzoek op dat zich tussen 2021 en 2025 een aantal ontwikkelingen heeft voorgedaan:

- Drugscriminaliteit oefent in Utrecht steeds meer aantrekkingskracht uit op jongeren: zij zoeken zelf in toenemende mate aansluiting. In verschillende wijken wordt drugscriminaliteit bovendien als steeds normaler ervaren, waardoor de drempel om in te stappen verder daalt.
- Een grotere verwevenheid tussen de legale economie en de drugseconomie: deze verwevenheid is wijdverspreid en beperkt zich niet tot specifieke branches.
- De toename van zorgcriminaliteit en de relatie met drugscriminaliteit – al is de omvang van zorgcriminaliteit op dit moment nog onbekend.
- Een grotere zichtbaarheid van drugsproblematiek in de wijken Leidsche Rijn en Vleuten de Meern, waar de bevindingen uit het onderzoek wijzen op een toename in aanwezigheid en impact.

Hoofdstuk Inleiding

Aanleiding en onderzoeksvragen

De aanpak ‘Grenzen stellen, perspectief bieden’ (GSPB) richt zich op het tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit en is in 2022 gestart. De aanpak is meerjarig. De gemeente wil in 2025 de aanpak tussentijds evalueren. Dit onderzoek heeft niet tot doel om deze aanpak te evalueren, maar om een breed en actueel beeld te geven van de aard en omvang van de problematiek in 2025. Dat beeld kan de gemeente vervolgens gebruiken als input voor de evaluatie. Dit onderzoek betreft een actualisatie van het beeld *Drugscriminaliteit Utrecht 2021* (Broekhuizen, 2021).¹⁵ De onderzoekers zijn niet gevraagd om naar aanleiding van dit beeld aanbevelingen te doen.

De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

Wat is bekend over de aard en omvang van drugscriminaliteit in Utrecht in 2025?

De vier bijbehorende subvragen:

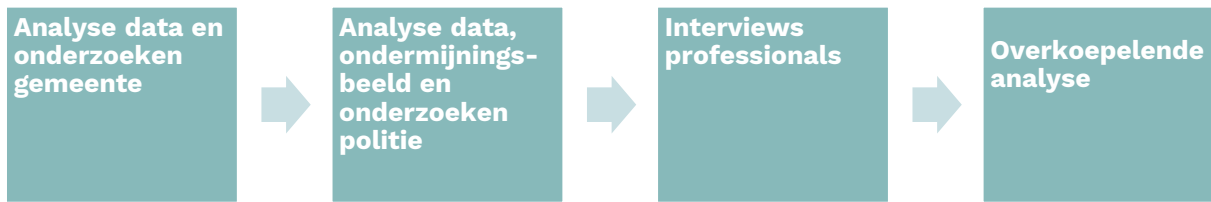
1. Welke vormen van drugscriminaliteit vinden er plaats in Utrecht?
 - a. In hoeverre heeft hierin een ontwikkeling plaatsgevonden sinds 2021?
 - b. Hoe verhoudt Utrecht zich tot andere grote steden in Nederland?
 - c. Wat is het effect van drugscriminaliteit op de Utrechtse wijken?
 - d. In hoeverre spelen online platforms en social media een rol in de drugscriminaliteit in Utrecht?
 - e. Welke branches vallen op qua kwetsbaarheid voor of aanwezigheid van drugscriminaliteit?
 - f. In hoeverre vindt er aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit plaats in Utrecht?
2. In hoeverre is er sprake van een voedingsbodem voor het betrokken raken bij drugscriminaliteit in Utrecht?
 - a. In hoeverre zijn er kenmerken van Utrecht zelf (bijvoorbeeld de ligging, kwetsbare locaties en/of branches) die Utrecht geschikt maken voor drugscriminaliteit?
 - b. In hoeverre zijn er risicofactoren aanwezig voor bewoners en meer specifiek voor jongeren om betrokken te raken bij drugscriminaliteit?
3. Wat is bekend over betrokken actoren bij drugscriminaliteit in Utrecht?
 - a. Wat is bekend over (achter)grondkenmerken van bij drugscriminaliteit betrokken actoren?
 - b. In hoeverre zijn jongeren betrokken bij drugscriminaliteit in Utrecht?
 - c. Welke rol spelen criminele netwerken¹⁶?
4. Hoe manifesteert drugscriminaliteit zich in de verschillende wijken van Utrecht?
 - a. In hoeverre verschillen de risicofactoren voor betrokkenheid bij drugscriminaliteit per wijk?
 - b. Welke vormen van drugscriminaliteit vinden plaats in de verschillende Utrechtse wijken?
 - c. Welke rol spelen branches in verschillende Utrechtse wijken?

¹⁵ En heeft an sich dus geen evaluatieve elementen.

¹⁶ Waarbij we ook kijken naar de kennis die beschikbaar is over criminele families en OMG's.

Onderzoeksozpet

Voor dit beeld van de drugsriminaliteit in Utrecht maken we gebruik van meerdere dataverzamelingsmethoden. Door zowel kwantitatieve als kwalitatieve bronnen te combineren hebben we geprobeerd de betrouwbaarheid te vergroten. Het onderzoek bevatte de volgende vier onderdelen:

Data en onderzoeken vanuit/via de gemeente

Vergelijkbaar met de gehanteerde opzet bij het tot stand komen van het beeld Drugsriminaliteit 2021 hebben we informatie van de gemeente Utrecht (Onderzoek & Advies) ontvangen. We richtten ons bij de uitvraag aan de gemeente op de periode van 2021-2024, waardoor we niet alleen beeld krijgen van de huidige stand van zaken, maar ook op de ontwikkeling sinds het vorige beeld van de drugsriminaliteit.

- MMA-meldingen drugsmisdriven, illegale en/of gedwongen prostitutie (totaal en per wijk);
- Pandsluitingen n.a.v. artikel 13b Opiumwet en n.a.v. gevaar openbare orde, veiligheid, gezondheid of zedelijkheid, 2:46 APV, Utrecht, 2021-2024;
- SES-factoren per wijk;
 - o opgroeien in minimumhuishouden (Utrecht in cijfers);
 - o laag opleidingsniveau (Utrecht in cijfers);
 - o aandeel niet rond kunnen komen (inwonersenquête via Onderzoek & Advies);
 - o aandeel vroegtijdig schoolverlaten (Leerlingenzaken Utrecht);
 - o aandeel jongeren 10-29 jaar (Utrecht in cijfers);
 - o risicoscore (Zicht op Ondernijning).
- Informatie over branches die als interessant uit interviews naar voren kwamen¹⁷:
 - o totaal aantal vestigingen;
 - o vestigingen per wijk;
 - o nadere informatie over veroordelingen;
 - o vergelijking tussen de G4.
- Rioolwatermetingen van het KWR.
- PGA-informatie n.a.v. een uitvraag door de gemeente bij PGA-experts begin oktober 2025.¹⁸

Uitgevoerde onderzoeken

Verder nemen we de voor dit beeld relevante informatie uit onderzoeken en studies over Midden-Nederland¹⁹ of specifiek Utrecht tussen 2021 en 2025 in het rapport mee. Het gaat om:

¹⁷ De zorg (en indien mogelijk: uitzendbureaus in de zorg), autobedrijven, beautybranche, kappers, belwinkels, schoonmaakbedrijven, taxibranchen. Informatie is aangeleverd door de gemeente en vergaard van Zicht op ondernijning.

¹⁸ De gemeente vroeg de PGA-experts: "Hoeveel jongeren heb je in je caseload, en hoeveel daarvan houden zich bezig of hebben zich bezig gehouden met drugsgerelateerde criminaliteit?" Zij werden gevraagd één hoofdcategorie kiezen: drugs, crimineel geld, geweld, plofkraken, ondernijning in de zorg of overig. Omdat alleen de *meest relevante* categorie mocht worden gekozen, kunnen personen die ook betrokken zijn bij drugsriminaliteit nu onder een andere categorie vallen (bijv. plofkraken). Daarnaast kwamen er enkele verschillen in werkwijzen en interpretaties tussen de PGA-experts naar voren (zoals gebruikte bronnen en definities). Daarom zullen wij bij het gebruiken van deze data spreken over een schatting.

¹⁹ Bij rapportages over Midden-Nederland is het niet altijd duidelijk in hoeverre de geschetste bevindingen Utrecht betreffen, door het bredere onderzoeksgebied.

- (On)zichtbare beelden van jonge aanwas in de drugscriminaliteit Een meta-analyse van tien deelonderzoeken in de regio Midden-Nederland (2022: Programma Straatwaarden).
- Onderzoek naar de meldingsbereidheid van ondermijnende criminaliteit op de ASW en BTNO (Bureau Broekhuizen: 2024)²⁰ en Utrecht-breed (Bureau Broekhuizen: 2025²¹).
- Veiligheidscoalitie Midden-Nederland (2024) Quickscan Malafide Goudhandel. Een verkennend onderzoek naar malafide goudhandel in Midden-Nederland. Juni, 2024.
- Onderzoek van Bureau Beke naar Overlast rondom Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg (2024)²².

Beleidsdocumentatie

- Voortgangsrapportage Grenzen stellen, perspectief bieden, 2023 [praatplaat]
- Voortgangsrapportage 2024 Samen voor Overvecht.
- Veiligheidscoalitie Midden-Nederland Uitvoeringsplan 2025-2026. District Stad-Utrecht.
- Monitoringsrapport Programma Amsterdamsestraatweg 2023.

Data en ondermijningsbeeld politie

Vergelijkbaar met het proces van het beeld Drugscriminaliteit 2021 ontvingen wij van de politie informatie. We richtten ons op de periode van 2021-2024, zodat we de ontwikkeling sinds het vorige beeld kunnen schetsen. Het gaat om:

Drugscriminaliteit: politieregistraties

- Aantal geregistreerde drugsmisdrijven en verdachten (met uitsplitsing: bezit harddrugs, bezit softdrugs, handel e.d. harddrugs, handel e.d. softdrugs en vervaardigen softdrugs).
- Vergelijking Arnhem, Rotterdam, Den Haag, Amsterdam per 10.000 inwoners.
- Van drugsmisdrijven verdachte minderjarige jongeren (bezit harddrugs, bezit softdrugs, handel e.d. harddrugs, handel e.d. softdrugs en vervaardigen softdrugs)
- Verdachten van verschillende vormen van drugsmisdrijven per Utrechtse wijk (bezit harddrugs, bezit softdrugs, handel e.d. harddrugs, handel e.d. softdrugs en vervaardigen softdrugs)

Aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit: politieregistraties

- Criminele geldstromen
 - Registraties van witwassen (ook per 10.000 inwoners in vergelijking tot Arnhem, Rotterdam, Den Haag, Amsterdam)
- Gewelddsmisdrijven (wapens en excessief geweld)
 - Registraties: bezit vuurwapens, handel vuurwapens, bezit overige wapens, handel overige wapens
 - Verdachten van plegen van wapengerelateerde misdrijven per Utrechtse wijk (bezit vuurwapens, handel vuurwapens, bezit overige wapens)
- Aantal verdachten van witwassen per Utrechtse wijk

Ondermijningsbeeld Midden-Nederland

Voor dit Drugscriminaliteitbeeld 2025 maakten we gebruik van de publiekversie van het ondermijningsbeeld van Midden-Nederland. Het betreft de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli 2024). Deze notitie is

²⁰ Broekhuizen (2024) en Broekhuizen (2025a).

²¹ Broekhuizen (2025b).

²² Kuppens, Van Esseveldt & Ferwerda (2024).

opgesteld door de afdeling DRIO van de politie-eenheid Midden-Nederland op verzoek van de bestuurlijke werkgroep GOC (Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit). Deze notitie is een regionaal beeld – over geheel Midden-Nederland.

Aanvullende informatie van de politie die niet uit het politieregistratiesysteem komt

- (Top) branches met FIU-registraties.
- Plofkraak: aantal subjecten uit Utrecht betrokken bij plofkraak (handmatige administratie)
- Drugsafvaldumping
- Explosies/beschietingen
- Informatie Ondernijning in de Zorg.

Interviews professionals

We hebben 27 (groeps)interviews gehouden met 40 professionals, die ofwel in een specifieke wijk actief zijn (bijvoorbeeld als wijkagent of gebiedsmanager veiligheid) ofwel overkoepelend een goed beeld kunnen hebben over drugscriminaliteit in Utrecht (zoals de Districtsrecherche van de politie of betrokkenen bij de Persoonsgerichte Aanpak). De te interviewen lijst stelden we samen met de gemeente en de politie. Tabel 1.1 geeft een overzicht van alle uitgevoerde interviews. De interviews duurden tussen de 1 en 2 uur.

De interviews per wijk richtten zich zowel op de kwetsbaarheid van de wijk voor drugsgerelateerde criminaliteit als de ervaren vormen van drugscriminaliteit (en hieraan gerelateerde criminaliteit) die in de wijk plaatsvinden. Hierbij is ook aandacht besteed aan de betrokkenheid van jongeren en criminele families en op de belangrijkste ontwikkelingen sinds 2021. De meer overkoepelende interviews richtten zich op de kwetsbaarheid van Utrecht, de belangrijkste fenomenen in Utrecht en op de betrokkenen bij drugscriminaliteit (zoals jongeren, criminele families en criminele netwerken). Ook hier gingen we in op de belangrijkste ontwikkelingen hierin sinds 2021.

Voor de interviews is een semigestructureerde topiclijst gehanteerd. Een medior of senior onderzoeker leidde het interview. Een junior onderzoeker droeg zorg voor de verslaglegging. De interviewdata zijn gecodeerd in Atlas TI en vervolgens geanalyseerd.

Tabel 1.1 Interviews ten behoeve van het Drugscriminaliteitbeeld Utrecht 2025

	Datum	Teams/ locatie	Wijk/overkoepelend/ thema	Aantal pers.	Organisatie/functie
1	28 april	Teams	Overkoepelend	1	Operationeel Teamleider THOR
2	9 mei	Teams	West	1	Gebiedsmanager Veiligheid
3	12 mei	Teams	Zuidwest	1	Gebiedsmanager Veiligheid
4	12 mei	Teams	Overvecht en Noordwest	1	OE politie
5	13 mei	Teams	West, Zuidwest en Zuid	1	OE politie
6	13 mei	Teams	Overkoepelend	1	OM
7	13 mei	Locatie	Binnenstad	1	Gebiedsmanager Veiligheid
8	13 mei	Teams	Overvecht	3	Gebiedsmanager ondernijning BTNO, hoofdinspecteur BUIT, Gebiedsmanager Veiligheid
9	13 mei	Locatie	Overkoepelend	1	VTH
10	14 mei	Teams	Leidsche Rijn en Vleuten De Meern	2	Gebiedsmanagers Veiligheid
11	15 mei	Teams	Overvecht		Reclassering
12	15 mei	Locatie	Oost en Noordoost	2	Gebiedsmanager Veiligheid
13	15 mei	Locatie	Overkoepelend	2	RIO en Detentie en Terugkeer

14	15 mei	Locatie	Overkoepelend	2	PGA
15	15 mei	Locatie	Oost, Noordoost en Binnenstad	1	OS politie
16	15 mei	Locatie	Overkoepelend	3	DR politie
17	15 mei	Locatie	Zuid	1	Gebiedsmanager Veiligheid
18	20 mei	Teams	Leidsche Rijn en Vleuten De Meern	1	Wijkagent
19	20 mei	Teams	Noordwest	4	Gebiedsmanager Veiligheid, gebiedsmanager ondermijning ASW, wijkagent politie, Inspecteur Handhaving VTH
20	23 mei	Teams	Overkoepelend	1	Jongerenwerker
21	26 mei	Teams	Overkoepelend	2	Jeugdreclassering
22	27 mei	Locatie	Overkoepelend		MT OOV-veiligheid-GSPB, coördinator Detentie en Terugkeer
23	4 juni	Teams	Zorgcriminaliteit en Plofkraken	1	Beleidsadviseur Ondermijning in de Zorg en projectleider Integrale Aanpak Plofkraken.
24	17 juni	Locatie	Overkoepelend	3	Team en programmaleider ondermijning
25	17 juni	Teams	Overkoepelend	1	Jongerenwerk
26	3 juli	Teams	Zorgcriminaliteit	1	Programmamanager Werk en Inkomen - Handhaving
27	30 september ²³	Teams	Overkoepelend	2	DRIO politie
	Totaal			40	

Onderzoeksperiode

Met het Drugscriminaliteitbeeld proberen we een zo actueel mogelijk beeld van de drugscriminaliteit in Utrecht weer te geven. Hiervoor maakten we gebruik van de meest recente beschikbare informatie. Voor de politieregistraties gaat het dan om de periode 2022-2024. En in interviews is naar zo recent mogelijke concrete casussen of voorbeelden gevraagd.²⁴ Vanwege de onderzoeksvraag naar de ontwikkeling tussen 2021 tot nu hebben we ook gegevens opgenomen en geanalyseerd (zoals politieregistraties en MMA-meldingen) van de periode 2021 tot nu.

Overkoepelende analyse en rapportage

De verzamelde data uit de verschillende bronnen zijn in gezamenlijkheid geanalyseerd en opgetekend in het onderhavige beeld. Het rapport is onderverdeeld in een overkoepelend beeld van Utrecht en tien wijkscans. De wijkscans zijn voor verificatie teruggelegd aan de professionals per wijk (tenminste één van de gemeente en één van de politie).

Het concepteindrapport is op 18 september, 2025 besproken met de begeleidingscommissie. In de periode tussen 18 september en 21 oktober is de (aangevulde) conceptraportage vervolgens nog in twee fasen van een reactie voorzien door de begeleidingscommissie²⁵. Op 12 november is de laatste reactie op de rapportage ontvangen, waarna het rapport op 13 november 2025 is opgeleverd.

²³ Dit interview vond plaats in de fase van conceptraportage naar eindrapportage.

²⁴ Waarbij geen strikte grens is gehanteerd. Een voorbeeld uit 2024 is bijvoorbeeld ook in het rapport weergegeven.

²⁵ In deze fase zijn ook nog enkele aanvullende bronnen verwerkt, zoals een interview met de DRIO, enkele nieuwsberichten en een onderzoek.

Kanttelingen

Gebruik van secundaire bronnen van (met name) politie en gemeente

Voor de kwaliteit en de beschikbaarheid van gegevens zijn we grotendeels afhankelijk geweest van reeds bestaande informatie van de politie en de gemeente. Er is vooral gebruik gemaakt van secundaire informatie, die niet primair door de onderzoekers is verzameld. In vergelijking tot het beeld van 2021 was ditmaal geen uitgebreid lokaal politiebeeld van de drugscriminaliteit en gerelateerde criminaliteit tot onze beschikking. Wel konden we gebruik maken van de publiekversie van het Eenheidsondermijningsbeeld Midden-Nederland. Dit beeld richt zich echter op heel Midden-Nederland, niet specifiek op de stad Utrecht. Om toch zoveel mogelijk relevante lokale informatie vanuit de politie op te halen, zijn de Districtsrecherche en de DRIO geïnterviewd en is er per wijk met tenminste één professional van de politie gesproken. Hiernaast zijn (vergelijkbaar met 2021) politieregistraties ontvangen van drugscriminaliteit en aan drugs gerelateerde criminaliteit. Informatie die inzicht zou hebben kunnen geven in de omvang van de problematiek (zoals het aantal opgerolde hennepkwekerijen en het aangetroffen aantal kilo's drugs) was echter niet beschikbaar.

Beperkte informatiebronnen per wijk

Voor dit Drugscriminaliteitbeeld hebben we per Utrechtse wijk een wijkscan gemaakt. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van de voorhanden zijnde cijfermatige informatie (bijvoorbeeld van de website Utrecht in cijfers en van de politie) en van een beperkt aantal interviews. Per wijk zijn er tussen de twee en vijf wijkprofessionals gesproken (minimaal zowel een betrokkene vanuit de politie en een betrokkene vanuit de gemeente).²⁶ Voor sommige wijken was er aanvullende (onderzoeks)informatie beschikbaar. Het gaat per wijk dus maar om een beperkt aantal bronnen. Hoewel met professionals per wijk is gesproken op het gebied van veiligheid, is er hierdoor mogelijk geen volledig beeld van de wijk opgetekend. Deze wijkscans moeten dus echt als scan gezien worden en niet als een diepgaande analyse. De wijkscans zijn wel ter verificatie (en eventuele aanvulling) aan de geïnterviewde professionals per wijk voorgelegd. In sommige gevallen hebben deze professionals deze conceptwijkscans nog voorgelegd aan andere professionals die de wijk goed kennen.

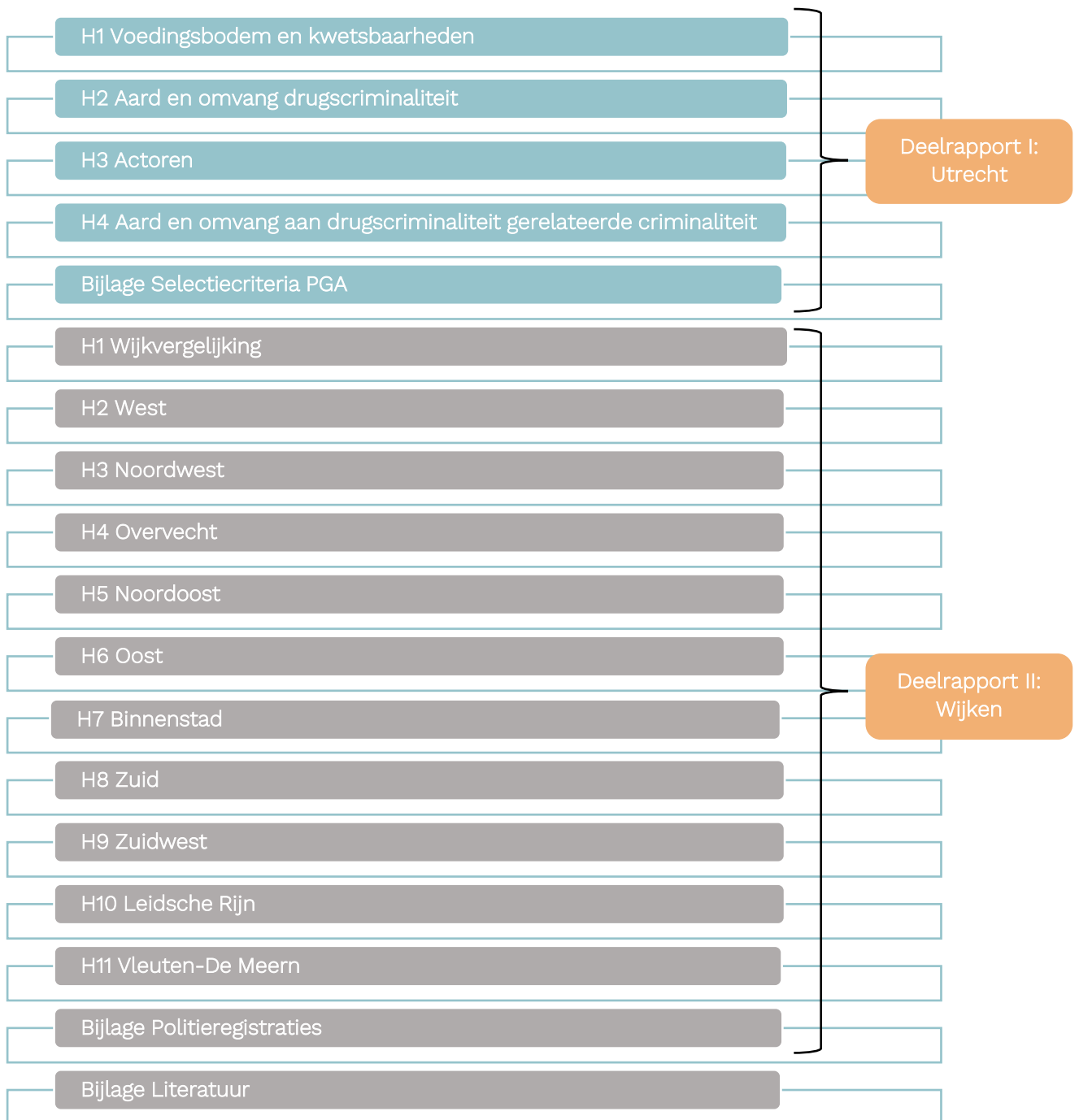
Politieregistraties

Het Drugscriminaliteitbeeld 2025 is uitgevoerd in de eerste helft van 2025. Het is daarom niet mogelijk om politieregistraties voor het gehele jaar 2025 op te nemen. Er is daarom gekozen voor het opvragen en weergeven van registraties t/m 2024. De gebruikte data laat dan ook niet de meest actuele situatie zien. Daarnaast zijn de ontwikkelingen in politiegegevens niet altijd makkelijk te duiden. Zo kan een toename van registraties komen door een toename in problematiek, maar ook van toegenomen inzet en/of prioritering van de politie of gemeente. Ook kan een toename van registraties komen door een verandering in de registratiewijze of wetgeving. Zo is bijvoorbeeld vanaf 2023 lachgas strafbaar gesteld in de Opiumwet (lijst II). Hierdoor zijn de registraties van softdrugs (bezit en handel) vermoedelijk vanaf 2023 toegenomen. Tot slot is er sprake van een groot 'dark number': (drugs)criminaliteit die zich buiten het gezichtsveld van de politie afspeelt en daardoor niet in de politieregistraties terecht komt.

²⁶ Vaak de Gebiedsmanager veiligheid.

Leeswijzer

Onderstaande figuur geeft weer hoe de rapportage is opgebouwd:

Deze rapportage begint met het beschrijven van de situatie rondom drugscriminaliteit in Utrecht als geheel (deelrapport I Utrecht). Daarna zoomen we in op de tien Utrechtse wijken (deelrapport II Wijken).

Als gevolg van de gekozen opzet is er soms enige thematische overlap in het rapport. Zo is bijvoorbeeld de aanwezigheid van criminele familiebanden een kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit in Utrecht (paragraaf 1.2). Criminele familiebanden zijn daarnaast een type actor waar aandacht aan wordt besteed in het hoofdstuk Actoren (paragraaf 3.3). En criminele familiebanden zijn een manier voor jongeren om in de drugscriminaliteit in te stromen (paragraaf 3.4). Ook andere thema's zullen soms op meerdere plekken in het rapport terugkomen, omdat ze op verschillende manieren een rol spelen bij drugscriminaliteit.

Deelrapport I Utrecht

Hoofdstuk 1 Kwetsbaarheden en voedingsbodem

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we de kwetsbaarheden en voedingsbodem voor drugscriminaliteit in Utrecht. Paragraaf 1.2 richt zich op de kwetsbaarheid van de stad, met bijzondere aandacht voor factoren die bijdragen aan de betrokkenheid van jongeren bij drugscriminaliteit. Paragraaf 1.3 beschrijft kwetsbare branches in Utrecht.

We benadrukken dat de in dit hoofdstuk geschetste kwetsbaarheden niet per definitie leiden tot crimineel gedrag. Wel vergroot de aanwezigheid van risicofactoren de kans op betrokkenheid bij drugscriminaliteit, onder inwoners of binnen bepaalde sectoren.

Samenvatting

Professionals benoemen dat er verschillende factoren zijn die Utrecht en haar inwoners kwetsbaar maken voor drugscriminaliteit. Deze leiden niet per definitie tot crimineel gedrag. Wel vergroten ze de kans op betrokkenheid bij drugscriminaliteit. Het gaat om de centrale ligging van Utrecht, de aanwezigheid van een aantal kwetsbare buurten (gekenmerkt door armoede, anonimiteit en gebrekkige sociale controle), kwetsbare anonieme locaties (zoals garageboxen en bedrijventerreinen), kwetsbare inwoners door armoede en een - door een deel van de inwoners - ervaren afstand tot de overheid en stigmatisering.

Bij een deel van de Utrechtse jongeren spelen bovenstaande risicofactoren en kwetsbaarheden, zoals armoede en een ervaren beperkt toekomstperspectief. Aanvullende risicofactoren voor jongeren zijn volgens professionals: criminele familiebanden, onvoldoende ouderlijke controle en individuele risicofactoren (jongen en LVB). Alle risicofactoren blijken ook uit eerder onderzoek naar risicofactoren onder jongeren voor betrokkenheid bij (drugs)criminaliteit.

Uit de interviews blijkt dat facilitering van drugscriminaliteit in Utrecht zich niet beperkt tot een aantal specifieke branches. De verschillende uitgebreide criminele netwerken in de stad maken gebruik van tal van branches die daarmee bewust en onbewust drugscriminaliteit faciliteren. Verschillende branches zijn specifiek uit interviews met professionals, en/of uit cijfermatige gegevens als kwetsbaar naar voren gekomen, zoals: de autobranche (garages en verhuur), transport en logistiek, vastgoed, zorg, schoonmaakbranche en beautybranche.

1.2 Kwetsbaarheid Utrecht

Professionals benoemen dat er verschillende factoren zijn die Utrecht kwetsbaar maken voor drugscriminaliteit²⁷:

- Anonimiteit (door een gebrekkige sociale controle in buurten en anonieme locaties, zoals garageboxen en bedrijventerreinen);
- Kwetsbare inwoners, door armoede en andere (schulden)problematiek;
- Ervaren afstand tot en wantrouwen in de overheid en ervaren stigmatisering;
- Ontvankelijke jongeren;
- Nabijheid van drugscriminaliteit.

²⁷ Het gaat om algemene risicofactoren, waarvan we in dit hoofdstuk toelichten in hoeverre ze aanwezig zijn in Utrecht.

Onderstaand lichten we deze facetten nader toe.

Anonieme locaties

Volgens professionals kent Utrecht meerdere gebieden waar gelegenheid is voor drugsriminaliteit door anonimiteit en gebrekkige sociale controle. Type locaties die in dit verband genoemd worden zijn (portieken in) grote flats en ondergrondse parkeergarages. Deze locaties lenen zich volgens professionals voor de opslag en het dealen van drugs.

Ook garageboxen worden als kwetsbaar in Utrecht benoemd, zeker als er sprake is van onderverhuur. Het is voor de gemeente dan niet altijd bekend wie er van de garagebox gebruikt maakt. En de verhuurder weet niet altijd wat voor activiteiten er in de boxen plaatsvindt. In de voorbeelden die (wijk)professionals geven gaat het om garageboxen zowel in woonwijken als op bedrijventerreinen.

Een voorbeeld vanuit Overvecht.

Op 25 april 2024 zijn ongeveer 60 garageboxen gecontroleerd in Overvecht, waarbij onder andere goederen ten behoeve van drugshandel zijn aangetroffen (middelen voor het produceren van hennep en lachgas) en materialen voor het plegen van plofkraak (verdachte auto's en explosieven). Ten gevolge van de aangetroffen explosieven moest de buurt worden afgezet, werden meerdere woningen tijdelijk ontruimd en moest de Explosieven Opruimingsdienst ter plaatse komen. Naar aanleiding van de controle werden op last van de burgemeester vier garageboxen per direct gesloten.

Bronnen: Gemeente Utrecht (2024), Algemeen Dagblad (2023a, 2023b)

Naast garageboxen komen bedrijventerreinen als kwetsbaar naar voren voor (drugs)criminaliteit in Utrecht. Tijdens interviews met professionals worden de volgende terreinen specifiek benoemd: Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (BTNO), Oudenrijn en Overvliet.

Uit onderzoek en controles blijkt bijvoorbeeld dat op BTNO malafide activiteiten bij autobedrijven plaatsvinden (verborgen ruimtes en kilometerblokkers) en professionals beschrijven dat er in de laatste jaren verschillende geweldsincidenten zijn geweest (zoals bedreigingen, brandstichting en een explosief door een ruit). Een professional geeft aan dat er op BTNO 'doorgaans onderzoeken rondom drugsriminaliteit lopen' en dat BTNO een ontmoetingsplaats voor personen is die betrokken zijn bij criminaliteit.

Bedrijventerrein Oudenrijn (Vleuten-De Meern) is een terrein met veel kleine bedrijfspanden (met daarboven kantoren) waar niet naar binnen gekeken kan worden. Geregeld worden hier criminele of malafide activiteiten geconstateerd, zoals illegale bewoning, horeca die er niet mag zitten en drugsproductiematerialen.

Overvliet is een bedrijventerrein in ontwikkeling (eveneens in Vleuten-De Meern), waar verschillende professionals hun zorgen over uiten. Over dit terrein wordt benoemd dat het afgelegen ligt, dat er weinig toezicht en sociale controle is en weinig camera's, hetgeen het terrein interessant maakt voor criminelen. Er zijn materialen voor (hard)drugsproductie gevonden. Professionals beschrijven dat door de aandacht voor BTNO (waar een specifieke aanpak op plaatsvindt) er sprake is van een verplaatsing naar andere terreinen. Een professional verwoordt dit als volgt:

“Wat criminelen super goed doen is kansberekening. ‘Ik zie dat er heel veel aandacht is op locatie A, dat is een afbreukrisico. Waar minder aandacht is, die kant ga ik op’. Ze zeggen altijd dat geografie bepalend is, bijvoorbeeld dichtbij een snelweg, maar de pakkans is ook bepalend. Overvliet, dat is een nieuw terrein, ligt afgelegen, weinig toezicht, weinig camera's, weinig sociale controle. Daar kan je nu maximaal gebruik van maken.”

Armoede en een beperkt toekomstperspectief

In verschillende interviews komt armoede als risico voor het betrokken raken bij drugscriminaliteit naar voren. Als er financiële zorgen zijn en/of wanneer het toekomstperspectief vrij negatief is (door het ontbreken van opleiding, werk of legaal inkomen), dan kan het criminele pad aantrekkelijk zijn voor inwoners. Deze aantrekkingskracht wordt volgens professionals vergroot doordat verdiensten uit de drugscriminaliteit door sommige buurtgenoten uitgebreid tentoongespreid worden, bijvoorbeeld door dure kleding en auto's. Dit element komt Utrecht-breed naar voren, maar vooral bij enkele locaties: zoals de wijken Overvecht, Noordwest en de buurten Kanaleneiland en Hoograven.

“Denk dat dat het algemene plaatje is in Utrecht. Als je geboren wordt in een flat 10 hoog, met verschillende groepen die daar wonen en ook in de drugscriminaliteit zit, sta je 3-0 achter. En als je dan ook geen inkomen hebt, dan is het vrij uitnodigend om de criminaliteit in te gaan.”

Als we naar de statistieken van Utrecht kijken, dan zien we in het kader van een beperkt toekomstperspectief en armoede dat in 2023 14% van de huishoudens in Utrecht een inkomen tot 125% onder het sociaal minimum heeft.²⁸ In 2022 heeft 18% van de 15-74 jarigen geen startkwalificatie²⁹ en 7% van de inwoners geeft in 2023 aan (zeer) slecht rond te komen van het huishoudinkomen³⁰ (5% in 2021). Deze problematiek speelt relatief vaak in de wijken Noordwest, West en Zuidwest (hierover meer in hoofdstuk 1 van het deelrapport wijken).

Afstand overheid

In interviews met professionals wordt geopperd dat de afstand die sommige Utrechters tot de overheid ervaren hen kwetsbaar kan maken voor het betrokken raken bij drugscriminaliteit. Het gaat om het gevoel dat de overheid er niet voor hen is, dat discriminatie en stigmatisering plaatsvindt³¹ en een gebrek aan vertrouwen in de overheid. Volgens enkele professionals kan dit ervoor zorgen dat sommige bewoners minder motivatie hebben om binnen wet- en regelgeving aan de maatschappij bij te dragen. Zij kunnen hierdoor meer openstaan voor illegale mogelijkheden voor verdiensten, zoals drugscriminaliteit.

Voorgaande beeld wordt door professionals bijvoorbeeld geschetst voor de wijk Overvecht.

“Het geen vertrouwen hebben in de overheid, ‘wij regelen het allemaal zelf wel en wij bonen onze eigen dopjes’, ‘we vertrouwen ons en de familie en that’s it’.”

Ontvankelijke jongeren

Verschillende facetten maken jongeren kwetsbaar voor drugscriminaliteit. Het risico om hierbij betrokken te raken vergroot volgens professionals als sprake is van multi-problematiek: problemen op meerdere leefgebieden. We nemen onderstaand afzonderlijk de meest genoemde risicofactoren door die door professionals over Utrechtse jeugd genoemd zijn:

- Gebrek aan perspectief en armoede;
- Criminele familieverbanden;
- Gebrek aan ouderlijke controle en betrokkenheid;
- Individuele kenmerken: gender (jongen) en IQ (LVB).

We geven onderstaand bij deze voor Utrechtse jeugd benoemde risicofactoren ook steeds aan dat dit om een factor gaat die ook uit eerder onderzoek naar voren is gekomen. Er is namelijk reeds veel onderzoek uitgevoerd naar de voedingsbodem voor jongeren om betrokken te raken

²⁸ Bron: CBS, Regionale Inkomensstatistiek, ontvangen via de gemeente Utrecht.

²⁹ Bron: CBS, ontvangen via de gemeente Utrecht.

³⁰ Bron: Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht (inwonersenquête).

³¹ Uit een meta-analyse van tien studies in Midden-Nederland komen vier studies naar voren waarin stigmatisering en uitsluitingsprocessen bij jonge aanwas in drugscriminaliteit een rol speelt (Adjiembaks, Boer & Oude Lansink, 2022).

bij (drugs)criminaliteit (bijvoorbeeld Calderoni et al. 2020, Mehlbaum, 2021; De Boer, Ferwerda & Kuppens, 2022 en Van Wijk et al., 2021).³²

Gebrek aan perspectief en armoede

Eerder kwam armoede en een gebrek aan toekomstperspectief al aan de orde als kwetsbaarheid bij sommige bewoners in Utrecht voor het betrokken raken bij drugscriminaliteit. Dit gebrek aan perspectief en armoede kwamen ook als belangrijk risico naar voren als we in gesprekken met professionals op de kwetsbaarheid van jongeren inzoomden. Wanneer het zogenaamde reguliere (carrière)pad voor jongeren minder kansrijk (en mogelijk lucratief) oogt, dan is de kans groter dat ze open staan voor een alternatief (crimineel) pad. Zeker, wanneer dit leidt tot directe inkomsten, die gebruikt kunnen worden voor het aanschaffen van bijvoorbeeld mooie kleding of horloges (en daarbij behorende status). Het toekomstperspectief is volgens professionals bij sommige Utrechtse jongeren beperkt door het niet afronden van een opleiding of door het niet hebben van regulier (betaald) werk, hetgeen hun kwetsbaar maakt.

Een citaat ter illustratie:

“Het is belangrijk om te weten dat als er perspectief ontbreekt en zij zien alle andere jongens met dikke auto’s rijden en geld hebben, willen zij dat ook uiteindelijk en zijn dat jongensdromen en willen ze niet achterblijven.”

Dat een gebrek aan perspectief (door een beperkte opleiding en/of geen werk) en armoede bijdragen aan het risico om bij drugscriminaliteit betrokken te raken wordt onderbouwd door meerdere studies. Zo blijkt uit een meta-studie van 47 studies naar rekrutering voor georganiseerde criminaliteit (Calderoni et al., 2020) dat er een relatie is tussen een laag opleidingsniveau en betrokkenheid bij georganiseerde criminele groepen. Ook in een recente Nederlandse overzichtsstudie van het Centraal Planbureau (Verbunt, Dillingh en de Vos, 2023) wordt benoemd dat er in literatuur consensus is over dat leerlingen die langer onderwijs volgen gemiddeld genomen minder kans hebben om in de criminaliteit te belanden. Tot slot blijkt uit eerdere literatuur over betrokkenheid van jongeren bij drugscriminaliteit (bijvoorbeeld Van Wijk et al., 2021; Mehlbaum, 2021) dat een lage sociaaleconomische status van het gezin waarin een jongere opgroeit een risicofactor betreft.

Een laatste treffend citaat in het kader van toekomstperspectief:

“Wat ik nog wel belangrijk vind is dat er een soort, wat ik ook zie bij die groep, onderliggend gevoel is. Er broeit wel iets. En ik zal niet zeggen dat dat allemaal meteen naar drugscriminaliteit gaat, dat dat leidt tot drugscriminaliteit, maar ik denk wel dat veel jongens hier in de wijk het idee hebben van ‘ik heb toch niet zoveel te verliezen’ en dat dan zo’n stap wel makkelijker te zetten is. Dat vind ik wel zorgelijk. Het puberbrein is natuurlijk al een beetje van een half uur vooruitdenken en de effecten van je handelen niet helemaal goed kunnen inschatten. En dan een gevoel van ‘ik tel niet mee, ik heb niks te verliezen’ en de groepsdynamiek van ‘ik kom in beeld’. Dat is wel een giftige cocktail.”

Criminele familiebanden

Hiernaast komen criminele familiebanden tijdens interviews naar voren als kwetsbaar facet in Utrecht. Ook dit is een risicofactor die reeds in (veel) eerder onderzoek naar voren is gekomen. Van de Weijer & Spapens (2019) spreken in dit kader van een risico op intergenerationele overdracht van crimineel gedrag. Van Wijk et al. (2021) benoemen naar aanleiding van een onderzoek in de regio Haaglanden dat de instroom in de georganiseerde criminaliteit soms via familiebanden loopt, zoals ouders die zelf actief zijn in de criminaliteit en soms broer(s). Tot slot

³² Het is goed om te benoemen dat er in dit eerdere onderzoek ook factoren naar voren zijn gekomen (zoals de aanwezigheid van criminele vrienden) die niet door onze professionals zijn genoemd. Hoewel deze factoren ook in Utrecht een rol kunnen spelen, beschrijven we ze hier niet, omdat ze niet expliciet over Utrecht naar voren zijn gebracht.

beschrijven Calderoni et al. (2020) dat uit sommige van de door hen geanalyseerde studies blijkt dat er vanwege vertrouwensrelaties en loyaliteit soms doelbewust met familieleden wordt (samen)gewerkt. Kortom: criminele familieleden vergroten de kans om zelf crimineel actief te worden.³³ Meer over criminele familierelaties komt ter sprake in paragraaf 3.1. Meer over de instroom via criminele familiebanden in Utrecht bij paragraaf 3.2 (instroommechanismen jongeren).

Onvoldoende ouderlijke controle en betrokkenheid

Aangaande familie wordt ook het gebrek aan sociale controle als risicofactor genoemd voor sommige jongeren uit Utrecht om bij (drugs)criminaliteit betrokken te raken. Deze gebrekkige sociale controle kan verschillende oorzaken hebben. Dit kan komen door een opvoedstijl waarbij kinderen veel buiten toezicht van ouders mogen zijn, bijvoorbeeld tot laat op straat (wat wel in de wijk Overvecht wordt gezien). Het kan ook komen doordat ouders veel werken en daardoor weinig tijd voor (en zicht op) hun kinderen hebben. Minder sociale controle komt ook wel eens voor in eenoudergezinnen, zo geven professionals aan. Deze risicofactor kwam (onder andere) ook naar voren in het onderzoek van Adjiembaks, Boer & Oude Lansink (2022) naar jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Zij benoemen op basis van verschillende deelonderzoeken dat jongeren meer vatbaar zijn voor drugscriminaliteit als zij opgroeien in een gezin waar er weinig toezicht is op de activiteiten van kinderen en er weinig betrokkenheid bij de kinderen is.

Individuele kenmerken

Kijkende naar individuele kenmerken, dan geven professionals aan dat met name jongens in Utrecht kwetsbaar zijn voor drugscriminaliteit (alhoewel er soms ook betrokkenheid van meiden is). Eerder onderzoek laat in lijn hiermee zien dat 'man-zijn' de kans op betrokkenheid bij georganiseerde misdaad vergroot (zoals benoemd bijvoorbeeld door De Boer, Ferwerda & Kuppens, 2022).

Hiernaast benoemen professionals dat het hebben van een LVB (licht verstandelijke beperking) een risicofactor vormt voor jongeren in Utrecht. Zo vertelt een professional over beschermd wonen locaties waar relatief veel jongeren met een LVB wonen, die doelbewust benaderd worden voor drugscriminaliteit. Voor jongeren met een LVB blijkt het lastiger om lange termijngevolgen van hun acties te overzien en het is makkelijker 'hen iets wijs te maken'. Dat het hebben van een LVB een risicofactor betreft voor het betrokken geraken bij drugscriminaliteit kwam reeds in eerder onderzoek naar voren (Adjiembaks, 2022: 37; Broekhuizen & Mehlbaum, 2024).

Nabijheid en aantrekkingskracht van drugscriminaliteit

Verschillende professionals benoemen het als kwetsbaar dat er in Utrecht sprake is van zowel ontvankelijke jongeren (naar aanleiding van risicofactoren zoals hiervoor geschetst) als nabijheid van drugscriminaliteit. In Utrecht wonen landelijke kopstukken die zich bezighouden met internationale drugshandel en er zijn meerdere criminele families die zich al generaties lang met criminaliteit bezighouden. Deze aanwezigheid oefent aantrekkingskracht op jongeren uit. In verschillende kwetsbare wijken (bijvoorbeeld Overvecht en Noordwest) is het eenvoudig voor de hiervoor ontvankelijke jongeren om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Professionals schetsen dat dergelijke criminele activiteiten genormaliseerd zijn. Jongeren worden actief benaderd ('geronseld'), maar bieden zichzelf ook actief aan om met criminele klussen geld te verdienen.

De aantrekkingskracht van geld en mooie spullen op jongeren is groot. Jongeren willen hierdoor status en aanzien verkrijgen. De (mogelijke) verdiensten van drugscriminaliteit worden niet alleen in de wijken tentoongespreid -bijvoorbeeld doordat drugsspelers rondrijden in dure auto's in de wijk. Ze zijn ook online te zien. Een professional vertelt dat ook grote criminelen (hoewel niet onder hun eigen naam) te vinden zijn op Tiktok, Snapchat en Instagram.

³³ Dit betekent niet dat elke jongere met een crimineel familielid zelf bij criminaliteit betrokken raakt.

Overige factoren

Verschillende professionals noemen de centrale ligging van Utrecht als kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit. Zij geven aan dat Utrecht hierdoor een goede uitvalsbasis naar de rest van het land betreft. Hiernaast trekt de aanwezigheid van afnemers van drugs in Utrecht (uitgaanspubliek, studenten, verslaafden) volgens professionals drugsdealers (en daarmee drugscriminaliteit) aan. Over drugsgebruikers komen wij verder te spreken in hoofdstuk 3 (paragraaf 3.6).

1.3 Kwetsbare branches in Utrecht

Verwevenheid niet tot specifieke branches beperkt

Verschillende branches worden specifiek genoemd als het gaat om het faciliteren van drugscriminaliteit in Utrecht, zoals zorg, transport en logistiek en de autobranche. Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat facilitering van drugscriminaliteit zich niet beperkt tot een aantal specifieke branches. De verschillende uitgebreide criminele netwerken in de stad maken gebruik van tal van branches die daarmee bewust en onbewust drugscriminaliteit faciliteren. Een professional omschrijft dit treffend:

“Je ziet van alle soorten bedrijven die ze openen. Soms denk ik wel eens: het maakt niet uit wat voor bedrijf het is. Als er maar een businessmodel is en het draait. De verwevenheid van drugscriminaliteit en Utrecht Stad baart mij zorgen.”

De volgende voorbeelden van facilitering in Utrecht komen tijdens interviews of uit documentatie naar voren:

- Het verlenen van een bepaalde dienst: zoals autoverhuur of het maken van een logo of sticker voor een blok cocaïne.
- Het verschaffen van een bepaald product: bijvoorbeeld aceton, crêpepapier³⁴, precursoren of een ketel³⁵: door bijvoorbeeld een bouwmarkt, maar ook door tussenhandel door een onderneming (zoals een schoonmaakbedrijf, waarover zo direct meer).
- Het witwassen van gelden - middels diverse type ondernemingen.
- Het faciliteren van het gebruik van goederen als een ruilmiddel tussen criminelen, zoals goud door goudhandelaars en horloges door bijvoorbeeld juweliers.

De vermenging tussen de legale en illegale wereld is in Utrecht volgens professionals veelomvattend en treft dus veel verschillende branches. Enkele voorbeelden hiervan uit de detailhandel en bouwmarkten in Utrecht:

“Volwassen mannen van 45 die 60 rollen crêpepapier kopen is gek. Je moet wel anders gaan kijken van wat kan je hiermee? Is hij zo creatief of werkt hij bij een kinderdagverblijf?”

“Elk blok cocaïne is voorzien van een logo, maar ook met stickers erop. Ik weet als deze sticker erop zit is het deze kwaliteit en is het deze herkomst. Dat is handig, dat is een stukje marketing, maar iedereen weet, dit is mijn blok cocaïne en ik sta voor deze kwaliteit. Die stickers zijn van Mercedes, Shell en alle legitieme bedrijven. Iedere drukkerij weet dat dit geen normale opgave is. Want ik bestel in één keer 4000, 5000 stickers. Maar het is een heel klein voorbeeld wat het mogelijk maakt om een blok cocaïne in de markt te zetten. En die drukkerij zegt ‘ik heb alleen maar een sticker gemaakt.’”

³⁴ De aceton moet uit de blokken coke worden gedrukt. Hiervoor wordt crêpepapier gebruikt, aangezien dat niet door de pers heen komt, maar wel vocht doorlaat.

³⁵ Voor het produceren van synthetische drugs.

Ondanks deze constatering van brede facilitering door Utrechtse ondernemingen, komen enkele specifieke branches uit interviews met professionals, en/of uit cijfermatige gegevens als kwetsbaar naar voren. Dit zijn de branches:

- *Zorg (deze wordt besproken in hoofdstuk 4);*
- *Goudhandel en juweliërs (deze wordt ook besproken in hoofdstuk 4)*
- *Autobranche: garages en verhuur;*
- *Transport en logistiek;*
- *Vastgoed;*
- *Schoonmaakbranche;*
- *Beautybranche (waaronder kappers).*

Autobranche

In interviews wordt de autobranche geregeld als kwetsbare branche voor betrokkenheid bij drugscriminaliteit in Utrecht genoemd. Het gaat volgens een professional geregeld om autobedrijven met een legitiem bedrijfsproces, waarbij daarnaast criminele diensten worden verleend. Als het gaat om autobedrijven die malafide diensten verlenen refereren professionals geregeld aan de 'autoboulevard' op Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (waarover meer in de Hoofdstuk 4 Wijkscan Overvecht – Deelrapport wijken).

Autoverhuurbedrijven

Voorbeelden die professionals over Utrecht geven betreffen vaak autoverhuurbedrijven. Zo vertelt een professional over een autoverhuurbedrijf, dat is opgezet om te zorgen dat drugsdealers onbeperkt auto's kunnen huren. Een professional beschrijft dat met name bij autoverhuurbedrijven de eigenaar en/of medewerkers relatief vaak opiumantecedenten hebben en datzelfde geldt voor de jongens die in deze auto's rijden:

“En dat daar dan vaak jongens in rijden, met opium antecedenten of die worden gepakt in zo'n auto, met opiumfeiten. Dus dat ze ergens bij een middenconsole ineens 50 pakjes cocaïne of ponypacks hebben liggen. En daar wordt gewoon in Utrecht heel veel gebruik van gemaakt, van autoverhuurbedrijven.”

En een professional brengt ter sprake dat autoverhuurbedrijven vermoedelijk betrokken zijn bij witwassen, doordat zij contacten aannemen van huurder(s) waarvan het vermoeden bestaat dat de contacten zijn verkregen uit onder andere drugshandel.

Een professional benoemt dat (jong)volwassenen geregeld een voertuig huren bij een autoverhuurbedrijf, zonder dat zij een legitiem inkomen hebben. Zij hebben opiumantecedenten en bij het doorzoeken van deze huurauto's wordt geregeld drugs op verstoppelken gevonden. Het valt de professionals op dat deze (jong)volwassenen bedragen kunnen betalen van 1.200 tot 1.400 euro contant voor een korte huurtermijn van een auto.

Dure auto's van het buitenland naar Utrecht

Hiernaast valt het op dat criminelen uit het midden- en topsegment dure auto's van het buitenland naar Utrecht halen, aangeschaft met crimineel geld. Deze dure auto wordt vervolgens geplaatst bij en verhuurd door een autoverhuurbedrijf. Het is op dit moment niet duidelijk, zo vertelt de professional, of het doel hiervan alleen is om crimineel geld te investeren of dat het ook het doel heeft om aan de verhuur van de auto geld te verdienen. Uit het buitenland geïmporteerde auto's (vaak zonder belastingafdracht) verdwijnen na binnenkomst soms ook van de radar. Op een later moment komen ze soms tevoorschijn bij een strafbaar feit in Duitsland, Oostenrijk of België, zo geeft een professional aan.

Autobedrijven

Hiernaast benoemen professionals dat er in Utrecht autobedrijven zijn die verborgen ruimtes in auto's inbouwen (voor het verbergen van bijvoorbeeld drugs) of kilometerblokkers inbouwen. Deze kilometerblokkers (bijvoorbeeld in Duitse en Nederlandse huurvoertuigen) worden gebruikt om de kilometerstand terug te draaien. Hiermee kan bijvoorbeeld verhuuld worden dat met het voertuig een drugstransport naar Duitsland is gemaakt.³⁶ Ook in de eerder aangehaalde auto's die van het buitenland naar Utrecht worden gehaald, zitten soms verborgen ruimtes, waarin geld vervoerd wordt.

Cijfermatig beeld

Naast bovenstaande informatie uit de interviews zijn er ook cijfermatige gegevens die de kwetsbaarheid van de autobranche onderstrepen. Van de bedrijfsvestigingen vallende onder de autobranche heeft 6,7% in 2022 een van ondermijnende criminaliteit³⁷ veroordeelde eigenaar of bestuurder in Utrecht.³⁸ Dit is beduidend hoger dan het aandeel bedrijfsvestigingen met een veroordeelde eigenaar of bestuurder gemiddeld in Nederland (3,8%) en Den Haag (3,8%). Het is wel vergelijkbaar met Rotterdam (7,6%) en Amsterdam (6,8%). In Utrecht zijn er 729 ondernemingen die vallen onder de autobranche.³⁹ De meeste ondernemingen in deze branche zijn er in Overvecht (162), West (119) en Leidsche Rijn (115).

Transport en logistiek: goederen- en personenvervoer

De sector transport en logistiek komt op basis van verschillende bronnen als een kwetsbare branche voor drugscriminaliteit in Utrecht naar voren. In het Drugscriminaliteitbeeld Utrecht 2021 staat dat Utrechtse transportbedrijven betrokken waren bij de export van drugs naar de rest van Europa. In 2021 waren meerdere personen uit Utrecht en omgeving veroordeeld voor het organiseren van transporten naar Scandinavië met meerdere soorten harddrugs. In Midden-Nederland waren op dat moment 9 criminele transporteurs actief (Bron: Politie-Midden Nederland).

Anno 2025 wordt er aandacht voor deze sector gevraagd in verschillende beleidsdocumenten. In het Uitvoeringsprogramma 2025-2026 (District Stad-Utrecht) staat dat bedrijfsactiviteiten in de transport- en logistiek sector kwetsbaar zijn voor crimineel misbruik en criminele infiltratie. Er zijn zorgen dat geld afkomstig uit criminele bronnen wordt witgewassen via de koeriersdiensten-sector. En er is behoefte aan meer zicht op de rol van binnenhavens in het vervoer van verdovende handel, zoals de Containerterminal Utrecht (CTU). Concrete casussen komen in deze documenten niet aan de orde.

Verder valt op dat binnen de branche 'koeriers'⁴⁰ een relatief hoog aandeel bedrijfsvestigingen in Utrecht een eigenaar of bestuurder heeft die veroordeeld is voor ondermijnende criminaliteit. Namelijk 8,1% versus 5,7% landelijk.⁴¹ Het Utrechtse percentage is wel vergelijkbaar met Rotterdam en Den Haag (respectievelijk 7,8% en 9,3%). In de koeriersbranche heeft 5,4% in 2022 een eigenaar of bestuurder die veroordeeld is voor een drugsdelict.⁴² Dit aandeel ligt hoger dan in Rotterdam (4,7%), Den Haag (4,6%), Amsterdam (2,5%) en het landelijke percentage (3,7%). In

³⁶ Het zorgt ook voor een hogere waarde van een auto bij de verkoop door een lage kilometerstand.

³⁷ Oplichting, flessentrekkerij, bedrog (overig), muntmisdrijf, valsheid in zegels en merken, valsheid in geschriften, heling, afpersing en afdreiging, bankbreuk, witwassen, vermogensmisdrijf (overige), mensenhandel, geweldsmisdrijf overig, harddrugs, softdrugs en (vuur)wapenmisdrijven (Bron: Dashboard Zicht op Ondermijning, data ontvangen van de gemeente Utrecht).

³⁸ Dashboard Zicht op Ondermijning, data ontvangen van de gemeente Utrecht. Gegevens over drugsdelicten zijn niet beschikbaar vanwege het onderdrukken van bevindingen vanwege onthullingsrisico's en of betrouwbaarheid (Bron: Zichtopondermijning.nl).

³⁹ SBI-codes: 2910, 29201, 2931, 2932, 3091, 45111, 45112, 45191, 45192, 45201, 45312, 45202, 45203, 45204, 45205, 45311, 4532, 46771, 71202, 77111, 77112, 7712, 8129, 82992, 8553.

⁴⁰ SBI-code 53202.

⁴¹ Dit aandeel ligt over alle branches gemiddeld op 0,9%.

⁴² Harddrugs- alle delicten Opiumwet art. 2 en Softdrugs- alle delicten Opiumwet art. 3 (Bron: Zichtopondermijning.nl).

Utrecht zijn er anno 2025 304 vestigingen die vallen onder de branche koeriersdiensten.⁴³ De meeste zijn gelegen in Overvecht (66), Zuidwest (50) en Leidsche Rijn (51).

Tot slot noemen we de taxibranche (een subcategorie onder ‘transport en logistiek’). Professionals benoemen dat het opvalt dat veel taxichauffeurs opiumantecedenten hebben. Ook zien ze wel dat er via verborgen ruimtes of op een andere manier drugs worden vervoerd met taxi’s. Het gaat hierbij zowel om het vervoeren van drugs van stash naar stashplek, als van dealer richting de afnemer van drugs. Een professional beschrijft een voorbeeld waarbij een dealer gebruikt maakte van het taxibedrijf van zijn broer. Cijfermatig valt op dat 5,4% van de betrokkenen (eigenaren/bestuurders) bij een taxibedrijf in 2022 veroordeeld is voor een zogenaamd ondermijnend delict.⁴⁴ Dat is vergelijkbaar met Rotterdam (5,8%), maar hoger dan Amsterdam (4,1%), Den Haag (3,0%) en Nederland gemiddeld (3,9%⁴⁵). In Utrecht zijn er in 2025 486 ondernemingen die onder de branchecode taxibedrijven⁴⁶ vallen. De meeste zijn gevestigd in Overvecht (158), Zuidwest (122) en Leidsche Rijn (67).

Vastgoed

In het Drugsriminaliteitbeeld van 2021 tekenden we op dat uit politie-informatie blijkt dat criminelen in Utrecht geld investeren in het huren van woningen, als onderduikadres of om geld en drugs op te slaan. Een vergelijkbaar beeld schetst het Districtelijk Uitvoeringsplan 2025-2026: criminelen uit Utrecht gebruiken vastgoed om drugsgeld wit te wassen. Door panden te kopen, renoveren en verkopen of verhuren, verhullen zij de criminele herkomst van hun geld. Vastgoed dient bovendien als investering en als locatie voor illegale activiteiten, zoals drugshandel of prostitutie. De sector is aantrekkelijk door de hoge transactiewaarde en het beperkte toezicht.

Uit de interviews over de huidige situatie in 2025 in Utrecht blijkt – conform bovenstaand geschetste beeld – dat geld uit drugs (of plofkraken) geïnvesteerd wordt in vastgoed, in Utrecht, elders in Nederland, maar ook wel in het buitenland (Turkije, Marokko, Spanje, Dubai). Het criminele geld wordt hiermee witgewassen.⁴⁷

Schoonmaakbranche

In enkele interviews wordt de schoonmaakbranche genoemd als kwetsbaar voor drugsriminaliteit in Utrecht. Een concreet Utrechts voorbeeld hiervan uit een interview:

Recent is een cocaïne-versnijderij in een klein appartement in een woonwijk gevonden. Verdachten bleken allen een arbeidscontract te hebben bij een schoonmaakbedrijf uit Overvecht. Dit bedrijf blijkt te worden gebruikt voor het witwassen van geld. Deze verdachten kregen daar allemaal een contract en vervolgens een cash bedrag van bijvoorbeeld 2.000 of 5.000 euro per maand (als ware het een legaal inkomen voor verleende schoonmaakdiensten). Dit bleek om een bedrijf te gaan die ook reguliere schoonmaakwerkzaamheden uitvoert (onder andere voor overheidsinstanties). Een professional beschrijft dat het daardoor des te ingewikkelder is om het witwassen bloot te leggen.

Een professional beschrijft dat er een paar schoonmaakbedrijven in Utrecht zijn, waarvan bekend is dat medewerkers en eigenaren in de drugshandel zitten. Middels een schoonmaakbedrijf kan geld witgewassen worden en werknemers kunnen ingezet worden voor drugshandel:

⁴³ Gegevens over het aantal ondernemingen per branche zijn afkomstig van een KvK uitdraai van begin juni 2025 – uitgevoerd en aangeleverd door de gemeente Utrecht t.b.v. dit onderzoek.

⁴⁴ Gegevens over drugsdelicten zijn voor Utrecht niet beschikbaar vanwege het onderdrukken van bevindingen vanwege onthullingsrisico’s en of betrouwbaarheid (Bron: Zichtopondermijning.nl).

⁴⁵ Dashboard Zicht op Ondermijning (data ontvangen van de gemeente Utrecht).

⁴⁶ SBI-code 4932

⁴⁷ Op witwassen gaan we nader in in hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 – Criminele geldstromen.

“Als je een leuke omzet hebt, kan je omzetbelasting aangeven dat je bedrijf goed loopt en daarmee geld witwassen: contant naar giraal. Het wordt dan meer gebruikt als witwasmodel. Je kan mensen inschrijven als werknemer, maar inzetten voor drughandel.”

Ter sprake komt dat schoonmaakbedrijven kunnen faciliteren door aceton door te verkopen. Aceton kan in reguliere winkels alleen per liters gekocht worden. Voor bijvoorbeeld schoonmaakbedrijven⁴⁸ zijn er mogelijkheden tot de aanschaf van grotere hoeveelheden. Een professional omschrijft dit als volgt:

“De schoonmaakbedrijven kunnen legaal zeggen van ‘ik heb aceton nodig vanwege mijn proces’. Dat er her en der wat flacons weggaan, ook dat is een vorm van het mogelijk maken van.”

Ook kan het hebben van een schoonmaakbedrijf gebruikt worden om nachtelijke activiteiten te verklaren, immers vindt schoonmaken ook wel in de nacht plaats.

De kwetsbaarheid van de schoonmaakbranche wordt niet alleen benoemd door professionals, maar blijkt ook uit beschikbare cijfers. Van de schoonmaakbranche⁴⁹ heeft in 2022 4,2% van de bedrijfsvestigingen in Utrecht een van ondermijnende criminaliteit veroordeelde eigenaar of bestuurder (Bron: Zicht op Ondermijning)⁵⁰. Dit is een fractie hoger dan het aandeel bedrijfsvestigingen met een veroordeelde eigenaar of bestuurder gemiddeld in Nederland (3,6%), Amsterdam (3,3%) en vergelijkbaar met Den Haag (3,8%). In Amsterdam ligt het aandeel hoger (5,0%).

Als we naar de branche ‘schoonmaakbedrijven’ kijken, dan zien we dat er 565 van dergelijke ondernemingen in Utrecht zijn. De meeste zijn gevestigd in Overvecht (166) en Zuidwest (122), op afstand gevolgd door Noordwest (70) en Leidsche Rijn (67). Er is niet bekend hoeveel schoonmaakbedrijven ooit betrokken zijn geweest bij drugscriminaliteit.

Overige branches: beauty, kapper, belbranche

Tot slot benoemen we nog enkele branches die enkele malen als kwetsbaar voor drugscriminaliteit naar voren zijn gekomen in interviews. Bij de beautybranche⁵¹ en kapperszaken wordt door professionals meestal de monocultuur (veel vergelijkbare ondernemingen in een klein gebied) als verdacht ervaren, waardoor zij vermoedens van witwassen hebben. Belwinkels lijken anoniem bellen te faciliteren. Zoals omschreven door een professional:

“Een belwinkel, je mag een telefoon verkopen, dat is geen enkel probleem. Je mag het ook in crypto doen, dat is gewoon een legaal product en je mag gewoon anoniem bellen. Zodra je weet dat je alleen maar aan criminelen verkoopt, met het doel dat zij dus gewoon onbepaald kunnen bellen en zonder dat ze bang hoe het zijn en daar adverteer je ook mee, dan zit je al op de grens, maar je bent wel keihard aan het faciliteren op dat gebied. En achteraf ga je ook nog een beetje telefoons wissen natuurlijk, als iemand is aangehouden, dan druk je op die wisknop en dan weet je zeker dat het bewijs weg is.”

Bij deze branches is het goed om te benoemen dat er vaak sprake is van vermoedens en onderbuikgevoelens, maar dat witwassen of betrokkenheid bij drugscriminaliteit niet vaak bewezen wordt.

⁴⁸ Dit voorbeeld wordt ook genoemd bij een nagelpedicure zaak die vijf liter aceton aanschafte.

⁴⁹ SBI-code 8121.

⁵⁰ Gegevens over drugsdelicten zijn niet beschikbaar vanwege het onderdrukken van bevindingen vanwege onthullingsrisico's en of betrouwbaarheid (Bron: Zichtopondermijning.nl).

⁵¹ Relevant in dit kader is het recente landelijke onderzoek van het WODC (Kruize, Gruter, Klein Kranenburg & Ten Hove, 2025) naar ondermijnende criminaliteit in de beautysector. De onderzoekers concluderen dat er maar weinig empirisch bewijs is dat erop wijst dat de beautysector wordt misbruikt voor ondermijnende criminaliteit (hoewel dit wel vaak vermoed wordt).

Voor de in deze paragraaf besproken branches hebben we cijfermatige bevindingen ter beschikking:

	Aantal vestigingen	Wijken met veel vestigingen	% veroordeelde eigenaar/bestuurder ondermijnend delict ⁵²
Beauty ⁵³	777	Noordwest (141) en Leidsche Rijn (133)	1,7% (versus 1,0% Nederland)
Belwinkels ⁵⁴	23	Binnenstad (8), West (6) en Leidsche Rijn (5)	--
Kappers ⁵⁵	443	Binnenstad (91), en Noordwest (74)	2,7% (versus 1,1% Nederland)

Bronnen KvK uitdraai (begin juni 2025) – uitgevoerd en aangeleverd door de gemeente Utrecht t.b.v. dit onderzoek en Dashboard Zicht op Ondernijning (2022; aangeleverd door de gemeente Utrecht)

⁵² Ondernijnde delicten zijn: Oplichting, flessentrekkerij, bedrog (overig), muntmisdrijf, valsheid in zegels en merken, valsheid in geschriften, heling, afpersing en afdreiging, bankbreuk, witwassen, vermogensmisdrijf (overige), mensenhandel, geweldsmisdrijf overig, harddrugs, softdrugs en (vuur)wapenmisdrijven (Bron: Zichtopondernijning.nl). Gegevens over drugsdelicten zijn voor Utrecht niet beschikbaar vanwege het onderdrukken van bevindingen vanwege onthullingsrisico's en of betrouwbaarheid (Bron: Zichtopondernijning.nl).

⁵³ SBI-codes 96022, 9604, 9609.

⁵⁴ SBI-code 6190.

⁵⁵ SBI-code 96021.

Hoofdstuk 2 Aard en omvang drugscriminaliteit

Samenvatting

In het algemeen leggen criminele netwerken uit Utrecht zich niet toe in de handel in één type drugs, maar zijn ze actief in meerdere drugsmarkten. De meeste handel vindt wel plaats in cocaïne.

De meest zichtbare vorm van drugscriminaliteit in Utrecht is het dealen van drugs aan gebruikers: op straat, vanuit auto's, woningen en ondernemingen. Drugs kunnen in Utrecht makkelijk online of telefonisch besteld worden en hier wordt actief reclame voor gemaakt. Uit beschikbare cijfers over drugshandel komt een toename naar voren. Het aantal MMA-meldingen over straathandel van drugs is in 2024 met 67% toegenomen t.o.v. 2022. Politieregistraties van 'handel in harddrugs' zijn wel redelijk stabiel tussen 2021 en 2024, maar het aantal politieregistraties van 'bezit van harddrugs' ligt wel hoger in 2023-2024 dan in 2021-2022. Omdat bezit normaliter niet wordt opgespoord en vervolgd, gaat het hier ook vaak om handel. Bij 'handel in softdrugs' is er ook een toename van registraties, maar dat komt volgens professionals met name door een toevoeging van lachgas aan lijst II van de Opiumwet.

Ook tussen- en groothandel vindt plaats in Utrecht en meerdere netwerken houden zich hiermee bezig. Een deel van de geïmporteerde drugs is voor de lokale markt en de rest wordt doorgezet naar het buitenland. Er zijn verschillende voorbeelden van woningen waar drugs(productiemiddelen) zijn aangetroffen, in meerdere gevallen met jonge inwonende kinderen.

Productie van en handel in synthetische- en designerdrugs komt tevens voor, maar veel minder prominent dan cocaïnehandel. Er zijn enkele MMA-meldingen over drugslabs en enkele politieregistraties van 'vervaardigen harddrugs (lijst I)' in de afgelopen paar jaar. Vanwege de kleine aantallen is het niet goed mogelijk een betrouwbare uitspraak te doen over de ontwikkeling tussen 2021-2024.

Utrecht heeft 11 coffeeshops, maar het beeld is dat de toevoer (henneproductie) hiervoor niet goed in beeld is. In 2024 zijn er 18 registraties van vervaardigen softdrugs. Dit aantal ligt (iets) hoger dan in de periode 2021-2023. Tegelijkertijd geven meerdere professionals in interviews aan dat hennepsteelt steeds minder vaak wordt aangetroffen. Zij geven hiervoor twee redenen: 1) dat de aanpak van hennepsteelt weinig prioriteit heeft vanuit de politie en 2) vanwege innovatie bij de telers, waardoor de hennepsteelt moeilijker te detecteren is. Het aantal MMA-meldingen over hennepkwekerijen lag in 2024 wel wat lager dan in 2022 en 2023.

De impact van drugscriminaliteit op de Utrechtse wijken is volgens verschillende professionals groot. Het gaat om: overlast van straatdealers, aantrekkingskracht op (kwetsbare) jongeren, misbruik van kwetsbare personen en een diepe verwevenheid van drugscriminaliteit met legale structuren.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de aard en omvang van drugscriminaliteit centraal. Op basis van aangeleverde data door de politie en de gemeente, en interviews met professionals is opgetekend wat bekend is over drugscriminaliteit in Utrecht. Ter aanvulling en illustratie wordt een analyse gebruikt van uitspraken uit de database van de Rechtbank. De betrokken actoren bij drugscriminaliteit komen in hoofdstuk 3 aan bod.

2.2 Drugshandel

In het algemeen leggen criminele netwerken (of samenwerkingsverbanden) zich niet toe in de handel in één type drugs, maar zijn ze actief in meerdere drugsmarkten. De meeste handel vindt echter plaats in cocaïne. Dit blijkt uit *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) en uit het beeld dat Utrechtse professionals uit de praktijk hebben. Hieronder bespreken we de opgehaalde kennis over drugshandel in Utrecht.

Dealen

De meest prominente en zichtbare vorm van drugshandel in Utrecht is de verkoop aan gebruikers. In de interviews komen verschillende verschijningsvormen van drugshandel naar voren: uit woningen, auto's, ondernemingen, op straat of het op bestelling afleveren aan huis. We starten deze paragraaf met enkele cijfermatige gegevens: meldingen bij MMA en politieregistraties. Daarna gaan we in op bevindingen uit de interviews.

Tabel 2.1 laat het aantal MMA-meldingen zien voor straathandel en drugshandel vanuit woningen. Hieruit blijkt een sterke toename van het aantal meldingen voor straathandel (67% tussen 2022 en 2024).⁵⁶ Het aantal meldingen over drugshandel vanuit een pand is daarentegen licht afgenomen.

	2022	2023	2024
Straathandel	91	97	152
Drugshandel vanuit een pand	42	42	37

Bron M., aangeleverd door de gemeente Utrecht.

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de politieregistraties voor bezit en handel in harddrugs in Utrecht. In deze tabel is in 2023 en 2024 een behoorlijke toename te zien van bezit van harddrugs. Voor bezit van harddrugs worden richtlijnen gehanteerd over wanneer vervolging wordt ingesteld.⁵⁷ Vaak is dit wanneer duidelijk is dat sprake is van een handelshoeveelheid die voorhanden is bij dealers. Bezit van drugs voor eigen gebruik wordt normaliter niet opgespoord en vervolgd (wel in beslag genomen). Bij de registraties in de tabel onder bezit, zal het in de meeste gevallen dan ook om handel gaan.

Het aantal registraties handel in harddrugs is meer stabiel en schommelt in de periode 2021-2024 tussen de 66 en 75. Uit deze gegevens is echter niet op te maken om wat voor soort type handel het gaat, waarschijnlijk gaat het in de meeste gevallen om (straat)handel voor consumenten. Tot slot gaat het hier om de geregistreerde gevallen van handel en niet om de daadwerkelijke omvang van drugshandel. Verreweg de meeste handel naar consumenten is niet in zicht bij de politie en wordt daardoor niet geregistreerd.

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (Lijst I)	33	50	91	92
Handel e.d. harddrugs (Lijst I)	77	68	66	75

Bron politie Midden-Nederland

⁵⁶ Een kanttekening hierbij is dat onbekend de invloed is van campagnes om het aantal MMA-meldingen te stimuleren van invloed is geweest op de toename van het aantal meldingen.

⁵⁷ In de interviews hoorden we bijvoorbeeld dat de richtlijn voor pillen momenteel 40 is en dat bij een hoeveelheid daaronder geen vervolging wordt ingesteld, enkel inbeslagname.

Straatdealers verkopen doorgaans meerdere soorten drugs, zodat ze een brede markt kunnen bedienen. In een situatie waarin ze de gevraagde soort drugs niet hebben, maken ze gebruik van een dealer in hun netwerk die dat wel heeft. Zo vertelt een professional:

‘De ervaring leert: dat als je het wil hebben dan kan dat geregeld worden. Dus als jij zegt tegen de ene dealer, ik wil wel 150 euro coke, maar ik wil ook wel 20 XTC-pillen. Dan zegt hij: ‘dat heb ik niet, maar ik heb wel even een nummertje’. Ons kent ons in dat wereldje en dan bellen zij wel weer iemand anders.

Professionals benoemen dat dealers steeds brutaler worden. In het onderzoek zijn we verschillende voorbeelden tegengekomen van het openlijk werven van nieuwe klanten (gebruikers). Zoals het breed huis-aan-huis verspreiden van flyers en briefjes met daarop contactgegevens voor drugsbestellingen. Dit kan een telefoonnummer zijn, maar ook een QR-code waarmee je in een Telegramchat komt om een bestelling te plaatsen (met vaak een mogelijkheid tot een online betaling).

Een flyer die de onderzoeker heeft gezien was professioneel opgemaakt en afgedrukt, hoogstwaarschijnlijk bij een reguliere drukker. Volgens professionals komt dit vaker voor. Het gaat overigens niet om één enkele dealer die een flyer gebruikt:

‘Als we op 1 zaakje draaiden, dan kregen we volgende alweer toegestuurd van he hier hebben we ook weer een andere flyer binnengekregen.’

Het openlijk werven van (nieuwe) klanten vindt ook plaats via zogenaamde bulk-sms'jes. Aan een willekeurige groep burgers wordt een SMS gestuurd met het aanbod van de dealer. Dit is aan het licht gekomen bij het uitlezen van telefoons van dealers die zijn opgepakt, maar ook doordat professionals zelf een dergelijke SMS hebben ontvangen. Een professional stelt dat het niet helemaal duidelijk is hoe de dealers aan een lijst met telefoonnummers komen, maar dat het proces hiervoor waarschijnlijk vergelijkbaar is met hoe cybercriminelen te werk gaan.

Een professional benoemt dat het aanbod dat (bijvoorbeeld via flyers) gedaan wordt marketingtechnisch goed in elkaar steekt. Ze doen bijvoorbeeld acties, zoals ‘3 halen, 2 betalen’ en ‘alles nu de helft van de prijs’.

In vrijwel alle wijken komt volgens professionals het dealen van drugs vaak voor (een enkele wijk uitgezonderd, zoals Noordoost en Oost, waar de problematiek überhaupt beperkt is). Kanaleneiland en Overvecht komen het meest prominent naar voren als locaties waar veel straathandel plaatsvindt, waarbij Kanaleneiland getypeerd wordt als ‘marktplaats’ voor drugshandel.

Vapes en illegale sigaretten

Uit een interview komt naar voren dat in Utrecht er tabakswinkeltjes zijn die illegaal vapes verkopen en ook wel illegale sigaretten. Beide zijn (soms) afkomstig van hetzelfde netwerk, die vanuit het verleden opiumantecedenten hebben. Het is niet duidelijk of ze op dit moment nog betrokken zijn bij drugscriminaliteit.

Drugsoverlast

In de wijken kan overlast plaatsvinden door dealers die op straat hangen en dealen. Al denkt een professional dat rondhangende jeugd al snel in verband wordt gebracht met dealen, zonder dat daar (altijd) sprake van hoeft te zijn.

Bij drugsoverlast gaat het vaak om overlast van gebruikers of om aangetroffen drugs(resten). Deze overlast vindt bijvoorbeeld plaats in parkeergarages, parken en het stationsgebied.

Tabel 2.3 geeft een overzicht van de incidenten drugs/drankoverlast die bij de politie geregistreerd zijn. Het gros van deze incidenten bestaat uit overlast i.v.m. alcohol/drugs door

gebruikers. Het totaal aan geregistreerde incidenten is redelijk stabiel tussen 2022 en 2024, maar wel beduidend hoger dan in 2021.

Tabel 2.3 *Overzicht politieregistraties incidenten drugs/drankoverlast Utrecht*

	2021	2022	2023	2024
E38 overlast ivm alcohol/ drugs	2.165	2.758	2.885	2.773
F46 aantreffen drugs (geen verdachte)	96	82	330	220
F47 overige drugsdelicten	15	11	5	10
F010 openbare dronkenschap	334	489	460	435
Totaal Drugs/drankoverlast	2.610	3.340	3.680	3.438

Bron *politie Midden-Nederland*

In hoofdstuk 3 gaan we nader in op de dealers en gebruikers in Utrecht.

Tussen⁵⁸- en groothandel

Hoewel straathandel het meest zichtbaar is, vertellen (politie)experts dat de drugshandel diep verweven en wijdverspreid is in Utrecht. Het gaat dan vooral om cocaïne, maar straatdealers handelen zoals gezegd doorgaans in meerdere soorten drugs. Een expert over drugsproblematiek:

“Dat is echt volledig geïntegreerd in de wijken, is grootschalig en een dagdagelijkse bezigheid van heel veel mensen. We hebben eergisteren een voertuig gecontroleerd. Die persoon gaat er vandoor en in het voertuig treffen we drugs aan. We doen gelijk een doorstap naar de woning, omdat we dan weten waar die vandaan komt. In die woning treffen we echt blokken met heroïne, crack, cocaïne aan, dat daar versneden wordt.”

Een deel van de drugs die geïmporteerd wordt door Utrechtse netwerken gaat door naar het buitenland, en een deel wordt (versneden) verkocht aan de afzetmarkt in Utrecht. Een professional typeert Utrecht als ‘het doorgeefluik’ van cocaïne die via de zeehavens binnenkomt.

Voorbeeld

Een Duits autoverhuurbedrijf in Overvecht verhuurde auto's met Duitse kentekens. Eén van deze auto's werd gebruikt om 60 kilo cocaïne op te halen in een dorp in de Betuwe. De blokken werden dezelfde dag doorverkocht met een winst van 2.000 euro per blok. De eigenaar van het verhuurbedrijf hield 500 gram van de partij voor zichzelf die hij wegzette bij lokale straatdealers. *Bron Interviews*

Bovenstaand voorbeeld is volgens de experts illustratief voor de werkwijze van grote dealers; ze zetten het overgrote deel door, maar houden daarnaast een lokale lijn. Een expert licht toe:

“De aanname van ‘het is een kleine jongen want hij werkt nog in de grammen’ gaat niet altijd op.”

De aantrekkelijkheid van een lokale lijn is dat je de drugs kan versnijden en dat de gramprijs voor cocaïne hetzelfde blijft, waar de prijs voor blokken daalt. Een van de experts vertelt dat de kiloprijs van onversneden cocaïne van 28.000 naar 16.000 euro is gedaald.

Hoewel er lokaal vooral zicht is op de regionale en lokale spelers, blijkt uit casuïstiek dat Utrechtse drugscriminelen betrokken zijn die zelfstandige transportlijnen hebben met Zuid-Amerika. Twee professionals hebben het beeld dat de kopstukken van de drugshandel in

⁵⁸ Tussen de groothandel van grote partijen uit productielanden en straathandel naar gebruikers.

Nederland zich in Utrecht bevinden: ‘de hersenen zitten in Utrecht.’ In analyse van rechtbankuitspraken zijn we enkele voorbeelden tegen gekomen van internationale handel.

Voorbeeld

Een medewerker van een bedrijf in Utrecht ontvangt drie pakketten uit Colombia die niet voor hen bedoeld waren. Het bedrijf wordt gebeld door een man die zegt dat de dozen van hem zijn en die ze wil komen ophalen. De medewerker vertrouwt het niet, opent één van de dozen en treft een bruinachtige substantie aan. Hij belt de politie. Deze treft dezelfde substantie aan in de andere pakketten. De man die gebeld had bleek al buiten rond te lopen en in zijn auto trof de politie nog drie pakketten aan van dezelfde afzender. Een dag later worden soortgelijke pakketten bij hetzelfde bedrijf bezorgd. In totaal blijkt het te gaan om 24 kilo pure cocaïne. De man wordt veroordeeld voor het medeplegen van de invoer van cocaïne vanuit Colombia en het vervoeren hiervan binnen Nederland.

Bron Rechtspraak.nl, uitspraak Rechtbank Midden-Nederland, 23 mei 2022.

Opslag, versnijden en lokale handel

Professionals kennen verschillende voorbeelden van opslagplaatsen van (grote) hoeveelheden drugs voor de lokale handel. Dit zijn locaties waar kleinere handelshoeveelheden zijn aangetroffen in combinatie met versnijdings- of andere productiemiddelen, en grote partijen contant geld en/of luxe goederen. Van de gevonden rechtbankuitspraken gaat het in 9 van de 14 gevallen om opslag van drugs in een woning, één keer in een bedrijfspand en één keer in een opslagloods. In twee gevallen ging het om groothandel en niet om opslag.⁵⁹ Ook uit de interviews komen talloze voorbeelden van opgeslagen drugs in woningen. In onderstaand kader (op deze en de volgende pagina) drie voorbeelden van woningen die bestuurlijk gesloten zijn wegens aangetroffen drugs.

Voorbeelden van bestuurlijke sluitingen

Op 23 juli 2023 heeft de politie een woning en bijbehorende kelderbox doorzocht in Utrecht. Bij deze doorzoeking is onder andere 2,7 kilo cocaïne en vier kilo versnijdingsmiddelen aangetroffen. Ook is contant geld aangetroffen (4.645 euro en 34.600 lira) en diverse luxegoederen (o.a. Rolex ter waarde van 9.500 euro, een gouden ketting ter waarde van 2.350 euro, een paar schoenen van Christian Louboutin ter waarde van 1.090 euro). In de woning woonden een man en een vrouw (partners) en twee minderjarige kinderen.

Bron Rechtspraak.nl, uitspraak Rechtbank Midden-Nederland, 26 september 2023.

Op 27 november 2022 heeft de politie een woning en bijbehorende schuur doorzocht in Utrecht. Aangetroffen werd: 1 kiloblok cocaïne (in de trapkast), meerdere blokjes hasj in de schuur, vacuümverpakt blok van 547 gram amfetamine (speed), blokkenpersen, elektrische grinders, een zeef, kilo's kennelijke versnijdingsmiddelen, vijf liter flacons met aceton, tientallen drukplaten, stempels en logos, vacuümeer machines etc. Tevens is er pepperspray, een geladen vuurwapen en vier bundels geld van in totaal €40.000,- gevonden. In de woning woonden een man en een vrouw (partners) en hun vier minderjarige kinderen

Bron Rechtspraak.nl, uitspraak Rechtbank Midden-Nederland, 27 januari 2023.

⁵⁹ Qua type drugs ging het in 9 gevallen om cocaïne (waarvan in één casus alleen verpakkingsmateriaal), 4 keer om amfetamine, vier keer om hennep/hasj, vier keer om MDMA en twee keer om heroïne. Soms zijn er meerdere soorten drugs per casus aangetroffen.

Voorbeeld van een bestuurlijke sluiting

Op 4 januari 2025 heeft de politie een woning in Utrecht doorzocht. Hierbij is gevonden: vier grote blokken en 1 kleiner blok cocaïne, geseald en met een ingeperst logo, verstopt achter de plint in de keuken (4.020 gram), 110 pony packs met cocaïne (67 gram), 4 brokjes cocaïne in de keukenkast (20 gram), 10 mobiele telefoons, meerdere weegschalen, blokken met nepgeld van 500 euro, tientallen lege ponypacks. Verder zijn er luxegoederen in de woning aangetroffen: twee elektrische steppen, kleding van dure merken (Louis Vuitton tas, Michael Kors portemonnee), factuur voor vakantiewoning in Spanje (4.000 euro) en gouden beelden. In de woning woonde een moeder met vier minderjarige kinderen en tot voor kort ook haar (ex-)partner. De moeder claimde dat de drugsactiviteiten zonder haar weten door haar inmiddels ex-partner werden uitgevoerd, maar de rechter ging hier niet in mee.
Bron Rechtspraak.nl, uitspraak Rechtbank Midden-Nederland, 30 april 2025.

In bovenstaande voorbeelden van bestuurlijke sluitingen gaat het om woningen waar minderjarige kinderen woonden. Van de zeven gevonden casussen waarin een woning werd gesloten wegens drugs, waren in vier gevallen minderjarige kinderen woonachtig op het adres.

Het is onbekend hoeveel panden er precies gesloten zijn wegens drugsgelateerde overtredingen. Tabel 2.4 laat het aantal sluitingen zien voor artikel 13b van de Opiumwet. Echter, kunnen drugsgelateerde sluitingen ook onder andere categorieën worden geregistreerd en is de registratiewijze niet sluitend. In de tabel is te zien dat het aantal pandsluitingen op basis van art. 13b van de Opiumwet tussen 2021 en 2024 licht fluctueert in Utrecht, waardoor er weinig verschil in omvang is tussen 2021 en 2024.

Tabel 2.4 Overzicht drugsgelateerde pandsluitingen

	2021	2022	2023	2024
Pandsluitingen art. 13b Opiumwet	21	15	16	24

Bron gemeente Utrecht.

2.3 Synthetische - en designerdrugs

In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) staat dat synthetische drugsproductie- en handel de meeste voorkomende vorm van drugscriminaliteit is. In deze notitie staat verder dat ze voor de regio Midden-Nederland constateren dat actoren die zich bezighouden met cocaïnehandel, zich vaker begeven op de synthetische drugsmarkt. Uit interviews ten behoeve van dit Utrechtse onderzoek zien we dat de productie en handel van synthetische- en designerdrugs wel voorkomt in de gemeente, maar veel minder prominent dan cocaïnehandel.

Productie

Als we kijken naar de politieregistraties voor 'Vervaardigen harddrugs (lijst I)', dan gaat het in 2021 om 1 registratie, in 2022 en 2023 om 0 registraties en in 2024 om 3 registraties. Het is echter onbekend hoeveel drugsproductielocaties er de afgelopen jaren zijn aangetroffen in Utrecht.

Het aantal MMA-meldingen is in de periode 2022-2024 laag. In 2022 zijn er 2 meldingen gedaan, in 2023 1 en in 2024 4. Onbekend is in hoeverre deze meldingen hebben geleid tot het daadwerkelijk aantreffen van een drugslab. Vanwege de kleine aantallen MMA-meldingen en politieregistraties is het niet goed mogelijk een betrouwbare uitspraak te doen over de ontwikkeling van deze registraties tussen 2021 en 2024.

Drugsafval

Drugsafvaldumpingen worden af en toe aangetroffen in Utrecht. In 2024 ging het om vier drugsafvaldumpingen. In hoeverre er sprake is van een ontwikkeling hierin in de afgelopen jaren

is niet bekend bij de politie. In de periode 2022-2024 is er 1 keer een MMA-melding gedaan voor afvalstoffen drugs. Onbekend is om welk type afvalstoffen dit ging.

Uit interviews ten behoeve van de wijkbeelden blijkt dat drugsafval in de afgelopen jaren gevonden is in het buitengebied van de wijk Oost, in garageboxen in Zuidwest en op verschillende locaties net buiten de bebouwde kom van Vleuten-De Meern.

2.4 Softdrugs

Tabel 2.5 laat de ontwikkeling zien van de politieregistraties van misdrijven softdrugs.

	2021	2022	2023	2024
Bezit softdrugs (Lijst II)	28	25	61	118
Handel e.d. softdrugs (Lijst II)	14	15	14	21
Vervaardigen softdrugs (Lijst II)	13	12	6	18

Bron *politie Midden-Nederland*

Bij het ‘bezit van softdrugs’ zien we een verdubbeling van het aantal registraties tussen 2023 en 2024 (nadat er al een toename was tussen 2022 en 2023). In interviews geven professionals aan dat de toename tussen 2022 en 2023 volgens hen met name komt door de toevoeging van lachgas aan lijst II van de Opiumwet op 1 januari 2023. Bij de ‘handel in softdrugs’ is er in 2024 een lichte toename te zien ten opzichte van de periode 2021-2023. Voor de toename tussen 2023 en 2024 in de registraties van bezit en handel softdrugs komt geen duidelijke verklaring naar voren.

In het aantal registraties van ‘vervaardigen van softdrugs’⁶⁰ zijn over de jaren heen schommelingen te zien. In 2023 zijn de minste aantallen geregistreerd (6), en in 2024 de meeste aantallen (18).

Hennepsteelt

De *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) beschrijft dat in Midden-Nederland ‘hennep’ qua omvang van de markt de derde plaats inneemt (na cocaïne en synthetische drugs). Volgens deze notitie gaat het om enkele honderden kwekerijen in Midden-Nederland en is sprake van een daling van het aantal kwekerijen. De hierbij gemaakte kanttekening, is dat het niet uitgesloten kan worden dat er door minder aandacht voor hennep ook minder kwekerijen in beeld komen.⁶¹

Onbekend is hoeveel hennepkwekerijen er in de afgelopen jaren precies in Utrecht zijn aangetroffen. Ook het aantal in beslag genomen plantjes en hoeveelheid eindproduct hennep worden in Utrecht niet bijgehouden. Bij de eerder besproken pandsluitingen op basis van de Opiumwet (tabel 2.4) zitten panden die gesloten zijn vanwege hennepsteelt, maar het aandeel hiervan is onbekend. Tabel 2.5 laat het aantal registraties zien van ‘vervaardigen softdrugs’, maar die categorie is breder dan alleen hennepkwekerijen.⁶² Er zijn wel MMA-cijfers beschikbaar over gemelde hennepkwekerijen. In 2024 waren er 20 MMA-meldingen over hennepkwekerijen in

⁶⁰ Onder deze categorie vallen de volgende situaties: aangetroffen hennepkwekerijen, een hennepkwekerij in opbouw, het aanwezig hebben van spullen om een hennepkwekerij te bouwen (zonder planten bijvoorbeeld) en een knipperij (locatie waar hennep toppen worden verwerkt).

⁶¹ In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli, 2024 Eenheid Midden Nederland) is verder te lezen dat er in Midden-Nederland door de verminderde aandacht voor hennep, ook minder zicht is op growshops in de regio. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat growshops vaak een faciliterende rol hebben in de illegale hennephandel.

⁶² Dit wordt niet bijgehouden. De politie geeft in een reactie hierop wel aan ‘dat dit grotendeels valt in de Maatschappelijke Klasse vervaardigen softdrugs’. Tegelijkertijd vallen hier ook de volgende misdrijven in: het aanwezig hebben van spullen om een hennepkwekerij te bouwen (zonder planten bijvoorbeeld) en een knipperij (locatie waar hennep toppen worden verwerkt).

Utrecht. Dat betreft een kleine afname van het aantal meldingen ten opzichte van 2023 (27) en 2022 (26). Onbekend is echter in hoeverre deze meldingen hebben geleid tot aangetroffen kwekerijen. Kortom: de exacte omvang van aangetroffen hennepcultuur in Utrecht is onbekend.

De ervaring van professionals is dat hennepcultuur in Utrecht wel voorkomt, maar steeds minder vaak wordt aangetroffen. Zij geven hiervoor verschillende redenen. Ten eerste dat aanpak van hennepcultuur weinig prioriteit heeft vanuit de politie (ook al aangestipt in de eerder genoemde notitie over Midden-Nederland). Omdat er niet actief wordt ingezet op hennepcultuur, blijven de kwekerijen grotendeels buiten beeld:

“We kijken totaal niet meer naar hennepkwekerijen. Het wordt opgedoekt, maar het is geen prioriteit en alles gaat weg⁶³. Als je kijkt naar de oude henneplijnen, de handel en hoeveel geld daarin te verdienen valt, daar kijken we nu niet naar.”

Ten tweede noemen professionals innovatie bij de telers, waardoor de hennepcultuur moeilijker te detecteren is en kwekerijen minder snel worden ontdekt. Vanwege de 11 coffeeshops in Utrecht denken verschillende professionals dat er meer hennepcultuur plaatsvindt, dan ontdekt wordt:

“Hoeveel hennep moet er niet worden aangeleverd elke dag? En waar komt dat vandaan? Zoveel wordt er aangevoerd, maar op welke wijze wordt dat gebracht? Met elf coffeeshops moet er veel [op voorraad] liggen. Dat lijkt meer buiten het zicht te zijn.”

Een alternatieve verklaring voor het minder vaak aantreffen van hennepkwekerijen is dat hennep vaker geïmporteerd wordt uit het buitenland. Professionals benoemen in dit kader de landelijke ontwikkeling van hennepcultuur uit de Verenigde Staten naar Nederland.

Professionals noemen verschillende locaties die volgens hen kwetsbaar zijn voor hennepcultuur, zoals bedrijventerreinen en het buitengebied (al is onbekend in welke mate op deze locaties daadwerkelijk hennepkwekerijen worden aangetroffen). Een locatie waarvan professionals wel concrete voorbeelden van aangetroffen hennepkwekerijen kennen zijn woonwagenlocaties in Utrecht. Verder noemen professionals Overvecht en Kanaleneiland als wijken die vooral kwetsbaar zijn voor hennepcultuur op basis van signalen die ze ontvangen. Uit de interviews blijkt verder dat er af en toe drugsafval van hennepcultuur wordt aangetroffen, met name in Vleuten-De Meern.

Lachgas

Zoals hiervoor al benoemd, is de sterke toename in registraties van ‘bezit van softdrugs’ volgens meerdere professionals veroorzaakt door het verbod op lachgas (1 januari 2023). Bij de politie worden ook bekeuringen door lachgas bijgehouden. Hieruit blijkt dat er in 2023 in Utrecht 121 bekeuringen door de politie zijn gegeven voor lachgas, in 2024 is het aantal redelijk vergelijkbaar: 111.⁶⁴ Deze zijn anders geregistreerd dan de registraties van het bezit van softdrugs in tabel 2.5.

Vanaf 2022 is bekend hoeveel MMA-meldingen er zijn voor lachgas in Utrecht. Dit waren er in 2022 5, 4 in 2023 en 8 in 2024. Hierin is dus geen duidelijke ontwikkeling te zien.

In de regiomonitor drugs en risicojongeren 2023 – 2024 (Nabben, Boekholt & Benschop, 2025) is te lezen dat lachgas in Utrecht eenvoudig te bestellen is via WhatsApp. Hotels zijn populair onder Utrechtse gebruikers, zo beschrijven de onderzoekers. Ook in een interview ten behoeve van dit onderzoek komt naar voren dat lachgas in Utrecht makkelijk te bestellen is:

“Ook lachgas is te bestellen via Telegram, flyers, koerier, heel makkelijk. Met één druk op de knop, dan komt er een koerier aangerezen, die doet zijn kofferbak open en dan

⁶³ Zonder forensisch onderzoek.

⁶⁴ Vanaf 2024 wordt F171B als feitcode gebruikt. Daarvoor is door de politie op de term ‘lachgas’ gezocht voor het opstellen van deze tabel.

komen de lachgasflessen eruit. 24/7 rijden ze rond. Het is heel makkelijk in Utrecht om aan hard- en softdrugs te komen.”

In de regiomonitor vertelt een Utrechtse professional dat lachgas misschien minder populair lijkt, maar dat het aantal gebruikers nog steeds groeit. Voornamelijk onder jongeren die daarvoor nog geen andere soorten drugs hebben gebruikt. Een geïnterviewde professional stelt in lijn hiermee dat met name het openlijk gebruik is afgenomen.

2.5 Impact drugscriminaliteit

Ervaren overlast en onveiligheid(gevoel) bewoners

Professionals noemen verschillende vormen van impact van drugscriminaliteit op bewoners in de Utrechtse wijken. In de eerste plaats wordt overlast van straatdealers genoemd. Dan gaat het om dealers die in de openbare ruimte hangen en het af en aan rijden van klanten. Ook kunnen bewoners zich volgens de professionals onveilig voelen door zichtbare dealers op straat. Ook geweldsincidenten, waaronder explosies, hebben invloed op de veiligheid en het veiligheidsgevoel onder bewoners.⁶⁵

Aantrekkingskracht op (kwetsbare) jongeren

Verder heeft de aanwezigheid van (vermoedelijke) drugscriminelen met veel geld, dure auto's, die een gevoel van onaantastbaarheid uitstralen, impact op (kwetsbare) jongeren in de Utrechtse wijken. Dit spreekt (een deel van de) kwetsbare jongeren aan (zie ook paragraaf 1.2). In het voorgaande rapport Drugsbeeld Utrecht 2021 is dit ook aan bod gekomen (Broekhuizen, 2021). Bij andere bewoners kan het zichtbaar aanwezig zijn van dure auto's en andere luxe goederen bij iemand met een sociale huurwoning leiden tot gevoelens van een oneerlijke samenleving.⁶⁶

Misbruik kwetsbare personen

Een andere vorm van impact is die op kwetsbare personen die misbruikt worden voor drugscriminaliteit (waarover meer in paragraaf 1.2). Dit kan gaan om kwetsbare bewoners in sociale huurwoningen, in zorginstellingen of in opvanglocaties. Uit de voorbeelden in paragraaf 2.3 blijkt dat drugs(middelen) aangetroffen wordt in woningen waar ook (jonge) kinderen wonen. Naast drugs was er soms ook een vuurwapen aanwezig. Een professional over de impact van het gebruik van woningen:

“Ik kan me nog herinneren dat er een grote vondst was [in een woning], en dat er gedurende het onderzoek drie man met hele zware mitrailleurs voor de deur stonden. Omdat de angst was dat er mensen naar toe zouden komen om hun waren op te halen. Dat heeft een zichtbare impact op de wijk. Of woningen die ontruimd moeten worden omdat er mogelijk geknoeid is.”

Diepe verwevenheid legale structuren

In wijken waar veel sprake is van drugscriminaliteit, zoals Overvecht of Kanaleneiland zien professionals dat uitingen van drugscriminaliteit onderdeel zijn geworden van de normale gang van zaken. Hierdoor lijkt de impact op (bijvoorbeeld veiligheidsgevoelens van) bewoners juist minder groot dan elders. Er wordt bijvoorbeeld niet meer geschrokken gereageerd wanneer er

⁶⁵ Hierbij merken we op dat een aanzienlijk deel van explosies het gevolg is van conflicten buiten het criminele circuit.

⁶⁶ Een professional benoemt dat personen die (bijvoorbeeld) bij de handel of bezit van harddrugs betrokken zijn, vaak in een sociale huurwoning wonen en dat er vaak dure voertuigen op naam van familieleden staan. Deze professional vertelt dat er bij instappen in dergelijke sociale huurwoningen vaak dure merkkleding en exclusieve horloges worden aangetroffen en ook wel een nieuwe keuken/badkamer.

drugs in een woning wordt gevonden, waar dat elders wel zo is. Een professional vertelt bijvoorbeeld over Overvecht dat dit een notoir dealgebied is:

“Ik ken mensen die gijzelen omdat er geld achterover gedrukt is of geript is, maar er wordt continu gedeald op straat, huizen, achterafplekjes, vanuit auto’s.”

Om hun handel te beschermen zijn er spotters in deze wijken (Overvecht en Kanaleneiland) die in groepsapps doorgeven wanneer er een burger- of dienstauto van de politie in de wijk rijdt. Ook gebruiken spotters portofoons. De diepe verwevenheid die professionals zien van drugscriminaliteit in de wijk, maakt het lastig om hier aan te ontsnappen. Professionals van de politie zien dat de drugscriminaliteit zeer diep verweven is met de bewoners en bedrijven. Bij onderzoeken komen telkens weer verschillende betrokken bedrijven naar boven uit allerlei branches (zoals reeds benoemd in paragraaf 1.3). Veel ondernemingen werken mee aan of profiteren van drugscriminaliteit. Een professional licht toe:

“Dat is echt volledig geïntegreerd in de wijken, is grootschalig en een dagdagelijkse bezigheid van heel veel mensen.”

Het onttrekken van woningen voor drugscriminaliteit wordt door een professional genoemd in relatie tot het gebrek aan woningen in Nederland.

Hoofdstuk 3 Actoren

In dit hoofdstuk staan de betrokken actoren bij drugscriminaliteit in Utrecht centraal. Op basis van aangeleverde data door de politie en de gemeente, en interviews met professionals is opgetekend wat over deze actoren bekend is.

Samenvatting

Criminele netwerken uit Utrecht zijn betrokken bij nationale en internationale cocaïnehandel. In 2024 gaat het om 42 aangepakte criminele samenwerkingsverbanden (CSV's). Deze netwerken zijn in het algemeen fluïde en houden zich bezig met meerdere vormen van (drugs)criminaliteit. De oorsprong van criminele netwerken lijkt vaak de buurt te zijn: spelers zijn samen opgegroeid of hoorden bij dezelfde jeugdgroep. Ook familierelaties worden veel gezien (zoals samenwerkende criminele broers), alsmede criminele families die zich al verschillende generaties met criminaliteit bezig houden.

Kansarme jongeren zijn kwetsbaar om (met name als uitvoerder) betrokken te raken bij drugscriminaliteit, maar (zeker de minderjarigen) komen maar beperkt voor in politieregistraties. Instroommechanismen voor jongeren zijn: via criminele familieleden, via het netwerk in de buurt, via handel in vapes en snus of via een online aangeboden klus(je). Soms is er sprake van (actief) ronselen van jongeren, maar er is ook een grote groep jongeren die niet geronseld hoeft te worden, maar zichzelf aanmeldt om te dealen. Hoe de instroom van sommige jongeren in de drugscriminaliteit verloopt is onbekend bij professionals. Zij benoemen dat jongeren soms ineens opduiken in verband met het plegen van een ernstig delict.

Onder kwetsbare volwassenen vallen (armere) bewoners met schulden, verslaafden of daklozen en personen in een zorginstelling. Zij kunnen gemakkelijker misbruikt worden voor opslag, verpakken of voor dealen van drugs.

Het middenkader stuurt in Utrecht op vaak professionele wijze de uitvoerders aan. Bij professionals is er weinig zicht op het huidige middenkader (nadat het vorige middenkader is doorgesloopt).

Uit verschillende interviews komt naar voren dat sleutelfiguren uit de drugsmarkt in Nederland voornamelijk in Utrecht zitten. Zo zijn Utrechtse kopstukken aanstuurders van het uithalen van drugs in havens (zoals Rotterdam en Antwerpen) en ze zetten elders in het land synthetische drugslabs op.

Utrecht kent een lokale vraag naar drugs. Uit rioolwatermetingen kan de schatting worden gedaan dat cannabis en cocaïne de meeste geconsumeerde drugs in Utrecht zijn in 2025, met een respectievelijke jaarlijkse straatwaarde in 2025 van €20.885.300 (cannabis) en €23.009.600 (cocaïne).

3.1 Criminele netwerken

In deze paragraaf bespreken we de opgehaalde informatie over criminele netwerken uit Utrecht die betrokken zijn bij drugscriminaliteit.

Uitleg terminologie

Criminele netwerken worden door politie en het OM ook wel criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) genoemd. De hierbij gehanteerde definitie luidt:

Een verband dat bestaat uit minimaal 2 personen, waarbinnen sprake is van structurele samenwerking, en waarbij de verdachten delicten plegen die 4 of meer jaren straf

opleveren en die mede gericht zijn op financieel gewin (criminele winst, wederrechtelijk verkregen voordeel of vermogen).

In de praktijk worden vaak geen of verschillende definities gehanteerd voor criminele netwerken, groeperingen of samenwerkingsverbanden. In algemene zin gaat het om personen die samenwerken om één of meerdere criminele bedrijfsprocessen uit te voeren. Hierbij zijn er verschillende functies die personen vervullen en de personen in een netwerk zijn verbonden, maar hoeven elkaar niet per se te kennen. Vaak zijn criminele netwerken fluïde, dynamisch en houden ze zich bezig met verschillende criminele activiteiten.⁶⁷

Aard en omvang netwerken

In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) staat benoemd dat criminele netwerken uit Utrecht betrokken zijn bij nationale en internationale cocaïnehandel. In 2021 waren er volgens politie-informatie 50 criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) in Utrecht, waarvan ongeveer de helft zich bezighield met cocaïne (Broekhuizen 2021: pagina 2).

Uit aangeleverde informatie door de politie voor dit beeld blijkt dat er in 2023 24 aangepakte CVS's in Utrecht waren: rechercheonderzoeken met een plan van aanpak.⁶⁸ In 2024 gaat het om 42 aangepakte CSV's. Het is niet bekend hoeveel van deze CSV's betrokken zijn bij drugscriminaliteit. Een kanttekening bij het tellen van CSV's is dat het om fluïde netwerken gaat. De politie licht toe dat CSV's meer gelegenheidscoalities zijn en aan verandering onderhevig. Het gaat dus niet per se om vaste en duurzame netwerken.

Professionals noemen voorbeelden van netwerken ('clusters') in Utrecht die zich bezighouden met cocaïne, met hennepsteelt, plofkraken en synthetische drugs. Ook zien ze dat netwerken zich met meerdere vormen van criminaliteit bezig houden:

“Ze zijn bezig met waar kan je geld mee verdienen en het maakt niet uit op welke manier.”

Professionals zien duurzame clusters die al heel lang actief zijn en opereren vanuit Utrecht. Binnen een netwerk kan sprake zijn van specialisten die gebruikt worden voor specifieke taken. Twee professionals:

“Je hebt een groot netwerk met allemaal verschillende specialisten, en al deze specialisten zetten hun kwaliteit in alsof ze in het bedrijfsleven zitten, alleen hebben zij ervoor gekozen om dat in deze setting te doen en ze verdienen daar flink geld mee.”

Een andere professional:

“Ja, het zit wel in dezelfde CSV, maar er zijn wel specialismen. Je hebt specialisme drugs, specialisme wapens, specialisme op plofkraken, explosieven. Ze houden zich allemaal multi bezig, dus ze zijn bezig met drugshandel, wapens, cyber.”

Professionals benadrukken het fluïde karakter en zien verschillende typen 'bedrijfsstructuren'. Het beeld van experts is dat het niet gaat om enkele grote spelers of netwerken, maar tal van

⁶⁷ Zie o.a. de verkenning van het begrip in Korf, Luik & De Meijer (2018).

⁶⁸ De politie licht toe dat de volgende zaken hierin (onder andere) meetellen: Projectmatige onderzoek naar CSV's die zich bezighouden met zware georganiseerde criminaliteit en/of ondermijnende criminaliteit. Zware georganiseerde criminaliteit betreft het in georganiseerd verband beramen of plegen van misdrijven die gezien hun aard (of de samenhang met andere misdrijven die in dat georganiseerd verband worden beraamd of gepleegd) een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren. Het kan hierbij dus ook om woninginbraken, overvallen, straatroven in georganiseerd verband gaan. Ondermijnende criminaliteit is vooral een economisch gedreven maatschappelijk fenomeen waarbij verwevenheid van onder- en bovenwereld een belangrijk onderdeel is.

grotere en kleinere samenwerkingsverbanden met betrokkenheid van tal van ondernemingen die faciliterende diensten verlenen.

Er zijn kleine zelfstandige ondernemers met een groot netwerk, maar ook grootschalige criminele ondernemingen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit een onderzoek waar naar voren kwam dat een ‘belcentrale’ de dealers op een professionele manier aanstuurde. Er waren ploegendiensten met vaste tijden en er werden feedbackgesprekken gehouden.

Buurtrelaties

Professionals zien dat personen uit een crimineel netwerk elkaar vaak hebben leren kennen, omdat ze in dezelfde buurt woonden of omdat ze tot dezelfde jeugdgroep behoorden. Het gaat om vrienden die zich eerst met lichtere vormen van criminaliteit bezig hielden en daarna samen zijn doorgroeid. Via buurtconnecties kunnen jongeren makkelijk betrokken raken bij drugscriminaliteit als ze daar geld mee willen verdienen.

Familierelaties

Uit een eerdere verkenning bleek dat er in Utrecht meerdere criminele families en criminele netwerken met familierelaties actief zijn. Deze houden zich met tal van criminele activiteiten bezig, waaronder drugscriminaliteit (Gemeente Utrecht, Uitvoeringsplan 2025-2026). Eerder (bij paragraaf 1.2 – ontvankelijke jongeren) bespraken we al dat volgens professionals familierelaties een belangrijke rol spelen bij het betrokken raken van jongeren bij drugscriminaliteit. Ook in casussen komen familierelaties voor. Een professional vertelt over een man waarbij in zijn woning blokken cocaïne zijn aangetroffen. Deze persoon kwam nog niet voor in de politiestructuren, maar:

“Dan zie je dat hij wel familie is. En bekend geraakt met. Dus je moet ingebracht zijn, omdat je betrouwbaar moet zijn. Die man heeft jarenlang tientallen kilo’s cocaïne lopen persen op zijn zolderkamertje.”

Veel professionals kennen daarnaast voorbeelden van criminele families. Hierbij hebben we hen in brede zin gevraagd naar families waarbij meerdere leden crimineel betrokken zijn. Elke professional uit de wijken (zoals een wijkagent of Gebiedsmanager Veiligheid) kent wel voorbeelden van criminele families, vaak met meerdere generaties die betrokken zijn bij criminele activiteiten. Toch is het vaak lastig om meer inzicht te geven in de aard van de criminele relaties en de wijze waarop ze betrokken zijn. Een expert van de politie ziet dat steeds vaker hele gezinnen geld verdienen aan drugscriminaliteit:

“Het voornaamste verschil wat je ziet met andere misdrijven is dat je vaak ziet dat hele families erbij betrokken zijn. Dus bij verdovende middelen, om het heel klassiek te beschrijven, vroeger had je een gezin en er was één zoon crimineel en die brak in. Maar in dit geval leeft gewoon de hele familie van verdovende middelen. Dat kom je steeds vaker tegen.”

Professionals kennen voorbeelden van criminele families die legitieme ondernemingen hadden om hun criminele diensten wit te wassen (zoals zonnebankstudio’s), terwijl andere leden zich bezighielden met de drugshandel. Een professional geeft een voorbeeld:

“Als je het hebt over criminele netwerken; we zien allemaal groepen bij elkaar komen en dezelfde personen en families terugkomen. Broer heeft een autobedrijf, andere broer komt erbij, en de vrouw doet de administratie et cetera.”

Ook in het vastgoed zien professionals regelmatig ‘schimmige pandeigenaren’ terugkomen die hun geld vermoedelijk in de criminaliteit hebben verdiend. Of familieleden die een faciliterende rol hebben door huurauto’s op hun naam te zetten of garageboxen te huren.

Bij bekende voorbeelden van criminele families zien professionals dat anderen zich ‘aansluiten’ bij een criminele familie door mee te doen met de criminele activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld via

vriendschapsrelaties. Ook zien ze dat criminele families zich met elkaar verbinden door een huwelijk tussen leden van twee families. Tevens benadrukt een professional dat wat ‘een familie’ is, kan verschillen:

“Ook dat is fluïde in de zin van iedereen kent elkaar. Een familie kan ook zijn, ze zijn samen opgegroeid op straat, dat voelt als familie. En of dat dan terug te halen is in een GBA en een bloedlijn, dat is niet altijd zo.”

Een professional benoemt dat er in Utrecht vooral sprake is van broers die gezamenlijk een crimineel netwerk vormen. Hierbij is er – nog – geen sprake van verschillende generaties. Ook komt de rol van vrouwen ter sprake. Zij lijken vooral op de achtergrond een faciliterende rol te hebben. Zij regelen bijvoorbeeld de vergunning, of zetten de auto op hun naam. Zij worden echter ook wel eens gevraagd om drugs te vervoeren (vanuit het oogpunt dat de kans op een controle kleiner is).

Wijken waar professionals de meeste criminele families of criminele familierelaties zien zijn Overvecht, Hoograven (Zuid) en Kanaleneiland (Zuidwest), maar in alle wijken kennen professionals hier wel voorbeelden van. In de interviews geven professionals schattingen van tientallen actieve criminele families in Utrecht. Hierbij gaat het overigens niet alleen om families die actief zijn in drugscriminaliteit, maar ook om andere vormen van criminaliteit. Specifiek zorgfraude en plofkraak worden door professionals veel in verband gebracht met criminele families.

Bovenregionale en internationale relaties

De drugsmarkt is een mondiale markt. Utrechtse criminele netwerken zijn actief op deze mondiale markt. De *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) noemt in dit verband vooral de markt in cocaïne. Maar in de interviews worden ook hennephandel en de internationale handel in synthetische drugs genoemd.

Kopstukken uit de internationale cocaïnehandel zijn in Utrecht gevestigd, zo blijkt uit de interviews. Maar ook actoren die betrokken zijn bij de smokkel van hasj. In een interview worden (oude) hasjlijnen genoemd die ook gebruikt zijn voor cocaïnehandel van Marokko naar Nederland (waaronder Utrecht). Professionals zien nu dat bij de import van hasj Spanje vaak als doorvoerland wordt gebruikt. Op landelijke niveau wordt invoer van cannabis vanuit de Verenigde Staten naar Nederland als trend gezien.

Daarnaast blijkt uit de interviews dat Utrechtse spelers de opdrachtgevers zijn van synthetische drugslabs elders in het land.

Een professional noemt hiernaast een bovenregionale relatie tussen criminele actoren uit Overvecht en Amsterdam-West. Ook zijn er voorbeelden van Utrechtse criminele actoren die ‘zijn ingestapt’ in Rotterdam. Het vermoeden is dat deze actoren nog wel in Utrecht wonen, maar hun criminele activiteiten verplaatst hebben naar Rotterdam.

Een ander voorbeeld van bovenregionale verwevenheid is dat als er conflicten spelen waarbij een Utrechtse speler betrokken is, er explosies op andere plekken in het land plaatsvinden. Bijvoorbeeld krijgen criminelen die een bepaalde drugslijn hebben ruzie en dan zijn er explosies in Zeeland West-Brabant.

3.2 Uitvoerders

Onder uitvoerders verstaan we de personen die een uitvoerende rol hebben in drugscriminaliteit, zoals dealen op straat of het verplaatsen van een pakketje. Inzoomende op dealen, geven professionals overkoepelend aan dat het profiel van dealers verschilt. Personen van verschillende wijken, achtergronden en leeftijden zijn hierbij betrokken. Het gaat om jongeren (wel vaak jongens) van 16-17 jaar, maar ook om oudere personen van in de 30 of 40.

Een trend die een professional ziet, is de toename van dealers met een Syrische achtergrond. Hieronder bespreken we de opgehaalde kennis over uitvoerders, specifiek voor (kwetsbare) jongeren en volwassenen.

(Kwetsbare) jongeren

Aard en omvang betrokkenheid jongeren bij drugscriminaliteit

In het vorige hoofdstuk zagen we dat straat dealen de meest prominente en zichtbare vorm van drugshandel is in Utrecht. Het beeld bij professionals is dat het vaak jongeren zijn die als dealers in de wijk opereren. Om hoeveel jongeren het precies gaat die zich bezighouden met drugs dealen of een andere vorm van drugscriminaliteit is niet precies bekend. Het aantal minderjarigen dat geregistreerd wordt voor drugshandel bij de politie is beperkt. Tabel 3.1. geeft een overzicht van de 12-17 jarigen die als verdachte gekoppeld zijn aan een drugsincident.⁶⁹

	2021	2022	2023	2024
Bezit softdrugs (lijst II)	4	5	5	6
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	2	1	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0	0	0	0
Bezit harddrugs (lijst I)	0	0	1	5
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	5	8	4	1
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Totaal	11	14	10	12

Bron politie Midden-Nederland

Vanwege de lage aantallen kan aangenomen worden dat deze registraties niet representatief zijn voor de daadwerkelijke betrokkenheid van minderjarigen bij drugshandel.

Tabel 3.2 geeft de betrokkenheid van jongvolwassenen (18-24 jaar) bij drugscriminaliteit in Utrecht weer. In 2024 zijn er vooral registraties van het bezit van softdrugs (53), bezit van harddrugs (29) en handel in harddrugs (38). In de hele onderzoeksperiode (2021-2024) is er een toename van het totale aantal geregistreerde verdachten te zien tussen 2023 en 2024. Dit komt zowel door een toename bij bezit van softdrugs als door een toename bij handel in harddrugs. Overigens ligt het aantal registraties van verdachten van handel in harddrugs in 2024 nog wel onder het aantal in 2021.

	2021	2022	2023	2024
Bezit softdrugs (lijst II)	8	6	20	53
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	7	8	8	11
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	2	0	0	2
Bezit harddrugs (lijst I)	13	13	22	29
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	43	28	22	38
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Totaal	73	55	72	133

Bron politie Midden-Nederland

⁶⁹ Onder de 12 jaar kun je niet als verdachte worden geregistreerd.

Om meer inzicht te krijgen in de mate van betrokkenheid van jongeren bij drugscriminaliteit, hebben we ook naar informatie uit de persoonsgerichte aanpak van de gemeente Utrecht gekeken. Deze aanpak bestaat uit een (lokale) PGA-jeugd en een Top X-aanpak en hebben als doel te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij (drugs)criminaliteit of hierin doorgroeien.⁷⁰ Uit een in oktober 2025 door de gemeente uitgezette uitvraag bij PGA-experts ten behoeve van dit beeld, komt een schatting dat er 32 jongeren tussen de 12-27 jaar in de Utrechtse lokale Persoonsgerichte Aanpak Jeugd (PGA-jeugd) zitten waarvan drugscriminaliteit volgens de experts de meest prominente criminaliteitsvorm is. Hiernaast komt uit deze aanvraag de schatting naar voren dat 10 minderjarige jongeren uit de Top-X aanpak drugscriminaliteit als meest prominente criminaliteitsvorm hebben.

Er zijn verschillen in de mate waarin professionals denken dat er voldoende zicht is op de betrokkenheid van jongeren bij drugscriminaliteit. Bij elkaar kennen de professionals veel voorbeelden, maar sommige professionals denken dat heel veel betrokkenheid nog grotendeels buiten het zicht van de gemeente en politie blijft.

Naast dealen zien professionals dat jongeren op een andere manier betrokken zijn bij drugscriminaliteit, zoals door het leggen van explosieven of uithalen van drugs in havens. Ook zien professionals dat jongeren soms beginnen met kleine klusjes, zoals pakketjes wegbrengen.

Achtergrondkenmerken bij drugscriminaliteit betrokken jongeren

Uit de wijkscans blijkt dat professionals met name zorg hebben over jongeren uit kwetsbare wijken als Overvecht en Kanaleneiland om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Jongeren die opgroeien in armoede, schulden hebben en het gevoel hebben niet bij de maatschappij te horen zijn kwetsbaar om betrokken te raken bij drugscriminaliteit (zoals reeds uitgebreid beschreven in hoofdstuk 2). Specifiek worden jongeren met een LVB als kwetsbare groep genoemd om benaderd te worden als loopjongens (zie ook hoofdstuk 2 over kwetsbaarheden).

Een professional beschrijft dat ongeveer 80% van de jongens die actief zijn in de drugscriminaliteit niet goed kunnen omgaan met het verdiende geld. Ze geven de verdiensten – bijvoorbeeld 30.000-40.000 euro – snel uit aan bijvoorbeeld een vakantie in Dubai, mooie kleren en VIP-tafels. Tegelijkertijd worden betalingsachterstanden, bijvoorbeeld achterstallige huur en wegenbelasting niet betaald.

Instroommechanismen jongeren

Uit eerder onderzoek naar jonge aanwas in de drugscriminaliteit in Midden-Nederland, waar Utrecht onder valt, komen een aantal bevindingen over instroommechanismen (Adjiembaks, Boer, Oude Lansink, 2022). De belangrijkste conclusie van de onderzoekers is dat sprake is van een wisselwerking tussen ‘benaderd worden’ en ‘eigen initiatief’ binnen het on- en offline netwerk van de jongeren.

In de interviews voor het huidige onderzoek komen verschillende manieren naar voren waarop jongeren betrokken raken bij drugscriminaliteit. Deze mechanismen zijn niet specifiek voor Utrecht. In de meer kansarmere wijken van Utrecht worden deze instroommechanismen meer gezien, zoals in Overvecht en Kanaleneiland. Adjiembaks et al. (2022) wijzen er echter op dat jonge aanwas in de drugscriminaliteit ook uit welvarende(r) sociaaleconomische buurten afkomstig is.

Onderstaand nemen we verschillende instroommechanismen, zoals naar voren gekomen in de interviews, door.

⁷⁰ Zie de bijlage voor de selectiecriteria voor de PGA-aanpak.

Via criminele familieleden

Meerdere professionals noemen voorbeelden van jongeren (in de gesprekken gaat het om specifiek jongens) die een criminele broer of neef hebben en die op deze manier in de drugsriminaliteit belanden. Ook kennen professionals verschillende voorbeelden van criminele families, waarbij de jongste leden op den duur ook in de criminaliteit belanden.

Bij sommige families is sprake van crimineel gedrag door broers, ooms en/of vaders, hetgeen de kans vergroot dat kinderen uit deze familie ook betrokken raken bij (drugs)criminaliteit.⁷¹ Een professional verwoordt dit als volgt:

“De inkopper is natuurlijk al vanuit het jongere broertje van, dus daar zie je dat dat op een gegeven moment van generatie op generatie doorgaat, dus die zien we zeker.”

Een andere professional kent een voorbeeld van een criminele familie waarvan onlangs de jongste leden in beeld zijn gekomen. Hij ziet de criminele families als een voedingsbodem van criminaliteit waar je als kind niet aan kunt ontsnappen:

“Dat zijn de jongste jongens, die worden nog aangehouden. De ouderen niet meer, want zitten al hoger op. Die gaan we niet meer tegenkomen. Maar die lopen met grote geldbedragen, hebben allemaal zorgbedrijven, autobedrijven. Je weet dat het niet klopt.”

Een andere professional:

“Want ja tuurlijk heb je neefjes, nichtjes en broertjes van doorgewinterde criminelen die je ziet opstaan.”

Via het netwerk in de buurt

Professionals zien dat in sommige buurten, zoals Overvecht en Kanaleneiland het vrij eenvoudig is voor jongeren om betrokken te raken bij drugsriminaliteit. Ze zien dat jongeren actief benaderd (‘geronseld’) worden, maar ook dat jongeren zichzelf actief aanbieden om met criminele klussen geld te verdienen.

Actieve rekrutering kan op verschillende manieren. De professionals vertellen over het actief benaderen van jongeren van wie bij hen bekend is dat deze schulden heeft. Jongeren, maar ook volwassenen, die schulden hebben en makkelijk over te halen zijn, zijn kwetsbaar om geronseld te worden. Soms wordt hierbij eerst een schuld gecreëerd:

“Dan gaan ze daarna zeggen weet je nog dat ik dit gegeven heb, nu moet jij je schuld terugbetalen en dan kan je er ook nog extra geld bij verdienen. Dus er wordt eerst iets aangeboden en dan doen ze vervolgens zo en dan leggen ze een gun, dat ze mee moeten doen. Ze zoeken dus echt de zwakke jongens uit die ze makkelijk kunnen overhalen.”

Of dat jongeren eerst iets waardevols krijgen en hier later iets (crimineels) voor moeten doen als terugbetaling.

Toch zien professionals dat actieve rekrutering lang niet altijd nodig is. Zij hebben het beeld dat er een groep jongeren in Utrecht is die drugsriminaliteit ziet als een aantrekkelijke manier om geld en status te verkrijgen. Doordat in bepaalde buurten vrij bekend is wie actief is in de drugsriminaliteit, is het eenvoudig voor hen om met criminele actoren contact te leggen. Een professional vertelt:

⁷¹ In ons onderzoek zijn we ook voorbeelden tegengekomen, waarbij criminele broers juist niet willen dat hun jongere broertje betrokken raakt bij drugsriminaliteit.

“Ze melden zich gewoon zelf aan. Iedereen die wil gewoon geld verdienen en men ziet hier dat jongens rijden met dure auto's, dure klokjes. Dat zijn de voorbeelden voor ze en ‘dat wil ik ook dus wat moet ik doen om dat te krijgen?’”

Professionals noemen voorbeelden van jongeren die zichzelf eerst moeten bewijzen met bijvoorbeeld een mishandeling of een andere klusje, voordat ze als straatdealer aan de slag mogen gaan.

Via aangeboden klussen online

Jongeren raken ook betrokken bij (drugs)criminaliteit omdat ze in zijn gegaan op een online geplaatste klus, zoals het uithalen van drugs of het plaatsen van een explosief. Een dergelijke klus kan bijvoorbeeld op Telegram staan of via Snapchat gedeeld worden. Een professional beschrijft dit proces als volgt:

“Maar ook Telegram, waar 16-17 jarige jongens zeggen: ik heb een klusje voor uithalen van drugs in Rotterdam, voor 3.500 euro. Wie wil dat doen? Daar komen dan reacties op van andere jongens. Heel veel is online. Je kan je aanmelden voor allemaal Telegram groepen, waar dit soort berichten regelmatig op staan voor allerlei klussen, niet alleen drugs. Ook bijvoorbeeld plaatsen explosieven, op zoek zijn naar wapens, overval plegen. Het gaat allemaal op de app. Klusjes in de groep en wachten wie erop reageert.”

Dit betreft volgens professionals een landelijke trend, die ook in Utrecht plaatsvindt. Lastig voor de politie is dat Snapchatberichten binnen 24 uur of na opening reeds gewist worden. Ook worden aangehouden personen snel uit online groepen geweerd, wanneer men op de hoogte is van deze aanhouding.

Via handel in vapes en snus

Als opstap naar drugscriminaliteit wordt de handel in vapes en snus gezien. Een professional licht toe:

“Dus je merkt dat dat een soort nieuw opstapje geworden is. Je klanten werven gebeurt eigenlijk op precies dezelfde manier als met drugshandel. Dus daar waar het nog minder hard aangepakt wordt. [...] En dan merk je dus iemand die dat ondernemerschap bezit, die dus daarmee begint op een school, daar zien we nog wel risico's dat dat zich verder ontwikkelt.”

Snus en vapes worden veel gebruikt onder jongeren en veel scholen kampen met deze problematiek. Jongeren die hiermee beginnen te handelen onder leeftijdsgenoten lopen hiermee het risico de basis te leggen voor een carrière als drugsdealer. Een professional:

“Dan krijg je vanzelf een keer wat aangeboden of een contactje die zegt ‘ik weet wel waar je moet zijn’ of ‘hier kan je nog meer geld verdienen’.”

Onbekende instap

Tot slot signaleren professionals dat jongeren soms ineens in zicht komen in verband met het plegen van een ernstig delict. Het gaat dan om jongeren die niet eerder in beeld waren bij de politie voor (lichtere) vergrijpen. Twee voorbeelden:

“Iemand heeft zijn hele leven op orde zonder in aanraking te komen met politie, altijd naar school en komt een keer in het leven met Halt in aanraking en daarna in een keer veroorzaakt hij een ontploffing.”

“Iemand heeft z'n leven op orde, nog nooit met politie in aanmerking, en dan opeens vervoert hij vijf kilo coke van Rotterdam naar Utrecht.”

(Kwetsbare) volwassenen

Naast jongeren, lopen ook kwetsbare volwassenen het risico om betrokken te raken bij drugscriminaliteit. Het gaat dan niet alleen om dealers, maar ook om personen die op een andere manier betrokken raken. Professionals geven voorbeelden van huurders die onder druk worden gezet om cocaïne thuis te bewaren of te verpakken. Ook worden locaties genoemd waar (onder andere) verslaafde en/of thuisloze personen verblijven, zoals hostels in Oost, Noordoost en Leidsche Rijn.

In relatie tot kwetsbare volwassenen en jongeren worden zorginstellingen genoemd, waar via malafide zorgpersoneel toegang gekregen kan worden tot de bewoners.

Uit een uitvraag van de gemeente in oktober 2025 bij PGA-experts komt de schatting naar voren dat er 7 meerderjarige verdachten in de TopX⁷² zitten, waarvan drugscriminaliteit volgens de experts de meest prominente criminaliteitsvorm is.

3.3 Middenkader

Het middenkader in de drugscriminaliteit bestaat uit personen die uitvoerders (zoals straatdealers) aansturen. Zij worden gezien als ‘gewiekst’, omdat ze vaak gebruik maken van kwetsbare personen (zoals hiervoor beschreven). Uit verschillende interviews blijkt dat de aansturing professioneel verloopt: er is sprake van ploegendienst, dealers hebben verschillende telefoons, er wordt gewerkt met adreslijsten. Een professional spreekt zelfs over dealers die aangesproken worden op hun functioneren.

Criminele spelers in het middenkader kunnen, zo schat een professional in op basis van onderzoeken, wel tussen de 100.000-150.000 euro per jaar verdienen aan de handel van drugs. Professionals benoemen echter dat het middenkader op dit moment in Utrecht niet goed in beeld is. Een aantal jaar geleden was het zicht op het middenkader beter, maar deze spelers zijn inmiddels doorgroeid, en uit zicht geraakt. Een professional licht toe dat meerdere spelers uit het middenkader inmiddels ‘heel groot’ zijn geworden en verhuisd zijn naar het buitenland (voornamelijk naar Dubai, Spanje en Marokko).

Er is nu met name zicht op de uitvoerders. Een professional beschrijft dat daar vaak ‘een korte snelle klap’ op wordt gegeven, maar dat netwerken niet verstoord worden als het middenkader niet wordt aangepakt.

3.4 Kopstukken

Een professional benoemt dat kopstukken uit de cocaïnehandel in Nederland voornamelijk in Utrecht zitten. Ook in een interview met twee andere professionals komt naar voren dat er in Utrecht ‘grote spelers’ zitten, die sleutelposities innemen, vooral op de cocaïnemarkt en haslijnen.⁷³ Er wordt gesproken over Utrechtse aanstuurders van het uithalen van drugs in havens (zoals Rotterdam en Antwerpen) en die elders in het land synthetische drugslabs opzetten:

Deze sleutelfiguren lijken zowel betrokken bij de cocaïnemarkt, als bij de synthetische drugsmarkt. Een professional beschrijft treffend hoe dit in zijn werk gaat:

‘Eerst zaten ze in de blokken, nu wat meer in de syndru. Dat geldt dat ze daar dan weer hebben gemaakt investeren ze dan weer in een grote partij wat ze mee kunnen doen van cocaïne en dan gaan ze daar weer op het verder.’

⁷² Zie de bijlage voor de selectiecriteria voor de PGA-aanpak.

⁷³ Het gaat om haslijnen die vanuit oudsher werden gebruikt van Marokko naar Nederland, die nu voor cocaïnehandel (kunnen) worden ingezet.

3.5 Facilitators

Professionals zien veel verwevenheid tussen de boven- en de onderwereld. Veel legale bedrijfsstructuren, die ook legale verdiensten kunnen hebben, faciliteren drugscriminaliteit. Dit kan zijn door zich te lenen voor witwassen, voor opslag, transport of het drukken van reclamefolders voor consumenten (zoals reeds aan de orde gekomen in hoofdstuk 2, paragraaf 2.2).

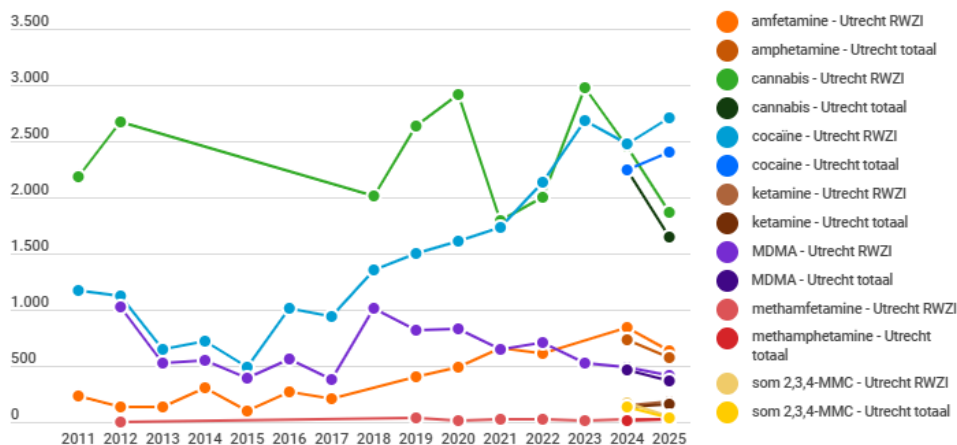
3.6 Drugsgebruikers

De lokale vraag naar drugs heeft een directe relatie met het dealen en andere vormen van drugscriminaliteit in Utrecht. In deze paragraaf besteden we daarom aandacht aan de drugsgebruikers. Een belangrijke bron die inzicht in drugsgebruik geeft betreft rioolwatermetingen⁷⁴. Deze worden sinds 2011 gemeten in een aantal Europese steden, waaronder Utrecht door de European Union Drugs Agency. Voor de metingen in Utrecht is het goed om op te merken dat in 2024 voor het eerst ook de wijken Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn zijn bemonsterd. In Nederland worden de analyses uitgevoerd door onderzoeksbureau KWR.

Overkoepelend beeld

Figuur 3.3 laat de schatting van het gemiddelde gebruik per dag zien voor de verschillende typen drugs die gemeten zijn in Utrecht. Uit deze tabel blijkt dat cannabis en cocaïne de meeste geconsumeerde drugs in Utrecht zijn.

Figuur 3.3 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde drugs in mg/dag/1000 inwoners Utrecht RWZI en totaal Utrecht, 2011-2025

Bron KWR (2025)

Op basis van de rioolwatermetingen (KWR, 2025) zijn een aantal ontwikkelingen in het gebruik te zien tussen 2024 en 2025. In tabel 3.4 zijn deze ontwikkelingen per type drugs weergegeven. De tabel laat zien dat het geschatte gebruik van methamphetamine sterk toegenomen is tussen 2024 en 2025 (met 29%). Ook is het geschatte gebruik van ketamine en cocaïne toegenomen. Voor andere type drugs is juist een sterke afname te zien. Dit geldt voor MDMA, amfetamine, cannabis en 2,3,4-MMC.

⁷⁴ Vanaf 2024 is niet alleen de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI), maar ook het riool direct bemonsterd. Op basis van deze data is echter nog geen ontwikkeling te schetsen. De uitkomst van 2024 en de directe bemonstering is te vinden onder de noemer 'Utrecht totaal'.

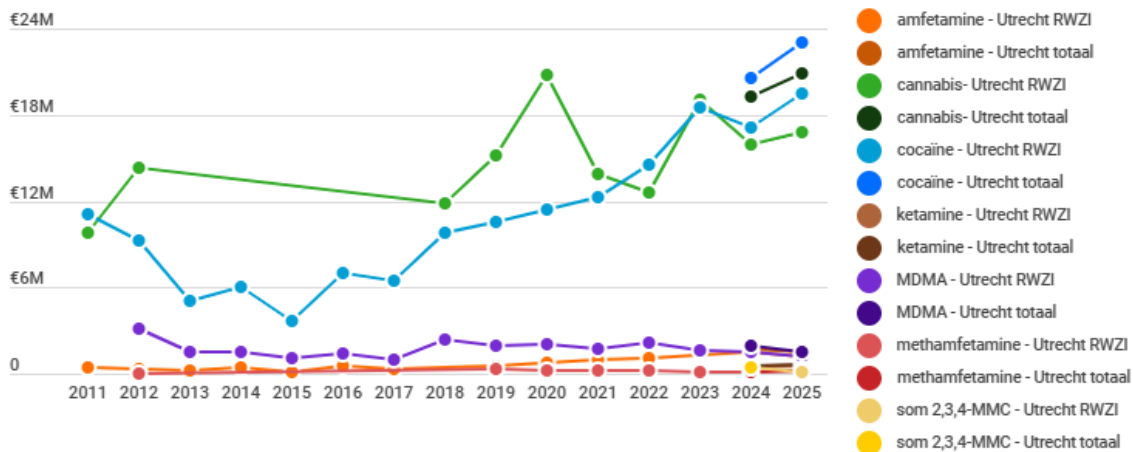
Tabel 3.4 Schatting percentuele stijging gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde drugs in mg/dag/1000 inwoners Utrecht totaal tussen 2024 en 2025.⁷⁵

Type drugs	Daling	Stijging
Methamphetamine		+ 29%
Ketamine		+26%
Cocaïne		+7%
MDMA	-20%	
Amphetamine	-21%	
Cannabis	-26%	
Som 2,3,4- MMC	-36%	

Bron KWR (2025)

KWR heeft op basis van de rioolmetingen een schatting gedaan van de straatwaarde per jaar. Figuur 3.5 laat zien dat de straatwaarde in 2025 het hoogst wordt geschat voor cannabis (€20.885.300) en cocaïne (€23.009.600). De laagst geschatte straatwaarde hebben methamphetamine (€248.565) en 2,3,4-MMC (€105.850).

Figuur 3.5 Schatting straatwaarde per drugs in €/jaar/polulatie Utrecht RWZI en totaal, 2011-2025⁷⁶

Hieronder bespreken we de bevindingen voor de verschillende typen drugs.

Softdrugs

Cannabis

Uit de Gezondheidsmonitor jongvolwassenen⁷⁷ 2024 (2025) blijkt dat 19,2% van de respondenten uit de gemeente Utrecht aangeeft in de afgelopen vier weken cannabis te hebben gebruikt. Dit is

⁷⁵ De schatting voor 2025 is gebaseerd op de meting van maart 2025. Vermoedelijk hangt de groei van de marktomvang samen met de ontwikkelingen in het zuiverheidsgehalte van de werkzame stoffen. Doordat sommige drugs afnemen in sterkte, wordt er meer geconsumeerd om hetzelfde effect te bereiken. Daarnaast zijn er in 2025 twee extra meetgebieden toegevoegd.

⁷⁶ De straatwaarde is bepaald door de uitkomsten van de meting in maart 2025 (gedurende 7 dagen) te extrapoleren naar een jaar. De week waarin er werd gemeten was een periode zonder evenementen/festivals, waardoor er waarschijnlijk sprake is van een onderschatting.

⁷⁷ Leeftijd van 16 t/m 25 jaar.

4% hoger dan het landelijke gemiddelde (15,1%). Het aandeel van Utrecht is wel vergelijkbaar met Den Haag (19,5%) en iets lager dan Amsterdam (23,5%) en Rotterdam (21,6%).

Op basis van de rioolwatermetingen is geschat dat er in 2025 gemiddeld dagelijks 14.561 joints gerookt worden. De geschatte straatwaarde in 2025 is per dag €57.220 en per jaar €20.885.300. Utrecht staat op de 5^e plaats van de 6 Nederlandse steden waar het cannabisgebruik gemeten is via het riool.

Tabel 3.6 laat zien dat er in de periode 2020-2025 geen eenduidige ontwikkeling is in de schatting van de gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde cannabis. Na een afname in 2021 en 2022, is de hoeveelheid in 2023 weer toegenomen en in 2024 iets afgenomen. In 2025 is wederom een afname te zien (tot net boven het niveau van 2021).

Tabel 3.6 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde cannabis in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	2.920,49	1.790,54	1.994,29	2.980,00	2.448,82	1.865,31

Bron KWR (2025)

Lachgas

Uit de Gezondheidsmonitor jongvolwassenen 2024 (2025) blijkt dat in Utrecht 2% van de jongvolwassenen in de afgelopen 12 maanden lachgas heeft gebruikt. De regiomonitor drugs en risicjongeren 2023-2024 (Nabben, Boekholt & Benschop, 2025) noemt dat Utrecht-stad een groep vroegtijdige schoolverlaters kent als gevolg van 'stevig lachgasgebruik'.⁷⁸ Ook meldt de monitor dat een deel van de harde kern die chronisch lachgas gebruikt drugs is gaan bezorgen om het eigen gebruik te kunnen bekostigen.

Van het gebruik van lachgas zijn geen rioolmetingen beschikbaar.

Harddrugs

Van de Utrechtse respondenten van de Gezondheidsmonitor jongvolwassenen 2024 (2025) geeft 16,4% aan één of meerdere vormen van harddrugs te hebben gebruikt in de afgelopen 4 weken. Dat is hoger dan het landelijke gemiddelde van 9,5%. Specifiek gaat het in Utrecht om het gebruik van XTC (8,3%), amfetamine (2,4%), cocaïne (3,2%), ketamine (2,6%) en 3- of 4-MMC (8,1%).

Het gerapporteerde 3- of 4-MMC-gebruik lag in 2024 met 8,1% hoger dan in Nederland (4,7%) en de andere grote steden: Amsterdam (6,8%), Den Haag (3,1%) en Rotterdam (3,5%). Het amfetaminegebruik lag ook relatief hoog in Utrecht met 2,4% gebruik in de afgelopen 4 weken, tegen 0,8% in Nederland. Het gebruik hiervan in Utrecht is op het niveau van Amsterdam (2,3%) en twee keer zo hoog als in Den Haag (1,2%) en Rotterdam (1,1%). Datzelfde beeld komt naar voren over ketamine (evenveel gebruik als in Amsterdam⁷⁹, minder dan in Nederland, Den Haag en Rotterdam⁸⁰).

Cocaïne

De schatting van cocaïnegebruik in Utrecht op basis van de rioolwatermetingen is sterk toegenomen in de periode 2020-2025, zie tabel 3.7.⁸¹ De schatting in 2025 is dat er 24.410 lijntjes per dag gesnoven worden in Utrecht. De geschatte straatwaarde per dag is €63.040 en

⁷⁸ Het gaat hier om een groep die bekend is bij Jellinek.

⁷⁹ Amsterdam: 10,2% in de afgelopen weken, Utrecht: 10%.

⁸⁰ Respectievelijk: 4,8%, 4,0% en 6,7%.

⁸¹ Deze toename kan niet toegeschreven worden aan het toevoegen van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern aan de meting in 2024, aangezien de toename al zichtbaar is tussen 2020 en 2023.

€23.009.600 per jaar. Van de zes Nederlandse gemeenten waarvan rioolmetingen beschikbaar zijn, staat Utrecht op de 5^e plaats na Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Eindhoven.

Tabel 3.7 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde cocaïne in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	1.614,18	1.731,62	2.130,17	2.681,22	2.471,88	2.706,60

Bron KWR (2025)

Synthetische drugs

Tabel 3.8 laat de schatting zien van de gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde MDMA tussen 2020 en 2025. In de tabel is af te lezen dat de schatting van MDMA-gebruik in 2025 sterk is afgenomen ten opzichte van 2020. Ten opzichte van 2024 is de totaal gemeten afname in 2025 20%.

Tabel 3.8 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde MDMA in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2020-2025⁸²

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	827,34	640,32	707,36	522,34	486,05	409,47

Bron KWR (2025)

De schatting is dat in 2025 967 XTC-pillen per dag gebruikt worden in Utrecht en 352.955 per jaar. De geschatte straatwaarde is per dag €3.985 en per jaar €1.454.525. Van de zes Nederlandse gemeenten die aan de rioolmeting meedoen, staat Utrecht op de derde plek na Amsterdam en Rotterdam.

Tabel 3.9 laat de bevindingen uit de rioolmetingen zien voor amfetamine. De tabel laat een stijging zien van de schatting van de gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde amfetamine tussen 2020 en 2024, waarna het geschatte gebruik afneemt in 2025. Ten opzichte van 2024 is sprake van een afname van 21% in 2025.⁸³ De schatting is dat dat er in 2025 6.398 lijntjes speed per dag gebruikt worden in Utrecht en 2.335.270 per jaar. De geschatte straatwaarde per dag is €3.995 en €11.485.175 per jaar. Utrecht staat op de 2^e plaats als het gaat om speedgebruik van de 6 gemeenten die gemeten worden.

Tabel 3.9 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde amfetamine in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	486,54	655,92	613,75	-	842,79	638,26

Bron KWR (2025)

Tot slot laat tabel 3.10 de ingeschatte hoeveelheid methamfetamine-gebruik ('crystal meth') zien. De data in de tabel laten geen duidelijke ontwikkeling zien. In 2024 is er een sterke toename te zien ten opzichte van 2020, echter was het niveau in 2024 vergelijkbaar met dat van

⁸² Bij deze analyse wordt de stof MDMA zelf gemeten, waardoor niet met zekerheid kan worden vastgesteld of deze afkomstig is van consumptie of drugsafvaldumpingen in het riool. Het is niet bekend in welke mate de metingen beïnvloed worden door drugsafvaldumpingen.

⁸³ Net als voor MDMA geldt hier echter dat geen onderscheid gemaakt kan worden tussen drugsafvaldumpingen in het riool en drugs voor consumptie. Om deze reden is 2023 niet meegenomen; er is een vermoeden dat er een dumping is geweest.

2021. Mogelijk zijn ook drugsafvaldumpingen van invloed geweest op de aangetroffen drugs in het riool.

Omdat er geen duidelijkheid is over de omvang van een gebruikshoeveelheid is er van methamfetamine niet bekend wat het geschatte aantal gebruikte doses is. De geschatte straatwaarde per dag is €681 en €248.565 per jaar. Utrecht staat op de 3^e plaats als het gaat om meth-gebruik van de 6 gemeenten die gemeten worden.

Tabel 3.10 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde methamfetamine in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	16,91	19,95	24,00	10,81	21,08	22,38

Bron KWR (2025)

Tabel 3.11 laat de schatting van de gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde ketamine zien in 2024 en 2025. In 2025 ligt de geschatte hoeveelheid geconsumeerde ketamine hoger dan in 2024. De geschatte straatwaarde per dag van ketamine in Utrecht in 2025 is €1.774, de straatwaarde per jaar €647.510. Utrecht staat qua geschat gebruik op de 4^e plaats van de 6 gemeenten waar deze meting plaatsvindt.

Tabel 3.11 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde ketamine in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2024-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	--	--	--	--	146,04	184,11

Bron KWR (2025)

Tabel 3.12 richt zich op het geschatte gebruik van 2, 3, 4-MMC. Het geschatte gebruik van 2, 3, 4-MMC ligt in 2025 veel lager dan in 2024. De geschatte straatwaarde per dag van 2, 3, 4-MMC in Utrecht in 2025 is €290 en per jaar €105.850. Er zijn geen vergelijkende cijfers van andere steden beschikbaar.

Tabel 3.12 Schatting gemiddelde hoeveelheid geconsumeerde 2, 3, 4-MMC in mg/dag/1000 inwoners, Utrecht RWZI, 2024-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
mg per 1.000 inwoners	--	--	--	--	171,82	54,64

Bron KWR (2025)

Gebruikersgroepen

Uit de interviews komen een aantal typen gebruikersgroepen die hieronder toegelicht worden.

Studenten

In de interviews worden studenten als specifieke gebruikersgroep genoemd. Veel professionals denken dat drugsgebruik onder studenten is genormaliseerd, waardoor er een behoorlijke vraag naar drugs is. Professionals kennen voorbeelden van briefjes die in de bus worden gegooid bij studentenwoningen met 'als je iets wilt kopen, kan je bellen'. Professionals noemen ook de festivals en feestjes die populair zijn onder studenten en waarvan bekend is dat daar veel drugs wordt gebruikt.

Verslaafde en kwetsbare gebruikers

Utrecht kent diverse gebruikersruimtes, opvanglocaties voor verslaafde gebruikers en voor dakloze personen die drugs gebruiken. Deze locaties trekken drugsdealers aan en de

druggebruikers kunnen voor overlast zorgen. Professionals noemen ook statushouders als een kwetsbare doelgroep voor drugsgebruik. Vooral in de wijken Centrum, Noord en Noordwest zijn deze locaties te vinden. In de wijkscans van de betreffende wijken komen deze aan bod.

Hoofdstuk 4 Aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit

In dit hoofdstuk bespreken we de criminaliteitsvormen die aldus (politie)informatie en/of geïnterviewde professionals het meest samenhangen met drugscriminaliteit. Het gaat om: criminele geldstromen, geweld, plofkraken en zorgcriminaliteit.⁸⁴

Samenvatting

Criminele geldstromen

- Volgens professionals van de recherche is de schaduweconomie die samenhangt met drugscriminaliteit diep verweven in de stad Utrecht en met de lokale ondernemers. Dit gaat gepaard met criminele geldstromen. Concrete voorbeelden hiervan uit Utrecht zijn: malafide goudhandel en crypto, ondergronds bankieren en witwasconstructies via ondernemingen en het aanschaffen van vastgoed in Spanje of Marokko.
- Professionals hebben vaak vermoedens van witwassen, maar dit blijkt lastig om te bewijzen. De registraties van witwassen geven (mede daardoor) geen goed inzicht in de omvang van het witwassen.

(Excessief) geweld

- Criminele drugsnetwerken hebben onderling conflicten die leiden tot (excessief) geweld binnen en buiten Utrecht, zoals beschietingen, plaatsen van explosieven, ontvoeringen en martelingen. De oorzaak van het geweld is vaak een gestolen partij drugs of uitgebleven betalingen.
- In 2023 waren er 21 explosies en 3 beschietingen en in 2024 46 explosies en 5 beschietingen in 2024: er is dus sprake van ongeveer een verdubbeling van deze vormen van excessief geweld. Professionals zien dat nog maar een deel van de explosieven gerelateerd is aan drugscriminaliteit. Explosieven worden tegenwoordig ook gebruikt bij andere conflicten. De plegers zijn vaak jongeren die geen directe relatie hebben met het conflict of de betrokkenen.
- In 2024 zijn er 138 registraties van misdrijven rondom wapenbezit en -handel. Het meest gaat het over 'overige wapens' (alle andere wapens dan vuurwapens). In relatie tot drugscriminaliteit kennen sommige professionals voorbeelden van geweldsincidenten tussen dealers en harddruggebruikers. Ook worden er bij dealers wel eens wapens aangetroffen. Dit gaat meestal om steekwapens, volgens professionals.

Plofkraken

- Professionals zien dat plegers van criminaliteit opportunistisch zijn, ze plegen bijvoorbeeld zowel plofkraken als drugsdelicten, als ze daar geld mee kunnen verdienen. En daarnaast wordt geconstateerd dat verdiensten uit plofkraken worden geïnvesteerd in drugscriminaliteit. Hierdoor ontstaat er een relatie tussen drugscriminaliteit en plofkraken.
- Uit politie-informatie blijkt dat in 2024 96 Nederlandse plofkrakers zijn aangehouden, waarvan 16 uit Utrecht. In 2023 ging het over 137 Nederlanders, waarvan 39 uit Utrecht.
- De plofkrakers zijn steeds meer actief in het buitenland. Eerst met name in Duitsland: Nordrein-Westfalen, nu ook in Oostenrijk en Zwitserland. Plofkrakers wonen volgens professionals vaak in Overvecht en Kanaleneiland.

⁸⁴ In het Drugscriminaliteitbeeld van 2021 is er nog aandacht besteed aan mensenhandel en cybercriminaliteit. Omdat in geen enkel interview of document een (duidelijke) relatie tussen deze vormen van criminaliteit en drugscriminaliteit naar voren is gekomen, hebben we besloten mensenhandel en cybercriminaliteit niet in dit Drugscriminaliteitbeeld 2025 te verwerken.

- Er is een verwevenheid tussen de zorg(criminaliteit) en georganiseerde (drugs)criminaliteit naar voren gekomen. Zo zijn er plegers die zowel bij zorgcriminaliteit als drugscriminaliteit betrokken zijn (tegelijkertijd of achtereenvolgens)⁸⁵. De zorgbranche die wordt wel gebruikt voor het witwassen van met drugs verdiende gelden en er zijn signalen dat jongeren in de zorg voor drugscriminaliteit worden ingezet.
- Op dit moment is er geen onderbouwde inschatting hoe groot de ondermijning in de zorg in Utrecht is. Wel zijn er concrete Utrechtse voorbeelden uit interviews naar voren gekomen, zoals het inzetten van ongediplomeerde zzp'ers in de zorg en pgb-budgetten die geïnd zijn, zonder de zorg hiervoor te verstrekken.
- De aantrekkingskracht van zorgcriminaliteit komt volgens betrokkenen door: het beperkte toezicht, dat de zorg een veiligere vorm van criminaliteit betreft dan bijvoorbeeld handel in drugs of wapens en dat werken in de zorg gebruikt kan worden door advocaten om een straf te reduceren.

4.1 Criminele geldstromen

In deze paragraaf staan criminele geldstromen in Utrecht centraal. De nota Grenzen Stellen, Perspectief Bieden (2021) stelt dat criminele geldstromen die samenhangen met drugshandel zorgen voor een schaduweconomie. In het eerdere rapport Drugscriminaliteit Utrecht 2021 (Broekhuizen, 2021) staat beschreven dat van alle criminele samenwerkingsverbanden in Utrecht 50% voor het witwassen gebruik maakte van één of meerdere bedrijven (op eigen of andermans naam). Volgens professionals van de recherche is de schaduweconomie die samenhangt met drugscriminaliteit ook op dit moment (anno 2025) diep verweven in de stad Utrecht en met de lokale ondernemers. Dit gaat gepaard met criminele geldstromen.

Volgens de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (politie, 30 juli 2024) kent de illegale economie in Midden-Nederland verschillende verschijningsvormen.⁸⁶ De notitie beschrijft in het kader van criminele geldstromen:

- De aankoop van vastgoed, o.a. in Nederland, Marokko, Turkije, Spanje en Suriname.
- De aankoop van andere luxe goederen, zoals dure auto's en horloges.
- Het gebruik van dure horloges als betaalmiddel. In de notitie staat dat personen die deze dure horloges leveren (zogenaamde 'klokjesmannen') ook betrokken zijn drugshandel of op een andere manier betrokken zijn aan criminele netwerken.
- Het gebruik van goud als betaal- en investeringsmiddel en
- Het gebruik van cryptovaluta als betalings- en investeringsmiddel (o.a. in de drugshandel).

Onderstaand gaan we in op de informatie die we over criminele geldstromen in specifiek Utrecht hebben vergaard.

Geregistreerde criminaliteit

Professionals benadrukken dat ze wel vaak vermoedens van witwassen hebben, maar dat het lastig is om dit te bewijzen. De registraties van witwassen geven daarnaast geen inzicht in de omvang van het witwassen. Onder deze registraties kunnen incidenten vallen waarbij het gaat om een horloge met onverklaarbare herkomst, maar het kan ook gaan om tonnen contant geld. Verder is witwassen een vorm van 'haalcriminaliteit', waar actieve inzet voor nodig is om het delict zichtbaar en vervolgbaar te maken. De registraties worden dan ook beïnvloed door de

⁸⁵ Deze conclusie is gebaseerd op interviewinformatie. Deze relatie komt niet uit politiestructuren naar voren, zo geeft een professional aan.

⁸⁶ In deze notitie wordt hierbij niet vermeld op welke wijze deze verschijningsvormen in Utrecht voorkomen.

inspanningen van politie, OM, FIOD, etc. De geregistreerde cijfers moeten dan ook gezien worden als een onderschatting van de daadwerkelijke problematiek in de stad.

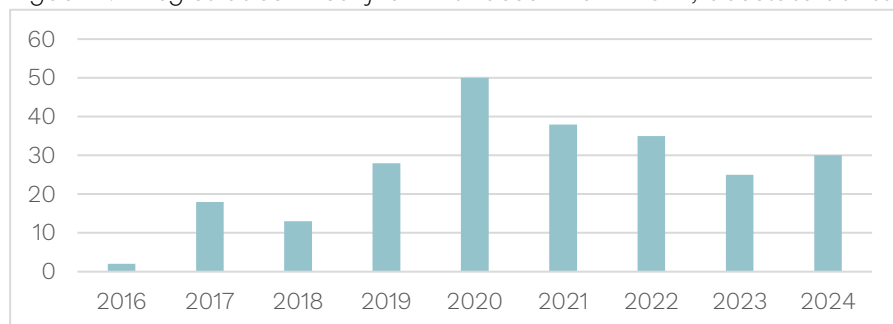
Tabel 4.1 geeft een overzicht van politieregistraties van witwassen. Hierin is te zien dat dit aantal in de periode 2021-2024 schommelt tussen de 25 en 38. Vergeleken met 2021 is in 2024 een afname te zien.

	Aantal registraties witwassen	Aantal registraties witwassen per 10.000 inwoners
2021	38	1,1
2022	35	1,0
2023	25	0,7
2024	30	0,8

Bron politie Midden-Nederland

Figuur 4.2 laat de ontwikkeling van het aantal registraties zien over de periode 2016-2024 in absolute aantallen. Hierin is te zien dat het aantal registraties na een piek in 2020 afgenomen is. Tussen 2023 en 2024 was er weer sprake van een kleine toename.

Figuur 4.2 Registraties misdrijven witwassen 2021-2024, absolute aantallen, Utrecht

Bron politie Midden-Nederland

Vergeleken met de andere G4-steden en Arnhem heeft Utrecht per 10.000 inwoners het laagste aantal witwasregistraties, zie tabel 4.3.

	Absolute aantallen	Aantal registraties witwassen per 10.000 inwoners
Utrecht	30	0,8
Arnhem	27	1,6
Amsterdam	141	1,5
Den Haag	78	1,4
Rotterdam	183	2,7

Bron politie Midden-Nederland en CBS

FIU-meldingen (verdachte transacties)

FIU-meldingen zijn meldingen over verdachte transacties die gedaan worden bij het meldportaal van de Financial Intelligence Unit-Nederland. Uit een analyse van de politie blijkt dat tussen 1 januari 2022 en 15 mei 2025 in totaal 27.575 transacties verdacht zijn verklaard. Hierbij was Utrecht de transactieplaats of was een persoon uit Utrecht betrokken:

- 16.847 transacties zijn aan Utrecht te relateren op basis van woonplaats

- 13.364 transacties zijn aan Utrecht te relateren op basis van transactieplaats⁸⁷

In totaal is er ruim €5,5 miljard gemoeid met de verdacht verklaarde transacties.⁸⁸ Het overgrote deel, namelijk 18.646, van deze transacties betreffen girale overboekingen. 1.815 betreffen opnames van rekeningen of Money Transfers vanuit Nederland. Een klein deel (ruim 3.000) van alle transacties betreffen transacties uit Nederland naar een ander land. Hiervan gaat het grootste deel naar Marokko (449 transacties) of Turkije (ruim 313 transacties). Van de 27.575 transacties zijn er 15.511 te relateren aan een bedrijf, voornamelijk Besloten Vennootschappen.

Witwasconstructies

Witwassen is de criminaliteitsvorm die volgens een professional het meest met drugscriminaliteit samenhangt. Immers is er maar één motivatie voor drugshandel, namelijk dat het geld oplevert waarmee je uiteindelijk wat kan doen.

Tal van branches kunnen misbruikt worden voor witwassen (zie hoofdstuk 1 over kwetsbaarheden). Professionals noemen o.a. bruidsmodezaken, nagelsalons, zonnestudio's, beautysalons, interieurzaken en kappers. In de praktijk is het echter vaak lastig om hard te maken is dat sprake is van witwassen en blijft het bij vermoedens.

Een actuele ontwikkeling die professionals signaleren is dat veel jongeren een eigen bedrijf op naam hebben. Het gaat dan voornamelijk om zorgbedrijven. Ook koeriersdiensten en schoonmaakbedrijven worden veel gezien. Een professional vertelt over een schoonmaakbedrijf in Utrecht dat arbeidscontracten opstelt voor niet-uitgevoerde arbeid. Dit wordt in scene gezet om geld wit te wassen: de met criminaliteit verdiende gelden worden omgezet in een legaal inkomen. Het bedrijf uit bovenstaand voorbeeld is een bedrijf dat ook legitieme schoonwerkzaamheden uitvoert, onder andere voor overheden (de schoonmaakbranche kwam reeds in 1.3 ter sprake als kwetsbare branche).

Een andere constructie die gezien wordt is het contant huren van dure huurwoningen, vaak met gebruik van een malafide makelaar. Ook van het spenderen van crimineel geld aan luxe goederen kennen professionals voorbeelden. Zoals onderstaand voorbeeld over een sociale huurwoning:

“Dan kom je bij een sociale huurwoning waar de vloeren en de halve muur bedekt is met marmer, met badkamer van een halve ton, keuken van dat ga je niet halen met 50.000 euro. Daar zie je het heel veel.”

Tot slot zien professionals dat er ondernemingen zijn die ‘in de crypto zitten’, maar op papier een heel ander bedrijfsmodel hebben. De achterliggende constructie is vaak echter niet duidelijk.

Aanschaf vastgoed in het buitenland

Professionals benoemen dat in verschillende onderzoeken in de afgelopen twee jaar is gezien dat vastgoed is aangekocht in Spanje of Marokko. Een voorbeeld wordt geschetst dat een crimineel zijn grote verdiensten meeneemt naar Marokko of Spanje, om daar een villa aan te schaffen.⁸⁹ Met name Spanje en Marokko komen de laatste jaren naar voren. In mindere mate ook Dubai, maar dan gaat het niet om het middenkader, maar om het bovenkader.

⁸⁷ Het aantal transacties met transactieplaats Utrecht wordt sterk vertekend doordat een aantal grootbanken is gevestigd in Utrecht. Grootbanken hanteren vaak het vestigingsadres van het hoofdkantoor als plaats waar transacties worden uitgevoerd. Het is dus mogelijk dat een deel van de transacties enkel te relateren is aan Utrecht, omdat de melder daar is gevestigd.

⁸⁸ Dit betreft het bedrag van 26.152 uitgevoerde transacties. Voorgenomen transacties zijn buiten beschouwing gelaten.

⁸⁹ Een respondent benoemt dat het wel lastig is om dit aan te tonen, omdat landen zoals Marokko niet een volledig digitaal kadaster hebben en omdat deze aankopen ook wel contant worden gedaan.

Ondergronds bankieren

In het rapport Drugscriminaliteit Utrecht 2021 (Broekhuizen, 2021) staat dat geld voornamelijk wordt witgewassen via ondergronds bankieren (ook wel underground banking genoemd).⁹⁰ Dit vond volgens het rapport veelvuldig in Utrecht plaats, voornamelijk met een buitenlandse bestemming. Kijkende naar de situatie anno 2025, benoemen professionals dat ondergrondsbankieren nog steeds in Utrecht plaatsvindt. Specifiek worden hierbij de Kanaalstraat, de Damstraat en de Amsterdamsestraatweg genoemd.

Zo zijn er onder andere onderzoeken op de Kanaalstraat geweest naar ondernemingen die gebruikt werden om drugsgeld wit te wassen. Een andere vertelt:

“We hebben laatst weer een underground-banker in west aangehouden, dus in de Kanaalstraat en omgeving en daar dan vind je dus hele tassen met geld. Dat zijn dan die underground-bankers die op een gegeven moment proberen om het geld weer te wassen via andere constructies.”

Tevens zijn er vermoedens over ondernemingen in de Amsterdamsestraatweg die gebruikt worden om geld wit te wassen. In het verleden zijn hier enkele panden bestuurlijk gesloten wegens witwassen/ondergronds bankieren.

Malafide goudhandel, juweliërs en crypto

De Veiligheidscoalitie Midden-Nederland voerde in juni 2024 een quickscan naar malafide goudhandel in Midden-Nederland uit. Hieruit blijkt dat er concrete, harde signalen⁹¹ zijn van malafide goudhandel door een beperkt aantal juweliërs in Midden-Nederland. Deze juweliërs (vaak de eigenaar van de winkel), houden zich bezig met de handel van gestolen goud, witwassen en omsmelten van gestolen goud.

Volgens professionals zijn er ook in Utrecht signalen dat de goudsector betrokken is bij het witwassen van geld dat afkomstig is uit de drugshandel.⁹² Criminele actoren maken gebruik van juweliërs en goudkopers om geld wit te wassen. Zo wordt crimineel geld gebruikt om te investeren in goudstaven. Goud is aantrekkelijk, omdat dit makkelijk te vervoeren is en vormt dus een alternatieve methode om crimineel vermogen te verplaatsen (onder andere naar het buitenland). Het gaat in Utrecht volgens professionals zowel om goudkopers die onbewust faciliteren als goudkopers die dat bewust doen.

Bij goudhandels kan ook zogenaamd sloopgoud ingeleverd worden in ruil voor contant geld. Het gaat dan om kleine items van goud die worden omgesmolten. In de goudhandels is een machine voor het omsmelten aanwezig, net als een crypto-automaat. Bij veel juweliërs kan je in crypto betalen en jezelf in crypto uit laten betalen. Een professional vertelt over gestolen goud dat op deze manier ontraceerbaar wordt gemaakt:⁹³

“Dat uit de hele omgeving, heel Nederland, gestolen goud naar het winkeltje in de Kanaalstraat wordt gebracht en daar krijgen mensen geld voor en door het omsmelten is het niet meer traceerbaar.”

Het gaat bij dit omsmelten dus niet per se om spelers uit de drugs die dit doen. Het is een manier om de (gestolen) herkomst van het goud te verhullen. In het onderstaand kader is een recente aanhouding beschreven van een juwelier die verdacht wordt van witwassen met crypto. Het is onbekend in hoeverre deze juwelier betrokken was bij het witwassen van drugsgeld.

⁹⁰ Hierbij worden financiële transacties verricht buiten het formele financiële stelsel.

⁹¹ Deze signalen zijn afkomstig uit politie-informatie en RIEC-casuïstiek.

⁹² Uit politiestructuren komt niet naar voren dat eigenaren van juweliërs/goudhandels antecedenten hebben in verdovende middelen. Wel is bekend dat de personen die in de winkel komen - die het goud gingen inleveren - antecedenten hebben voor verdovende middelen en diefstallen.

⁹³ Er wordt dan ook niet voldaan aan de verplichting een opkopersregister bij te houden van de goederen die zij opkopen (zoals hier: goud).

Casusvoorbeeld

Op 4 juli 2025 is na een strafrechtelijk onderzoek een inval gedaan bij een juwelier aan de Kanaalstraat in Utrecht. Bij de juwelier werd 180.000 euro contant geld en crypto aangetroffen. De juwelier wordt verdacht van witwassen door crypto om te zetten naar contant geld en vice versa. De recherche kwam de juwelier op het spoor door de aanhouding van een andere persoon die bij de juwelier een grote som contant geld had ingewisseld voor crypto. *Bron Politie.nl, 4 juli 2025.*

Juweliers kunnen ook een rol spelen bij het leveren van dure horloges aan criminele spelers. Horloges worden gebruikt als ruilmiddel tussen criminelen. In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (Eenheid Midden-Nederland, 2024) wordt gesproken over ‘klokjesmannen’ die goud en horloges leveren.

“De ‘klokjesmannen’ blijken, naast als leverancier van klokjes aan het criminele milieu, ook een belangrijke rol te vervullen in het proces van ondergronds bankieren, de goudhandel en de handel in verdovende middelen, zoals cocaïne. Klokjesmannen kunnen verschijnen in verschillende gedaanten, bijvoorbeeld als juwelier, cocaïnehandelaar of vertrouwenspersoon van een crimineel samenwerkingsverband. Maar soms betreft het ook een mix van deze vormen. (Eenheid Midden-Nederland, 2024, bladzijde 10).”

Een professional noemt in dit kader de Kanaalstraat als belangrijke locaties voor witwassen, waar meerdere goudhandels en juweliers (en ‘klokjesmannen’) gevestigd zijn⁹⁴. Een professional vertelt over de landelijke aantrekkingskracht hiervan:

“En landelijk ook, dat ze uit Den Haag, Amsterdam, Rotterdam komen om hier in de stad Utrecht, met name in gebied West, om daar goud in te leveren. Dat zien we heel veel.”

In Utrecht zijn er 95 ondernemingen die vallen onder de branche ‘juweliers’.⁹⁵ De meeste juweliers zijn er in de Binnenstad (31), op afstand gevolgd door West (14) en Noordwest (10). Er zijn geen gegevens beschikbaar over het aandeel juweliers dat veroordeeld is voor (drugs)criminaliteit.

4.2 (Excessief) geweld

In deze paragraaf staat (excessief) geweld centraal, zoals beschietingen, martelingen en explosies. Dit type geweld kan gerelateerd zijn aan drugscriminaliteit, maar dit is niet altijd het geval.

Conflicten in criminele netwerken

In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli, 2024) staat dat conflicten tussen criminele netwerken in Midden-Nederland hebben geleid tot explosies in woonwijken. In gesprekken over de Utrechtse situatie blijkt dat de oorzaak van een conflict vaak ligt in een gestolen (geripte) partij drugs. Er is sprake van rivaliteit tussen criminele drugsgroepen in Utrecht (en daarbuiten) en dit leidt tot geweld. Professionals zien een toename van rippen in Utrecht, en dat dit zorgt voor excessief geweld, zoals beschietingen, plaatsen van explosieven, ontvoeringen en martelingen.

⁹⁴ Een groot deel van deze alinea is ook weergegeven in wijkscan over West. Deze informatie is namelijk relevant zowel voor de paragraaf criminele geldstromen als voor deze wijkscan over West.

⁹⁵ SBI-codes: 2441, 2454, 2511, 3212, 4648, 46723, 4777, 9525.

Een professional geeft een voorbeeld waarbij duizenden kilo's geript waren en waarbij personen uit Utrecht en omgeving betrokken waren. Dit leidde vervolgens tot explosies op verschillende plekken in Nederland.

Explosieven en beschietingen

Tabel 4.4 geeft de aantallen explosies en beschietingen weer in Utrecht. Deze cijfers zijn alleen beschikbaar voor 2023 en 2024. Het gaat om 21 explosies en 3 beschieten in 2023 en 46 explosies en 5 beschietingen in 2024: er is dus sprake van ongeveer een verdubbeling van deze vormen van excessief geweld.

	2023	2024
Explosies	21	46
Beschietingen	3	5

Bron politie Midden-Nederland

Ter aanvulling vertelt de politie dat van de 46 geregistreerde explosies in 2024, het in 39 gevallen om een aanslag ging (waarvan 1 poging) en in 7 gevallen om een aangetroffen explosief. Voor 2023 is dit niet bijgehouden.

De meeste aanslagen met een explosief zijn in 2024 gepleegd in de wijken Zuidwest (10), gevolgd door Overvecht (8) en Leidsche Rijn (7). Een professional geeft een voorbeeld van de context waarin een explosief wordt geplaatst:

“Bijvoorbeeld ik weet wie bij jou een overval heeft gepleegd. Ik geef jou de naam van diegene die het overval gepleegd heeft, maar dan moet jij mij heel veel geld geven. Doe je dat niet dan krijg jij een granaat. Nou, ga maar kiezen.”

Casusvoorbeeld

Op 12 oktober, 2025 vond er aan de Schönberglaan in Utrecht een schietincident plaats, waarbij op een huis is geschoten. Na een achtervolging door de politie is één verdachte aangehouden. Binnen enkele uren zijn ook twee andere verdachten aangehouden.

Bron Politie.nl, 13 oktober, 2025

Context

Professionals zien dat een deel van de explosieven gerelateerd is aan drugscriminaliteit, maar dat explosieven tegenwoordig ook gebruikt worden bij andere conflicten. De explosieven zijn dan ook niet meer altijd te relateren aan het criminele (drugs)circuit. Als voorbeelden noemen professionals ruzies tussen burens of ex-partners waar explosieven gebruikt worden. Verder worden de motieven achter een geplaatst explosief niet altijd duidelijk. Een vaak gehoorde inschatting is dat er bij ongeveer 50% van de gevallen een relatie is met (drugs)criminaliteit en bij 50% niet.⁹⁶

Als het gaat om plegers, dan zien professionals dat het vaak jongeren zijn die geen directe relatie hebben met het conflict of de betrokkenen. Een professional licht toe:

“Een jongen die 50 euro krijgt om iets voor de deur te zetten en dat doen ze gewoon. De jongere kan je heel vaak niet linken aan degene die het heeft uitgezet.”

⁹⁶ Dit blijkt (ook) een landelijke schatting van de politie zelf te zijn: ['Bij ruzie grijpen mensen steeds vaker naar explosief'](#)

Een explosief plaatsen kan ook een manier zijn om te laten zien wat je waard bent of durft als jongere:

“Iedereen groeit, ze leren iemand kennen in het begin en die doet dan wat en dan staat hij bekend als een waaghals die zijn nek durft uit te steken en die gekke dingen durft te doen en die appels voor de deur legt. Dat zijn granaten.”

Social media worden volgens respondenten veel gebruikt om een ontploffing als klusje aan te bieden: ‘en dan zegt iemand, ik pak het wel op.’

Ook andere vormen van geweld in het criminele circuit komen voor, zoals mishandelingen, bedreigingen en gijzelingen. Professionals benoemen dat ze hier maar beperkt zicht op hebben. Deze vormen worden nauwelijks gemeld (bijvoorbeeld via 112, maar zijn soms wel te zien op camera’s of beelden op telefoons. Via deze middelen zien ze soms personen die afgeranseld worden of die een stukje meegenomen worden in een auto waarbij wordt gezegd: ‘pas op de volgende keer nemen we je echt mee’. Bedreigingen vinden op deze manier waarschijnlijk over en weer plaats in Utrecht, maar een (groot) deel hiervan blijft onzichtbaar voor de buitenwereld.

Politieregistraties wapenbezit- en handel

Door de politie zijn ook registraties van wapengerelateerde misdrijven aangeleverd. In relatie tot drugscriminaliteit kennen sommige professionals voorbeelden van geweldsincidenten tussen dealers en harddrugsgebruikers. Ook worden er bij dealers wel eens wapens aangetroffen. Dit gaat meestal om steekwapens, volgens professionals.

In tabel 4.5 zijn de geregistreerde misdrijven voor wapenbezit en -handel in 2024 te zien. De meeste registraties gaan over ‘bezit overige wapens’, wat alle andere wapens zijn dan vuurwapens. Twintig registraties betreffen bezit vuurwapens. Handel in wapens is niet geregistreerd.

Tabel 4.5 Registraties wapenbezit- en handel 2024, Utrecht

	Aantal misdrijven 2024	Aantal misdrijven per 10.000 inwoners 2024
Bezit vuurwapens	20	0,5
Handel vuurwapens	1	0,0
Bezit overige wapens	117	3,1
Handel overige wapens	0	0,0
Totaal	138	3,7

Bron politie Midden-Nederland

Het meeste wapenbezit is geregistreerd in de binnenstad (47), gevolgd door Leidsche Rijn (19).

Wanneer het gaat om wapenhandel, dan kent een professional een casus op Kanaleneiland waar sprake is van een handel in automatische wapens. De betrokkenen zijn te linken aan drugscriminaliteit.

4.3 Plofkraken

In deze paragraaf gaan we in op de relatie tussen plofkraken en drugscriminaliteit in Utrecht. Professionals zien dat plegers opportunistisch zijn, ze plegen zowel plofkraken als drugsdelicten, als ze daar geld mee kunnen verdienen. En daarnaast wordt geconstateerd dat verdiensten uit plofkraken worden geïnvesteerd in drugscriminaliteit. We lichten dit onderstaand nader toe.

Opportunisme en investeren

Professionals vertellen in interviews dat ze zien dat Utrechtse plegers opportunistisch zijn en daardoor bij meerdere vormen van criminaliteit betrokken kunnen zijn als ze daarmee geld kunnen verdienen. Het is volgens hen niet per se zo dat je ofwel actief bent in de drugs ofwel in de plofkraken. Volgens een professional zijn er voorbeelden van criminele netwerken die zich met beide vormen van criminaliteit bezighouden. Een concreet voorbeeld is een garagebox waar zowel materiaal voor plofkraken is gevonden als drugs. Een professional geeft een voorbeeld van jongens uit West die zowel betrokken waren bij plofkraken in Duitsland als bij het dealen van drugs. De professional benoemt dat deze jongens woonachtig zijn in kwetsbare buurten van West.

Hiernaast blijkt ook uit politie-informatie dat sommige plofkrakers eerder veroordeeld zijn voor het bezit of handel van harddrugs of het vervaardigen van softdrugs. Een professional legt de relatie als volgt uit:

“Diezelfde jongens gaan niet elke week plofkraak naar een plofkraak, maar die moeten ook gewoon hun brood verdienen. Dus ze zijn ook gewoon vaak actief in handel in verdovende middelen op straat. Alledaagse jongens die in van alles thuis zijn.”

Verschillende professionals benoemen dat plofkrakers het geld dat verdiend is met plofkraken onder andere gebruiken om zich in te kopen in de drugs. Ze kunnen bijvoorbeeld hiermee een paar blokken coke aankopen of een eigen handelsketen opzetten: vanaf de cocaïneboer naar de tussenpersoon in Nederland. Een professional licht dit laatste als volgt toe:

“We zien vaak tegenwoordig dat mensen eerst een plofkraak plegen. (...) Je kan gewoon een mega goede klapper maken, je gaat met vier jongens in de auto, eentje kan goed rijden, eentje kan goed ontploffing veroorzaken, iedereen heeft zijn specialiteit. Je deelt dit met z'n vieren, pakt twee of drie automaten. Met dat geld dat je hebt, ga je vervolgens je eigen lijn creëren.”

Uit politie-informatie komt in lijn met het door professionals geschetste beeld (tenminste) een casus naar voren dat een plofkraker zijn buit investeerde in de cocaïnemarkt. Een professional benoemt dat plofkraken bij uitstek een manier is om in één keer aan veel cash te komen; hetgeen precies benodigd is om een positie in de drugscriminaliteit in te nemen:

"Je moet best veel geld hebben om er tussen te komen. Je kan niet zomaar zeggen 'doe mij maar een paar kilo', je moet wel wat cash in huis hebben liggen. Lucratieve aan plofkraakgeld: dan heb je in 1 keer veel cash geld om er in te komen.”

Omvang en locatie

In de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli, 2024) staat benoemd dat er bijna 400 plofkraken zijn gepleegd in 2023 (waarvan het merendeel in Duitsland), met een slagingspercentage van 60% en een buit van ongeveer 30 miljoen. Veel plofkrakers zijn volgens deze notitie afkomstig uit Utrecht en Amsterdam. Het gaat in totaal om een groep van ongeveer 400-500 personen uit Utrecht en Amsterdam. De gemiddelde leeftijd van de daders is 28,5 jaar.

Wat betreft de omvang van het fenomeen plofkraken, blijkt uit van de politie verkregen informatie dat in 2024 96 Nederlandse plofkrakers zijn aangehouden, waarvan 16 uit Utrecht.⁹⁷ Het aantal aangehouden Utrechtse plofkrakers ligt in 2024 beduidend lager dan in 2023 (39) en 2019 (30; tabel 4.6).

⁹⁷ Deze cijfers worden handmatig bijgehouden en zijn niet beschikbaar voor 2020-2022.

Tabel 4.6 Aantal aangehouden plofkrakers, uit Nederland en Utrecht (2019, 2023, 2024)

	2019	2023	2024
Nederland	77	137	96
Utrecht	30	39	16

Bron politie Midden-Nederland

Een ander gegeven dat enig inzicht geeft in de mate waarin Utrechters bij plofkraken betrokken zijn geweest in de afgelopen jaren, is dat op het moment van schrijven (oktober 2025) 32 Utrechtse plofkrakers in actieve begeleiding zitten: zij worden begeleid door een reïntegratieofficier van de gemeente Utrecht of zitten in de Utrechtse PGA (persoonsgerichte aanpak).

Een concreet voorbeeld van Utrechtse betrokkenheid bij plofkraken. In het afgelopen jaar (periode 17 april 2024-27 mei 2025) zijn er 18 verdachten aangehouden voor betrokkenheid bij plofkraken. Zij zijn woonachtig in Amsterdam, Huizen en Utrecht. Hoewel het aantal betrokken Utrechters niet bekend is, wordt in de media gerept van een internationaal netwerk dat opereerde vanuit Utrecht en omgeving: [Netwerk plofkrakers blootgelegd: Utrecht epicentrum van arrestaties | Plofkraken Utrecht | AD.nl](#) (geraadpleegd 30 juni 2025).

De plofkrakers verleggen hun werkterrein steeds meer naar het buitenland, zo geven professionals aan. Eerst gingen ze met name naar Duitsland: Nordrhein-Westfalen. Nu gaan ze ook naar Oostenrijk en Zwitserland. Deze verschuiving vindt volgens professionals plaats omdat er in Duitsland nu betere preventieve maatregelen zijn genomen tegen plofkraken. Dat de actieradius vergroot is, is van invloed op de stad Utrecht, beschrijft een professional. Eerder konden plofkrakers op dezelfde dag nog naar huis terugkeren. Dit leidde soms tot een achtervolging richting of rondom Utrecht. Nu staan vrachtwagens of grote bestelbussen klaar waar ze in moeten rijden. Ze blijven dan een nacht staan en gaan met de spits de grens weer over.

In interviews komt naar voren dat er in de Utrechtse netwerken die betrokken zijn bij plofkraken wel sprake is van familiebanden, maar dat de meesten elkaar kennen uit de buurt, of van vroeger (dat ze bijvoorbeeld samen in een jeugdgroep zaten).

Qua locaties waar de plofkrakers woonachtig zijn, noemen professionals vaak Overvecht en Kanaleneiland.⁹⁸ Een professional uit Kanaleneiland vertelt over een casus:

“Plofkraken, dat komt dan wel voor, ook hier in de wijk. Tenminste niet de plof kraak, maar de plofkraker, dat ze hier wonen, dat ze hier vandaan komen. En laatst was er een ongeluk gebeurd bij Arnhem, waarbij twee jongens waren omgekomen en één best wel zwaargewond. Die kwamen alle drie hier uit de wijk.”

Rol jeugd

Plofkraken gebeuren geregeld en het komt (daardoor ook) in de media. Volgens een professional zorgt dit ervoor dat het interessant is voor jeugd: ‘hoe spannender hoe leuker’. Aangezien minderjarigen niet mogen rijden, worden zij volgens professionals vooral betrokken bij voorbereidende activiteiten, zoals de locatie (online) verkennen (‘de plek spotten’), het regelen van logistiek (zoals het boeken van een appartement onder hun naam) of het regelen van een

⁹⁸ Uit interviews met professionals uit de verschillende Utrechtse wijken komt naar voren dat wel in meerdere wijken plofkrakers woonachtig zijn: Noordwest, West, Overvecht, Zuid, Zuidwest en Leidsche Rijn.

opslaglocatie (zoals een garagebox). Hiernaast worden jongeren ook wel eens ingezet als geldezel. Zij krijgen het besmeurde geld om af te storten op hun eigen rekening.

4.4 Drugscriminaliteit en de zorg

In deze paragraaf gaan we nader in op de verwevenheid tussen drugscriminaliteit en de zorg. Deze paragrafen zijn gebaseerd op interviewinformatie en op drie specifieke bronnen:

- 1) de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli, 2024 Eenheid Midden Nederland),
- 2) Informatie Ondernijning in de Zorg (bron politie-Midden-Nederland (mei, 2024 Politie Midden Nederland) en
- 3) het Uitvoeringsplan 2025-2026 District Utrecht-Stad.

Deze eerste twee documenten gaan over heel Midden-Nederland en niet alleen over Utrecht. We lichten fenomenen uit deze documenten wel toe met concrete Utrechtse voorbeelden.

Verwevenheid zorg- en (georganiseerde) drugscriminaliteit

Uit interviews en documentatie komt een verwevenheid tussen de zorg(criminaliteit) en georganiseerde (drugs)criminaliteit naar voren. We identificeren drie vormen van verwevenheid:

- Plegers van zowel zorgcriminaliteit als drugscriminaliteit (tegelijkertijd of achtereenvolgens).
- De zorgbranche die gebruikt wordt voor het witwassen van met drugs verdiende gelden.
- Inzet van jongeren in de zorg voor drugscriminaliteit.

We lichten dit onderstaand nader toe.⁹⁹

Actief in zorg én in drugscriminaliteit

Criminelen die zich bezighouden met delicten als internationale verdovende middelenhandel, geweld en plofkraken zijn ook actief (geworden) in de zorg. Zij hebben bijvoorbeeld een zorgbureau op hun naam, zo blijkt uit informatie over Ondernijning in de zorg van de politie Midden-Nederland.

De verwevenheid komt doordat er criminelen zijn die zich richten op meerdere kansrijke illegale verdienmodellen. Dat kan drugshandel zijn, maar ook plofkraken of de zorgfraude. Zij benoemen enkele signalen die hen in dit kader opvallen in Utrecht, zoals dat personen die reeds met politie in aanraking zijn gekomen een bedrijf in de zorg starten. En de vermenging van bepaalde branches, zoals zorg en beauty, zorg en bouw en zorg en de autobranche.¹⁰⁰ Deze vermenging bestaat er bijvoorbeeld uit dat verschillende typen ondernemingen (waaronder zorgbedrijven) op één adres gevestigd zijn, of dat een persoon of familieleden een rol hebben bij verschillende typen ondernemingen. Een voorbeeld van een als verdacht ervaren situatie:

“Volgens mij zien we in de plofkrakenaanpak terug dat er veel linken zijn met autohandel en zorg. Dat die partijen ook weer zorgbedrijven op naam hebben staan, en dat je dat ook terug ziet in combinatie met koeriersbedrijven. Dus dat zorg een tweede KvK-inschrijving is, naast een eerste.”

Een concreet voorbeeld (uit een interview) van deze vermenging uit de Utrechtse praktijk: De NLA heeft onlangs in een onderzoek zorgfraude aangetoond én drugscriminaliteit. Bij de woning van één van de subjecten was de veronderstelling dat daar cashgeld zou liggen. Er werd echter bij deze Utrechtse woning 25 kilo cocaïne aangetroffen.

⁹⁹ Overigens is het goed om te benoemen dat de mate waarin er sprake is van verwevenheid tussen drugs- en zorgcriminaliteit niet bekend is.

¹⁰⁰ Waarbij opvalt dat er bij betrokken ondernemingen weinig klandizie is en dat de bedrijven slecht te bereiken zijn.

Dat personen actief zijn in de zorg én in de drugscriminaliteit komt uit politiesystemen niet naar voren, geeft een professional aan.

Tot slot komen de volgende aanwijzingen voor verwevenheid tussen het criminele circuit en de zorg naar voren. Ten eerste wordt in de *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* (30 juli, 2024 Eenheid Midden Nederland) benoemd dat meerdere plofkrakers als ZZP'er in de zorg geregistreerd staan. Ten tweede blijkt dat in Utrecht 7,1% van de pgb-zorgverleners een strafblad heeft (versus 4% landelijk).¹⁰¹ Ten derde dat 4,7% van de bedrijfsvestigingen die onder de noemer 'gezondheids- en welzijnszorg' vallen in 2021 een veroordeelde eigenaar of bestuurder heeft, tegen 2,9% landelijk. Bij de vestigingen in Overvecht ligt het percentage zelfs op 12% (Bron: Zicht op Ondernijning). Ten vierde benoemt een professional dat het opvalt dat er families zijn waarvan de broer zich bezighoudt met drugshandel, terwijl de zus(sen) een zorgbedrijf hebben.

Witwassen en legitimeren vermogen uit drugscriminaliteit middels de zorg

Criminelen misbruiken de zorg om criminele geldstromen te verhullen: om crimineel geld verdiend met onder meer grootschalige drugshandel wit te wassen. Drugscriminelen investeren hun geld bijvoorbeeld in vastgoed voor zorginstellingen. Zij kunnen hierdoor uitgaven opvoeren die niet daadwerkelijk zijn gedaan, zoals onderhoud, renovatie en inrichting van de panden. Het werkzaam zijn in de zorg wordt volgens verschillende professionals ook gebruikt om het bezit van dure auto's en bezittingen te legitimeren. Bij controles en vragen door de politie zeggen ze dat ze dure aanschaffen hebben kunnen doen met inkomsten vanuit hun activiteiten in de zorg. Deze panden worden ook gebruikt als criminele ontmoetingsplaats of als stashplek voor drugs, geld en wapens, zo komt naar voren uit informatie over ondernijning in de zorg van de politie-Midden-Nederland.¹⁰²

Inzet van jongeren in zorg voor (drugs)criminaliteit

Aangaande het faciliteren van drugscriminaliteit komt aan de orde dat criminelen in Midden-Nederland via malafide stichtingen in het zorgdomein in contact komen met kwetsbare jongeren. Bij dergelijke stichtingen (maar ook bij gesloten jeugdzorginstellingen en AZC's) worden kwetsbare en soms minderjarige jongeren doelbewust geronseld voor criminele activiteiten zoals het dealen van drugs, het uithalen van cocaïne in de havens en het uitvoeren van geweldsopdrachten (Bron: informatie over ondernijning in de zorg van de politie Midden-Nederland). Een professional licht dit nader toe aan de hand van een Utrechtse casus:

“Wat je ziet is dat het bijvoorbeeld gebeurt bij alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) of in de jeugdzorg, dus bij kwetsbare groepen. Daar worden personen op gezet die al wel een randje hebben, dus die wel bekend zijn vanuit het criminele milieu of vanuit andere casuïstiek. Die vervolgens via een vals diploma voor een groep komen te staan. Die gaan het vervolgens over hele andere dingen hebben dan te zorgen dat deze jeugd/kwetsbare groep zich veilig voelt. Zij worden dan geronseld voor het uithalen van drugs in Rotterdam tot het dealen of andere activiteiten.”

In de komende paragrafen zoomen we nader in op zorgcriminaliteit in Utrecht. Deze verdieping verschaft meer inzicht in de structuren rondom deze vorm van criminaliteit, waarmee – zoals eerder besproken – ook drugscriminaliteit verweven blijkt te zijn. We gaan in op de geschatte omvang van zorgcriminaliteit, de verschillende verschijningsvormen, de kwetsbaarheid van de branche en de aantrekkingskracht ervan.

¹⁰¹ Bron: Zicht op ondernijning, bewerkt door de onderzoeksredactie van RTL Nieuws. Deze cijfers zijn opgetekend in het document Toezicht Wmo en Jeugdwet. Uitvoeringsprogramma 2025-2027 (Gemeente Utrecht).

¹⁰² Hierbij wordt de NLA als bron gegeven.

Algemene verschijningsvormen zorgcriminaliteit in Utrecht

Valse papieren

Uit informatie van de politie Midden-Nederland over ondermijning in de zorg en de Notitie Kijk op georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland komt dat een vals zorgdiploma (te betalen met cryptovaluta) online aan te schaffen is (via websites). Ook een valse Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is via internet en social media (Telegram en Snapchat) aan te schaffen. Via malafide opleidingsinstituten komen criminelen aan valse kwalificaties en via malafide EVC-bureaus aan valse accreditaties. Een bij de aanpak van fraude betrokken professional geeft aan dat er een toename is van meldingen van diploma- en VOG-fraude in Utrecht. Het gaat in 2025 volgens hem om rond de 3-5 voorvallen. Een andere professional vertelt dat er concrete signalen zijn van malafide EVC-bureaus in Utrecht.

Uitzendbureaus en onbevoegde zorg

Uit informatie van de politie Midden-Nederland komt naar voren dat in Midden-Nederland ZZP'ers zonder legitiem diploma zich laten inhuren door (malafide) uitzendbureaus. Zorginstellingen huren deze uitzendkrachten vervolgens in zonder te checken of zij voldoende bevoegd zijn, waardoor zij in de zorg werkzaam geraken. Het gaat vaak om zorg aan de meest kwetsbare personen, zoals jeugdigen, gehandicapten, dementerenden, kinderen 0-4 jaar, omdat zij het minst mondig/alert zijn op de geleverde zorg. Met name jonge twintigers plegen fraude als ZZP'er in de zorg. In Utrecht zijn verschillende van deze uitzendbureaus gevestigd, zo komt in interviews naar voren. Ook komt het voor dat een bedrijf uit de regio onbevoegd personeel levert aan zorginstanties in Utrecht. Dat blijkt onder andere uit een artikel van het AD op 19 juni 2025, waarin staat benoemd dat uit een onderzoek is gekomen dat er vanuit drie zorgbureaus in Midden-Nederland 429 ongediplomeerde zzp'ers in beeld zijn gekomen, werkzaam in Utrecht en Nieuwegein.

Onthouden van zorg

Tijdens interviews komen verschillende voorbeelden uit Utrecht naar voren waarin er wel zorggelden geïnd worden, maar de zorg hiervoor niet of nauwelijks (of ondermaats) geleverd wordt. Een professional vertelt van een casus waarbij pgb-budgetten van verschillende personen die dagbesteding nodig geïnd zijn, zonder de zorg hiervoor te verstrekken. Ook wordt er een begeleid kamer wonen project in de Binnenstad genoemd, waar de begeleiding onvoldoende is en personeel niet gekwalificeerd (waardoor ook incidenten ontstaan).

Criminele netwerken

Vanuit documentatie en in interviews komt naar voren dat in Midden-Nederland en meer specifiek in Utrecht criminele (familie)netwerken actief zijn in de zorg. Er is in Utrecht bijvoorbeeld een casus van een crimineel samenwerkingsverband dat een hele zorgketen in handen heeft. Zij hebben vastgoed waar cliënten geplaatst kunnen worden, een EVC-bureau waar valse diploma's worden verstrekt, en een uitzendbureau om deze valse zorgverleners via uit te zenden. Er wordt gebruik gemaakt van criminele zzp'ers uit hun kennissen- of familiekring die elk een ander onderdeel van het criminele proces op zich nemen.

Inschatting omvang zorgcriminaliteit

In een onderzoek van Follow the Money (Kooy, 2023)¹⁰³ wordt een inschatting gedaan dat van de 100 miljard die in de zorg omgaat 10 miljard verdacht is.¹⁰⁴ Professionals benoemen dat het verdienmodel van ondermijning in de zorg ongeveer even groot is als die van drugshandel. In het Uitvoeringsplan 2025-2026 voor stad Utrecht staat dat in Utrecht ongeveer 11.000 zorgbedrijven zijn gevestigd. Op dit moment is er geen onderbouwde inschatting hoe groot de ondermijning in de zorg in Utrecht is. Over één facet van deze ondermijning (pgb-fraude), is wel een cijfermatig gegeven bekend, namelijk dat er op jaarlijkse basis in Utrecht ongeveer 100 signalen van onrechtmatig gebruik van pgb's is (bij een bestand van circa 1.200 cliënten).

Slechts 21,5% van de Utrechtse pgb-zorgverleners blijkt een geregistreerde SBI-code te hebben, geeft de gemeente aan. Dit kan volgens de gemeente wijzen op onduidelijke of onjuiste bedrijfsregistraties.¹⁰⁵ Mogelijk gaat het om het bewust niet gebruiken van een (juiste) SBI-code om onder de radar te blijven, maar dat is op basis van alleen dit gegeven niet met zekerheid te stellen.

Versnippering en beperkt toezicht zorgbranche

Uit interviews en documentatie komt naar voren dat het zorgsysteem kwetsbaar is, vanwege een versnipperd en soms zelfs ontbrekend toezicht in de branche. Voor handhaving, toezicht en opsporing zijn verschillende instanties verantwoordelijk, zoals gemeenten, politie, IGJ en NLA. Hierbij vormt ook de gebrekkige informatie-uitwisseling tussen deze partijen een aandachtspunt (Bronnen: *Notitie Kijk op de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in de eenheid Midden-Nederland* en informatie over ondermijning in de zorg van de politie Midden-Nederland). Hiernaast zijn er volgens professionals en eerder onderzoek weinig belemmeringen voor malafide zorgverleners om een onderneming in te schrijven bij de KVK (zij hebben geen mogelijkheid deze te weigeren¹⁰⁶). Een andere kwetsbaarheid – zo blijkt uit informatie over ondermijning in de zorg van de politie Midden-Nederland – betreft dat gemeenten in Midden-Nederland vaak geen of slechts beperkt toezichthouders in dienst hebben. Deze kwetsbaarheid lijkt in Utrecht inmiddels geadresseerd. Uit interviews over de situatie in Utrecht komt naar voren dat er wellicht een beperkt aantal toezichthouders was (twee), maar dat er inmiddels drie zijn en dat er reeds budget is vrijgemaakt om dit aantal verder te verhogen in de komende jaren. Dit beeld wordt bevestigd door het Uitvoeringsprogramma 2025-2027 Toezicht Wmo en Jeugdwet.¹⁰⁷ Wat volgens de politie Midden-Nederland ook kwetsbaar maakt, is dat de politie en het OM het thema ondermijning in de zorg (nog) niet geprioriteerd hebben, waardoor zaken weinig worden opgepakt en de zorgcomponent vaak buiten de doelstelling van het strafrechtelijk onderzoek gehouden.

Aantrekkingskracht zorgcriminaliteit

De aantrekkingskracht van zorgcriminaliteit is volgens betrokkenen – naast het beperkte toezicht – dat de zorg een veiligere vorm van criminaliteit betreft dan bijvoorbeeld handel in drugs of wapens. De veronderstelling is dat er met deze vorm van criminaliteit minder kans is op (excessief) geweld, zoals dit wel voorkomt bij drugshandel.

¹⁰³ Kooy, L. (2023, 30 juni). *Openbaar Ministerie kan zorgfraude niet aan*. Follow the Money.

<https://www.ftm.nl/artikelen/openbaar-ministerie-kan-zorgfraude-niet-aan>

¹⁰⁴ Over dit onderzoek zijn in vergaderjaar 2023/2024 ook kamervragen gesteld ([Het bericht 'Het OM kan criminaliteit in de zorg niet meer aan: 'Er wordt jaarlijks voor 10 miljard gefraudeerd' | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)).

¹⁰⁵ Bron: Toezicht Wmo en Jeugdwet. Uitvoeringsprogramma 2025-2027 (Gemeente Utrecht).

¹⁰⁶ Ze kunnen overigens wel een risicomelding doen bij de politie of NLA, maar deze melding komt vaak niet standaard bij de gemeente terecht.

¹⁰⁷ Daarin staat benoemd dat de huidige capaciteit wordt uitgebreid voor toezicht. Er wordt een functie van toezichthouder rechtmatigheid op Zorg in Natura toegevoegd, welke zich bezig gaat houden met de rechtmatigheid van Wmo- en Jeugdhulpvoorzieningen. Hiernaast komt er een analist die in samenwerking met de toezichthouder, risico's en signalen van onrechtmatigheid, fraude en ondermijning in kaart brengt.

Ook speelt een rol dat het werken in de zorg gebruikt kan worden door advocaten om een straf te reduceren. Zij kunnen bijvoorbeeld het pleidooi houden dat hun cliënt op een positieve wijze wil gaan bijdragen aan de maatschappij. Er zijn aanwijzingen dat de zorg aantrekkingskracht uitoefent op (ex-) plegers van criminaliteit: Betrokkenen bij reïntegratie vanuit detentie merken op dat 60% van de personen die uit detentie terug in Utrecht komt de zorg in wil. Een vergelijkbaar beeld komt naar voren in de Utrechtse Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Betrokkenen stellen dat 9 van de 10 personen die gemotiveerd zijn om een opleiding te doen een opleiding willen volgen in de zorg. Het is wel goed om op te merken dat dit opvallend is, maar geen bewijs vormt dat de keuze voor de zorg van deze (ex-)plegers van criminaliteit samenhangt met de intentie om criminele activiteiten voort te zetten.

Bijlage Selectiecriteria PGA

De PGA (persoonsgerichte aanpak) in Utrecht heeft als doel te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij (drugs)criminaliteit of hierin doorgroeien. Onderstaand beschrijven we de criteria die gebruikt worden om personen in deze aanpak op te nemen.

PGA-jeugd

De volgende selectiecriteria zijn toegepast voor deze PGA-Jeugd: 1) Er sprake moet zijn van minimaal twee politieregistraties in de afgelopen 12 maanden, waarbij de openbare orde verstoort en/of een bedreiging is of kan zijn voor de veiligheid van de inwoner zelf of die van anderen, én 2) een partner op basis van herhaalde contacten en interventies meent dat het voortzetten van interventies uitsluitend vanuit de eigen keten niet volstaat, én; 3) het gedrag of de vermoedelijk aanwezige meervoudige problematiek een integrale aanpak vanuit twee of meer ketens noodzakelijk maakt, én 4) deze inwoner (nog) niet, of niet meer in aanmerking komt voor een persoonsgerichte aanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis.

PGA-Top-X-jeugd

De volgende selectiecriteria zijn toegepast voor deze PGA-X voor minderjarigen: 1) Er is de afgelopen twee jaar minimaal één misdrijf gepleegd waarvan de politie het proces verbaal heeft geregistreerd als ingezonden naar het OM die niet al zijn geseponeerd of hebben geleid tot vrijspraak en 2) Er waren de afgelopen twee jaar minimaal twee politieregistraties n.a.v. strafbare feiten of overlastmeldingen en 3) Er is minimaal één lopende (nog niet onherroepelijke) strafzaak in eerste of tweede aanleg.

PGA-Top-X-volwassenen

De volgende selectiecriteria zijn toegepast voor de TopX voor meerderjarige verdachten: Er zijn de afgelopen twee jaar minimaal twee misdrijven gepleegd waarvan de politie de PV's heeft geregistreerd als ingezonden naar het OM die niet al zijn geseponeerd of hebben geleid tot vrijspraak of Er is de afgelopen twee jaar één ernstig misdrijf gepleegd waarvan de politie het proces verbaal heeft geregistreerd als ingezonden naar het OM en Er is minimaal één lopende (nog niet onherroepelijke) strafzaak in eerste of tweede aanleg.

Deelrapport II

Wijken

Hoofdstuk 1 Wijkvergelijking

In dit eerste hoofdstuk van het 'deelrapport wijken' ligt de focus op verschillen tussen de tien Utrechtse wijken. We bespreken op basis van (politie)registraties en informatie van verschillende wijkprofessionals wat er opvalt aan deze wijken. In de hiernavolgende hoofdstukken is per wijk een beeld te vinden, dat gezien kan worden als een wijkscan op het gebied van drugscriminaliteit.

Samenvatting

Voedingsbodem

- De wijken Noordwest, Overvecht en Zuidwest zijn het meest kwetsbaar als we kijken naar cijfermatige gegevens over armoede en toekomstperspectief. West, Zuid, Leidsche Rijn, Vleuten-De Meern en de Binnenstad nemen hierin een middenpositie in. Noordoost en Oost zijn op het gebied van armoede en toekomstperspectief het minst kwetsbaar.
- De interviews laten zien dat armoede en een beperkt toekomstperspectief niet de enige factoren zijn die de kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit in een wijk bepalen. Welke andere kwetsbaarheden spelen, verschilt bovendien sterk per wijk in Utrecht. Zo worden in enkele gevallen specifieke buurten als risicovol benoemd, zoals Ondiep (Noordwest), Hoograven (Zuid) en Kanaleneiland (Zuidwest). Ook de ruimtelijke inrichting kan een rol spelen, bijvoorbeeld de aanwezigheid van grote, anonieme flatgebouwen, zoals in Overvecht. Daarnaast wordt in meerdere wijken een lage meldingsbereidheid van bewoners gezien als een risicofactor (onder meer naar voren gekomen in Overvecht, Noordoost en Zuidwest). Verder noemen professionals soms concrete risicolocaties, zoals bedrijventerrein Overvliet in Vleuten-De Meern of de Amsterdamsestraatweg in Noordwest. In elke wijk blijkt er een kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit te zijn. Deze kwetsbaarheid is volgens professionals in Oost en Noordoost wel relatief beperkt.

Aard, omvang en actoren drugscriminaliteit

- Uit de politieregistraties over drugscriminaliteit komt de Binnenstad nadrukkelijk naar voren. Dit komt door het aanwezige uitgaanspubliek en een groep verslaafde gebruikers, hetgeen dealers aantrekt. De Binnenstad wordt qua aantallen registraties gevolgd door Overvecht, West, Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. Een middenpositie nemen Noordwest, Zuid en Zuidwest in. Qua registraties is de problematiek rondom drugs het kleinst in Oost en Noordoost.
- Uit de interviews komt naar voren dat in vrijwel alle wijken veel gedeald wordt (uitgezonderd Noordoost en Oost). De aanwezigheid van criminele families en netwerken wordt expliciet genoemd door professionals in Noordwest, Overvecht, Zuid en Zuidwest. In Noordwest, Zuid en Zuidwest blijkt de drugscriminaliteit-problematiek op basis van informatie van professionals groter dan er uit politieregistraties naar voren kwam.

Aard en omvang aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit

- Als we alle registraties over (mogelijk) aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit gezamenlijk in beschouwing nemen, dan vallen een aantal wijken op in 2024: Leidsche Rijn, Zuidwest, de Binnenstad, Noordwest en Overvecht.
- De interviews laten overkoepelend zien dat criminele gelden uit (drugs)criminaliteit tenminste 'stromen' door de wijken West, Noordwest en Zuidwest. Overkoepelend komt hiernaast naar voren dat personen uit verschillende Utrechtse wijken betrokkenheid bij plofkraak hebben: West, Noordwest, Overvecht, Oost, Zuid, Zuidwest en Leidsche Rijn. Signalen en vermoeden van zorgfraude- of criminaliteit komen naar voren in West, Noordwest, de Binnenstad en Zuidwest.

1.1 Voedingsbodem en kwetsbaarheden

In hoofdstuk 1 is ingegaan op de voedingsbodem voor (jonge) personen om betrokken te raken in de drugscriminaliteit. Hieruit kwamen verschillende factoren naar voren, zoals armoede en een beperkt toekomstperspectief. Over deze twee factoren zijn cijfermatige gegevens per wijk beschikbaar. We laten deze in onderstaande tabel 1.1 zien.

De wijken Overvecht, Noordwest en Zuidwest zijn het meest kwetsbaar als het gaat om armoede en toekomstperspectief. West, Zuid, Leidsche Rijn, Vleuten-De Meern en de Binnenstad nemen een middenpositie in. De wijken Noordoost en Oost zijn op het gebied van armoede en toekomstperspectief het minst kwetsbaar.¹⁰⁸

Tabel 1.1 Armoede en toekomstperspectief: verschillen tussen wijken

	% kinderen (tot 18) in hh met inkomen tot 125% van het sociaal minimum 2023 ^a	% dat (zeer) slecht rondkomt 2023 ^b	% geen startkwalificatie 15-74 jaar, 2022 ^c	% geen startkwalificatie/schoolinschrijving 17-22 jarigen 2023 ^d	% vroegtijdig schoolverlaters 2023/2024 ^e
West	8,8	7	13	7	1,3
Noordwest	15,2	10	21	9	3,2
Overvecht	30,7	14	36	13	3,5
Noordoost	3,1	3	9	3	1,0
Oost	5,7	6	9	3	2,0
Binnenstad	7,1	6	8	5	4,5
Zuid	13,3	7	18	8	3,1
Zuidwest	20,9	10	23	9	3,3
Leidsche Rijn	5,9	5	19	8	1,8
Vleuten-De Meern	3,6	3	21	6	1,5

^a Utrecht in Cijfers, bron CBS, Regionale Inkomensstatistiek ^b Utrecht in Cijfers, bron is Onderzoek & Advies, Gemeente Utrecht, Inwonersenquete ^c CBS, aangeleverd door de gemeente Utrecht ^d Utrecht in Cijfers, bron gemeente Utrecht, afdeling Onderwijs ^e Utrecht in Cijfers, bron Dienst Uitvoering Onderwijs.

Uit de wijkscans blijkt dat er naast armoede en een beperkt toekomstperspectief nog verschillende andere kwetsbaarheden voor drugscriminaliteit in een wijk kunnen zijn – en dat deze per wijk in Utrecht (sterk) verschillen. Zo worden bij sommige wijken specifieke kwetsbare buurten genoemd, zoals Ondiep in Noordwest, Hoograven in Zuid en Kanaleneiland in Zuidwest. Ook komt de bouw van een wijk soms aan de orde als kwetsbaarheid (bijvoorbeeld veel grote anonieme flats) en wordt een beperkte meldingsbereidheid van inwoners een aantal keer genoemd als kwetsbaarheid van een specifieke wijk. En in sommige wijken noemen professionals een specifieke kwetsbare locatie, zoals bedrijventerrein Overvliet in Vleuten-De Meern en de Amsterdamsestraatweg in Noordwest.

¹⁰⁸ Uit de interviews met professionals blijkt dat ook in sommige wijken die in deze analyse niet als kwetsbaar naar voren komen, wel degelijk kwetsbare buurten aanwezig zijn (zoals in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern). In deze wijken bevinden zich echter vaak tevens (meer) buurten met positieve cijfers, waardoor het gemiddelde op het geaggregeerde wijkniveau gunstiger uitvalt.

Onderstaand zijn per wijk puntsgewijs de kwetsbare elementen opgesomd. Deze informatie is afkomstig uit de wijkscans (hoofdstuk 2 t/m 11).

Lokale kwetsbaarheden: belangrijkste punten	
West	<i>Kwetsbaarheid:</i> Armoede (met name in delen van Lombok en Halve Maan-Noord). <i>Specifieke locaties:</i> Demka-terrein (veel ondernemingen, weinig zicht).
Noordwest	<i>Kwetsbaarheid:</i> Armoede. <i>Specifieke locaties:</i> Ondiep, Zuilen, Pijlsweerd, Amsterdamsestraatweg.
Overvecht	<i>Kwetsbaarheid:</i> bouw (grote anonieme flats), armoede, cumulatie risicofactoren bij jongeren, normalisatie drugscriminaliteit, ervaren discriminatie, aanwezigheid kwetsbare branches en een beperkte meldingsbereidheid. <i>Specifieke locatie:</i> Bedrijventerrein Nieuw Overvecht.
Noordoost	<i>Kwetsbaarheid:</i> Beperkte kwetsbaarheid. Wel is er sprake van anonimiteit, waardoor de meldingsbereidheid beperkt is.
Oost	<i>Kwetsbaarheid:</i> Beperkte kwetsbaarheid. Het toegenomen aantal buitenslaaplocaties (o.a. gebruikt door drugsgebruikers) wordt wel als kwetsbaar benoemd. <i>Specifieke locaties:</i> Lodewijk Napoleonplantsoen en Sterrenwijk zijn relatief kwetsbaar door armoede en kwetsbare personen.
Binnenstad	<i>Kwetsbaarheid:</i> Centrale ligging en uitgaansgebied (afzetmarkt drugs), groep verslaafden in de binnenstad. Leegstand vastgoed waar weinig aandacht voor is, maar wel als risicovol wordt gezien. <i>Specifieke locaties:</i> Rondom het stationsgebied, bij het Westplein, bij gebruikersruimten, op het Lucasbolwerk en in Park Lepelenburg.
Zuid	<i>Kwetsbaarheid:</i> Armoede, kwetsbare gezinnen, beperkte meldingsbereidheid. Aantal grote jeugdgroepen. <i>Specifieke locaties:</i> De buurt Hoograven en (in een iets mindere mate) Lunetten.
Zuidwest	<i>Kwetsbaarheid:</i> Jongeren met weinig toekomstperspectief. Lage meldingsbereidheid. <i>Specifieke locaties:</i> De buurt Kanaleneiland en (in een iets mindere mate) Transwijk. In deze buurten is sprake van armoede en multi-problematiek.
Leidsche Rijn	<i>Kwetsbaarheid:</i> Relatief veel jeugd, weinig sociale cohesie en armoede. Ondernemingen uit verschillende kwetsbare branches. Weinig overheidsaandacht. <i>Specifieke locaties:</i> Een achttal gemengd wooncomplexen met o.a. kwetsbare mensen.
Vleuten-De Meern	<i>Kwetsbaarheid:</i> Weinig vertrouwen in de overheid. Armoede. Relatief veel jeugd. <i>Specifieke locaties:</i> Industriegebieden: Oudenrijn en Overvliet.

1.2 Aard, omvang en actoren drugscriminaliteit

Beeld uit registraties

Samengevat

Onderstaand gaan we in op wijkverschillen op basis van verschillende registraties: politieregistraties (verdachten en misdrijven), bekeuringen van lachgas en MMA-meldingen. Grosso modo leidt dit tot een eerste indicatie dat de drugsproblematiek in de wijken in Utrecht het grootste is de Binnenstad, gevolgd door Overvecht, West, Leidsche Rijn en Vleuten-De

Meern. We spreken van een indicatie omdat (zoals benoemd bij de paragraaf kanttekeningen), politieregistraties van meer afhankelijk zijn dan alleen de daadwerkelijke omvang van problematiek. Een middenpositie nemen Noordwest, Zuid en Zuidwest in. En qua registraties is de problematiek rondom drugs het kleinst in Oost en Noordoost. Deze paragraaf richt zich op 2024. In de wijkscans wordt wel aandacht per wijk besteed aan ontwikkelingen in registratiegegevens (gebaseerd op tabellen die in de bijlage Politieregistraties worden getoond).

Geregistreeerde verdachten

Tabel 1.2 laat zien dat de wijk Binnenstad verreweg het hoogste aantal verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners heeft: 43,9. Dit komt door bezit van harddrugs (25,7), handel in harddrugs (11,4) en bezit van softdrugs (6,4). Deze relatief hoge aantallen kunnen verklaard worden door de aanwezigheid van het uitgaansgebied en groepen drugsverslaafden in het centrum en doordat er relatief veel studenten in de binnenstad wonen (waar het gebruik van drugs relatief hoog ligt).¹⁰⁹ Kortom: in de wijk Binnenstad leidt de vraag om drugs tot aanbod (en dus bezit en handel). Hiernaast trekt de Binnenstad natuurlijk ook veel bezoekers van andere wijken van binnen en buiten Utrecht aan.

De wijk Vleuten-De Meern neemt de tweede plek in: 13,7 verdachten per 10.000 inwoners in 2024, met name voor bezit softdrugs (5,9) en harddrugs (3,3). Hierna volgen de wijken: Overvecht (11,1) en Leidsche Rijn (11,0).

De minste geregistreeerde verdachten van drugscriminaliteit zijn er in Noordoost en Oost.

Tabel 1.2 Geregistreeerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners 2024, naar wijk, pleegplaats

	Bezit harddrugs (lijst I)	Bezit softdrugs (lijst II)	Handel e.d. harddrugs (lijst I)	Handel e.d. softdrugs (lijst II)	Vervaar-digen harddrugs (lijst I)	Vervaar-digen softdrugs (lijst II)	Overige drugsdelicten	Totaal
West	1,7	4,7	1,7	2,0	0,0	0,3	0,0	10,4
Noordwest	0,4	4,0	1,1	0,0	0,0	0,4	0,0	6,0
Overvecht	1,1	4,5	3,4	0,0	0,3	1,7	0,0	11,1
Noordoost	0,0	1,5	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0	2,5
Oost	0,6	0,0	1,8	0,3	0,6	0,0	0,0	3,3
Binnenstad	25,7	6,4	11,4	0,5	0,0	0,0	0,0	43,9
Zuid	1,1	3,5	2,8	0,0	0,0	0,4	0,0	7,7
Zuidwest	1,2	3,2	2,7	0,2	0,0	0,2	0,0	7,6
Leidsche Rijn	1,4	5,3	1,8	0,8	0,0	1,6	0,0	11,0
Vleuten-De Meern	3,3	5,9	1,8	1,8	0,2	0,8	0,0	13,7

Bron politie Midden-Nederland

Geregistreeerde misdrijven

Het beeld van geregistreeerde misdrijven is vergelijkbaar met het hiervoor beschreven beeld over geregistreeerde verdachten. Het hoogste aantal misdrijven gerelateerd aan drugscriminaliteit per 10.000 inwoners is er in de wijk Binnenstad (41 per 10.000 inwoners). Op grote afstand gevolgd door Vleuten-De Meern (12). De wijken West en Leidsche Rijn nemen gezamenlijk de derde plek in (9). De minste geregistreeerde misdrijven zijn er in Noordoost en Oost.

¹⁰⁹ Waarover meer in de wijkscan van de Binnenstad (zie hoofdstuk 7).

Tabel 1.3 Geregistreeerde misdrijven drugscriminaliteit per 10.000 inwoners 2024, naar wijk, pleegplaats

	Bezit hard-drugs (lijst I)	Bezit soft-drugs (lijst II)	Handel e.d. hard-drugs (lijst I)	Handel e.d. soft-drugs (lijst II)	Vervaardigen hard-drugs (lijst I)	Vervaardigen soft-drugs (lijst II)	Totaal
West	1,7	3,7	1,7	1,7	0,0	0,3	9,1
Noordwest	0,4	2,7	1,1	0,0	0,0	0,4	4,6
Overvecht	0,9	2,6	2,3	0,0	0,3	1,4	7,4
Noordoost	0,0	1,5	0,5	0,2	0,0	0,0	2,2
Oost	0,6	0,0	0,9	0,3	0,3	0,0	2,1
Binnenstad	24,2	6,4	9,4	1,0	0,0	0,0	41,0
Zuid	1,1	3,2	2,5	0,0	0,0	0,4	7,0
Zuidwest	1,2	2,9	2,4	0,2	0,0	0,2	7,1
Leidsche Rijn	1,4	3,9	1,6	0,6	0,0	1,2	8,7
Vleuten-De Meern	3,1	5,1	1,6	1,4	0,2	0,4	11,7

Bron politie Midden-Nederland

Het beeld rondom geregistreeerde drugs misdrijven ziet er in 2024 beduidend anders uit dan in 2020. In 2020 waren er in de wijk Zuid de meeste verdachten van drugs misdrijven (met name door handel in harddrugs), op enige afstand gevolgd door Noordwest, Overvecht, Binnenstad en Vleuten-De Meern.¹¹⁰

Bekeuringen lachgas

In Nederland is lachgas sinds 1 januari 2023 verboden. Het staat nu op lijst II van de Opiumwet. Dat betekent dat het verboden is om lachgas te kopen, verkopen, vervoeren of in bezit hebben (uitgezonderd voor professioneel gebruik)¹¹¹. Tabel 1.4 laat de bekeuringen betreffende lachgas zien in 2023 en 2024.

Tabel 1.4 Bekeuringen lachgas, naar wijk, 2023-2024

	2023	2024
West	8	2
Noordwest	18	17
Overvecht	24	31
Noordoost	2	2
Oost	0	2
Binnenstad	8	5
Zuid	10	13
Zuidwest	23	9
Leidsche Rijn	14	6
Vleuten-De Meern	14	24

Bron politie Midden-Nederland

¹¹⁰ Hierbij was er overigens geen rekening gehouden met het aantal inwoners. Maar, ook als we de ongewogen cijfers van misdrijven in 2024 in beschouwing nemen komt de wijk Zuid niet als hoogste naar voren: West (27), Noordwest (21) Overvecht (26), Noordoost (9) Oost (7), Binnenstad (83), Zuid (20), Zuidwest (29), Leidsche Rijn (43) en Vleuten-De Meern (60).

¹¹¹ Vanaf 2024 wordt F171B als feitcode gebruikt. Daarvoor is op de term 'lachgas' gezocht voor het opstellen van deze tabel.

De meeste bekeuringen zijn in 2024 gegeven in Overvecht en Vleuten-De Meern, op afstand gevolgd door Noordwest en Zuid. In Noordoost en Oost zijn er bijna geen bekeuringen voor lachgas gegeven (zie tabel 1.4).

MMA meldingen

Tabel 1.5 laat de anonieme meldingen bij M. zien over drugscriminaliteit¹¹², uitgesplitst naar wijk (zover geregistreerd door M.). Hierin valt het relatief hoge aantal MMA-meldingen in Noordwest op in de periode 2022-2024 (55 meldingen). Ook in Overvecht (32 meldingen) en Zuidwest (38 meldingen) en Vleuten-De Meern (29 meldingen) waren er in deze periode relatief veel meldingen over drugscriminaliteit. Als we inzoomen op 2024 dan zien we relatief de meeste meldingen in dezelfde wijken: Noordwest (19), Zuidwest (16) en Overvecht (12) en Vleuten-De Meern (10).

Er is bij de wijken vaak sprake van schommelingen in het aantal MMA-meldingen tussen 2022 en 2024 en de aantallen zijn vaak ook te laag om een ontwikkeling vast te stellen. Twee wijken vallen desalniettemin op: Oost en West, waar er in 2024 slechts 1 MMA-melding was (na hogere aantallen in 2022 en 2023). Hiernaast is er een toename te zien bij de categorie ‘onbekende locatie’: van 167 MMA-meldingen in 2022 naar 221 in 2024.

Tabel 1.5 Aantal MMA-meldingen drugscriminaliteit, naar wijk, 2022-2024

	2022	2023	2024	2022-2024
Binnenstad	1	2	4	7
Leidsche Rijn	7	1	9	17
Noordoost	4	6	4	14
Noordwest	24	12	19	55
Oost	8	14	1	23
Overvecht	8	12	12	32
Vleuten-De Meern	8	11	10	29
West	5	9	1	15
Zuid	9	10	8	27
Zuidwest	13	9	16	38
onbekende locatie	80	85	137	302
Totaal	167	171	221	559

Bron M. via gemeente Utrecht

Beeld uit de interviews

Onderstaand geven we de kwalitatieve bevindingen van de wijkscans aangaande de aard en omvang van drugscriminaliteit samenvattend in een tabel puntsgewijs weer. We doen hiervoor een aantal overkoepelende constatering:

- In vrijwel alle wijken wordt volgens professionals veel gedeald (een enkele wijk, zoals Noordoost of Oost uitgezonderd, waar de drugsproblematiek überhaupt beperkt is).
- De aanwezigheid van criminele familiebanden en netwerken wordt expliciet genoemd door professionals in Noordwest, Overvecht, Zuid en Zuidwest.¹¹³
- De (geregistreerde) drugsproblematiek is in de Binnenstad met name groot door het aanwezige uitgaanspubliek en een groep verslaafde gebruikers - zij trekken dealers aan.

¹¹² Straathandel, drugslab, lachgas, hennepkwekerij, drugshandel vanuit een pand.

¹¹³ Het is goed om te benoemen dat we bij deze wijkscans uit zijn gegaan van wat de professionals als een criminele familie zien.

- In Noordwest, Zuid en Zuidwest blijkt de drugscriminaliteit-problematiek op basis van informatie van professionals groter dan er uit politieregistraties naar voren kwam.

Wijk	Belangrijkste bevindingen ¹¹⁴
West	<ul style="list-style-type: none"> - In West is volgens professionals straathandel de meest ervaren en zichtbare vorm van drugscriminaliteit. Het gaat hierbij om handel in alle soorten drugs, maar vooral cocaïne.
Noordwest	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt in Noordwest volgens professionals veel gedeald, in allerlei vormen van drugs, maar met name in cocaïne en heroïne. Professionals beschrijven dat jongeren in Noordwest makkelijk met drugscriminaliteit in aanraking komen, omdat er in deze wijk veel activiteiten op dit gebied plaatsvinden. - In Noordwest is er volgens een professional jarenlange ervaring en kennis aanwezig over het onderhouden van een crimineel netwerk (zoals vervoer en mogelijkheden tot witwassen). Volgens professionals zijn hier criminele families bij betrokken en jongens die met elkaar zijn opgegroeid en elkaar als 'broeders' zien.
Overvecht	<ul style="list-style-type: none"> - De bij Overvecht betrokken professionals zijn eensgezind in hun beeld dat er criminele families, clusters en netwerken in Overvecht woonachtig en actief zijn. Zij zijn betrokken bij cocaïnehandel, plofkraak en zorgfraude. - Er wordt in Overvecht veel gedeald op straat en in woningen. - Jongeren uit Overvecht worden volgens professionals actief geronseld voor een rol bij drugscriminaliteit. - Hennepteelt komt voor in Overvecht. Wel lijkt er sprake te zijn van een afname van (de waarneming van) hennepeteelt.
Noordoost	<ul style="list-style-type: none"> - In gesprekken gaat het vooral over overlast: van verslaafde drugsgebruikers in de verschillende opvang en overnachtingsplekken van de wijk en van overlastgevende (blowende of dealende) jongeren. - Soms wordt opgeslagen drugs of een hennepkwekerij aangetroffen in de wijk.
Oost	<ul style="list-style-type: none"> - De wijk Oost wordt niet als heel kwetsbaar gezien voor drugscriminaliteit. - Oost kent wel meerdere hostels en opvanglocaties waar verslaafde drugsgebruikers verblijven, dit zorgt voor een afzetmarkt. - Meldingen van bewoners gaan het meest over dealen uit auto's en overlast van gebruikers. - Meerdere incidenten van drugsproductie zijn geconstateerd op een woonwagenlocatie.
Binnenstad	<ul style="list-style-type: none"> - De binnenstad betreft een goede afzetmarkt voor drugs(criminaliteit): het is een uitgaansgebied (met veel studenten) en er is een grote groep verslaafde gebruikers aanwezig in de Binnenstad. - De verslaafden in de Binnenstad hebben volgens professionals vaste dealers. Deze (tussen)dealers zijn geregeld ook de gebruikers zelf. Soms is jeugd bij het dealen van drugs aan verslaafden betrokken. Hiernaast komen jonge dealers van andere wijken naar de binnenstad omdat ze hier een afzetmarkt hebben.
Zuid	<ul style="list-style-type: none"> - Straatdealen komt in Zuid het meeste voor en is diepgeworteld in de wijk. - Daarnaast worden soms grotere hoeveelheden drugs (boven de hoeveelheid voor eigen gebruik), aangetroffen. Het gaat meestal om cocaïne. Dit gebeurt met name in woningen, ook met inwonende minderjarige kinderen. - Er zijn meerdere criminele netwerken, waaronder families, aanwezig in de wijk.

¹¹⁴ We merken hierbij graag op dat als we bij een wijk benoemen dat iets plaatsvindt of voorkomt, wij hiermee niet zeggen dat het in deze wijk relatief vaak voorkomt of dat dit elders in Utrecht niet voorkomt. Het zegt alleen iets over de situatie in de desbetreffende wijk.

Zuidwest	<ul style="list-style-type: none"> - Kanaleneiland wordt getypeerd als de marktplaats om drugs te verkrijgen. Drugs is makkelijk te verkrijgen, zowel online als via telefoonnummers. - Er wordt veel gehandeld in cocaïne. Daarnaast zijn synthetische en designerdrugs populair onder studenten. - Onder jongeren zijn lachgas, vapes en snus populair. Hierin wordt op en rondom de school in gehandeld. - Naar schatting kent Kanaleneiland tientallen straatdealers. Jongeren beginnen al op jonge leeftijd met dealen, soms al vanaf de basisschoolleeftijd in snus of vapes. - Er zijn verschillende voorbeelden bekend van woningen, bedrijfspanden en garages die gebruikt worden voor de tussenhandel en waar grotere hoeveelheden drugs, vaak cocaïne, zijn aangetroffen. - In de wijk zijn verschillende criminele samenwerkingsverbanden actief die zich bezighouden met grootschalige(re) drugshandel en daarnaast actief zijn in andere criminele markten, zoals wapenhandel en explosieven. - Er zijn meerdere families bekend waar verschillende leden (drugs)criminaliteit plegen. - Af en toe wordt een hennepkwekerij of drugslab aangetroffen.
Leidsche Rijn	<ul style="list-style-type: none"> - Drugs is heel gemakkelijk te verkrijgen in Leidsche Rijn. Een deal kan gesloten worden via internet. De overdracht kan plaatsvinden op scholen, op parkeerplaatsen waar weinig toezicht is, in winkelcentra is of door aflevering aan huis. Hiernaast zijn er 'overal' straatdealers die met verschillende soorten drugs aanwezig zijn. Hotspots voor dealen zijn de opvanglocaties voor drugsverslaafden. - In Leidsche Rijn wordt volgens een professional (conform de landelijke trend) steeds vaker drugs in woningen aangetroffen. Het gaat dan om verwerkingslocaties en stashlocaties van kleinere hoeveelheden cocaïne. De cocaïne wordt op deze woonlocaties vaak nog versneden. - Bij jongeren uit Leidsche Rijn valt op dat ze soms al jong betrokken raken bij het verkopen van snus, vapes of sigaretten op school, hetgeen volgens professionals wel als opstap naar drugscriminaliteit wordt gebruikt. Een professional spreekt zijn zorgen uit over de ogenschijnlijke snelle doorgroei die sommige jongeren door lijken te maken. Zij lijken 'vanuit het niets' betrokken te zijn bij een ernstig misdrijf, zoals een explosie of het uithalen van drugs.
Vleuten-De Meern	<ul style="list-style-type: none"> - Professionals benoemen dat er op de industriegebieden van Vleuten-De Meern (Oudenrijn en het in ontwikkeling zijnde gebied Overvliet) criminele activiteiten zijn geconstateerd, die ook met drugs te maken hebben (zoals materialen voor drugsproductie). - Dealen vindt plaats in Vleuten-De Meern, maar is volgens professionals niet een groot probleem in deze wijk. Als het gaat om opslag en verwerking wordt in Vleuten-De Meern met name cocaïne gevonden. Drugsafval wordt ook in Vleuten-De Meern aangetroffen: afval van hennepsteelt en (in minder mate) van de productie van synthetische drugs.

1.3 Aard en omvang aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit en overlast

Beeld uit registraties

Onderstaand gaan we in op (politie)registraties over mogelijk aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit. In hoofdstuk 4 van deelrapport 1 gingen we nader op deze relatie in. Hieruit bleek dat deze vormen van criminaliteit een samenhang kunnen hebben met drugscriminaliteit, maar dit niet per definitie hebben. Bijvoorbeeld worden explosieven volgens professionals ook steeds vaker geplaatst in relationele conflicten.

Per criminaliteitsvorm komen er wisselende wijken naar boven, waar dit het meest geregistreerd is. Als we alle registraties gezamenlijk in beschouwing nemen, dan vallen een aantal wijken op in 2024¹¹⁵:

- *Leidsche Rijn*: relatief hoog aantal registraties witwassen, wapengerelateerde misdrijven en explosieven.
- *Zuidwest*: relatief hoog aantal registraties witwassen, wapengerelateerde misdrijven, explosieven en incidenten drugs- en drankoverlast.
- *Binnenstad*: relatief hoog aantal wapengerelateerde misdrijven en incidenten drugs- en drankoverlast.
- *Noordwest*: relatief hoog aantal wapengerelateerde misdrijven en incidenten drugs- en drankoverlast.
- *Overvecht*: relatief hoog aantal explosieven en incidenten drugs- en drankoverlast.

Onderstaand spreken we de bevindingen per vorm van criminaliteit door.

Witwassen

In 2024 zien we de meeste registraties van witwassen in Leidsche Rijn (7). Als we de hele periode 2021-2024 overzien dan zijn er veel registraties omtrent witwassen in Zuidwest (30), op afstand gevolgd door de Binnenstad en Overvecht.

	2021	2022	2023	2024	2021-2024
West	2	1	4	2	9
Noordwest	4	6	1	2	13
Overvecht	6	5	1	4	16
Noordoost	0	0	1	0	1
Oost	0	0	2	1	3
Binnenstad	7	3	5	3	18
Zuid	3	4	0	1	8
Zuidwest	10	6	9	5	30
Leidsche Rijn	1	4	1	7	13
Vleuten-De Meern	4	5	1	5	15
Onbekende wijk in Utrecht	1	1	0	0	2
Totaal Utrecht	38	35	25	30	128

Bron *politie Midden-Nederland*

(Excessief) geweld

Tabel 1.7 laat zien dat er met name in de Binnenstad wapengerelateerde misdrijven geregistreerd zijn: 47 in 2024. Het gaat bij 44 registraties om 'bezit overige wapens'. Een professional licht toe dat dit hoge aantal (deels) verklaard kan worden door de overlast op het zogenaamde 'Bollendak' en de omgeving hiervan. Het gaat bijvoorbeeld over harddrugsgebruiker/alcoholisten die ruzie met elkaar hebben en dit vervolgens uitvechten. In de wijken Leidsche Rijn, West, Noordwest, Zuidwest en Vleuten-De Meern zijn er meer registraties van wapengerelateerde misdrijven dan in Overvecht, Noordoost, Oost en Zuid.

¹¹⁵ We noemen hier alleen de wijken die 2 of 3 keer bij de 'top' van de wijken zitten met de meeste registraties.

Tabel 1.7 Geregistreerde wapengerelateerde misdrijven, naar wijk, 2024

	Bezit vuurwapens	Handel vuurwapens	Bezit overige wapens	Handel overige wapens	Totaal
West	1	1	12	0	14
Noordwest	4	0	10	0	14
Overvecht	1	0	3	0	4
Noordoost	0	0	4	0	4
Oost	1	0	3	0	4
Binnenstad	3	0	44	0	47
Zuid	1	0	3	0	4
Zuidwest	4	0	9	0	13
Leidsche Rijn	3	0	16	0	19
Vleuten-De Meern	2	0	11	0	13
onbekend	0	0	2	0	2

Bron politie Midden-Nederland

Het aantal explosieven dat bij de politie in 2024 geregistreerd is, is het hoogst in Zuidwest (9 aanslagen, 1 voorbereiding), gevolgd door Overvecht en Leidsche Rijn. Noordwest en Vleuten-De Meern nemen een middenpositie in. In Noordoost, Oost, Binnenstad en Zuid zijn er het minst explosieven aangetroffen (zie tabel 1.8).

Tabel 1.8 Geregistreerde explosieven per wijk, 2024

	Aanslag explosief	Aantreffen explosief (voorbereiding)	Totaal
West	2	1	3
Noordwest	6	0	6
Overvecht	7 ¹¹⁶	1	8
Noordoost	1	0	1
Oost	1	1	2
Binnenstad	1	2	3
Zuid	0	0	0
Zuidwest	9	1	10
Leidsche Rijn	6	1	7
Vleuten-De Meern	6	0	6

Bron politie Midden-Nederland

Drugs- en drankoverlast

In de wijk Binnenstad zijn er in 2024 (vergelijkbaar met 2021-2023) de meest incidenten rondom drugs- en drankoverlast geregistreerd.¹¹⁷ Dit komt waarschijnlijk door het uitgaansgebied en de in de binnenstad aanwezige groepen verslaafden¹¹⁸. Incidenten drugs- en drankoverlast vinden naast de binnenstad geregeld plaats in Overvecht (277), Noordwest (239), en Zuidwest (225).

¹¹⁶ Waarvan 1 een poging, de rest voltooid.

¹¹⁷ Het gaat om de feitcodes: E38 Overlast i.v.m. alcohol/drugs, F46 Aantreffen drugs (geen verdachte), F47 Overige drugsdelicten en F010 Openbaar dronkenschap.

¹¹⁸ Op deze groep is in de afgelopen jaren ook extra inzet geweest vanuit de politie en de gemeente.

Tabel 1.9 Incidenten drugs- en drankoverlast, naar wijk, 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
West	276	249	194	193
Noordwest	266	247	292	239
Overvecht	254	298	355	277
Noordoost	197	189	220	168
Oost	169	176	195	177
Binnenstad	801	1.575	1.828	1.755
Zuid	167	157	143	133
Zuidwest	178	160	174	225
Leidsche Rijn	137	145	135	144
Vleuten-De Meern	153	130	131	115
Onbekende locatie	12	14	13	12

Bron politie Midden-Nederland

Beeld uit de interviews

De wijkscans laten overkoepelend zien dat criminele gelden uit (drugs)criminaliteit tenminste ‘stromen’ door de wijken West, Noordwest en Zuidwest. Overkoepelend komt hiernaast naar voren dat personen uit verschillende Utrechtse wijken betrokkenheid hebben bij plofkraak: West, Noordwest, Overvecht, Oost, Zuid, Zuidwest en Leidsche Rijn. Signalen en vermoeden van zorgfraude- of criminaliteit komen naar voren in West, Noordwest, de Binnenstad en Zuidwest.

Wijk	Belangrijkste kwalitatieve bevindingen (mogelijk) aan drugscriminaliteit gerelateerde criminaliteit
West	<ul style="list-style-type: none"> - Underground banking en witwassen (via goudhandel, juweliers en cryptomachines) op de Kanaalstraat. - Betrokkenheid van jongeren bij plofkraak in Duitsland. - Vermoedens zorgfraude. - Illegaal gokken.
Noordwest	<ul style="list-style-type: none"> - Travelex-pinautomaten worden gebruikt voor verplaatsen geld uit drugscriminaliteit. - Betrokkenheid van jongeren bij plofkraak. - Zorgfraude.
Overvecht	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid bij plofkraak (met name in het buitenland).
Noordoost	<ul style="list-style-type: none"> - X
Oost	<ul style="list-style-type: none"> - Eén specifieke casus: een garagebedrijf is gesloten i.h.k.v. een onderzoek naar plofkraak (m.b.v. een criminele familie).
Binnenstad	<ul style="list-style-type: none"> - (Onderling) geweld verslaafden en dealers. - Zorgfraude.
Zuid	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid bij plofkraak.
Zuidwest	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid (vanuit Kanaleneiland) bij plofkraak. - CSV's actief in drugscriminaliteit en zorgfraude. - Bedreiging en intimidatie richting het basisteam vanuit de wijk. - Afpersing van jongeren. - Criminele geldstroom: horloges en investeringen in cocaïne en vastgoed in het buitenland.
Leidsche Rijn	<ul style="list-style-type: none"> - Woonachtige plofkraakers en uithalers.
Vleuten-De Meern	<ul style="list-style-type: none"> - X

Hoofdstuk 2 Wijkscan West

In dit hoofdstuk kijken we naar de wijk West. De bevindingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op interviews met twee professionals¹¹⁹ en cijfers van de gemeente en de politie. Dit hoofdstuk heeft dan ook het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- In West is straathandel de meest ervaren en zichtbare vorm van drugscriminaliteit. Het gaat hierbij om handel in alle soorten drugs, maar vooral cocaïne.
- Het meest kwetsbaar om betrokken te raken bij drugscriminaliteit zijn bewoners van de kwetsbare buurten in Lombok en Halve Maan-Noord. Deze buurten worden gezien als een kweekvijver voor jonge drugsdealers.
- Op de Kanaalstraat vindt volgens professionals underground banking en witwassen via goudhandel en cryptomachines plaats.
- Een aantal jongeren uit West zijn betrokken geweest bij plofkraken in Duitsland.

De wijk West grenst aan de wijken Leidsche Rijn, Noordwest, Zuidwest en de gemeente Maarssen. Bedrijventerreinen Lage Weide en Cartesiusweg horen ook bij de wijk. De wijk West telt 29.458 inwoners in 2025.

2.1 Kwetsbaarheden

Armoede

De professionals zien de armoede in de wijk als belangrijke kwetsbaarheid voor criminaliteit. Dit speelt met name voor gedeelten van Lombok en Halve Maan-Noord. Deze buurten worden gekenmerkt door veel sociale huurwoningen en kwetsbare inwoners. In deze buurten is ook sprake van dealeroverlast.

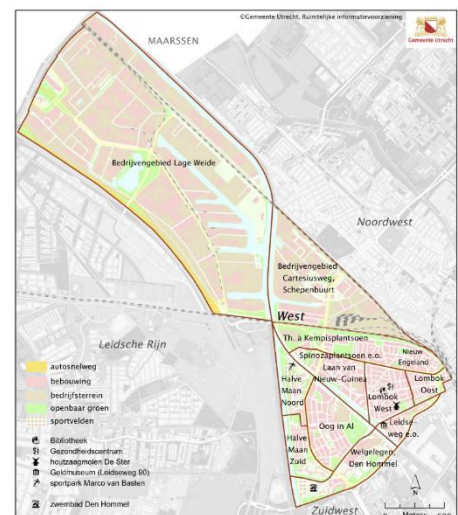
Demkaterrein

Een mogelijke kwetsbaarheid is het Demkaterrein, waar vroeger de Demka-staalfabriek was gevestigd. Op dit terrein is volgens een professional weinig zicht, maar er zitten wel ondernemingen die misbruikt kunnen worden voor ondermijnende criminaliteit. Het gaat dan om een aantal autobedrijven en een verzamelgebouw met kleine units.

2.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

In de tabel geven we eerst weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk West. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews.

¹¹⁹ Gebiedsmanager Veiligheid en de OE van de politie.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in West zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht zijn er in West in 2024 relatief veel registraties van drugscriminaliteit (qua omvang vergelijkbaar met Overvecht en Leidsche Rijn). In West waren er 10,4 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 9,1 geregistreerde drugsmisdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in West het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs, namelijk 11 (zie de bijlage, tabel 1, pagina 143).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in West tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zijn er in 2024 de meeste registraties van misdrijven drugscriminaliteit (27 registraties). Dit komt door een toename van registraties van bezit en handel van softdrugs (zie de bijlage, tabel 1, pagina 143).
Komen minderjarigen uit West als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Er zijn in de periode 2021-2024 vier registraties met een minderjarige verdachte: drie voor handel in harddrugs (in 2021 en 2022) en een voor bezit softdrugs (in 2023).
In hoeverre zijn er in West MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Opvallend is het lage aantal MMA-meldingen over drugscriminaliteit in West in 2024 (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80). Het gaat om 1 melding, vergelijkbaar met Oost, waar zoals in hoofdstuk 6 zal blijken relatief weinig drugscriminaliteit plaatsvindt. Het aantal meldingen is ook lager dan in 2022 (5) en 2023 (9).

Bron politie Midden-Nederland

Straathandel (dealen)

In 2024 zijn er in West 5 politieregistraties van handel in harddrugs en eveneens 5 registraties van handel in softdrugs.

Handel van drugs vindt volgens de professionals in West met name plaats op straat en vanuit de auto. Vooral jongeren uit West die in armoede opgroeien worden als kwetsbaar gezien om betrokken te raken bij straatdealen:

“Er is een grote kweekvijver van jongeren die dat doen. Die worden daar waarschijnlijk ook voor geronseld.”

Naast de handel in drugs, ziet een professional ook illegale handel in snus en tabak in de wijk.

Gebruikers

Uit de interviews komen verschillende gebruikersgroepen naar voren die drugs afnemen. In de eerste plaats jongeren die drugs gebruiken, voornamelijk softdrugs en lachgas. Daarnaast kent West een groep oudere harddrugsverslaafden die van het Centrum is verhuisd naar West. Deze groep bestaat uit ongeveer 20 personen die veel buiten aanwezig zijn en overlast veroorzaken. Er is voor deze groep wel een gecontroleerde gebruikersruimte, maar de verslaafden zitten het liefst buiten, geeft een professional aan.

Ook zijn er criminele vreemdelingen (uit landen als Tunesië, Marokko en Algerije) in West aanwezig die Karkoubi¹²⁰ gebruiken en daar ook in handelen. Deze groep criminele vreemdelingen heeft zich tevens schuldig gemaakt aan zaken als zakkenrollen en heling van telefoon, vechtpartijen en overlast op straat. Een professional ziet dat Syrische vluchtelingen

¹²⁰ Deze drugs heeft de bijnaam madam courage, en heeft vooral psychische effecten zoals van de kaart zijn en niet aanspreekbaar. Het veroorzaakt overmoedigheid en dat leidt tot overlast en vechtpartijen omdat gebruikers denken alles aan te kunnen.

zich nu ook in de handel in Karkoubi mengen. De politie en gemeente maken zich zorgen om deze trend.

Midden- en groothandel

Er zijn bij de professionals geen voorvallen bekend van grotere partijen drugs die in de wijk aangetroffen zijn. Wel kent een professional enkele criminele families die in Lombok actief zijn en die te typeren zijn als ‘echte kopstukken’.

Verder is er een groep in beeld, die door een professional als ‘de hangmannen’ wordt getypeerd. Het gaat om een groep mannen tussen de 25 en 45 jaar die samenkomen in Lombok. Het vermoeden is dat deze mannen betrokken zijn bij drugscriminaliteit en de Kanaalstraat en zijstraten in Lombok gebruiken als ontmoetingsplek (omdat ze geen telefoons willen gebruiken). De mannen wonen in Lombok of hebben een link met Lombok. Een andere professional denkt dat er ook mannen uit Halve Maan Noord en Kanaleneiland komen. Het beeld is dat veel nog bij hun ouders thuis wonen en geen baan hebben of tijdelijk werk (zoals bezorgkoerier of taxichauffeur). Twee geïnterviewde professionals geven aan dat uit politiecontroles blijkt dat ze niet aan het dealen zijn op het plein, maar mogelijk de plek gebruiken om samenwerkingsafspraken en dergelijke te maken.

Drugsproductieplaatsen

Drugslaboratoria of hennepkwekerijen worden volgens de professionals sporadisch aangetroffen in de wijk. Een professional kent 1 voorbeeld van een hennepkwekerij die werd aangetroffen in een woonwagenlocatie. Uit politiegegevens komt geen registratie van ‘vervaardigen harddrugs’ naar voren in de periode 2021-2024 (alleen 1 registratie van ‘vervaardigen softdrugs’ in 2024).

2.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Witwassen¹²¹

In tabel 2.1 is te zien dat het aantal politieregistraties voor witwassen in West varieert van 1 tot 4 in de periode 2021-2024. Onbekend is in hoeverre deze drugsgerelateerd zijn.

Tabel 2.1 Registraties witwassen, per wijk 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
West	2	1	4	2

De Kanaalstraat wordt specifiek genoemd door professionals in relatie tot underground banking en witwassen via goudhandel en cryptomachines. De Kanaalstraat is de centrale winkelstraat van Lombok en kent meerdere goudhandelaars en juweliers. Bij deze ondernemingen kan ‘sloopgoud’ ingeleverd worden in ruil voor contant geld of crypto. De cryptomachines staan in hetzelfde pand. Een professional vertelt over gestolen goud dat op deze manier ontraceerbaar wordt gemaakt:

“Dat uit de hele omgeving, heel Nederland, gestolen goud naar het winkeltje in de Kanaalstraat wordt gebracht en daar krijgen mensen geld voor en door het omsmelten is het niet meer traceerbaar.”

¹²¹ Een groot deel van deze alinea is ook weergegeven in paragraaf 4.1 over criminele geldstromen (in de subparagraaf- Malafide goudhandel en crypto). Deze informatie is namelijk relevant zowel voor het hoofdstuk criminele geldstromen als voor deze wijkscan over West.

Hieronder is een casusvoorbeeld gegeven van een onderzoek in de Kanaalstraat.

Casusvoorbeeld

Op 4 juli 2025 is na een strafrechtelijk onderzoek een inval gedaan bij een juwelier aan de Kanaalstraat in Utrecht. Bij de juwelier werd 180.000 euro contant geld en crypto aangetroffen. De juwelier wordt verdacht van witwassen door crypto om te zetten naar contant geld en vice versa. De recherche kwam de juwelier op het spoor door de aanhouding van een andere persoon die bij de juwelier een grote som contant geld had ingewisseld voor crypto.

Bron: Politie.nl, 4 juli 2025.

Onder de juweliers zitten ook zogenaamde 'klokjesmannen' die crimineel geld omzetten in dure horloges. De horloges worden als betaalmiddel gebruikt in het criminele circuit. Een professional vertelt over de landelijke aantrekkingskracht van de juweliers en goudhandelaars in de Kanaalstraat:

“En landelijk ook, dat ze uit Den Haag, Amsterdam, Rotterdam komen om hier in de stad Utrecht, met name in gebied West, om daar goud in te leveren. Dat zien we heel veel.”

Ook naar andere ondernemingen op de Kanaalstraat is onderzoek gedaan aangaande witwassen. Een professional vermoedt witwassen bij een aantal ondernemingen uit de branches kappers, beautysalons, groentewinkels, viszaken en belwinkels. Een kapper is onlangs gesloten wegens aangetroffen drugs, maar dit gebeurt niet vaak. In algemene zin zijn er veel lege panden of ondernemingen met geen of weinig klanten, waar wel huur voor wordt betaald.

Iets anders wat een professional opvalt, is dat veel ondernemingen snel weer worden doorverkocht naar een nieuwe ondernemer, voor veel geld. Ook dit lijkt een manier te zijn om geld wit te wassen. Tevens is het beeld dat er veel zwartwerken plaatsvindt in de wijk.

(Excessief) geweld

Bij de professionals zijn geen voorbeelden bekend van dodelijke geweldsincidenten die drugsgelateerd zijn. Bij de politie zijn in 2024 twee aanslagen met een explosief en één voorbereiding geregistreerd, maar onbekend is in hoeverre deze drugsgelateerd zijn.

Plofkragen

Bij de professionals is bekend dat sommige jongens uit West betrokken waren bij plofkragen in Duitsland. Zij komen voornamelijk uit Lombok en andere buurten die professionals als kwetsbaar omschrijven. Een professional ziet dat deze jongens uit dezelfde kweekvijver komen als voor straatdealers.

Ondermijning in de zorg

Bij de professionals zijn wel signalen of vermoedens van zorgfraude, maar hiervan is geen relatie met drugscriminaliteit bekend. Wel vermoedt een professional dat zorgondernemingen worden misbruikt om drugsgeld wit te wassen. Deze professional kent minstens één jongen die in de zorg werkt en voorkomt in een drugsonderzoek.

Illegaal gokken

Illegaal gokken speelt of speelde volgens een professional een grote rol in de wijk. Een ondernemer uit de Kanaalstraat verhuurde een ruimte hiervoor. Bij het illegale gokken was een stadsbreed netwerk betrokken, maar het vermoeden is dat een criminele familie uit Lombok een belangrijke organisatorische rol in heeft. Actoren uit dit netwerk zijn ook bekend bij de politie in relatie tot drugs.

Wapenhandel

Tot slot is bij een professional bekend dat er personen met wapens rondlopen in de wijk. En onlangs is een woning gesloten wegens wapenhandel.

2.4 Invloed op de wijk

Verder ziet een professional dat verschillende groepen die samenkomen (criminele vreemdelingen, hangmannen, dealers) die zorgen voor overlast, straatintimidatie en vechtpartijen op straat. Het gevolg hiervan is dat inwoners niet meer durven te melden, omdat ze geïntimideerd worden, bepaalde plekken mijden en omfietsen, of soms zelfs bang zijn om hun eigen woning in te gaan. Ook worden jongeren 'opgeleid' voor drugscriminaliteit door oudere mannen en zo het criminele circuit in getrokken.

Professionals zien bij bewoners een zekere acceptatie van drugscriminaliteit, vooral ten aanzien van straathandel, maar andere professionals denken dat angst een grotere rol speelt. Toch komen er bij de politie en gemeente ook veel meldingen binnen, waarbij bewoners kentekens en telefoonnummers van dealers delen.

Hoofdstuk 3 Wijkscan Noordwest

In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk Noordwest. Dit hoofdstuk is gebaseerd op interviewinformatie van vijf bij deze wijk betrokken professionals¹²², cijfermatige populatiegegevens, politieregistraties en een onderzoek naar meldingsbereidheid op de Amsterdamsestraatweg. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- Het drugsgebruik ligt volgens professionals relatief hoog in Noordwest, door de ligging, aanwezige studenten, yuppen en verslaafden. Kortom er is veel vraag. Er wordt in Noordwest veel gedeald, in verschillende soorten drugs, maar met name in cocaïne en heroïne.
- Professionals beschrijven dat jongeren in Noordwest makkelijk met drugscriminaliteit in aanraking komen, omdat er in deze wijk veel activiteiten op dit gebied plaatsvinden. Zowel op straat, maar ook online is het makkelijk voor jongeren hierin betrokken te raken.
- In Noordwest is er volgens een professional jarenlange ervaring en kennis aanwezig over het onderhouden van een crimineel netwerk (zoals vervoer en mogelijkheden tot witwassen). Volgens betrokkenen zijn hier criminele families bij betrokken en jongens die met elkaar zijn opgegroeid en elkaar als 'broeders' zien.
- Aangaande (mogelijk) aan drugs gerelateerde criminaliteit vertellen professionals over geldlocaties in Noordwest waar geld kan worden gestort dat elders (ook in het buitenland) kan worden opgenomen: Travelex-pinautomaten. Personen vanuit Utrecht, zo ook vanuit Noordwest, zijn betrokken bij plofkraak. Er wordt een relatie tussen plofkraak en drugs vermoed. Hiernaast vindt zorgfraude plaats in Noordwest: het bieden van zorg waarvoor men niet is opgeleid en minder zorg bieden dan dat er gedeclareerd wordt.
- Als specifiek kwetsbare locatie voor drugscriminaliteit noemen professionals de Amsterdamsestraatweg (ASW). Zij beschrijven dat er op de ASW sprake is van monocultuur en vermoedens van (schijn)bedrijven die gebruikt worden voor drugsgerelateerde witwasconstructies. Hoewel enkele verdenkingen worden onderzocht, bestaat het beeld dat witwassen maar weinig wordt bewezen. Bewoners zien geregeld dat drugsdealen op straat en uit woningen of ondernemingen plaatsvindt op de ASW en professionals zien de ASW als ontmoetingsplaats voor criminelen.
- Met name de tentoongespreide verdiensten van drugscriminaliteit zijn in het zicht van bewoners van de wijk. Conflicten en invallen op een locatie n.a.v. een onderzoek kunnen een negatief effect op het beeld van de wijk hebben.

De wijk Noordwest ligt direct ten noordwesten van de Binnenstad en ligt tussen de wijken West en Overvecht. In 2025 wonen er 45.048 inwoners in Noordwest. Deze wijk bestaat uit verschillende buurten: Pijlswaard, Zuilen en Ondiep.

3.1 Kwetsbaarheden

Kwetsbare wijken

Professionals geven aan dat de verschillende wijken van Noordwest ook een heel verschillend karakter hebben en dat daarmee de kwetsbaarheid voor drugscriminaliteit ook varieert. Zij

¹²² OE politie, Gebiedsmanager Veiligheid (GMV) van de gemeente, gebiedsmanager ondermijning ASW, wijkagent politie, Inspecteur Handhaving VTH.

beschrijven dat er in de wijk Ondiep een ‘mengeling’ van bewoners is gekomen, sinds de wijk is opgeknapt. Van oudsher was Ondiep een volksbuurt, waarin iedereen elkaar kende, met een sterke sociale controle. Sinds de vernieuwing is er instroom vanuit andere wijken gekomen die de reeds aanwezige bewoners als ‘yuppen’ duiden. Zuilen heeft volgens de professionals een voor criminaliteit interessante ligging ten opzichte van Maarssen, Overvecht en richting de snelweg. Er zijn in Zuilen veel garageboxen, die onderling worden verhuurd. De wijk Pijlsweerd ligt het dichtste tegen het centrum aan. Het heeft enkele horecagelegenheden en volgens een professional leidt dit tot ‘centrumproblematiek’, zoals overlast en rommel. Verder lijkt de wijk wel op Ondiep en Zuilen qua bevolking: een volksbuurt, waar ook yuppen en studenten wonen.

Armoede

De wijkprofessionals zien het als een kwetsbaarheid van Noordwest dat er veel armoede in Noordwest is. Door een laag inkomen is criminaliteit voor sommige inwoners aantrekkelijk om extra geld te verdienen. Van de kinderen tot 18 jaar in Noordwest groeit in 2023 15% op in een huishouden met een inkomen tot 125% van het sociaal minimum (11% in Utrecht gemiddeld)¹²³ en 10% in een huishouden dat naar eigen zeggen niet rond kan komen (7% in Utrecht gemiddeld)¹²⁴.

De wijk wordt ook wel een doorreisgebied genoemd, bijvoorbeeld richting Maarssen of Overvecht. Daardoor is er altijd veel verkeer en ander leven op straat, ook in de nacht. Een professional benoemt dat ook later op de avond er (jonge) kinderen buiten rondlopen. Hier is in de beleving van de professional weinig controle op door ouders.

Kwetsbare locaties en branches

Als kwetsbare locatie voor drugscriminaliteit noemen professionals de Amsterdamsestraatweg (waarover zo direct meer). Hiernaast komt de beautybranche als kwetsbare branche naar voren in Noordwest. Het is een branche waar het passend is dat de clientèle niet te zien is (bijvoorbeeld bij een laserstudio), hetgeen binnen plaatsvindt afgeschermd plaatsvindt. Dit biedt mogelijkheden voor malafide activiteiten, waaronder witwassen (het is immers niet zichtbaar of er al dan niet klandizie is).

3.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Noordwest. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Noordwest zich tot de andere wijken in Utrecht?

In vergelijking tot andere wijken in Utrecht neemt Noordwest in 2024 een middenpositie in het aantal politieregistraties van drugscriminaliteit. In Noordwest waren er 6,0 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 4,6 geregistreerde drugsmisdrijven.

¹²³ Bron: CBS, cijfers ontvangen van de gemeente Utrecht.

¹²⁴ Bron: Inwonersenquête, cijfers ontvangen van de gemeente Utrecht.

Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Noordwest het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties in 2024 waren er voor het bezit van softdrugs, namelijk 12 (zie de bijlage, tabel 3, pagina 144).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Noordwest tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het aantal registraties in Noordwest het hoogste ligt in 2021 (25 registraties) en 2024 (21 registraties). In de tussengelegen jaren waren er 15 registraties (2022) en 10 registraties (2023) (zie de bijlage, tabel 3, pagina 144).
Komen minderjarigen uit Noordwest als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komen er in 2024 twee registraties bij de politie naar voren aangaande drugscriminaliteit in Noordwest: 1 bezit softdrugs en 1 handel harddrugs. In de periode 2021-2023 was er verder nog 1 registratie (in 2022) van handel harddrugs door minderjarigen.
In hoeverre zijn er in Noordwest MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Opvallend is het hoge aantal MMA-meldingen over drugscriminaliteit in Noordwest in de periode 2022-2024 (55 meldingen totaal, waarvan 19 in 2024). In Noordwest waren er deze periode (beduidend) meer meldingen dan in de andere wijken van Utrecht (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80). ¹²⁵

Bron politie Midden-Nederland

Drugsdealen

Lokale gebruikersmarkt

Het drugsgebruik ligt in Noordwest relatief hoog, zo geven professionals aan. Door de ligging - dichtbij het centrum, met een lange winkelstraat de Amsterdamsestraatweg – zijn er relatief veel verslaafden op straat. Hiernaast is er veel gebruik door de aanwezige studenten en yuppen. Drugsgebruikers zijn er ook bij de locatie van het Leger des Heils in deze wijk.

“Ja, de hoge verslavingsproblematiek hier in de wijk is een extra factor die meegenomen moet worden.”

Er wordt door geïnterviewde professionals een toename gezien van het gebruik van lachgas, vapes en snus. Lachgasflessen worden bijvoorbeeld gevonden achter de coffeeshop in een klein parkje, het Prins Bernhardplein, een parkeerplaats bij het Oudenoord en een grote parkeerplaats bij voetbalvelden in Noordwest. Uit gegevens van de politie blijkt dat er in Noordwest in 2024 17 bekeuringen zijn gegeven betreffende lachgas (en 18 in 2023).

Dealen

In 2024 zijn er in Noordwest 5 politieregistraties van handel in harddrugs en geen registraties van handel in softdrugs.

Professionals benoemen dat drugs dealen overal in Utrecht plaatsvindt, dus ook in Noordwest: er wordt volgens hen veel gedeald en de pakkans is klein. Het gaat zowel om het dealen van hard- als softdrugs. Volgens professionals gaat het meestal om dealen in cocaïne of heroïne.

¹²⁵ Uit het stadsbrede onderzoek naar meldingsbereidheid kwam Noordwest wel als een gemiddelde wijk naar voren. Gemiddeld werd van 350 waarnemingen van ondermijnende criminaliteit 8,9% gemeld (Broekhuizen 2025b). Het is overigens niet opmerkelijk dat het aantal meldingen niet aansluit op de meldingsbereidheid. Het aantal meldingen hangt immers sterk af van de criminaliteit die waargenomen is. Hiernaast is het mogelijk dat één inwoner een groter aantal meldingen voor zijn rekening neemt.

Lachgas valt op vanwege de toename van handel hierin sinds 2021. Er worden regelmatig MMA-meldingen gedaan dat er vanuit een woning gedeald wordt, of in een bepaalde straat veel drugs gedeald wordt, zo benoemen professionals.¹²⁶

Het profiel van de dealers verschilt, maar de leeftijd ligt veelal tussen de 16 en 30 jaar. In Noordwest wordt onder andere gedeald in parken en speeltuinen. Omdat er in Ondiep relatief weinig anonieme ruimte is (zoals flats) wordt er volgens professionals ook vaak vanuit auto's gedeald, bijvoorbeeld op een parkeerplaats. Er zijn ook relatief weinig garageboxen voor de opslag. Kortom, zoals een professional het verwoordt: 'De bebouwing zit hier wat tegen voor het dealen.'

Een professional beschrijft dat dealers vanuit Noordwest ook drugs leveren in Houten en Nieuwegein.

In Noordwest blijkt (vergelijkbaar met de situatie in verschillende andere Utrechtse wijken) dat klanten geworven worden via flyers, die huis aan huis verspreid worden. Op deze flyer staat een QR-code, die gescand kan worden voor de menukaart. Zoals een professional het beschrijft:

“Er worden zelfs flyers uitgedeeld bij flats in de straat met bel of app dit nummer als je wat wil hebben, en alles wordt geleverd wat er geleverd kan worden. Ze zijn dus van alle markten thuis.”

Deze flyer gaat ook rond op middelbare scholen. Online wordt er daarnaast gebruik gemaakt van Snapchat en Telegram om drugs te bestellen. Vapes worden ook geregeld verhandeld op scholen.

Jongeren

Professionals beschrijven dat jongeren in Noordwest makkelijk met drugscriminaliteit in aanraking komen, omdat er in deze wijk veel activiteiten op dit gebied plaatsvinden. Zowel op straat, maar ook online is het makkelijk voor jongeren hierin betrokken te raken. Ronselen vindt volgens professionals (ook) rond scholen plaats en soms wordt de stap gezet van het gebruiken van drugs naar het dealen van drugs. Een door een professional gegeven voorbeeld hiervan:

“Als er aan je wordt gevraagd om een stukje te rijden voor 200 euro, dat doe je toch als 14/15 jarige. Het gaat te makkelijk en dat kun je niet aantonen in cijfers. En dat maakt het ontzettend lastig.”

Klusjes waar jongeren (onder de 21 jaar) uit Noordwest bijvoorbeeld voor worden ingezet is de opslag en vervoer van (kleinere hoeveelheden) lachgas, snus, vapes en illegaal shishatabak. Zo vertelt een professional over de situatie in Noordwest:

“Dat er jonge jongens een hoeveelheid tabak apart houden op een locatie waar ze makkelijk bij kunnen. En dat zijn jongens die bij willen verdienen op straat. Ze hebben altijd verschillende hoeveelheden apart staan. Er zit wat in een tas, en wat in een scooter of een ander vervoersmiddel, en elders een grotere hoeveelheid. Dus er is overal wel iets.”

Een professional vertelt het voorbeeld van een 19-jarige jongen uit Noordwest waarbij illegale tabak in de auto is aangetroffen, waarna hij een accijnsboete van bijna 35.000 euro moest betalen. Er zijn in Noordwest meerdere vergelijkbare casussen, geeft een professional aan.

Criminele netwerken en families

In Noordwest zijn er volgens een professional inwoners die een jarenlange ervaring en kennis hebben over het onderhouden van een crimineel netwerk (zoals vervoer en mogelijkheden tot witwassen). Bij deze netwerken is er soms sprake van familiebanden (zoals broers en neven), maar ook van banden die een professional omschrijft als 'broederschap'. Het gaat dan om

¹²⁶ In 2024 werden er 19 MMA-meldingen gerelateerd aan drugscriminaliteit gedaan in Noordwest.

jongeren die samen zijn opgegroeid en zich daardoor sterk met elkaar verbonden voelen. Volgens betrokkenen zijn meerdere criminele families in Noordwest woonachtig. Inwoners van Noordwest zijn volgens professionals betrokken bij ‘grotere drugszaken’ en bij ‘de plofkraakscene’. Er is een nauwe verwevenheid tussen de grote jongens van Noordwest en Overvecht, zo stelt een professional. Zij verdienen samen aan de handel van drugs, hetgeen dan ook niet als een lokale aangelegenheid gezien kan worden.

Tussenhandel

In Noordwest zijn er in de afgelopen jaren geen drugslabs ontdekt. Wel benoemen professionals dat een jaar geleden in de buurt Pijlsweerd een pillenautomaat is aangetroffen in een schuur in een rijtjeshuis. Deze automaat zat onder de stof, dus was (nog) niet gebruikt. Bij het afvoeren van deze machine kwamen enkele personen kijken die op dat moment in een drugsonderzoek zaten, zo vertelt de betrokken professional. En in de interviews komt ter sprake dat er recent een persoon in Noordwest is aangehouden met twee kilo cocaïne in zijn woning.

Hiernaast hebben er recent (17 maart en 22 april 2025) twee sluitingen van woningen op basis van 13b Opiumwet plaatsgevonden (voor zes maanden): op de Burgemeester Norbruislaan en de Amsterdamsestraatweg (beide gelegen in Noordwest).

Hennepsteelt

In de laatste jaren zijn er weinig hennepkwekerijen aangetroffen in Utrecht, waaronder ook Noordwest, zo geven professionals aan. Het is volgens een professional dan ook onbekend waar de hennep vandaan komt die wel in de stad aanwezig is.

3.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Criminele geldstromen

Professionals vertellen over geldlocaties in Noordwest waar geld kan worden gestort dat elders (ook in het buitenland) kan worden opgenomen: Travelex-pinautomaten en dat dit wel voor het verplaatsen van geld uit drugscriminaliteit wordt gebruikt. Deze staan in ondernemingen binnen de niet-vergunde detailhandel.

Plofkraaken en zorgfraude

Personen vanuit Utrecht, zo ook vanuit Noordwest, zijn betrokken bij plofkraaken. Er wordt door een sleutelfiguur uit Noordwest een relatie tussen plofkraaken en drugs gezien. Zo zijn er personen uit Noordwest die betrokken waren bij een plofkraak, die eerder ook bij drugscriminaliteit betrokken waren. Ook heeft deze professional het vermoeden dat geld verdiend bij een plofkraak gebruikt wordt voor drugshandel.¹²⁷

Hiernaast vindt zorgfraude plaats in Noordwest. Het gaat om het bieden van zorg waarvoor men niet is opgeleid en minder zorg bieden dan dat er gedeclareerd wordt (bijvoorbeeld 2 zorguren bieden en 6 uur declareren). Een professional benoemt dat in Noordwest op grote schaal gefraudeerd wordt en sociale voorzieningen worden misbruikt voor eigen gewin:

“Dit houdt in dat zorg wordt geboden waarvoor je niet bent opgeleid en om slachtoffers in je netwerk zien te krijgen die in armoede zitten maar wel hulpbehoevend zijn, en vervolgens biedt je niet de zorg die de hulpbehoevendenden nodig hebben en ontvang je wel alle gelden van de overheid en zorginstanties. Bijvoorbeeld je bent ziek en krijgt vergoeding voor de zorguren die je nodig hebt. Ze werken er twee en declareren er zes. Op grote schaal wordt ongelofelijk gefraudeerd en er worden eigenlijk diefstallen gepleegd waar je bij staat.”

¹²⁷ Bij een bredere analyse op het thema plofkraaken komt naar voren dat deze relatie ook in politie-informatie is teruggevonden (zie paragraaf 4.3 van deelrapport I Utrecht, pagina 65).

Hierin is Noordwest overigens niet uitzonderlijk, dit is een landelijk fenomeen. Een professional noemt dat ‘bekenden van de politie’ uit de wijk nu bezig zijn om een bedrijf starten in de zorg. Hij verwoordt dit als volgt:

“Bekende families en jongens die nu zorg zien als de nieuwe cocaïnehandel, waar sneller geld mee te verdienen is”.

3.4 Uitgelicht: Amsterdamsestraatweg

Onderstaand gaan we nader in op de Amsterdamsestraatweg.¹²⁸ Ten eerste omdat dit een straat is die vaak expliciet naar voren kwam in de interviews. Ten tweede omdat er onderzoek is uitgevoerd naar de meldingsbereidheid van ondermijnende criminaliteit, waar ook veel informatie is opgehaald over waarnemingen van inwoners van (drugs)criminaliteit op de Amsterdamse Straatweg (Broekhuizen, 2024). In onderstaande richten we ons op drugcriminaliteit (en direct hieraan gerelateerde criminaliteit)¹²⁹.

Monocultuur en vermoedens van witwassen

Op de Amsterdamsestraatweg (ASW) is er volgens professionals sprake van een monocultuur (veel winkels in dezelfde branche, bijvoorbeeld bruidsmodezaken) en vermoedens van (schijn)bedrijven die gebruikt worden voor drugsgerelateerde witwasconstructies. Het gaat bijvoorbeeld om horecabedrijven of bedrijven in de beautybranche (massage, kappers). Op de ASW vinden er ook veel wisselingen plaats. Een professional beschrijft dat er van de ene op de andere dag een hele andere onderneming in een pand kan zitten. Volgens professionals zijn er opvallend veel bruidszaken op de ASW, waarbij het aantal is toegenomen van 6 naar 11 in twee jaar. Hoewel er geen constatering van witwassen zijn bij deze zaken, spreken deze professionals wel van een opmerkelijke monocultuur, die kan duiden op witwassen.

Een professional vertelt:

“Er wordt witgewassen op de ASW. Het blijft een aantrekkelijk stuk straat, maar als één fout bedrijf verdwijnt komt er weer een andere voor in de plaats. Dus het heeft kennelijk zijn economische waarde op die locatie. Daar proberen we met z'n allen wat aan te doen.”

Naast professionals, denken ook bewoners en ondernemers dat witwassen plaatsvindt op de ASW: 13% weet dit (naar eigen zeggen) zeker en 43% vermoedt dit (Broekhuizen, 2024)¹³⁰. Ze lichten toe dat er veel internet- of bel/telefoonwinkeltjes, kapperszaken, bruidsjurkzaken, shoarmazaken en massagepraktijken zonder klanten zijn. Ze benoemen dat er eettentjes zijn die liever geen eten verkopen en andere winkels waar je als klant niet welkom bent: die je niet kunnen of willen helpen. Tot slot geven ze aan dat zaken soms heel lang verbouwd worden of vaak van eigenaar wisselen. Een vergelijkbaar beeld komt ook uit een buurtonderzoek in 2023 aan de orde (Bron: Monitoringsrapport Programma Amsterdamsestraatweg, 2023). Meer dan de helft van de bewoners ziet winkels waar bijna nooit klanten aanwezig zijn. Hiernaast ziet 45% één of meer verdachte personen die lang in een geparkeerde auto bleven zitten en 30% personen die op een verdachte manier met elkaar in gesprek waren.

Ondanks de bovengenoemde vermoedens van professionals en bewoners kan witwassen volgens verschillende professionals slechts zelden echt worden vastgesteld. Zij geven aan dat het lastig is om witwasconstructies te kunnen aantonen. Bij professionals en bewoners komt er

¹²⁸ De Amsterdamsestraatweg (ASW) is een lange straat in Noordwest, die loopt van het centrum van Utrecht richting Maarssen. Deze straat bevat veel ondernemingen, maar ook woningen en er is sprake van veel verkeer.

¹²⁹ Overige criminaliteit en overlast op de Amsterdamsestraatweg (zoals illegaal gokken en verkeeroverlast) laten we dus buiten beschouwing.

¹³⁰ Van dit onderzoek naar (het melden van) ondermijnende criminaliteit op en rond de Amsterdamsestraatweg vindt in het najaar van 2025 een tweede meting plaats.

in dit kader ook wel een gevoel van onmacht naar voren. Velen ervaren dat er op de ASW ‘van alles gebeurt’, maar het is moeilijk om het boven water te krijgen en er iets aan te doen. Het Uitvoeringsplan 2024-2025 van District Stad-Utrecht benoemt dat het vermoeden blijft dat criminelen misbruik maken van de criminele gelegenheidsstructuren die de ASW biedt, maar dat zij inmiddels (op papier) wel meer afstand hebben genomen van de ondernemingen op de Amsterdamsestraatweg. Uit interviews met betrokken professionals komt naar voren dat er wel verdenkingen zijn van witwassen bij ondernemingen op de ASW – en dat deze ook onderzocht worden. Het gaat om signalen in niet-vergunde (en daardoor kwetsbare) branches, waarbij juweliers en massagesalons specifiek genoemd worden. Ook uit de media komt een concreet voorbeeld van witwassen op de ASW. In 2021 is de eigenaar van een telefoonwinkel aan de ASW aangehouden vanwege een verdenking van witwassen. Bij een inval werd 77.000 euro cash geld aangetroffen.¹³¹

Drugsdealen

Bij drugscriminaliteit op de ASW gaat het volgens professionals, bewoners en ondernemers vooral om het dealen van drugs aan gebruikers. Productie en midden-/groothandel van drugs wordt niet tot nauwelijks waargenomen. We lichten deze concluderende bevinding onderstaand nader toe.

Een redelijk deel van bewoners en ondernemers van de ASW benoemt, in het eerder genoemde onderzoek, dat drugs dealen uit ondernemingen of woningen plaatsvindt (20% zeker, 24% vermoeden) en dat drugs dealen op straat plaatsvindt (32% zeker, 24% vermoeden).

Professionals benoemen ter toelichting dat drugs dealen plaatsvindt door dealers die even snel de straat doorfietsen om drugs af te geven. In interviews komt ook naar voren dat er naar aanleiding van een politieonderzoek naar drugshandel in 2023 bij zeven locaties van een meubelzaak een inval is geweest, waarvan één zaak zich op de Amsterdamsestraatweg bevond.

Hennepcultuur wordt beduidend minder vaak door bewoners waargenomen (5% zeker, 7% vermoeden: Broekhuizen, 2024). In de interviews wordt benoemd dat er wel eens een hennepplantage is opgerold. Tot slot komt in een interview naar voren dat bij het Leger des Heils op de ASW drugsgebruikers aanwezig zijn.

In het eerder genoemde meldingsbereidheidsonderzoek op de ASW blijkt dat bewoners en ondernemers op de ASW drugs dealen waarnemen op specifieke plekken op en rondom de ASW: Ondiep-Zuidzijde, Thorbecke Park, parkeerterreinen bij Rijkslandbouwwinterschool, achter de plantage, bij de Plus-supermarkt, Wholesale, achter Begoniastraat, bij het Oppenheimplein, viaduct.

Verschillende professionals benoemen dat de overlast en ook de criminaliteit op het moment van de interviewfase (mei 2025) beperkt zijn omdat de straat al een tijd open ligt door de herinrichting:

“Er zijn nu minder vluchtroutes en mogelijkheid tot interactie, dus wellicht daardoor nu ook op een lager pitje.”

Tot slot benoemen professionals dat de Amsterdamsestraatweg echt een ontmoetingsplaats vormt voor criminelen:

“Het is een straat waar criminelen laten zien hoe groot zij zijn. Daar worden de afspraken gemaakt.”

¹³¹ [Politie vindt 77.000 euro cash geld in Utrechts telefoonwinkeltje, eigenaar \(55\) aangehouden | Utrecht | AD.nl](#)

Meldingsbereidheid

De bereidheid om vermoedens en waarnemingen van ondermijnende criminaliteit te melden blijkt beperkt onder bewoners en ondernemers van/rondom de Amsterdamsestraatweg. Gewelddsmisdrijven worden nog relatief vaak gemeld (16%), gevolgd door hennepsteelt (12%), drugs dealen uit ondernemingen/woningen (11%) en drugs dealen op straat (10%). Het minst zijn illegale prostitutie, investeren drugsgeld in vastgoed (2%) en arbeidsuitbuiting (4%) gemeld (Broekhuizen, 2024: pagina 19).¹³²

Beperkt zicht

Het is voor de politie en gemeente niet makkelijk om zicht te krijgen op criminaliteit op de ASW. Deels komt dit, omdat zichtbare aanwezigheid van politie of andere overheden snel opgemerkt wordt.

“Wat vooral typerend is op de ASW; als je opvallend aanwezig bent als instantie ben je binnen een minuut gespot en het wordt gelijk doorgegeven naar allerlei winkels. Er zijn daar spotters die daar alles in de gaten houden. Ik kan wel opvallend een rondje rijden, maar wat ik dan zie kan niet. Dat kan alleen als je in burger rijdt of als je aan het posten bent.”

Een professional benoemt dat er met name sprake is van relatief weinig zicht op het deel van de Amsterdamsestraatweg richting Maarssen.

3.5 Invloed op de wijk

Professionals benoemen dat er soms conflicten tussen criminelen onderling zijn, die zichtbaar in Noordwest worden uitgevochten, hetgeen van negatieve invloed kan zijn op de veiligheidsgevoelens van inwoners. Dit ‘uitvechten’ uit zich bijvoorbeeld in het plaatsen van een explosief bij een voordeur. Uit door de politie aangeleverde informatie blijkt dat er in 2024 in Noordwest 6 aanslagen met een explosief zijn geweest (waarmee deze wijk qua omvang een middenpositie inneemt). Hiernaast komt het het imago van de wijk volgens professionals niet ten goede als het bekend is dat er veel onderzoeken naar drugs lopen.

Op de vraag ‘wat inwoners van de wijk merken van de drugscriminaliteit’ geven professionals aan dat de grote/dure auto’s voor huizen op zullen vallen. Een professional vertelt dat het verdiende geld goed wordt uitgegeven, zeker door de grote criminele families in de wijk. Deze verdiensten worden daarmee goed zichtbaar voor de wijk.

¹³² Uit het stadsbrede onderzoek naar meldingsbereidheid kwam Noordwest als een gemiddelde wijk naar voren. Gemiddeld werd van 350 waarnemingen van ondermijnende criminaliteit 8,9% gemeld (Broekhuizen 2025b).

Hoofdstuk 4 Wijkscan Overvecht

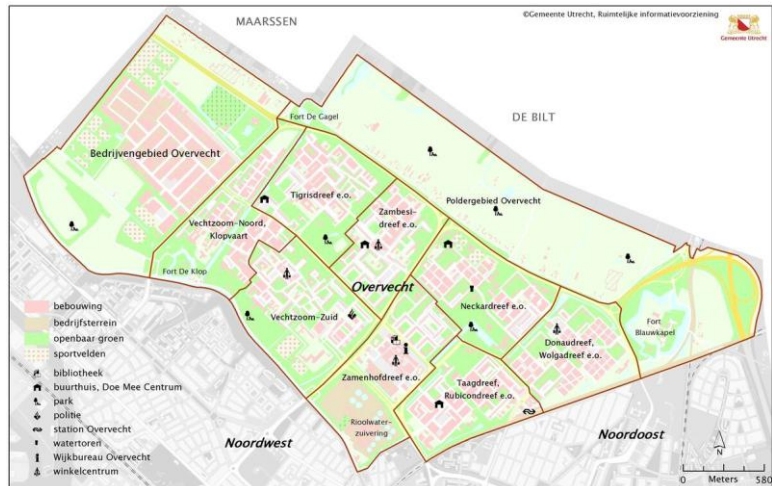
In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk Overvecht. Deze wijkscan is gebaseerd op interviewinformatie van zes bij deze wijk betrokken professionals¹³³, cijfermatige populatiegegevens en politieregistraties en verschillende documenten specifiek over (een deel van) deze wijk: Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht, 2024, Monitorrapportage mei 2024, Onderzoek Meldingsbereidheid Bedrijventerrein Nieuw-Overvecht (Broekhuizen, 2025). Overvecht kwam als wijk ook in verschillende overkoepelende interviews naar voren. Deze informatie is ook in dit wijkbeeld verwerkt. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- De wijk Overvecht is volgens professionals kwetsbaar voor drugscriminaliteit vanwege (een cumulatie van) verschillende factoren:
 - o de ligging (centraal, dichtbij snelwegen) en bouw: de hoge (anonieme) flats, relatief veel garageboxen;
 - o de aanwezigheid van het Bedrijventerrein Nieuw Overvecht en kwetsbare branches (autogaragebedrijven, zorgbedrijven, schoonmaakbedrijven);
 - o aanwezigheid kwetsbare bewoners: relatief veel Overvechters hebben weinig inkomen/leven in armoede;
 - o cumulatie van risicofactoren bij een relatief groot deel van de jongeren;
 - o normalisering bij deel van de bewoners van het verdienen van geld in de drugscriminaliteit.
- De bij Overvecht betrokken professionals zijn eensgezind in hun beeld dat er criminele families, clusters en netwerken in Overvecht woonachtig en actief zijn. Zij zijn betrokken bij cocaïnehandel, plofkraak en zorgfraude.
- Er wordt in Overvecht veel gedeald op straat en in woningen.
- Jongeren uit Overvecht worden volgens professionals actief geronseld voor een rol bij drugscriminaliteit.
- Hennepteelt komt voor in Overvecht. Wel lijkt er sprake te zijn van een afname van (de waarneming van) hennepeteelt.
- Plofkraak vinden niet in Overvecht plaats, maar bij plofkraak elders zijn wel jongeren uit Overvecht betrokken. Het beeld bestaat dat opbrengsten van plofkraak soms gebruikt worden om zich in te kopen in de cocaïnehandel.
- Op Bedrijventerrein Nieuw Overvecht vinden malafide activiteiten plaats, met name bij autobedrijven. Er zijn in de laatste jaren verschillende geweldsincidenten geweest en een professional benoemt dat er geregeld onderzoeken rondom drugscriminaliteit lopen.
- Met name het dealen van drugs en het sluiten van panden n.a.v. drugscriminaliteit kan volgens professionals leiden tot een gevoel van onveiligheid bij bewoners. Hiernaast is het van grote invloed op gezinnen als een jongere in de drugscriminaliteit terechtkomt. Het negatieve effect van drugscriminaliteit blijft volgens een professional enigszins beperkt, omdat de pleegplaats vaak elders is. Hiernaast zijn er ook inwoners die meeprofiteren van de opbrengsten van (bijvoorbeeld) de cocaïnehandel.

¹³³ Gebiedsmanager veiligheid van de gemeente (GMV), gebiedsmanager ondermijning BTNO, hoofdinspecteur BUIT, jeugdclassering, OE politie en jongerenwerker.

Overvecht ligt aan de noordkant van Utrecht tegen Maarssen en De Bilt (Groenekan) aan. Ten zuiden van Overvecht bevinden zich de wijken Noordwest en Noordoost. In het westen van Overvecht ligt het Bedrijventerrein Nieuw-Overvecht. In 2025 wonen er 35.751 inwoners in Overvecht (bron Utrecht in Cijfers).

4.1 Kwetsbaarheden

Ligging en bouw

De wijk Overvecht bevat qua ligging en bouw volgens geïnterviewden verschillende kenmerken die ‘de criminaliteit ten goede komen’: de dichte bebouwing, de hoge (anonieme) flats, goede uitvalswegen naar de snelwegen (A27 en A2), de centrale ligging van Utrecht, een groot (anoniem) bedrijventerrein en veel garageboxen in combinatie met een kwetsbare bevolking. In de Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht 2024 wordt in lijn hiermee geschetst dat een groot gedeelte van de woningen sociale huur (65%) is en dat er een tiental hoge flatgebouwen is, welke zorgen voor anonieme openbare ruimtes, veel autoverkeer en sociale en verkeersonveiligheid.

Armoede

Overvechters hebben relatief vaak weinig inkomen. In de Monitorrapportage mei 2024 wordt benoemd dat er veel inwoners in Overvecht zijn met een laag inkomen, en dat er veel armoede is. Bijna een derde van de inwoners heeft een uitkering (ongeveer drie keer zo hoog als gemiddeld in Utrecht) en het aandeel inwoners van Overvecht met een arbeidsongeschiktheid-verklaring ligt eveneens relatief hoog (8,3% tegenover 4,4% in heel Utrecht). Drie op de tien van de Overvechtse huishoudens leeft op of onder de armoedegrens (14% gemiddeld in Utrecht: Monitorrapportage mei 2024). Voor de inwoners die met weinig inkomsten of zelfs in armoede opgroeien of leven vormt drugscriminaliteit een aantrekkelijk alternatief om inkomsten te genereren.

Cumulatie risicofactoren bij jongeren

Bij een deel van de jongeren in Overvecht is sprake van een cumulatie van risicofactoren. Zij groeien relatief vaak op in een huishouden waarvan het inkomen tot 125% onder het sociaal minimum ligt (31%)¹³⁴ en in een gezin dat naar eigen zeggen niet rond kan komen (14%)¹³⁵. Hiernaast valt op dat er in Overvecht relatief veel eenoudergezinnen zijn (10% versus 6% in Utrecht¹³⁶). Iets meer dan een derde van de jongeren haalde (in 2022) geen startkwalificatie (36%)¹³⁷ en het aandeel vroegtijdig schoolverlaters ligt op 4%¹³⁸. De risicoscore die door Zicht op Ondernijning is berekend om het risico aan te duiden dat jongeren tussen de 8 en 23 jaar door de politie verdacht worden van een drugsdelict ligt in Overvecht het hoogst van alle Utrechtse wijken (score 11,2: 2021)¹³⁹. Professionals lichten nader toe dat jongeren door hun minder sterke

¹³⁴ Bron: CBS, cijfers ontvangen van de gemeente Utrecht.

¹³⁵ Bron: Inwonersenquête, cijfers ontvangen van de gemeente Utrecht.

¹³⁶ Bron: Utrecht in cijfers.

¹³⁷ Bron: CBS, cijfers ontvangen van de gemeente Utrecht.

¹³⁸ Bron: gemeente Utrecht, afdeling onderwijs.

¹³⁹ Deze risicoscore is de uitkomst van een risicomodel dat voor jongeren tussen de 8 en 23 jaar is ontwikkeld om te kunnen zien in hoeverre er sprake is van een verhoogd risico om door de politie verdacht te worden van een drugsdelict. Het model is gemaakt op basis van risicofactoren die vanuit wetenschappelijke literatuur en kennis van domeinexperts zijn bepaald. De volgende kenmerken zijn meegenomen: geslacht, leeftijd, schuldsanering (ouders), Sociaal economische categorie (ouders), wanbetaler van zorgverzekering (aantal jaren) zelf en familie, aantal haltdelicten, opleidingsniveau (ouders),

sociale (economische) positie soms een weinig positief (toekomst)perspectief hebben. Tegelijkertijd zien zij in de wijk ‘andere jongens met dikke auto’s rondrijden’ hetgeen voor hen een aantrekkelijk alternatief perspectief biedt. Een professional benoemt dat jongeren er graag bij willen horen, dat ze graag (net zoals de oudere jongens) mooie nieuwe kleren en spullen willen. Het zien en gezien worden (middels kleding, fatbikes, scooters, motoren, auto’s) is voor jongeren belangrijk. Kortom: de jeugd in Overvecht is meer dan gemiddeld kwetsbaar voor het betrokken raken bij (drugs)criminaliteit, omdat een relatief groot aandeel van hen bloot wordt gesteld aan meerdere risicofactoren.

Normalisatie drugscriminaliteit

Een professional schetst hierbij het beeld dat betrokken zijn bij drugscriminaliteit bij sommige Overvechters genormaliseerd is¹⁴⁰. Twee citaten die het beeld van drugscriminaliteit als normaal in Overvecht ondersteunen zijn:

“Het is normaler; het wordt normaal gevonden door mensen in de wijk om geld te verdienen in drugscriminaliteit. Zeker niet door iedereen, maar door meer mensen dan je zou verwachten.”

“Waar mijn zorg zit, is hoe normaal het is voor jonge Overvechters om hierin te belanden. Hoe makkelijk dat is en hoe gewoon. En hoe weinig barrières daarvoor zijn. En dat is onveranderd.”

Deze normalisatie betreft ook het plegen van andere vormen van criminaliteit, zoals plofkraak. Een professional benoemt dat het als redelijk normaal wordt gezien dat personen hier geld mee verdienen.

Ervaren discriminatie

Ervaren discriminatie en het gevoel er niet bij te horen spelen volgens professionals naast armoede een rol in het betrokken raken bij drugscriminaliteit. Een professional benoemt hierbij dat stereotyperingen in de media – bijvoorbeeld over Marokkaanse jongeren – kunnen leiden tot een zogenaamd self fulfilling prophecy: dat jongeren naar dit beeld gaan handelen.

“We horen heel veel terug dat jongeren en volwassenen zeggen: Ik word veel gediscrimineerd. Mensen kijken op een bepaalde manier naar mij. Op school word ik anders behandeld. In Den Haag vinden ministers wat van mij. Ik doe mijn ding wel maar ik ben niet gemotiveerd om voor de maatschappij iets te doen. Dus als ik op een andere manier geld kan verdienen, dan vind ik dat ook prima.’ Dat is een beetje zwart-wit, en geldt niet voor alle Overvechters maar dit gevoel heerst wel in de wijk. Daardoor is het makkelijker om een klusje aan te nemen voor een handje contantje. Dus armoede, het gevoel van er niet bij horen en de norm dat het redelijk geaccepteerd is.”

De Monitorrapportage uit mei 2024 laat in lijn hiermee zien dat inwoners van Overvecht zich relatief vaak gediscrimineerd voelen: 29% versus 19% gemiddeld.

Kwetsbare branches

Uit het onderzoek komen kwetsbare branches naar voren in Overvecht. Het gaat om zorgbedrijven, schoonmaakbedrijven en autogaragebedrijven. Aangaande autogaragebedrijven lichten geïnterviewden toe dat in Duitse en Nederlandse huurvoertuigen kilometerblokkers worden ingebouwd, waarmee criminaliteit gefaciliteerd wordt. Die kilometerblokkers zijn relevant voor criminelen om de kilometerstand terug te schroeven waarmee bewijs verloren gaat dat ze een rit naar Duitsland hebben gemaakt (voor bijvoorbeeld een plofkraak) of dat ze

Voortijdig schoolverlaten, speciaal onderwijs, leeftijd vader en moeder, thuiswonend kind in eenoudergezin, percentage verdachte familieleden.

¹⁴⁰ Hierbij is niet ter sprake gekomen welke vormen van drugscriminaliteit genormaliseerd zijn.

de waarde van een auto bij de verkoop door lage kilometerstand verhogen. Hierbij wordt specifiek de autobranche op het Bedrijventerrein Nieuw Overvecht genoemd (waarover later meer). Eén professional benoemt dat kapperszaken kwetsbaar zijn, vanwege het omgaan van cash geld in deze branche. Dit vormt een goede manier om zwart geld wit te wassen.

Overige: meldingsbereidheid, wisselingen en onderverhuur

In interviews komt naar voren dat er weinig meldingsbereidheid in Overvecht is, door een laag vertrouwen van bewoners in de overheid. Hiernaast melden inwoners volgens professionals soms niet meer, omdat ze eerder geen directe terugkoppeling hebben gekregen of niet hebben gezien dat de situatie verbetert. Ook is er angst voor wraak, inwoners vinden melden te gevaarlijk.

Uit recent Utrechtbreed vragenlijstonderzoek naar meldingsbereidheid (Broekhuizen 2025) blijkt dat 13% van de respondenten die een vorm van drugscriminaliteit heeft waargenomen dit gemeld heeft. Respondenten van Overvecht blijken iets minder bereid om hennepsteelt en drugsdealen uit een pand in de toekomst te melden. Een professional licht het gebrek aan meldingsbereidheid toe:

“Het vertrouwen in de politie is er weinig en daardoor is er ook lage meldingsbereidheid. Het is een moeilijke groep om mee in contact te komen, waar wij als politie een behoorlijke kluif aan hebben om voet aan de grond te krijgen.”

Tot slot wordt het door professionals als kwetsbaar ervaren dat er in Overvecht veel wisselingen zijn in bedrijven en onderverhuur van bijvoorbeeld garageboxen. Dit verkleint het zicht van autoriteiten op wat er door wie plaatsvindt in deze garageboxen.

4.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Overvecht. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Overvecht zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht zijn er in Overvecht in 2024 relatief veel registraties van drugscriminaliteit (qua omvang redelijk vergelijkbaar met West en Leidsche Rijn). In Overvecht waren er 11,1 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 7,4 geregistreerde drugsmisdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Overvecht het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs (16x) en handel in harddrugs (12x) (zie de bijlage, tabel 5, pagina 145).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Overvecht tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het totale aantal registraties van drugsmisdrijven fluctueert tussen 42 en 60 registraties. In 2024 ging het om 56 registraties (zie de bijlage, tabel 5, pagina 145).
Komen minderjarigen uit Overvecht als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Als we inzoomen op de leeftijdscategorie ‘jongeren onder de 18 jaar’ dan komen er in 2024 geen registraties bij de politie naar voren aangaande misdrijven drugs in Overvecht. Alleen in 2021 was er een registratie van bezit softdrugs door minderjarigen.

In hoeverre zijn er in Overvecht MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?

In 2024 waren er in Overvecht 12 meldingen bij MMA over drugscriminaliteit (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron *politie Midden-Nederland*

Betrokkenheid criminele families en netwerken

De bij Overvecht betrokken professionals zijn eensgezind in hun beeld dat er criminele families, clusters en netwerken in Overvecht woonachtig en actief zijn. Professionals noemen geen exact aantal. Verschillende van deze criminele families zijn volgens de professionals betrokken bij cocaïnehandel of het faciliteren hiervan (bijvoorbeeld via autoverhuurbedrijven en autogarages). Ook plofkraken en zorgfraude worden als criminele activiteiten benoemd waarbij families in Overvecht betrokken zijn. Een professional beschrijft dat er in Overvecht sprake is van een groot netwerk met allemaal specialisten, die als kopstukken van de criminele wereld gezien kunnen worden. Zij zetten naast eigen zoons en neven ook jongeren uit de wijk in voor (drugs)criminaliteit, als loopjongens.

Met name de betrokkenheid bij cocaïnehandel is volgens professionals groot in Overvecht. Hiermee is snel veel geld te verdienen. In Overvecht zijn door de politie ook wel woningen aangetroffen waar drugs zoals cocaïne is opgeslagen. Een professional vertelt dat grotere hoeveelheden over verschillende locaties worden verdeeld in het kader van risicospreiding. Veelal vindt de opslag niet plaats bij de kopstukken.

Dealen

Lokale gebruikersmarkt

Er is – net als in de rest van Utrecht – in Overvecht sprake van drugsgebruik: vraag naar drugs. Verzamelplekken (zoals winkelcentra) van gebruikers met alcohol- en/of drugsproblematiek vormen een aantrekkingskracht op dealers. In toenemende mate is er sprake van gebruik van lachgas, vpen, en snus, zo benoemen professionals. Hierbij komen jongeren als gebruikers naar voren (een beeld dat we ook elders in Utrecht zien). Het gebruik door jongeren uit Overvecht blijft volgens een professional echter niet tot deze softdrugs beperkt. Het gaat ook om ketamine, cocaïne en XTC, die gebruikt worden door zowel studenten als middelbare scholieren. Een professional geeft een voorbeeld uit Overvecht:

“Drie jaar geleden, toen werkte ik er nog niet zo lang, toen heb ik wel echt veel jonge meiden gehad, die echt niet alleen aan het lachgas zaten, maar ook echt aan de harddrugs. Meiden van 13/14 en die zaten gewoon aan de harddrugs op school. Dus nee, het is echt niet meer alleen lachgas. Het wordt echt wel heftiger.”

Professionals benoemen dat sommige drugs (designerdrugs bijvoorbeeld) goedkoper zijn dan alcohol en dat dit de keuze voor het gebruiken van drugs stimuleert.

Dealers

In 2024 waren er in Overvecht 12 politieregistraties van handel in harddrugs en geen registraties van handel in softdrugs.

Verschillende professionals stellen tijdens de interviews dat er dealers in Overvecht actief zijn en dat er in Overvecht veel gedeald wordt: op straat en in woningen. Er wordt gedeald in cocaïne, maar dealers hebben alle soorten drugs in hun aanbod. Dit aanbod is vindbaar op de lijstjes die dealers verspreiden (ook wel een menukaart genoemd). Bestellingen vinden online plaats, via Telegram, Snapchat, Tiktok, Facebook en via online games. Verschillende ‘klusjes’ blijken ook online te worden aangeboden. Zo benoemt een professional dat via Instagram 500 euro is aangeboden voor een ontploffing in Overvecht. Aangaande bestellingen stelt een professional het volgende:

“Bestellingen vinden online plaats. Veel via de gewone telefoonlijn kan niet meer, het is echt wel op bestelling. Maar er worden zelfs flyers uitgedeeld bij flats in de straat met bel of app dit nummer als je wat wil hebben, en alles wordt geleverd wat er geleverd kan worden. Ze zijn dus van alle markten thuis.”

Dealen vindt plaats vanuit woningen en op straat. Hoewel volgens verschillende professionals er ‘door heel Overvecht’ heen gedeald wordt, noemen zij ook specifieke type locaties waar relatief veel gedeald wordt: straatjes, steegjes, parkeerplaatsen, winkelcentra, grote flats, met (soms) grote kelders. Een professional beschrijft dat het gaat om locaties waar er geen drukte is, het makkelijk is om te vluchten en de politie weinig aanwezig is. Bijvoorbeeld kelderboxen of parken. Specifiek benoemt een professional de middelbare school, waar met name ‘lichtere’ middelen worden verhandeld, zoals snus en lachgas.

Als het gaat om (achter)grondkenmerken van de dealers vertelt een professional dat het vaak om jongens van rond de 15 jaar gaat. Soms is het echter ook een ‘verstokte dealer van 35 jaar die op een scooter rondrijdt’.

De rol van jongeren

Eerder kwam al uitgebreid ter sprake dat jongeren uit Overvecht kwetsbaar zijn voor betrokkenheid bij (drugs)criminaliteit. Verschillende professionals vertellen dat jongeren uit Overvecht actief geronseld worden voor drugscriminaliteit. Qua persoonlijkheden die benaderd worden richten criminelen zich vaak op jongeren waarvan ze verwachten dat ze snel over te halen zijn, zo vertelt een professional. Ze krijgen bijvoorbeeld drugs of ‘een leuke dag’, waarna later wordt gezegd: “Nu moet jij je schuld terugbetalen”. Specifiek kwetsbaar hiervoor lijken jongeren te zijn met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) die in Overvecht wonen, bijvoorbeeld bij een project rondom Beschermd Wonen. Professionals schetsen dat dergelijke jongens ‘gespot’ worden en/of dat hun namen worden doorgegeven door malafide betrokkenen om benaderd te worden voor (drugs)criminaliteit. Het ronselen voor drugscriminelen vindt volgens professionals ook plaats op basisscholen (groepen 7 en 8) en middelbare scholen in Overvecht. De contacten worden vooral gelegd in de pauzes rondom de scholen. Hierbij worden soms de jongere neefjes, nichtjes of broertjes van ‘doorgewinterde criminelen’ voor ingezet.

Een professional vertelt over jongens uit Overvecht die een VOG vervalsen en op Schiphol gaan werken om de drugslijn in de gaten te houden. Aangaande de instroom van jongeren uit Overvecht in drugscriminaliteit valt het professionals op dat de doorgroei in de criminaliteit ogenschijnlijk heel snel lijkt te verlopen. Het gaat bijvoorbeeld om een jongere die nog niet in beeld is bij instanties die opeens een ontploffing veroorzaakt of opeens vijf kilo cocaïne van Rotterdam naar Utrecht brengt. Een beeld dat ook elders in Utrecht naar voren komt.

Productie drugs (drugslabs) en drugsafval

Aangaande de productie van drugs benoemen verschillende professionals dat Overvecht hier qua locatie geen grote rol in lijkt te spelen. In 2023 is er één productielab in een woning gevonden, maar die was van kleine omvang en volgens de professional amateuristisch van aard. Wel is het beeld dat inwoners van Overvecht betrokken zijn bij de productie van drugs buiten Utrecht. Zoals een professional beschrijft:

“Vanuit Overvecht zijn er mensen die bij laboratoria betrokken zijn waar synthetische drugs wordt gemaakt, dit wordt niet per se in Overvecht gemaakt maar er zijn wel loopjongens hiervan in Overvecht, de fabrieken zitten in Brabant of bij boeren in de omgeving hier die wat willen bijverdienen en de jongens gaan daar dan heen.”

Drugsafval wordt wel gevonden aan de noordrand van Overvecht. Het gaat volgens een professional om vaten, productiemiddelen van hennep maar vast ook nog wel andere dingen.

Hennepteelt

In interviews benoemen professionals dat hennepeteelt in de afgelopen jaren steeds minder vaak is aangetroffen in Overvecht. Het aantal registraties van softdrugs (waar hennepeteelt onder valt) is redelijk beperkt (6 in 2024). Dit komt volgens professionals omdat de focus van de politie op dit moment niet op hennepeteelt ligt, waardoor het mogelijk is dat dit minder zichtbaar wordt gemaakt. Ook is hennepeteelt nu lastiger te traceren (door burgers, ondernemers en professionals), vanwege innovatie in het productieproces (zoals een betere geurbeheersing en isolatie). Zo is het voor elektriciteitsbedrijven lastiger geworden om hennepeteelt te signaleren via elektriciteitsverbruik (door bijvoorbeeld het gebruik van Ledlampen, illegaal aftappen van elektriciteit of het verspreiden van de teelt over meerder locaties). Een treffend citaat:

“Alleen is het steeds moeilijker om het op te sporen. Alles wordt gerenoveerd en geïsoleerd en dan werkt de warmtescan minder goed en je hebt tegenwoordig ledlampen dus de hoeveelheid benodigde stroom is ook afgenomen wat normaal afwijkend zou ogen.”

Tegelijkertijd benoemen verschillende professionals dat hennepeteelt nog wel plaatsvindt in Overvecht. Eén professional vertelt dat er bij een controle van een paar jaar geleden twee hennepokken zijn gevonden in een flatgebouw. En een ander dat het wel plaatsvindt in flats. Zogenaamde katvangers worden soms onder druk gezet om hun woning ter beschikking te stellen (bijvoorbeeld een slaapkamer). Het gaat hierbij soms om kwetsbare mensen waar de opbrengst van de hennepeteelt (vrijwel) niet naar toe gaat. Ook komen er nog wel meldingen over hennepeteelt binnen bij de politie.

4.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Excessief geweld

Qua excessief geweld komt naar voren dat er in de laatste jaren in Overvecht geen liquidaties of schietpartijen op straat zijn geweest. Wel waren er dreigingen, waarvoor woningen soms zijn gesloten of extra politietoezicht is gerealiseerd. Ook zijn er beschietingen van woningen geweest en zwaar vuurwerk voor de deur (soms bij ondernemers). Het is niet geheel duidelijk in hoeverre dit te maken heeft met drugscriminaliteit. Een voorbeeld betreft de kogelgaten die op 13 september, 2024 zijn aangetroffen in een woning aan de Agavedreef.¹⁴¹ De dag erna vond de politie hier een kogelhuls. Een ander voorbeeld: een explosie bij een woning in een appartementencomplex aan de Dorbeendreef in Utrecht op 7 juli, 2024.¹⁴² Een recent voorbeeld (31 augustus, 2025: tenminste 10 schoten die gelost zijn op een flatgebouw op de Hanoïdreef in Overvecht.¹⁴³

Uit door politie bijgehouden gegevens blijkt dat er in 2024 in Overvecht 7 keer sprake was van een aanslag met een explosief (waarvan 1 poging, 6 voltooid) en 1 keer van het aantreffen van een explosief.

Plofkraken

Plofkraken vinden niet in Overvecht plaats, maar bij plofkraken elders zijn wel Overvechtse jongens betrokken. Zij hebben volgens betrokkenen soms ambities in de drugscriminaliteit. Het geldt dat verdiend wordt met de plofkraken gebruiken sommige plofkrakers volgens professionals namelijk om zich in te kopen in de internationale cocaïnehandel.¹⁴⁴ Zij benoemen dat plofkraken eerst geregeld net over de grens in Duitsland werden gepleegd. Aangezien zij daar nu beter tegen gewapend zijn, moet er nu verder gereisd worden (bijvoorbeeld naar een

¹⁴¹ [Kogelgaten aangetroffen in woning aan Agavedreef in Utrecht](#)

¹⁴² [Explosie bij voordeur woning appartementencomplex in Overvecht, daders voortvluchtig | Utrecht | AD.nl](#)

¹⁴³ [Schietpartij in Utrechtse wijk Overvecht: zeker tien schoten gelost, politie zet speurhond in bij onderzoek | 112 nieuws Utrecht | AD.nl](#)

¹⁴⁴ Bij een bredere analyse op het thema plofkraken komt naar voren dat deze relatie ook in politie-informatie is teruggevonden (zie paragraaf 4.3 van deelrapport I Utrecht, pagina 65).

ander land of diep in Duitsland) voor het plegen van een plofkraak en komen ze niet meer dezelfde nacht terug. Een professional beschrijft dat er vrachtwagens of grote bestelbussen klaar staan, waar ze in rijden. Ze overnachten en rijden dan met spits de grens weer over.

“Je kan gewoon een mega goede klapper maken, je gaat met z’n vier jongens in de auto, eentje kan goed rijden, eentje kan goed ontplofing veroorzaken, iedereen heeft zijn specialiteit. Je deelt dit met z’n vieren, pakt twee of drie automaten. Met dat geld dat je hebt, ga je vervolgens je eigen lijn creëren. Die plofkraak daar begint het mee, en dan eindigt het in een eigen lijn om coke te verkopen.”

4.4 Uitgelicht: Bedrijventerrein Nieuw Overvecht

Autobranche en de instelling van een vergunningplicht

Het kwam in het Drugscriminaliteitbeeld 2021 al naar voren: Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (BTNO) bevat relatief veel autobedrijven (hetgeen als een risicobranche wordt gezien). Er heeft een vertrek van A-merken plaatsgevonden, hetgeen leidde tot een negatieve spiraal van verloedering en leegstand. Hierbij was onvoldoende aandacht voor toezicht en handhaving (Ferberda & Bervoets, 2019). April 2022 is de autobranche van Bedrijventerrein Nieuw Overvecht als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit aangewezen. In het aanwijzingsbesluit¹⁴⁵ staan verschillende kwetsbaarheden en signalen en registraties van criminaliteit benoemd. Bijvoorbeeld dat er zich in de jaren voor de vergunningplicht zich diverse ernstige (schiet)incidenten hebben voorgedaan en meerdere panden zijn gesloten vanwege (facilitering van) criminele activiteiten (met name bedrijven uit de autobranche). Het aantal politieregistraties over vijf jaar was 40% hoger dan het gemiddelde van alle bedrijventerreinen. Een laatste voorbeeld: over zes jaar zijn er door de politie tientallen registraties vastgelegd die betrekking hebben op conflicten in, bij of in relatie tot autobedrijven op het bedrijventerrein. Meerdere conflicten gingen gepaard met bedreigingen en/of mishandelingen, waarbij in enkele gevallen door betrokkenen werd gesproken over de aanwezigheid van en/of dreiging met vuurwapens.

Actuele problematiek

Een professional benoemt dat er op dit moment uit politiesystemen minder (geregistreerde) criminaliteit naar voren komt dan in de periode voor de vergunningplicht. De gemeente stelt in lijn hiermee dat er minder openbare orde problematiek is en een daling van het aantal ernstige geregistreerde incidenten (Bron: Resultaten van de vergunningplicht bedrijventerrein Nieuw-Overvecht). In het aanwijzingsbesluit (17 april, 2025)¹⁴⁶ staat benoemd dat vanaf 21 april 2022 (invoering van de vergunningplicht) het aantal geregistreerde ernstige incidenten (zoals geweld, bedreigingen en drugsdelicten) en het aantal strafbare onderzoeken in relatie tot de autobranche zijn afgenomen. Wel worden er verschillende gegevens benoemd ter onderbouwing van hun conclusie dat de autobranche op BTNO kwetsbaar blijft voor een malafide ondernemersklimaat:

- Het aantal politieregistraties op bedrijventerrein Nieuw Overvecht ligt 53% hoger dan het gemiddelde van zes andere Utrechtse bedrijventerreinen.
- Gedurende de vergunningplicht zijn 331 verschillende voertuigen vastgelegd in of bij 31 autobedrijven op BTNO. Deze 331 voertuigen zijn gerelateerd aan 2070 verschillende registraties en 694 bekeuringen.
- Uit politiesystemen blijkt dat voertuigen en/of de gebruikers daarvan in of bij autobedrijven op het bedrijventerrein te relateren zijn aan criminaliteit, zoals bijvoorbeeld plofkraak of drugscriminaliteit.

¹⁴⁵ [Aanwijzing Autobranche bedrijventerrein Nieuw Overvecht als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit | Lokale wet- en regelgeving](#)

¹⁴⁶ [Aanwijzingsbesluit autobranche bedrijventerrein Nieuw Overvecht als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit | Lokale wet- en regelgeving](#) (Gemeente Utrecht, 2025).

- Informatie van de Financial Intelligence Unit laat zien dat er over 10 (eigenaren van) autobedrijven op het bedrijventerrein 62 verschillende verdachte transacties met een totale waarde van meer dan €1.000.000,- zijn vastgelegd in de politiesystemen.¹⁴⁷
- Tot slot wordt gerefereerd aan de bestuurlijke rapportage waarin tientallen voorvallen zijn opgesomd gedurende de periode van de vergunningplicht betreffende de autobranche op het bedrijventerrein:
 - o het aantreffen van met verf besmeurde bankbiljetten welke vaak worden buitgemaakt bij ram- en plofkraken,
 - o het ontbreken van huurcontracten van auto's,
 - o het oneigenlijk gebruik van handelaarskentekens,
 - o vechtpartijen,
 - o bedreigingen,
 - o het aantreffen van gestolen auto-onderdelen en bedrijvigheid op ongebruikelijke tijdstippen.

Professionals benoemen ook dat er, ondanks de afname van politieregistraties, nog sprake is van problematiek. We nemen onderstaand door wat er tijdens de interviews aan de orde is gekomen.

Allereerst gaan we in op verschillende malafide activiteiten bij autobedrijven op BTNO. Zo zijn er in auto's verborgen ruimtes en kilometerblokkers gevonden. Bij één autobedrijf vond illegaal gokken plaats, waarna dit pand april 2024 is gesloten.¹⁴⁸ Bij autobedrijven zijn milieuovertredingen geconstateerd, zoals wassen en spuiten buiten de gelegenheid en een niet adequate opslag van gasflessen. Een aantal bedrijven zijn zonder exploitatievergunning gaan exploiteren. Zij kregen een dwangsom van 10.000 euro opgelegd. Er is een 'grote hoeveelheid' gestolen auto-onderdelen gevonden (waarvan serienummers zijn verwijderd) en een stapel met oude kentekenbewijzen (die vernietigd hadden moeten worden)¹⁴⁹. Een professional maakt de inschatting dat er bij 10% van de ongeveer 90 autobedrijven misstanden zijn aangetroffen.

Op BTNO zijn er volgens de professionals in de laatste jaren verschillende geweldsincidenten geweest: bedreigingen, intimidatie, brandstichting, vechtpartijen, steekincidenten en een explosief door een ruit. Het gaat om conflicten tussen ondernemers onderling of tussen ondernemer en klant (bijvoorbeeld tussen de huurder en verhuurder van een auto).

Professionals geven aan dat er geregeld onderzoeken lopen aangaande drugscriminaliteit op de BTNO. Ze benoemen dat deze onderzoeken een nationale component hebben:

“Het algemeen beeld is dat het gebied zich nog steeds leent voor strafrechtelijke onderzoeken in het land. Daarmee kun je ook kenmerken dat het nog steeds een gebied is dat landelijk aandacht heeft of waar criminelen naartoe worden aangetrokken en al iets aan het ondernemen zijn.”

Ook komt naar voren dat er op BTNO vaak lachgas wordt aangetroffen, zoals lachgascilinders.

Veel betrokken professionals geven aan dat er op BTNO mogelijk niet veel (zichtbare) criminaliteit plaatsvindt, maar dat het wel een ontmoetingsplaats vormt voor personen die betrokken zijn bij criminaliteit. Het gaat volgens professionals om 'een bepaalde categorie jongens' en 'personen die bekend zijn in het drugsmilieu'. Er zijn ook bedrijven waarvan bekend is dat betrokkenen bekend zijn in het drugsmilieu.

¹⁴⁷ Zo kwamen geldstromen niet overeen met de bedrijfsactiviteiten, werden contante geldstromen buiten de zakelijke rekeningen gehouden of werd er wisselend verklaard over de betreffende transactie.

¹⁴⁸ Omdat de verhuurder goed meewerkte, is de sluiting beëindigd en heeft de verhuurder een nieuwe bonafide huurder.

¹⁴⁹ Dit duidt op het misbruik van kentekenplaten.

“BTNO is een meetingpoint waar afspraken worden gemaakt en waar ze samen komen. (...) De objecten voor drugscriminaliteit zijn aanwezig, maar ze lijken het niet uit te oefenen daar”

Meldingsbereidheid

Over BTNO komt uit gesprekken een lage meldingsbereidheid van (drugs)criminaliteit naar voren. Professionals noemen dat het moeilijk is om de buurman te moeten aangeven (“het is zo dichtbij”) en dat er weinig vertrouwen in de overheid is. Er is sprake van angst om zich uit te spreken.

Januari 2025 heeft Bureau Broekhuizen de meldingsbereidheid op de BTNO onderzocht (Broekhuizen, 2025a). Hieruit bleek dat 51% van de 79 respondenten signalen van tenminste één vorm van ondermijnende criminaliteit (vermoedelijk) hebben gezien op BTNO. Relatief het meest worden genoemd: drugs dealen op straat (14% zeker, 15% vermoeden) en ondernemingen waar je nooit klanten ziet en/of die geen omzet (lijken te) maken, maar die wel blijven bestaan (9% zeker, 25% vermoeden).

Respondenten van de BTNO hebben maar beperkt melding gedaan van hun waarneming of vermoeden van ondermijnende criminaliteit. De volgende vormen van criminaliteit zijn relatief vaak gemeld: ondernemers die criminelen helpen (29%), drugs dealen in of vanuit een bedrijfspand (23%) en drugs dealen op straat (24%). Relatief het minst zijn gemeld: ondernemingen waar je nooit klanten ziet en/of die geen omzet (lijken te) maken, maar die wel blijven bestaan (20%) en illegaal wonen in of verhuren van een woning, kamer of pand (17%).

De respondenten van BTNO geven diverse redenen waarom ze (één of meerdere) signalen of vermoedens van ondermijnende criminaliteit niet gemeld hebben. Het meest noemden zij dat ze niet goed wisten waar ze dit moesten melden. Dit wordt gevolgd door er zelf geen last van hebben, bang zijn om iemand vals te beschuldigen en geen verrader willen zijn.

4.5 Invloed op de wijk

De mate waarin drugscriminaliteit in Overvecht of door Overvechters invloed heeft op de wijk verschilt volgens de professionals. Onderstaand spreken we dit nader door.

Onveiligheidsgevoel

Inwoners van Overvecht voelen zich relatief vaak onveilig in de eigen buurt (47% versus 34% gemiddeld, bron: Utrecht in cijfers). Uit gesprekken met professionals komt naar voren dat het dealen van drugs aan dit onveiligheidsgevoel kan bijdragen, bijvoorbeeld dealen op straat, parkeerplaatsen, bij huizen en winkelcentra. Eén professional refereert aan de bewaking die ze een keer bij een grote vondst voor een woning hadden gezet: ‘gedurende het onderzoek stonden er drie man met hele zware mitrailleurs voor de deur’. Dit was om te voorkomen dat de goederen alsnog opgehaald zouden worden. Een dergelijke situatie of een woningontuiming hebben volgens professionals negatieve impact op de wijk.

Uitstraling in de wijk, onaantastbaar, intimiderend

Uit interviews komt hiernaast naar voren, dat de ogenschijnlijk onaantastbaarheid van (jongere) criminele inwoners invloed heeft op de wijk. Het gaat om (hard) rondrijden in dure auto’s, auto’s met Duitse kentekens en intimiderend gedrag richting professionals. Zo schetst een professional het volgende beeld naar aanleiding van een controle in de avonduren:

“Onlangs hebben wij een controle gehad bij het winkelcentrum Overvecht. Daar moesten wij even wachten op collega’s. Wat je opvalt, is dat mensen zich daar niet veilig voelen in de avonduren. Continu auto’s die langsrijden, continu kijken. En ik kan mij voorstellen dat mensen dat een onveilig gevoel vinden; continue dezelfde jongens die je aankijken en langsrijden.”

Ontwikkeling Overvechtse jeugd

Gevraagd naar de invloed van drugscriminaliteit op de wijk Overvecht benoemen professionals de invloed die het heeft op de jeugd die in Overvecht opgroeit. Het beeld van een professional is dat veel Overvechtse jeugd hier een rol in speelt en kan kiezen voor een crimineel carrière boven een andere carrière. Een andere professional benoemt dat het van grote invloed op gezinnen is dat een jongere in de drugscriminaliteit terecht komt – met bijbehorende mogelijke negatieve consequenties. Deze professional stelt dat er in Overvecht voor een jongere tussen de 12 en 27 jaar een grote kans is op het plegen van een delict.

Weinig effect, pleegplaats elders

Enkele professionals benoemen dat de effecten van de wijk van drugscriminaliteit in zekere zin beperkt zijn. Veel van deze criminaliteit blijft namelijk onder de radar. En de pleegplaats van criminaliteit is vaak niet in de wijk (of zelfs niet in Utrecht), maar elders. Zo vertelt een professional:

“Persoonlijk hoe ik het zie, heb ik het idee dat wij mensen leveren die elders hun zaken doen en hun eigen nest daarmee niet meer zo bevuilden. Dus als we hier in een ouderlijke woning stappen, vinden we hier heel weinig, maar het speelt allemaal in Rotterdam, zowel het bedrijf of het gebruikte voertuig. Dit wijst erop dat de handel elders wordt uitgevoerd.”

Tot slot is er een professional die benoemt dat er niet alleen negatieve gevolgen voor de wijk zijn. Deze professional stelt dat de hele familie en misschien zelfs de hele wijk profiteert van de cocaïnehandel van de wijk. Ook bij familieleden worden er soms grote sommen geld gevonden.

Hoofdstuk 5 Wijkscan Noordoost

In dit hoofdstuk kijken we naar de wijk Noordoost. Dit hoofdstuk is gebaseerd op interviews met drie wijkprofessionals¹⁵⁰ en beschikbaar cijfermateriaal. Deze scan heeft dan ook het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- Noordoost wordt als weinig kwetsbaar gezien voor drugscriminaliteit.
- In de geregistreerde politiecijfers staat Noordoost onderaan van alle Utrechtse wijken.
- De wijk kent verschillende opvang en overnachtingsplekken waar verslaafde drugsgebruikers komen en hun aanwezigheid zorgt (wel eens) voor overlast in de openbare ruimte.
- Er zijn meldingen over overlastgevende jongeren die (onder andere) blowen. Ook is er een jongerenoverlastlocatie waar meldingen over zijn dat hier gedeald wordt.
- Soms wordt opgeslagen drugs of een hennepkwekerij aangetroffen in de wijk.

De wijk Noordoost grenst aan veel Utrechtse wijken (Oost, Binnenstad, Overvecht en Noordwest) en ligt dichtbij de gemeente De Bilt (ten noordoosten van deze wijk). In de wijk Noordoost wonen in 2025 40.044 inwoners.

5.1 Kwetsbaarheden

Twee van de professionals zien geen specifieke kwetsbaarheden voor Noordoost. In Noordoost zijn veel koopwoningen en grotere gezinswoningen en weinig hoogbouw.

Anonimiteit

Eén van de professionals ziet de anonimiteit in de wijk als een kwetsbaarheid. Mensen houden zich in de wijk weinig met elkaar bezig, er is weinig gemeenschapsgevoel. Hierdoor komen er volgens de professional weinig meldingen binnen bij de politie over drugscriminaliteit en is er slecht zicht op wat er zich mogelijk daadwerkelijk afspeelt, maar nu niet zichtbaar is. Uit onderzoek naar de meldingsbereidheid van drugscriminaliteit in Utrecht (Broekhuizen, 2025b) blijkt dat deze bereidheid beperkt is: van 138 waarnemingen zijn er 22 gemeld (9,6%). Bewoners uit Noordoost blijken wel gemiddeld meldingsbereid te zijn (in vergelijking tot andere wijken in Utrecht).

5.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Noordoost. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

¹⁵⁰ Twee gebiedsmanagers veiligheid en een OS van de politie.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Noordoost zich tot de andere wijken in Utrecht?	In Noordoost zijn er in 2024 (samen met de wijk Oost) het minst grote aantal politieregistraties van drugscriminaliteit. In Noordoost waren er 2,5 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 2,2 geregistreerde drugsmisdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Noordoost het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs: 6 registraties (zie de bijlage, tabel 7, pagina 146).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Noordoost tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het totale aantal registraties van drugsmisdrijven fluctueert tussen de 3 en 11 registraties. In 2024 ging het om 9 registraties (zie de bijlage, tabel 7, pagina 146).
Komen minderjarigen uit Noordoost als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komt er alleen in 2023 1 registratie bij de politie naar voren van bezit softdrugs.
In hoeverre zijn er in Noordoost MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Het aantal MMA-meldingen is in vergelijking tot de andere wijken relatief laag in Noordoost (4 in 2024) (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron: politie Midden-Nederland

Problematische gebruikers en straathandel (dealen)

Net als Oost, kent Noordoost een aantal hostels waar verslaafden overnachten. Volgens een professional kopen zij hun drugs bij vaste dealers. In Noordoost komen vooral meldingen binnen over overlast van drugsgebruikers. Er zijn volgens een professional een aantal actieve melder in de wijk die veel meldingen doen. Deze meldingen gaan vaak over gebruikers die buiten slapen en waarvan mensen overlast ervaren. Deze gebruikers zorgen voor vraag naar drugs, waar dealers vervolgens in voorzien. De gebruikers zelf zijn het meest (problematisch) zichtbaar. Gemiddeld gaat het om zo'n 10 drugsgerelateerde meldingen per maand.

In het algemeen zijn er in Noordoost bij de gemeente veel meldingen over overlastgevende jongeren die blowen (bijvoorbeeld op parkeerplaatsen). In Noordoost is verder een jongerenoverlastlocatie bij de Samuel van Houtenstraat. Over deze locatie worden volgens de professionals veel anonieme meldingen gedaan over dealen, waarbij het vermoeden is dat het vaak dezelfde melder is. Onbekend is of er ook daadwerkelijk dealen plaatsvindt of dat de melder dit alleen vermoedt. Als we kijken naar het aantal MMA-meldingen over drugscriminaliteit, dan waren dat er voor Noordoost 14 in de periode 2022-2024.

Het Grifftpark was een bekende jongerenoverlastlocatie met dealers en gebruikers, maar daar is het al een paar jaar een stuk rustiger. Het vermoeden bij de professionals is dat de dealers en gebruikers die daar naartoe kwamen naar de binnenstad zijn verplaatst. De meldingen die nu binnenkomen over mogelijke dealers gaan over dealen vanuit huurauto's.

Opslag

De professionals kennen enkele voorbeelden van drugsopslag. Zoals van een inwoner in Noordoost, Tuinwijk, die bekend was bij de politie en al eerder was aangehouden met een voorraad drugs. Bij een doorzoeking werd in zijn woning drugs aangetroffen. In een ander geval is in een woning cocaïne aangetroffen.

Hennepsteelt

Heel soms wordt er volgens professionals een hennepkwekerij aangetroffen in Noordoost.

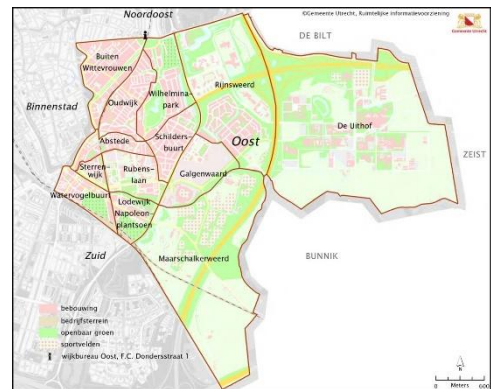
Hoofdstuk 6 Wijkscan Oost

In dit hoofdstuk kijken we naar de wijk Oost. Dit hoofdstuk is gebaseerd op interviews met drie wijkprofessionals¹⁵¹ en, indien relevant, beschikbaar cijfermateriaal. Deze scan heeft dan ook het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- De wijk Oost wordt niet als heel kwetsbaar gezien voor drugscriminaliteit.
- Sterrenwijk en het Lodewijk Napoleonplantsoen zijn de meeste kwetsbare buurten in de wijk.
- Oost kent meerdere hostels en opvanglocaties, waar verslaafde drugsgebruikers verblijven. Dit zorgt voor een afzetmarkt.
- Meldingen van bewoners gaan het meest over dealen uit auto's en overlast van gebruikers.
- Meerdere incidenten van drugsproductie zijn geconstateerd op een woonwagenlocatie.

De wijk Oost ligt direct ten oosten van de Binnenstad. De wijk Oost bestaat uit de buurten Buiten-Wittevrouwen, Oudwijk, Abstede, Sterrenwijk, Watervogelbuurt, Schildersbuurt, Lodewijk Napoleonplantsoen, Rijnsweerd en de omgeving van Wilhelminapark en Rubenslaan. Ook Utrecht Science Park (De Uithof), Galgenwaard en Maarschalkerweerd horen bij de wijk. Aan de noordkant grenst Oost aan de wijk Noordoost en ten zuiden aan de wijk Zuid. In de wijk Oost wonen in 2025 33.767 inwoners.

6.1 Kwetsbaarheden

Kwetsbare buurten

In het algemeen vinden de professionals niet dat Oost gekenmerkt wordt door specifieke kwetsbaarheden. Wel kent Oost buurten die 'meer aandacht vragen', dit zijn het Lodewijk Napoleonplantsoen en Sterrenwijk. In deze buurten is de meeste armoede en wonen de meeste kwetsbare personen. De contrasten in Oost zijn groot; waar Sterrenwijk getypeerd wordt als een echte volksbuurt, kent Oost ook buurten met hele dure woningen.

Toegenomen aantal buitenslaaplocaties met drugsgebruik

In Oost is een toegenomen aantal buitenslaaplocaties, waarvan de personen die hier gebruik van maken vaak drugs gebruiken. Op de locaties Nachtegaalstraat en Bilstraat komen er veel meldingen binnen van overlast van verslaafde personen (zoals bedelen), die aanlopen vanuit de binnenstad.

¹⁵¹ Twee gebiedsmanagers veiligheid en een OS van de politie.

6.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Oost. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Oost zich tot de andere wijken in Utrecht?	In Oost zijn er in 2024 (samen met de wijk Noordoost) het minst grote aantal politieregistraties van drugscriminaliteit. Er waren 3,3 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners en 2,1 geregistreerde drugsmisdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Oost het meest geregistreerd bij de politie?	Relatief de meeste registraties waren er in 2024 voor handel in harddrugs: 3 registraties (zie de bijlage, tabel 9, pagina 147).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Oost tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het totale aantal registraties van drugsmisdrijven fluctueert tussen de 5 en 7 registraties. In 2024 ging het om 7 registraties (zie de bijlage, tabel 9, pagina 147).
Komen minderjarigen uit Oost als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Er zijn geen geregistreerde misdrijven in Oost in de periode 2021-2024 voor jongeren onder de 18 jaar.
In hoeverre zijn er in Oost MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Het aantal MMA-meldingen is in 2024 in vergelijking tot de andere wijken het laagst in Oost (1 melding in 2024) (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80) ¹⁵² .

Bron *politie Midden-Nederland*

Straathandel (dealen)

De meldingen die bij een geïnterviewde professional binnenkomen gaan in het algemeen over overlast van personen en groepen die rondhangen, niet specifiek over drugsoverlast. De bereidheid om drugscriminaliteit te melden is volgens de professionals wel hoog onder buurtbewoners. Naar schatting gaat het om rond de vijf meldingen per maand (met een toename als het mooi weer is) voor zowel drugsgebruik als dealen.

Het beeld bij de professionals is dat er nu minder gedeald en gebruikt wordt in de wijk in vergelijking met twee, drie jaar eerder. Ook ervaren de professionals minder overlast. Dit verklaart mogelijk de afname van het aantal MMA-meldingen (van 14 in 2023 naar 1 in 2024). De politie heeft in Oost ingezet op het aanpakken van overlastgevende dealers, wat hier volgens de professionals aan heeft bijgedragen.

Er is weinig zicht op kenmerken van het dealen of de dealers in de wijk. Wel zijn er verhalen bekend over jongeren die op scholen geronseld worden om te handelen in snus en vapes.

Gebruikers

Naast de al eerdergenoemde verslaafde drugsgebruikers, krijgen de professionals meldingen van jongeren die rondhangen en blowen, zoals voor de locatie Tivolituin. Verder telt Oost veel studenten. Een professional weet dat er in woningen waar studenten wonen door dealers

¹⁵² Er is sprake van een opvallende afname in vergelijking tot 2023 (14 MMA-meldingen) en 2022 (8 meldingen).

briefjes in de brievenbus worden gegooid met: 'Als je iets wilt kopen, dan kan je bellen.' Dit wordt met name gezien op het Science Park. Ook kent Oost het stadion Galgenwaard waar door sommige groepen supporters drugs gebruikt wordt bij voetbalwedstrijden.

Drugsproductie

Af en toe wordt er een hennepkwekerij opgerold in Oost. Het voorbeeld dat de professionals kennen was bij een woonwagenlocatie. Op dezelfde locatie is een keer een drugslab aangetroffen. Een bewoner van de woonwagenlocatie is tevens buiten de gemeente aangetroffen bij een drugslab. In het buitengebied van Oost wordt daarnaast incidenteel drugsafval aangetroffen.

Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Plofkraken

In Oost is onlangs een garagebedrijf gesloten in het kader van een onderzoek naar plofkraken met betrokkenheid van een criminele familie.

Hoofdstuk 7 Wijkscan Binnenstad

In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk Binnenstad. Dit hoofdstuk is gebaseerd op interviewinformatie van twee professionals¹⁵³, cijfermatige populatiegegevens, politieregistraties en één onderzoeksrapport. De wijkscan heeft gezien de beperkte bronnen het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

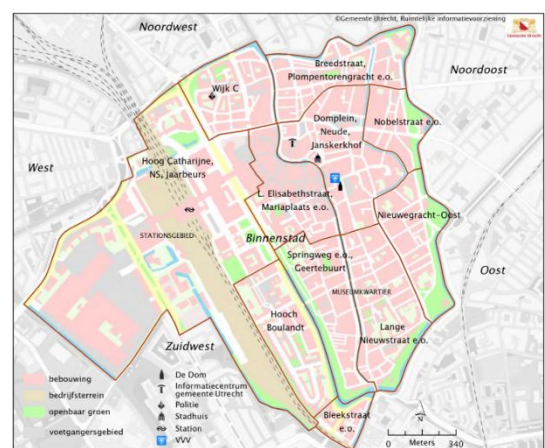
- De wijk Binnenstad is kwetsbaar voor drugscriminaliteit door de centrale ligging en door het uitgaansgebied waarin (met name) jongeren drugs gebruiken. Ook wonen er veel studenten in de Binnenstad, bij wie drugsgebruik genormaliseerd is – zo geven professionals aan. Dit maakt de Binnenstad een goede afzetmarkt voor drugs.
- Als het gaat om de kwetsbaarheid van de binnenstad voor drugscriminaliteit, dan benoemen professionals specifiek de situatie rondom een grote groep verslaafden die zich ophoudt in de binnenstad. Zij geven veel overlast (vervuiling, onderlinge vechtpartijen, diefstal, geluid) en trekken dealers aan. Professionals vertellen dat er een scheidslijn lijkt te zijn in de gebruikers tussen 1) de oude Utrechtse gebruikers, die met name cocaïne gebruiken en 2) Noord-Afrikaanse arbeidsmigranten en Syriërs die met name Lyrica of Karkoubi gebruiken.
- Tot slot komt qua kwetsbaarheid van de Binnenstad nog de leegstand van aan de orde. Dit leegstaande vastgoed kan interessant zijn voor criminelen om in te investeren, zo benoemt een professional. Een professional ervaart dat de kwetsbaarheid vergroot doordat hier weinig aandacht voor is.
- De verslaafden in de Binnenstad hebben volgens professionals vaste dealers. Deze (tussen)dealers zijn geregeld ook de gebruikers zelf. Soms is jeugd bij het dealen van drugs aan verslaafden betrokken.
- Hiernaast komen er vanuit andere wijken jonge dealers naar de Binnenstad, omdat ze hier een afzetmarkt hebben, bijvoorbeeld bij de in de Binnenstad aanwezige studenten.
- Aangaande aan drugscriminaliteit gerelateerd geweld, komt in interviews ter sprake dat overlastgevende criminele vreemdelingen vaak steekwapens dragen. En tussen dealers en harddrugsgebruikers onderling is er wel sprake van geweld.
- Als we kijken naar de invloed van drugs(criminaliteit) op de wijk, dan valt op dat de Binnenstad met name overlast heeft van alcohol- en drugsgebruik en de personen die hierbij betrokken zijn.

In de wijk Binnenstad wonen in 2025 20.628 inwoners (een toename vanaf 2020: 19.412 inwoners).¹⁵⁴

7.1 Kwetsbaarheden

Ligging

De wijk Binnenstad is kwetsbaar voor drugscriminaliteit door de centrale ligging en door het uitgaansgebied. In de horeca in het uitgaansleven wordt drugs gebruikt. Ook wonen er veel studenten in de Binnenstad, bij wie drugsgebruik genormaliseerd is – zo geven professionals aan.

¹⁵³ Gebiedsmanager Veiligheid (GMV) van de gemeente en een OS van de politie.

¹⁵⁴ Deze en de volgende cijfers zijn afkomstig van Urechtincijfers.nl.

Dit maakt de wijk Binnenstad een afzetmarkt voor drugs. De centrale ligging van Utrecht zorgt volgens een professional ook voor een aanzuigende werking op verslaafden en kwetsbare personen van buiten Utrecht en de locaties voor drugsgebruikers (zoals de Stek¹⁵⁵) versterken dit.

In het kader van drugsgebruik benoemt een professional dat het kan schuren: aan de ene kant de aanpak van drugsgerelateerde criminaliteit en aan de andere kant het genormaliseerde drugsgebruik onder jongeren tijdens uitgaan en op grote feesten.

Lokale gebruikersmarkt

Als het gaat om de kwetsbaarheid van de Binnenstad voor drugscriminaliteit, dan benoemen professionals specifiek de situatie rondom een grote groep verslaafden die zich ophoudt in de Binnenstad. Zij geven veel overlast en plegen criminaliteit (vervuiling, onderlinge vechtpartijen, diefstal, geluid) en trekken dealers aan. De groep verslaafden gaat in de Binnenstad vaak van plek naar plek. Ze maken gebruik van voorzieningen voor dag- en nachtopvang, maar komen ook samen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld in parken, een skatebaan en een voetbalkooi. Vorig jaar nam het aantal drugsgebruikers sterk toe bij het Lucasbolwerk. Het ging op dat moment om verslaafden van binnen en buiten de stad. Door een verhoogde inzet van de gemeente en haar partners is de aanloop van buiten de stad wat afgenomen, wat de totale groepsgrootte verminderde. Het gaat nu weer met name om 'de eigen gebruikers'. Gebieden waar ze zich nu ophouden: rondom het stationsgebied (Mineurslaan), bij het Westplein (daar staat een oud tramstel), bij gebruikersruimten (zoals de Stek), op het Lucasbolwerk (zoals hiervoor al benoemd) en in Park Lepelenburg. Een professional stelt dat er wordt gependeld tussen Lepelenburg, Lucasbolwerk en de omgeving stationsgebied.¹⁵⁶ Professionals vertellen dat er een scheidslijn lijkt te zijn in de gebruikers tussen 1) de oude Utrechtse gebruikers, die met name cocaïne gebruiken, maar ook nog wel eens spuiten of meth gebruiken ('goedkope en snelle drugs') en 2) Noord-Afrikaanse arbeidsmigranten en Syriërs ('vreemdelingen') die Lyrica of Karkoubi¹⁵⁷ gebruiken, maar ook wel hasj, wiet en kalmerende medicatie.

Vanwege overlast door drugs en alcoholgebruik in de nacht op Hoog Catharijne (onderdeel van het stationsgebied) is er het voornemen om het winkelgebied tussen 24.00-6.00 te gaan sluiten. In een raadsbrief (6 juni 2025) staat benoemd dat er 30 tot 50 personen zijn, die in Hoog Catharijne slapen, verblijven, drugs dealen en/of gebruiken. Het gaat om Utrechtse inwoners en migranten uit Oost-Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. In de brief wordt beschreven dat het mensen met een (harddrugs)verslaving betreft en/of mensen die overlast veroorzaken en zich crimineel gedragen.¹⁵⁸

Naast deze verslaafde drugsgebruikers komt uit interviews de studentenpopulatie nadrukkelijk naar voren als het gaat om drugsgebruik. Het gaat zowel om drugsgebruik door studenten in de horeca in de Binnenstad als door studenten die in de Binnenstad wonen (hiervoor al even kort aangestipt).

Leegstand vastgoed

Tot slot komt qua kwetsbaarheid van de Binnenstad nog de leegstand van vastgoed in de Binnenstad aan de orde. Dit leegstaande vastgoed kan interessant zijn voor criminelen om in te

¹⁵⁵ Een 24-uurs opvang en gebruikruimte voor harddrugs- en alcoholverslaafden.

¹⁵⁶ Een onderzoek van Bureau Beke eind 2024 (Kuppens, Esseveldt & Ferwerda, 2024) liet zien dat omwonenden en ondernemers van het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg (314 respondenten van een vragenlijst, die verstuurd is aan 900 adressen in de omgeving van Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg) vooral overlast ervaren in verband met drugs (33% matig, 59% ernstig), rommel op straat (36% matig, 54% ernstig), alcohol (43% matig en 43% ernstig) en van geluid (52% matig, 26% veel). Hiernaast komen nog aan de orde: slapen/hangen in portieken door de doelgroep, wildplassen en -poepen en bedelen (Kuppens, Van Esseveldt & Ferwerda, 2024).

¹⁵⁷ Deze drugs heeft de bijnaam madam courage, en heeft vooral psychische effecten zoals van de kaart zijn en niet aanspreekbaar. Het veroorzaakt overmoedigheid en dat leidt tot overlast en vechtpartijen omdat gebruikers denken alles aan te kunnen.

¹⁵⁸ Bron: [Document Utrecht - Raadsbrief Afsluiten Hoog Catharijne in de nacht - iBabs Publiekspitaal](#)

investeren, zo benoemt een professional. Een professional benoemt dat het de kwetsbaarheid vergroot dat hier weinig aandacht voor is.

7.3 Drugscriminaliteit

Geregistreeerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Binnenstad. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in de Binnenstad zich tot de andere wijken in Utrecht?	In de Binnenstad zijn er in 2024 de meeste politieregistraties van drugscriminaliteit van alle Utrechtse wijken. Er waren er 43,9 geregistreeerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners en 41,0 geregistreeerde drugsmisdrijven. De afstand tot de andere wijken is groot (daar fluctueren deze aantallen tussen de 3 en 14 bij verdachten en 2 en 12 bij misdrijven). Deze relatief hoge aantallen kunnen verklaard worden door de aanwezigheid van het uitgaansgebied en groepen drugsverslaafden in het centrum en doordat er relatief veel studenten in de Binnenstad wonen (waar het gebruik van drugs relatief hoog ligt (waarover zo direct meer). Kortom: in de wijk Binnenstad leidt de vraag om drugs naar aanbod (en dus bezit en handel).
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in de Binnenstad het meest geregistreeerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van harddrugs: 49 registraties (zie de bijlage, tabel 11, pagina 148).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in de Binnenstad tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het totale aantal registraties van drugsmisdrijven toeneemt van 36 in 2021 naar 83 in 2024. Deze toename komt met name door een toename van registraties van bezit van harddrugs (12 naar 49) ¹⁵⁹ (zie de bijlage, tabel 11, pagina 148).
Komen minderjarigen uit de Binnenstad als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Uit politieregistraties over drugscriminaliteit door jongeren onder 18 jaar komen in 2024 3 registraties naar voren van bezit harddrugs en vier van bezit softdrugs.
In hoeverre zijn er in de Binnenstad MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Er waren in 2024 maar 4 MMA-meldingen over drugscriminaliteit in de Binnenstad (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron *politie Midden-Nederland*

Drugsgebruik en -handel

In 2024 waren er in de Binnenstad 19 registraties van handel in harddrugs en 2 van handel in softdrugs.

Drugsgebruik en -handel

Aangaande de dealers van de verslaafden in de Binnenstad benoemen professionals dat dit vaste dealers zijn. Deze (tussen)dealers zijn geregeld ook de gebruikers zelf. Zij gebruiken het

¹⁵⁹ Deze toename komt volgens professionals (onder andere) door de verhoogde inzet op het tegengaan van de overlast van verslaafden op het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg.

dealen om hun eigen gebruik te bekostigen en worden gezien als ‘de kleine jongetjes’ in het netwerk. Doordat er wat minder gebruikers zijn door het harddrugsverbod¹⁶⁰, zijn er ook wat minder dealers, zo geeft een professional aan. Tegelijkertijd is het nog steeds gemakkelijk om aan drugs te komen. Een professional benoemt dat er ook illegale medicijnen worden verhandeld. Bijvoorbeeld op het Bollendak (bij het station) verhandelen jongeren volgens deze professional onderling Lycrapillen.

Tijdens een interview komt ter sprake dat aan de rand van de Binnenstad in een woning 30 kilo harddrugs is aangetroffen tijdens een controle op zorgfraude.¹⁶¹ Dit vond plaats in maart 2025. Drie mannen van 43, 53 en 54 jaar zijn hierbij aangehouden.

Van omwonenden en ondernemers bij het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg (bevraagd voor het onderzoek van Kuppens et al., 2024) is 87% getuige geweest van drugsgebruik en 83% van drugshandel rondom de groep verslaafden. Als het gaat om slachtofferschap van criminaliteit door de verslaafden, dan gaat het vooral om bedreiging/intimidatie door de doelgroep (22%), (brom)fietsdiefstal (17%), graffiti op de eigen woning (12%) en in de omgeving (11%) en inbraak (10%).

Jongeren

Soms is jeugd op fatbikes bij het dealen van drugs aan verslaafden betrokken, bijvoorbeeld in de omgeving van De Stek (gebruikersruimte), zo geeft een professional aan. Hiernaast komen er wel jonge dealers naar de Binnenstad omdat ze hier een afzetmarkt hebben. Die hangen niet rond bij de groep verslaafden, maar leveren op bestelling. Via social media wordt deze drugs besteld, bijvoorbeeld via Telegram. Hier lijken studenten en andere jongeren gebruik van te maken.

Er zijn bij professionals zorgen dat een groep Oekraïense meiden en jongens geronseld gaat worden voor zwaardere criminaliteit omdat ze kwetsbaar zijn. Een professional stelt dat zij zijn gevormd door trauma's, wat hen kwetsbaar maakt voor ronselen. Hoewel er soms linken zijn met AZC's in Utrecht, wonen deze Oekraïense jongeren vaak elders (zo komen ze ook uit Ter Apel).

Drugsproductie

In 2024 waren er in de Binnenstad geen registraties van vervaardigen van harddrugs en softdrugs. In de periode 2021-2024 was er één registratie van het vervaardigen van softdrugs (in 2022).

Voor de productie van hennep in de Binnenstad is relatief weinig aandacht, omdat veel capaciteit richting incidenten gaat, zo geeft een professional aan. Het is volgens deze professional wel mogelijk dat dergelijke productie plaatsvindt (of dat er stashlocaties in de Binnenstad zijn), want er is veel vastgoed in de Binnenstad en veel anonimiteit. Een professional stelt dat hier maar weinig zicht op is.

7.4 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

(Excessief) geweld

In interviews komt ter sprake dat overlastgevende criminele vreemdelingen¹⁶² vaak steekwapens dragen. En tussen de dealers en harddrugsgebruikers onderling is er wel sprake van geweld. Van de omwonenden en ondernemers van het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg (bevraagd voor het onderzoek van Beke; Kuppens et al., 2024) is 81% getuige geweest van een

¹⁶⁰ Het verbod op openlijk harddrugsgebruik is in 2023 in de APV van Utrecht opgenomen:

<https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/e1d84077-1fa1-4e82-9bd4-a4532ed96c44>

¹⁶¹ Zie ook [Verbaasde rechercheurs vinden kilo's harddrugs bij inval in Utrechtse woning in groot onderzoek naar zorgfraude | Utrecht | AD.nl](#)

¹⁶² Zij plegen vermogensdelicten als diefstal en zakkenrollen en zijn betrokken bij uitbuiting van Oekraïense jongens en meiden (bijvoorbeeld voor de handel in lycra).

ruzie bij de verslaafden en 50% geeft aan dat ze mishandeling/geweld/vechtpartij hebben waargenomen. Een kleiner deel van deze professionals is zelf slachtoffer geworden van bedreiging/intimidatie door deze doelgroep (22%). Een professional benoemt dat bij park Lepelenburg een keer een vuurwapen is aangetroffen.

Ondermijning in de zorg

Een professional benoemt dat er in de Binnenstad veel personen in de zorg werken, die veel geld verdienen. Ze bieden slechte zorg, maar innen wel de pgb's. Of ze kopen een diploma en leveren vervolgens ongeschoolde zorg. In de Binnenstad wordt specifiek genoemd dat er sprake is van misstanden in een project waar kwetsbare jongeren wonen of worden begeleid.¹⁶³ Het is niet duidelijk of er een relatie is met drugscriminaliteit.

7.5 Invloed op de wijk

Het aantal meldingen en incidenten is in de afgelopen jaren flink toegenomen, geven professionals aan. Het gaat met name om overlast van alcohol- en drugsgebruik en overlast van personen die dit gebruiken (zoals zwervers en jeugd). Er trekken steeds meer mensen naar de Binnenstad, zowel Europese en Noord-Afrikaanse arbeidsmigranten met een verslaving als Utrechtse gebruikers. Dit komt volgens professionals door de centrale ligging en door de aanwezigheid van zogenaamde louche uitzendbureaus. Een professional schetst dat personen soms snel hun huisvesting verliezen en dan naar de Binnenstad toekomen. Het gaat ook om vreemdelingen, die geen verblijfsvergunning meer hebben en die in de Binnenstad goed buiten het zicht van instanties kunnen blijven.

De overlast vindt met name plaats in de stationsgebieden (waaronder Hoog Catharijne en Lepelenburg) en het gebied rondom de Stadschouwburg (Hieronymusplantsoen en Lucasbolwerk). Zoals eerder wordt er hierdoor mogelijk een nachtsluiting ingevoerd op Hoog Catharijne.

¹⁶³ Vanwege herleidbaarheid van informatie kan deze situatie niet nader toegelicht worden.

Hoofdstuk 8 Wijkscan Zuid

In dit hoofdstuk kijken we naar de wijk Zuid. De bevindingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op interviews met twee professionals¹⁶⁴ en cijfers van de gemeente en de politie. Het hoofdstuk heeft dan ook het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- Een deel van de buurt Hoograven is relatief kwetsbaar voor drugscriminaliteit. In een iets minder mate geldt dat ook voor Lunetten.
- Armoede en multiproblematiek maken jongeren uit Zuid kwetsbaar voor drugscriminaliteit.
- Straatdealen komt hier het meeste voor en is diepgeworteld in de wijk.
- Daarnaast worden regelmatig hoeveelheden drugs aangetroffen die groter zijn dan gebruikershoeveelheden. Meestal gaat het dan om cocaïne. Dit gebeurt met name in woningen, ook met inwonende minderjarige kinderen.
- Er zijn meerdere criminele netwerken, waaronder families, aanwezig in de wijk. Ook wonen er in de wijk plegers van plofkraken.

De wijk Zuid bestaat uit de buurten Lunetten, Hoograven, Tolsteeg, Bokkenbuurt en Rotsoord. De wijk grenst aan de wijken Oost en Zuidwest, en aan de gemeente Houten.

8.1 Kwetsbaarheden

De volgende kwetsbaarheden voor drugscriminaliteit komen over de wijk Zuid naar voren: kwetsbare wijken, kwetsbare gezinnen en armoede en meldingsbereidheid. Onderstaand spreken we deze nader door.

Kwetsbare wijken

In Zuid is een deel van Hoograven volgens de professionals kwetsbaar voor (drugs)criminaliteit. In een iets minder mate geldt dat ook voor Lunetten. De drugsproblematiek in Hoograven is vergelijkbaar met de situatie in Kanaleneiland (zie wijkscan Zuidwest, hoofdstuk 9). Het beeld van de professionals is dat drugscriminaliteit hier veel voorkomt en diep geworteld is in de wijk. Dit uit zich door kleinere dealers die zich bezighouden met straathandel en de aanwezigheid van dealers uit het middensegment.

Uit veiligheidscijfers blijkt dat inwoners zich relatief vaak onveilig voelen in Zuid. In 2023 voelde 42% van de inwoners zich wel eens onveilig in de eigen buurt in vergelijking met 34% voor heel Utrecht. Sinds 2019 is er een toename in de onveiligheidsgevoelens in Zuid (bron: Utrecht in cijfers).

Kwetsbare gezinnen en armoede

Een professional ziet dat jongeren die zich bezighouden met drugs dealen vaak afkomstig zijn uit kwetsbare gezinnen met 'problematiek achter de voordeur', die bijvoorbeeld kampen met armoede. Zij worden aangetrokken door het (ogenschijnlijk) makkelijk en snel te verdienen geld

¹⁶⁴ Operationeel expert (OE) politie en gebiedsmanager veiligheid (GMV).

via drugscriminaliteit. Met name Hoograven kent overlast van jeugd, waarbij er volgens professionals vaak sprake is van problematiek in het gezin en op school.

Meldingsbereidheid

Bij M. (Meld Misdaad Anoniem), maar ook direct bij de gemeente, komen meldingen binnen van drugscriminaliteit. In Zuid ging het in de periode 2022-2024 om 27 MMA-meldingen. Het beeld van professionals is dat de meldingsbereidheid verschilt tussen wijken. Inwoners van Hoograven maken volgens hen minder snel een melding dan inwoners van Lunetten. Angst en wantrouwen tegen de overheid wordt in de interviews genoemd als belangrijkste reden waarom inwoners niet snel een melding maken van (drugs)criminaliteit. Onder de meldingen die wel gedaan worden, zitten ook meldingen van andere criminele actoren die ‘de concurrentie’ wegtippen.

Uit recent onderzoek naar het melden van drugscriminaliteit door Utrechtse inwoners, blijkt dat inwoners uit Zuid qua mate van meldingsbereidheid een middenpositie innemen: 8% heeft de laatste waarneming van drugscriminaliteit gemeld (Broekhuizen, 2025).

8.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Zuid. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Zuid zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht neemt Zuid een middenpositie in in het aantal politieregistraties van drugscriminaliteit. In Zuid waren er 7,7 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 7,0 geregistreerde drugsmisdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Zuid het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs (9 registraties) en handel in harddrugs (7 registraties) (zie de bijlage, tabel 15, pagina 149).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Zuid tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het aantal registraties van drugsmisdrijven in Zuid toe is genomen tussen 2023 en 2024 (na een stabiele periode tussen 2021-2023). Dit komt door een toename van bezit van softdrugs en handel in harddrugs (zie de bijlage, tabel 15, pagina 149).
Komen minderjarigen uit Zuid als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Er waren in de periode 2021 – 2024 drie registraties met een minderjarige verdachte: twee voor handel in harddrugs (in 2022) en één voor handel in softdrugs (eveneens in 2022).
In hoeverre zijn er in Zuid MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	In 2024 waren er in Zuid 8 MMA-meldingen over drugscriminaliteit. Dit is een gemiddeld aantal in vergelijking tot andere wijken in Utrecht (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron *politie Midden-Nederland*

Straathandel (dealen)

In 2024 waren er in Zuid 7 politieregistraties van handel in harddrugs en geen registraties van handel in softdrugs. De meeste prominente vorm van drugscriminaliteit in de wijk is volgens professionals straathandel. Eén van de professionals ziet hier regelmatig zelf voorbeelden van op straat:

“Dat dealen gebeurt best wel openbaar eigenlijk, van die wat oudere doelgroep. Je ziet ook dat het makkelijker is, dat ze zich er minder voor schamen.”

Het beeld van de professionals is dat er met name in Hoograven volop gedeald wordt. Vooral jonge jongens zijn kwetsbaar om te beginnen met dealen. Vaak gaat het om jongeren die komen uit arme gezinnen die geld willen verdienen en makkelijk in kunnen stappen in de wijk:

“Wat erachter zit, is wel jongens die weer andere jonge jongens opleiden om dit werk over te nemen. Zo blijft het cirkeltje rond.”

Een specifieke gebruikersgroep die genoemd wordt door een professional is een boerderij in Lunetten waar 28 mensen onder begeleiding wonen, waaronder drugsverslaafden. Dit trekt af en toe dealers aan. Onder jongeren komt veel gebruik van snus, vpen en lachgas voor. Op parkeerplaatsen in de wijk worden regelmatig lege lachgas-cilinders aangetroffen. Het jongerenwerk maakt zich hier volgens een professional veel zorgen over.

Tussenhandel

De meest voorkomende drugs die in beeld is, is cocaïne. Met enige regelmaat wordt drugs, waaronder vaak cocaïne, groter dan een gebruikershoeveelheid, aangetroffen in woningen, voornamelijk in Hoograven. Een van de professionals geeft een voorbeeld:

“Dus hier hebben we een paar weken geleden veel drugs aangetroffen in de woning met een gezin met 5 minderjarige kinderen en dat is wel heel lastig. [...] Er lag gewoon heel veel. Geen gebruikershoeveelheid, er was even wat meer. En de vader hield zich daarmee bezig en de kinderen en de moeder zijn de klos. Dat is heel lastig.”

De woning uit bovenstaand voorbeeld is uiteindelijk op last van de burgemeester tijdelijk gesloten.

Het beeld van één van de professionals is dat criminele samenwerkingsverbanden en criminele familiebanden volop voorkomen in de wijk, maar dat er nauwelijks ingezet wordt op het aanpakken hiervan. Voor Zuid schat de professional dat zo'n tien gevallen van criminele familiebanden voorkomen in de wijk.

Drugproductie

Hennepteelt komt af en toe aan het licht in de wijk, onder andere op woonwagenlocaties¹⁶⁵. Een professional vertelt hierover:

“Het is vanouds. Je ziet natuurlijk dat er een bepaald verdienmodel aan zit. Het wordt ook gezien als ‘het zijn maar plantjes, het is geen cocaïne of heroïne, het zijn maar plantjes joh, en dat hoort bij onze cultuur.’”

In politieregistraties komt vervaardigen van softdrugs (waaronder hennepteelt valt) in de periode 2021-2024 vijf keer voor in de wijk Zuid.

In Hoograven is een aantal keer een drugslab opgerold. In de politieregistraties komt vervaardigen van harddrugs in de periode 2021-2024 niet terug.

8.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Plofkrakers

In Zuid, voornamelijk Hoograven, wonen volgens de professionals zoals gezegd meerdere criminele families, die zich onder andere met plofkraken bezighouden.

¹⁶⁵ De geïnterviewde professional van de gemeente herkent niet dat hennepkwekerijen op dit type locaties voorkomen.

8.4 Invloed op de wijk

In de kwetsbare buurten zien professionals dat drugscriminaliteit en ontdekkingen van drugs in bijvoorbeeld woningen, voor veel mensen normaal is geworden; ze kijken niet meer op als een partij drugs wordt aangetroffen in een woning, zoals dat in andere wijken nog wel zo is.

Hoofdstuk 9 Wijkscan Zuidwest

In dit hoofdstuk kijken we naar de wijk Zuidwest. De bevindingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op interviews met twee wijkprofessionals¹⁶⁶ (hierna: professionals genoemd) en cijfers van de gemeente en de politie. Dit hoofdstuk heeft dan ook het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- Armoede en werkloosheid komen in Zuidwest meer voor dan gemiddeld in Utrecht. Jongeren uit Zuidwest ervaren een gebrek aan toekomstperspectief. Deelname aan drugscriminaliteit biedt een alternatief perspectief om status, geld en veiligheid te verkrijgen.
- De meldingsbereidheid van (drugs)criminaliteit is in Zuidwest laag, door angst, terughoudendheid om elkaar te verraden en wantrouwen in de overheid.
- Drugscriminaliteit is volgens professionals volop aanwezig in Zuidwest en is een belangrijk verdienmodel. Er worden grote hoeveelheden drugs aangetroffen: in woningen, garages en bedrijfspanden (tussenhandel). Af en toe wordt ook drugsafval aangetroffen. Bij de (drugs)criminaliteit in Zuidwest zijn volgens professionals criminele samenwerkingsverbanden en criminele families betrokken.
- Handel in drugs vindt vooral plaats in cocaïne, maar er is ook een afzetmarkt voor synthetische drugs in Zuidwest.
- Jongeren starten in Zuidwest wel met de handel in snus en vapes en groeien dan door naar handel van hasj en harddrugs. Jongeren melden zich soms aan voor een rol in de drugscriminaliteit en de start is soms al jong. Een professional schat dat er in Zuidwest nu een dertigtal jonge straatdealers actief is. Onder jongeren zijn lachgas, vapes en snus populair. Hierin wordt op school gehandeld, maar dealers komen ook in de omgeving van scholen om drugs aan te bieden.
- Jongeren uit de wijk, die kwetsbaar zijn voor drugscriminaliteit, zijn dit ook voor andere vormen van criminaliteit, zoals online criminaliteit, zorgfraude of plofkraak. Verschillende jongeren uit Zuidwest zijn in het buitenland betrokken geweest bij plofkraak.
- De buurt Kanaleneiland komt als specifiek kwetsbaar naar voren. Deze buurt wordt wel getypeerd als marktplaats voor drugs: drugs is er makkelijk te verkrijgen, zowel online als via telefoonnummers. In Kanaleneiland wonen ook relatief veel kwetsbare jongeren en worden relatief vaak doorgroeiërs in (drugs)criminaliteit waargenomen.
- Qua criminaliteit die gerelateerd kan zijn aan drugscriminaliteit valt op dat Zuidwest in Utrecht de wijk met de meeste explosieven in 2024 is. Hiernaast heeft de politie lokaal te maken met dreiging vanuit de wijk.

De wijk Zuidwest bestaat uit de buurten Kanaleneiland, Merwede, Transwijk, Rivierenwijk en Dichterswijk. Bedrijfsgebieden Merwedekanaalzone en Kanaleneiland horen ook bij de wijk. De wijk Zuidwest telt 40.967 inwoners in 2025.

¹⁶⁶ Operationeel expert (OE) politie en gebiedsmanager veiligheid (GMV).

9.1 Kwetsbaarheden

Gebrek aan perspectief kwetsbare jongeren

Armoede en werkloosheid komt in Zuidwest meer voor dan gemiddeld in Utrecht. Een professional ervaart dat veel jongeren geen perspectief hebben en dat daar ook niet op ingezet wordt in Kanaleneiland (als deel van Zuidwest waar de meeste problematiek is). Een andere professional legt uit:

“Ze hebben geen startkwalificatie, zijn onder de 27, hebben dus ook geen zicht op een bepaalde toekomst. Zo kijken ze ook naar zichzelf, dat horen we van het jongerenwerk. Dat ze zeggen ‘het heeft toch niet zoveel zin’. En mensen voelen zich toch een beetje alsof ze niet helemaal meedoen.”

Deze professional ziet dat bij een aantal van de jongens die risicovol gedrag vertonen de ouders niet echt in beeld zijn wat hen extra kwetsbaar maakt voor ‘de straat’:

“Ze zijn er wel, maar opvoeden gebeurt meer op straat in plaats van thuis. Ook wel afwezige ouders, veel gescheiden gezinnen waarvan de vader of de moeder helemaal niet meer in beeld is of heel erg op afstand is. Mensen moeten hun hoofd boven water houden, hebben geen tijd voor de kinderen, er is geen aandacht. Kleine huizen, dus veel grote gezinnen.”

Een andere professional over de armoede bij kwetsbare gezinnen:

“Dan kom je in een appartementje uit waar het behang niet op de muren zit, daar staat een bank en een bed en een grote televisie en daar zit een heel gezin met acht tot tien kinderen. Ouders die totaal niet machtig zijn, geen werk hebben. Dit is een voedingsbodem voor criminaliteit.”

Hierbij speelt mee dat jongeren door criminele leeftijdsgenoten of familieleden in hun omgeving makkelijk(er) betrokken kunnen raken bij criminaliteit. Dit biedt kwetsbare jongeren wel perspectief, namelijk geld, status en de veiligheid van ergens bij horen.

Kanaleneiland wordt specifiek als een kwetsbare buurt genoemd, met veel armoede en multi-problematiek.

Meldingsbereidheid

In de periode 2022-2024 zijn er 38 MMA-meldingen over drugscriminaliteit in Zuidwest gedaan. Professionals lichten toe dat het gaat over meldingen waarin kentekens van dealers zijn doorgegeven en telefoonnummers waarmee drugs kan worden besteld. In wijken waar veel gehandeld wordt, zoals Kanaleneiland in Zuidwest, is het aantal meldingen minder, benoemt een professional. Volgens deze professional speelt angst voor wraak en wantrouwen in de overheid hierbij een belangrijke rol. Dit wantrouwen wordt met name gezien bij inwoners met een multiculturele achtergrond, geeft de professional aan. De ervaring is dat een deel van de inwoners ook geen vertrouwen in de anonimiteit van MMA heeft. Tot slot komt aan de orde dat het de mores in de wijk is om elkaar niet te verraden bij de overheid.

Uit recent onderzoek naar het melden van drugscriminaliteit door Utrechtse inwoners, blijkt dat de meldingsbereidheid inderdaad laag ligt: 9% van de inwoners uit Zuidwest heeft de laatste waarneming van drugscriminaliteit gemeld (Broekhuizen, 2025). Overigens ligt dit wel op het gemiddelde van andere wijken in Utrecht.

9.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Zuidwest. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Zuidwest zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht neemt Zuidwest een middenpositie in in het aantal politieregistraties van drugscriminaliteit. In Zuidwest waren er 7,6 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 7,1 geregistreerde drugs misdrijven.
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Zuidwest het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs (12 registraties) en handel in harddrugs (10 registraties) (zie de bijlage, tabel 17, pagina 150).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Zuidwest tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien dat het aantal registraties van drugs misdrijven toe is genomen tussen 2023 en 2024 (na een stabiele periode tussen 2021-2023). Dit komt door een toename van bezit van softdrugs en handel in harddrugs (zie de bijlage, tabel 17, pagina 150).
Komen minderjarigen uit Zuidwest als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Er waren in de periode 2021-2024 vier registraties met een minderjarige verdachte: twee voor handel in harddrugs (in 2023), één voor bezit softdrugs (in 2024) en één voor bezit harddrugs (in 2024).
In hoeverre zijn er in Zuidwest MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	In 2024 waren er in Zuidwest 16 MMA-meldingen over drugscriminaliteit. Dit is een relatief hoog aantal in vergelijking tot andere wijken in Utrecht (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron *politie Midden-Nederland*

Algemeen beeld

In algemene zin, is de ervaring van professionals dat drugscriminaliteit volop aanwezig is in Zuidwest, met name in Kanaleneiland, gevolgd door Transwijk.¹⁶⁷ Een professional aan het woord:

“Dat [drugsproblematiek] is echt volledig geïntegreerd in de wijken, is grootschalig en een dagdagelijkse bezigheid van heel veel mensen. We hebben eergisteren een voertuig gecontroleerd. Die persoon gaat er vandoor en in het voertuig treffen we drugs aan. We doen gelijk een doorstap naar de woning. In die woning treffen we echt blokken met heroïne, crack, cocaïne aan, dat daar versneden wordt. En dat is dan in de woningen. Dus je ziet gewoon dat drugs de grootste speler is binnen Zuid en Zuidwest, qua verdienmodel.”

Een andere professional vertelt tevens over de aangetroffen grote hoeveelheden drugs, voor gebruik en opslag in de wijk, die laat zien hoe ernstig de drugscriminaliteit in de wijk is. De aanwezigheid van dealers, handelaren in het tussensegment, opslagplekken voor drugs en criminele samenwerkingsverbanden (waarover zo direct meer) maakt dat de wijk fungeert als

¹⁶⁷ Kanaleneiland grenst aan Hoograven. Deze buurt valt onder de wijk Zuid en kampt volgens een professional met vergelijkbare (drugs)problematiek. In de wijkscan van Zuid komt dit aan bod.

een broedplaats voor drugscriminaliteit. Dit trekt zowel gebruikers aan als jongeren die het criminele pad op willen.

Ter nuancering geeft een professional aan dat drugscriminaliteit niet voor alle bewoners merkbaar en zichtbaar is. Het beeld van deze professional is dat maar een kleine groep zich in de wijk bezig houdt met drugscriminaliteit.

Straathandel (dealen)

Type drugs en betrokken actoren

De belangrijkste drug die in Zuidwest wordt verhandeld is cocaïne. Daarnaast is er een afzetmarkt voor synthetische drugs, zoals MDMA en GHB. Een belangrijke afnemersgroep hiervan zijn de studenten in de stad. GHB wordt vaak zelf gemaakt door gebruikers met psychische problematiek. Onder jongeren worden snus en vapes veel verhandeld en gebruikt, ook op scholen. Hier wordt doorgroei gesignaleerd: jongeren beginnen eerst met de handel in snus en vapes (soms al op de basisschool) en gaan vervolgens handelen in hasj en harddrugs.

Daarnaast is lachgas ook populair onder jongeren. Van lachgas wordt sinds het verbod meer afval gevonden in de wijk. Van een bekende groep van 11 jongeren die risicogedrag vertonen is het vermoeden dat ze Marktplaatsfraude plegen om hun drugsgebruik te financieren. Deze jongeren hebben geen inkomen, maar ze gebruiken wel drugs. De fraude gaat dan om het aanbieden van gestolen goederen of door nepadvertenties te plaatsen. Ook wordt vermoed dat deze groep handelt in snus.

Locaties

Er zijn meerdere parkeerplaatsen in de wijk, vooral op Kanaleneiland, waar auto's staan die drugs verkopen. Eén van deze parkeerplekken wordt 'De Marktplaats' genoemd, omdat je hier ook de auto's kan kopen die er geparkeerd staan. Een professional noemt hangmannen als gebruikersgroep die onder andere rondhangen op deze parkeerplaatsen. Het beeld van de professional is dat deze vooral lachgas, vapes en snus gebruiken.

Dealende vindt tevens in de omgeving van scholen plaats. Een professional vertelt over het dealen bij middelbare scholen:

“Dat gaat dan vooral over mensen die aan komen rijden, dus rond het schoolplein. [...] Ja, die komen dan in de pauze langsrijden. De scholen zitten wel een beetje met handen in het haar wat ze daar dan tegen kunnen doen. Ik zal niet zeggen dat het elke pauze gebeurt, maar ze zeggen wel van we zien regelmatig mensen die niet op school zitten en die dan wel rondhangen en die dan allerlei transacties doen. Dat gebeurt dan niet op het schoolplein uiteraard, maar daarbuiten, in de pauzes.”

Kanaleneiland als zwaartepunt van drugshandel

Kanaleneiland wordt door professionals getypeerd als de belangrijkste locatie voor drugscriminaliteit in de wijk Zuidwest. In deze buurt zitten veel grotere en kleinere (bekende) dealers die zich bezighouden met de tussen- en straathandel. Er zijn veel dealers en drugs is makkelijk (online) te bestellen. Meerdere professionals noemen flyers die worden verspreid:

‘Ik word hier gek van alle flyers. Die worden opgehangen met ‘wat wil je hebben?’. Je kan het hier allemaal krijgen. Die worden opgehangen, die worden verstuurd, bij hele flats worden ze gewoon in de brievenbussen gegooid. Wat je wil hebben, dat kan je krijgen. Bestel maar even, alsof het snoepjes zijn. Daar staat dan een telefoonnummer op, dus dat is heel normaal aan het worden.’

Op andere flyers staat een QR-code waarmee je in een Telegram-chat komt en je bestelling kunt doen.

Rol jongeren

Het gebrek aan perspectief onder kwetsbare jongeren is al eerder aan bod gekomen. Het beeld is dat jongeren op Kanaleneiland nauwelijks geronseld hoeven te worden voor de criminaliteit, maar dat ze zichzelf aanmelden:

“Ze melden zich gewoon zelf aan. Iedereen die wil gewoon geld verdienen en men ziet hier dat jongens rijden met dure auto's, dure klokjes. Dat zijn de voorbeelden voor ze en 'dat wil ik ook dus wat moet ik doen om dat te krijgen?’”

Het maakt deze jongeren daarbij niet zoveel uit welke type criminaliteit ze moeten plegen om geld te verdienen; drugs, oplichtingen, explosieven of plofkraken.

Dealen op jonge leeftijd

De professionals zien dat kinderen al op basisschoolleeftijd het criminele pad opgaan. Als het gaat om aanhoudingen, dan begint het meestal bij leeftijden vanaf 14 jaar. Deze jongeren houden zich met name bezig met straatdealen in de wijk. Een professional over zijn ervaring:

“Die jongens, dat zijn jonge gastjes en die zitten hier gewoon te versnijden om dan zakjes te maken en dan weer te verkopen. Dat zijn die grammetjes die zij verkopen. Dus we hebben het over jongens van een jaar of 12-14 die de straathandel meepakken. En die worden voorzien van de onsjes of die krijgen gewoon voor 10 grammetjes mee en die moeten ze verkopen.”

Het dealen in drugs is voor deze jongeren niet zonder risico. Wanneer ze de drugs zelf zouden versnijden om meer winst te maken, lopen ze het risico om hiervoor gestraft te worden. Ze mogen dan niet meer dealen en riskeren fysiek geweld als afstraffing.

Omvang

De inschatting van een professional is dat het om een groep van tientallen jonge straatdealers gaat in de wijk. In Kanaleneiland is er een groepsaanpak op een jeugdgroep, waarvan van enkele jongeren bekend is dat ze zich bezig houden met dealen. Deze jeugdgroep bestaat uit 11 jongeren uit Kanaleneiland. Sommige van hen hebben broers die zich bezighouden met drugsriminaliteit.

Criminele netwerken en handel

Als het gaat om tussenhandel, dan kennen professionals verschillende voorbeelden van blokken cocaïne die zijn aangetroffen in woningen. Een professional ziet ook doorgroei van straatdealers naar de middelhandel (met name in Kanaleneiland):

“Die gaan van klein naar iets groter. Dus ze werken eigenlijk eerst met grammen, dan gaan ze naar onsjes, dan gaan ze naar kilo's. Die kiloblokken, dat is uiteindelijk waar ze dan groot in kunnen worden. Dan heb je het over een prijs van 22.000 euro per kilo.”

Een professional meent dat in de afgelopen anderhalf jaar zo'n vijf of zes keer drugs is aangetroffen in woningen¹⁶⁸. In garageboxen (die er vrij veel zijn in de wijk) wordt ook wel drugsafval aangetroffen.

Het beeld van een andere professional is dat er meerdere criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) zijn die zich bezighouden met grootschalige drugshandel. In de wijk Kanaleneiland is een netwerk in beeld dat verdacht wordt van de handel in drugs en automatische wapens. Een professional ziet dat er binnen een CSV specialisaties zijn op het gebied van bijvoorbeeld drugs, wapens en explosieven.

Een professional kent meerdere families in Zuidwest waarbinnen meerdere personen of generaties zich bezighouden met (drugs)criminaliteit in de wijk. Het gaat om families met leden

¹⁶⁸ Het gaat om woningen waar vaak ook gebruikt wordt.

die zich bezig houden met verschillende vormen van criminaliteit, niet specifiek alleen met drugscriminaliteit. Bijvoorbeeld een familie die zich bezighoudt met zorgfraude en autocriminaliteit. Vooral om de kinderen die opgroeien in dergelijke gezinnen is zorg:

“Van jong tot oud zitten ze vol in de criminaliteit. Ouders die de taal niet machtig zijn. Die kinderen groeien op in de criminaliteit. Eigenlijk zijn ze niet meer te redden. Als de hele familie erin zit, is dat de voedingsbodem.”

Wanneer de oudere leden van het gezin niet meer in beeld komen (waarschijnlijk om dat ze ‘hogerop’ geklommen zijn), komen de jongste leden van het gezin in beeld bij de politie wegens aanhoudingen. De oudere leden worden lokaal niet meer aangehouden, maar worden wel gezien met grote geldbedragen.

Drugproductie en -afval

Hennepkwekerijen zijn recent niet gevonden in Zuidwest, volgens de professionals. Wel wordt er wel eens drugsafval gevonden. Zo noemt een professional een recente vondst van ongeveer 20 vaten met synthetisch drugsafval in een garagebox. Ook is er twee jaar geleden een ‘flink drugslab’ aangetroffen in Transwijk, zo vertelt een professional. In de periode 2021-2024 is er echter geen politieregistratie van het vervaardigen van harddrugs in Zuidwest, en één registratie van het vervaardigen van softdrugs (in 2024).

9.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

Online criminaliteit

Het beeld van een professional is dat jongeren in Kanaleneiland zich niet alleen bezighouden met dealen, maar ook met andere vormen van criminaliteit. Hij signaleert dat jongeren uit Kanaleneiland zich nu veel bezig houden met online criminaliteit, zoals mensen oplichten met Marktplaatsfraude, webshops die niet leveren, helpdeskfraude, etc. Via Telegram leren jongeren hoe ze dit op kunnen zetten. Andere jongeren worden geronseld om als geldezel te fungeren door hun bankrekening ter beschikking te stellen; dit wordt veel op scholen gesignaleerd.

Plofkraken

De professionals kennen verschillende voorbeelden van plofkrakers uit Zuidwest – specifiek Kanaleneiland – die elders plofkraken plegen. Ze benoemen dat Kanaleneiland een soort van dorp is waarin iedereen elkaar kent. Als vrienden zich met plofkraken bezighouden, dan is de stap om hier ook aan mee te doen klein. Een professional vertelt dat een jongen uit Kanaleneiland die betrokken was bij een plofkraak is omgekomen bij een achtervolging.

Zorgfraude

Een professional ziet in de wijk criminele samenwerkingsverbanden, waaronder families, die zich bezighouden met zowel drugscriminaliteit als zorgfraude:

“Het is allemaal combi. Het is én drugs, én autohandel, én witwassen, én zorgfraudes, allemaal gecombineerd. Iedereen pakt z’n dingetjes en ze proberen overal het geld vandaan te halen.”

Ook werd in Kanaleneiland gezien dat jongeren via Telegram een diploma in de zorg kopen en vervolgens bij een legaal bedrijf gaan werken. Via instructiefilmpjes op YouTube leren ze dan hoe ze bepaalde medische handelingen uit moeten voeren.

Binnen families wordt vooral fraude met persoonsgebonden budgetten gezien in de wijk. De professional legt uit:

“Dat jij een oma hebt en zegt van ‘oma, ik regel het allemaal voor je’. Ze krijgen 10k binnen de familie, dat wordt netjes verdeeld. En ze maken dan spookvacatures, allemaal voor de pgb’s en 15.000 euro komt op deze manier binnen.”

De ervaring is dat hier nauwelijks controle op is.

Dreiging tegen de politie

Het basisteam van de politie heeft te maken (gehad) met dreiging vanuit de wijk. Zo zijn er meerdere medewerkers gevolgd in de wijk en naar huis. Veel medewerkers willen ook niet in de wijk wonen. Ook zijn er voorvallen bekend, zoals een explosie bij een woning bij een politiemedewerker die vermoedelijk werkgerelateerd was. Een professional vertelt over een voorval in Kanaleneiland bij de opnames voor het tv-programma Bureau Utrecht:

“Vorige week waren ze hier in de wijk naar aanleiding van een incident. Dan komen ze met die camera-auto en met die twee collega’s aanrijden, en die worden van alle kanten bekogeld met stenen en alles. Omdat ze die er gewoon niet bij willen hebben. Kanaleneiland is daar wel een bolwerk in. Twee jaar geleden kwamen ze voor een ander programma hier filmen en die kwamen de wijk in en direct werden hun camera’s afgepakt en spullen gestolen.”

Afpersing

Een veelvoorkomend fenomeen in de wijk is volgens een professional de afpersing van jongeren. Jongeren worden om verschillende redenen afgeperst onder dreiging van geweld. Eén van de varianten is jongens die via afpersing verder het drugscircuit in worden getrokken. De voorraad drugs die ze zouden verkopen wordt gestolen (‘geript’), waardoor ze bij dealer voor wie ze werken in de schuld staan. Vervolgens moeten de jongeren deze schuld weer terugverdienen (‘straatboetes’):

“Dat is hier in deze wijken sterk en vervolgens ben je van hen. Je moet meedoen. Doe je niet mee dan slaan ze je in elkaar of doen ze je familie iets aan. Kan je niet aan ontsnappen als kind. Als je niet verkoopt krijg je een pistool tegen je hoofd.”

(Excessief) geweld

Wanneer we kijken naar het aantal geregistreerde incidenten met explosieven, dan heeft Zuidwest in 2024 de meeste incidenten van alle wijken in Utrecht op basis van politie-informatie. Het gaat om negen aanslagen met een explosief en één voorbereiding van een aanslag met een explosief. Ook zijn er in Zuidwest geregistreerde incidenten in relatie tot wapenhandel en in interviews brengen professionals naar voren dat er schietincidenten zijn geweest.

Witwassen

Goudhandels en crypto-automaten in West worden gebruikt door plegers uit, onder andere, Zuidwest om geld wit te wassen (zie wijkscan West, hoofdstuk 2). Crimineel geld van plegers uit de wijk wordt geïnvesteerd in cocaïne en vastgoed in landen als Turkije, Marokko en Dubai, vaak via familierelaties.

Hoofdstuk 10 Wijkscan Leidsche Rijn

In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk Leidsche Rijn. Dit hoofdstuk is met name gebaseerd op interviewinformatie van drie wijkprofessionals¹⁶⁹, cijfermatige populatiegegevens en politieregistraties. De wijkscan heeft gezien de beperkte bronnen het karakter van een quickscan. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- De wijk Leidsche Rijn is een nieuwbouwwijk die zich kenmerkt door een gemengde opzet van huur- en koopwoningen binnen buurten. Tijdens de bouw werd er in onder andere Overvecht en Kanaleneiland ingezet op een renovatie van sociale huurwoningen, hetgeen voor instroom vanuit deze als kwetsbaar geziene wijken naar Leidsche Rijn zorgde. Er is volgens professionals in Leidsche Rijn relatief veel anonimiteit en in Leidsche Rijn woont veel jeugd.
- Aangaande de kwetsbaarheid van de wijk Leidsche Rijn voor drugscriminaliteit komen uit gesprekken met professionals verschillende facetten naar voren:
 - o Goede uitvalswegen naar snelwegen: 'vluchtroutes'.
 - o Achtstalig gemengd wooncomplexen, met deels kwetsbare bewoners (zoals mensen met een beperking en/of drugs- of alcoholproblematiek) en één hostel met verslaafden.
 - o Aanwezigheid van (leden van) criminele families afkomstig uit Overvecht en Kanaleneiland.
 - o Kwetsbare branches in Leidsche Rijn: de autobranche (zoals autogarages), schoonmaakbedrijven, zorgbedrijven, uitzendbureaus en de beautysalons.
 - o Beperkt ervaren politieke aandacht.
- Drugs is heel gemakkelijk te verkrijgen in Leidsche Rijn. Een deal kan gesloten worden via internet. De overdracht kan plaatsvinden op scholen, op parkeerplaatsen waar weinig toezicht is, in winkelcentra is of door aflevering aan huis. Hiernaast zijn er 'overall' straatdealers met verschillende soorten drugs. Hotspots voor dealen zijn de opvanglocaties voor drugsverslaafden.
- Tussen 2021 en 2024 is er sprake van een toename van registraties van drugsmisdrijven (14 naar 43). Dit komt met name door een toename van bezit van softdrugs en harddrugs en van het vervaardigen van softdrugs.
- In Leidsche Rijn wordt volgens een professional (conform de landelijke trend) steeds vaker drugs in woningen aangetroffen. Het gaat dan om verwerkingslocaties en stashlocaties van kleinere hoeveelheden cocaïne. De cocaïne wordt op deze woonlocaties vaak nog versneden.
- Bij jongeren uit Leidsche Rijn valt op dat ze soms al jong betrokken raken bij het verkopen van snus, vapes of sigaretten op school, hetgeen volgens professionals wel als opstap naar drugscriminaliteit wordt gebruikt. Een professional spreekt zijn zorgen uit over de ogenschijnlijke snelle doorgroei die sommige jongeren door lijken te maken. Zij lijken 'vanuit het niets' betrokken te zijn bij een ernstig misdrijf, zoals een explosie of het uithalen van drugs. Dat vindt ook bij jongeren buiten Leidsche Rijn plaats.
- Tussen 2021 en 2023 waren er in Leidsche Rijn geregeld explosies, geplaatste handgranaten, cobra's en schietpartijen, die deels gerelateerd waren aan het criminele circuit en drugs. Dit is in de afgelopen periode minder het geval.
- In de wijk heeft men voornamelijk (over)last van het dealen van drugs.

Leidsche Rijn ligt aan de westkant van Utrecht, ten oosten van Vleuten-De Meern. Deze twee wijken worden geografisch gescheiden van de rest van Utrecht door het Amsterdam Rijnkanaal en de A2. In 2025 wonen er 51.078 inwoners in Leidsche Rijn (bron Utrecht in Cijfers).

¹⁶⁹ Twee gebiedsmanagers veiligheid (Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn) en de wijkagent.

10.1 Kwetsbaarheden

Aangaande de kwetsbaarheid van de wijk Leidsche Rijn voor drugscriminaliteit komen uit gesprekken met professionals verschillende facetten naar voren. Wij spreken deze onderstaand achtereenvolgens toe.

Relatief veel jeugd

In Leidsche Rijn woont (relatief) veel jeugd, zo benoemen professionals. Zij stellen dat in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern (hierna aan de orde) 40% van de jeugd onder de 18 jaar van geheel Utrecht woont. Zij noemen Leidsche Rijn een kinderrijke wijk. Cijfers bevestigen dit beeld: 26% van de inwoners van Leidsche Rijn is tussen de 0 en 17 jaar tegen 19% gemiddeld in Utrecht. In Papendorp zit een internationale middelbare school. Verder zijn er in Leidsche Rijn aanwezig: Academie Tien en het Leidsche Rijn College.

Het toenemende gebruik van lachgas door jongeren wordt ook als kwetsbaarheid van Leidsche Rijn genoemd.¹⁷⁰ Professionals zien dit als opstapje richting zwaardere criminaliteit. Uit politie-informatie blijkt dat er in 2024 in Leidsche Rijn 6 bekeuringen zijn gegeven voor lachgas¹⁷¹ (in 2023 waren dat er nog 14).

Ligging

Leidsche Rijn is omringd door snelwegen, waardoor er goede uitvalswegen zijn voor plegers van drugscriminaliteit. Professionals noemen dit ‘goede vluchtroutes’ voor criminelen.

Weinig sociale cohesie

De wijk Leidsche Rijn is een nieuwbouwwijk, waarvan de ontwikkeling net voor de eeuwwisseling is begonnen. Langerak en Veldhuizen betroffen de eerste wijken van een groot Vinx-project waar ook Vleuten-De Meern bij betrokken is, waarvan de woningen eind 1998 zijn opgeleverd. Hierna volgden Parkwijk, Het Zand en Terwijde. De eerste woningen werden reeds opgeleverd voordat er bijbehorende voorzieningen waren, zoals winkels, scholen en OV. De woningbouw in Leidsche Rijn is nog niet afgerond. Leidsche Rijn kenmerkt zich door een gemengde opzet van huur- en koopwoningen binnen buurten. Aan de ene kant van de straat is er dan sociale huur, aan de andere kant een blok met (prijzige) koopwoningen. In kwetsbare wijken, zoals Overvecht en Kanaleneiland, werd tegelijkertijd met de bouw van Leidsche Rijn ingezet op een renovatie van sociale huurwoningen, waardoor er vanuit deze wijken (ondermeer) verhuisd is richting Leidsche Rijn. Professionals benoemen dat hiermee ‘stadse problematiek’ naar Leidsche Rijn gekomen is, waaronder leden van enkele criminele families. Veel mensen die hier zijn komen wonen, zowel kopers als huurders, hadden deze stadse problematiek niet verwacht, geven professionals aan. Overigens gaat dit ook gepaard met positieve stadse ontwikkelingen, zoals een toename van creativiteit en evenementen. Door de hierboven gestelde mix van huur en koop binnen buurten en doordat de wijk reeds deels was aangebouwd, terwijl voorzieningen nog niet aanwezig waren, is er volgens wijkprofessionals weinig sociale cohesie en samenhang in de buurten. Deze anonimiteit is volgens professionals kwetsbaarheid voor (drugs)criminaliteit.

Hierdoor is bijvoorbeeld het aantal meldingen over (drugs)criminaliteit beperkt, zo ervaren professionals. In 2024 waren er 9 MMA meldingen in Leidsche Rijn betreffende drugscriminaliteit (in 2023: 1 en in 2022: 7). Dit is een gemiddeld aantal meldingen, in vergelijking tot andere Utrechtse wijken. Uit recent onderzoek naar meldingsbereidheid (Broekhuizen, 2025) blijkt dat

¹⁷⁰ Dit is overigens een trend die in heel Utrecht en landelijk plaatsvindt.

¹⁷¹ In Nederland is lachgas sinds 1 januari 2023 verboden. Het staat nu op lijst II van de Opiumwet. Dat betekent dat het verboden is om lachgas te kopen, verkopen, vervoeren of in bezit hebben (uitgezonderd voor professioneel gebruik).

10% van de inwoners van Leidsche Rijn hun waarneming van ondermijnende criminaliteit heeft gemeld (eveneens een middenpositie in vergelijking tot andere wijken).

Armoede

Een professional brengt naar voren dat er in Leidsche Rijn sprake is van armoedeproblematiek. Deze professional geeft aan dat deze problematiek in sommige buurten op het niveau van Noordwest ligt.

Lokale gebruikersmarkt

In geheel Utrecht, waaronder Leidsche Rijn, wordt drugs gebruikt. Eerder – in hoofdstuk 3 (paragraaf 3.6 drugsgebruikers) – is inzicht gegeven in de grote omvang van drugsgebruik in Utrecht. Onderstaand gaan we op één specifieke gebruikersgroep in Leidsche Rijn in: inwoners van gemengde wooncomplexen in Utrecht. Het is interessant deze groep nader te bespreken, vanwege hun kwetsbaarheid, waardoor personen van deze groep ook wel betrokken raken als plegers van drugscriminaliteit.

In Leidsche Rijn bevinden zich een achttal gemengde wooncomplexen die met name in het centrum zijn geplaatst.¹⁷² Hierin wonen zowel mensen die ‘regulier’ huren, als zogenaamde kwetsbare mensen: mensen met een beperking en/of een rugzakje, met drugs- of alcoholproblematiek en statushouders. Hiernaast is er een hostel met verslaafden. Professionals benoemen dat er relatief veel drugs gebruikt wordt door de bewoners van deze panden.

Een professional licht nader toe dat de personen die in dergelijke complexen wonen relatief weinig middelen hebben, hetgeen hun actieradius beperkt (ze hebben geen auto en reizen niet met het OV). Dit betekent dat het aanbod van drugs naar hen toe komt: er dicht bij de panden drugs gedeald wordt. Zo is er één complex waar geregeld wordt waargenomen dat bewoners om de hoek staan te wachten tot de dealer langskomt. De beperkte financiën van de bewoners maken hen ook kwetsbaar voor het maken van schulden, die ze bijvoorbeeld krijgen door hun verslaving. Hen kan dan een tegendienst gevraagd worden, een klusje of het ter beschikking stellen van de woning:

“Maar dat maakt ze ook kwetsbaar voor schulden of zaken, dat ze toch hun spul willen hebben. Dus dat zien we ook wel, dat hun woningen daarvoor gebruikt of eigenlijk misbruikt worden. Van ‘joh luister, je krijgt van mij nu je drugs, maar je moet de volgende keer dubbel betalen’. Dat kunnen ze natuurlijk niet. Dan doe je dat nog twee, drie keer en zeggen ze ‘volgens mij loop je er al drie keer achter. Je kan de rest krijgen, maar dan wil ik dat je dit voor me doet. Ik wil dat je iets opslaat of dat je voor mij gaat handelen’. Dat zien we ook wel.”

De kwetsbare bewoners worden dus wel geronseld en/of onder druk gezet om hun woonplek te gebruiken voor ondermijnende activiteiten, bijvoorbeeld in het huis te dealen of hier drugs te verpakken. Professionals merken op dat garages van deze complexen in Leidsche Rijn gebruikt worden voor het stallen van zeer luxe auto’s die niet lijken te passen bij de type woningen. Ook valt het hen op dat daar grote auto’s op rare tijdstippen langskomen en dan weer weg zijn.

Naast deze acht panden met een (deels) kwetsbare populatie benoemt een professional dat er relatief veel kleine appartementen in hoogbouw zitten, waar ook veel kwetsbare mensen wonen waar ze op dit moment weinig zicht op hebben.

Kwetsbare branches

De volgende kwetsbare branches komen in de interviews in Leidsche Rijn naar voren: de autobranche (zoals autogarages), schoonmaakbedrijven, zorgbedrijven, uitzendbureaus en beautysalons. Het gaat om bedrijven waar: ‘je makkelijk in terecht kan, goed geld kan witwassen

¹⁷² Een professional benoemt dat er naar verwachting nog meer van dergelijke complexen bij gaan komen in de nieuw te bouwen buurten Groenewoud en Papendorp.

en je redelijk anoniem kan blijven.’ Het valt een professional op dat personen die eerst in Leidsche Rijn een zorgbedrijf hadden nu overstappen naar een uitzendbureau. Deze professional merkt ook op dat zorgbedrijven soms in een bedrijfspand zitten waar 2.000 euro huur per maand wordt betaald, waarvan hij zich afvraagt wat daar dan opgeslagen moet worden of wordt. In zijn ogen zijn de zorg- en de autobranche het kwetsbaarst. Dit speelt in de gehele stad, maar ook in Leidsche Rijn, vanwege de aanwezigheid van criminele families die dergelijke constructies gebruiken, zo licht een professional toe. Het valt een professional op dat er veel beautysalons in Leidsche Rijn zijn, waarvan vele aan huis en in schuurtjes zijn gevestigd, waardoor het zicht erop ontbreekt. Bij slechts één beautysalon zijn er signalen van witwassen.

Weinig overheidsaandacht

Tot slot benoemen professionals het als een kwetsbare situatie dat er tot dusverre relatief weinig overheidsaandacht is geweest voor de (toenemende) problematiek in Leidsche Rijn, waardoor er minder toezicht en handhaving plaatsvindt dan in wijken die als kwetsbaar bekend staan, zoals Overvecht en Kanaleneiland. Dit lijkt soms ingegeven door de afstand:

“Je merkt dat het Amsterdam-Rijnkanaal als een echte grens wordt ervaren door mensen, alsof we een aparte gemeente zijn. Het lijkt er af en toe op dat we door de stadspolitiek vergeten worden.”

De ervaring is dat de meeste aandacht naar Kanaleneiland, Overvecht en Hoograven (blijft) gaan.

10.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Leidsche Rijn. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Leidsche Rijn zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht zijn er in Leidsche Rijn relatief veel politieregistraties van drugscriminaliteit. In Leidsche Rijn waren er 11,0 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 8,7 geregistreerde drugsmisdrijven (vergelijkbaar met West en Overvecht).
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Leidsche Rijn het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs: 19 registraties (zie de bijlage, tabel 19, pagina 151).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Leidsche Rijn tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien we dat het aantal registraties van drugsmisdrijven sterk is toegenomen tussen 2021 en 2024 (van 14 naar 43 registraties ¹⁷³). Dit komt door een toename van bezit van softdrugs en harddrugs en van het vervaardigen van softdrugs (zie de bijlage, tabel 19, pagina 151).
Komen minderjarigen uit Leidsche Rijn als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Als we inzoomen op de leeftijdscategorie ‘jongeren onder de 18 jaar’ dan komt er in 2024 één registratie bij de politie naar voren betreffende drugscriminaliteit in Leidsche Rijn: het gaat om bezit van harddrugs. In de periode 2021-2023 waren er nog vier andere registraties.

¹⁷³ En van 4,4 verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners naar 11,0.

In hoeverre zijn er in Leidsche Rijn MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?

In 2024 waren er in Leidsche Rijn 9 MMA-meldingen over drugscriminaliteit. Dit is een gemiddeld aantal anonieme meldingen in vergelijking tot andere wijken in Utrecht (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

Bron: politie Midden-Nederland

Dealen en straathandel

Drugs is gemakkelijk te verkrijgen in Leidsche Rijn. Een deal kan gesloten worden via internet. De overdracht kan plaatsvinden op scholen, op parkeerplaatsen waar weinig toezicht is, in winkelcentra of door aflevering aan huis. Daarnaast zijn er 'overall' straatdealers die met verschillende soorten drugs aanwezig zijn (wiet, hasj, Xtc, cocaïne). Treffend verwoord:

“Het is sneller dan een pakketje laten bezorgen, via Snapchat of Telegram bijvoorbeeld of er is iemand op school die dingen uitdeelt. Ik krijg regelmatig signalen dat er auto's iets uitwisselen. Op elke parkeerplaats waar minder toezicht is gebeurt dit. We hebben ook mensen op fatbikes fietsen, die zo iets door de brievenbus gooien.”

Hotspots voor dealen zijn hiernaast de opvanglocaties voor drugsverslaafden, zoals eerder benoemd. Een professional licht toe dat er bij een locatie twee of drie plekken zijn om de dealer op te wachten en dat is binnen 200-300 meter vanaf die locatie.

Er worden volgens een professional veel meldingen over (een vermoeden van) dealen gedaan. Het is echter vaak niet te bewijzen dat het om dealen gaat. Dit kost volgens de professional veel capaciteit, die er vaak niet voor beschikbaar is. In de politieregistraties komt handel van harddrugs in 2024 8 keer voor en handel in softdrugs 3 keer.

Groothandel/tussenhandel/opslag

In Leidsche Rijn wordt volgens een professional (conform de landelijke trend) steeds vaker drugs in woningen aangetroffen. Het gaat dan om verwerkingslocaties en stashlocaties van kleinere hoeveelheden cocaïne. De cocaïne wordt op deze woonlocaties vaak nog versneden. Het komt als cokeblok aan en door het te versnijden levert de cocaïne meer op. Deze woningen zijn vaak niet direct te linken aan kopstukken uit criminele netwerken.

Hiervoor benoemden we dat de gemengde wooncomplexen in Leidsche Rijn kwetsbaar zijn voor drugscriminaliteit. Professionals geven aan dat er daar ook wel invallen zijn geweest en dat hierbij drugs en wapens zijn aangetroffen. Een voorbeeld is een woning die gebruikt werd voor het verpakken van cocaïne. Het lijkt hier niet te gaan om hele grote hoeveelheden, dus meer om opslag voor tussenhandel dan om groothandel (die eerder in bedrijven wordt aangetroffen).

Uitgelicht: de rol van jongeren

Professionals benoemen dat de bij drugscriminaliteit betrokken jongeren over het algemeen jongeren zijn waar vanuit huis weinig controle op is. Dat kan volgens hen bijvoorbeeld komen door ouders die beperkt bekwaam zijn in opvoeden of doordat er sprake is van een gebroken gezin. Ze kunnen op verschillende manieren in de drugscriminaliteit getrokken worden: bijvoorbeeld door online geronseld worden (dat vindt wel plaats op Snapchat en Instagram), door een vermenging van een oudere met een jongere jeugdgroep, of door een familiale band: 'het jongere broertje van' dat betrokken raakt bij drugscriminaliteit. Een professional benoemt (hieraan gerelateerd) dat criminele netwerken aanwezig zijn in de wijk, met 'tentakels' waarlangs jongeren de drugscriminaliteit in kunnen stromen.

Bij jongeren uit Leidsche Rijn valt op dat ze soms al jong betrokken raken bij het verkopen van snus, vapes of sigaretten op school, zo geven professionals aan. Hiermee kunnen ze snel veel geld verdienen en status genereren. Deze status wordt vervolgens wel gebruikt als opstap naar drugscriminaliteit. Ook het ondernemerschap komt overeen benoemen professionals: bijvoorbeeld het werven van klanten, het werken in de illegaliteit, het netwerk waarin je je

begeeft. Jongeren die betrokken zijn bij het verkopen van snus, vapes of sigaretten worden daarom als kwetsbaar gezien om ook bij drugscriminaliteit betrokken te raken.

“Dan krijg je vanzelf een keer wat aangeboden of een contactje die zegt ‘ik weet wel waar je moet zijn’ of ‘hier kan je nog meer geld verdienen’. (...) Als we het hebben over de straathandel, dat ik die doorgroei nu op deze manier een beetje zie. Best wel hele vergelijkende kenmerken.”

Als het gaat over de criminele carrière van jongeren uit Leidsche Rijn spreekt een professional zijn zorgen uit over de ogenschijnlijke snelle doorgroei die sommige jongeren door lijken te maken. Zij lijken ‘vanuit het niets’ betrokken te zijn bij een ernstig misdrijf, zoals een explosie of het uithalen van drugs. Dit is volgens de professional wezenlijk anders dan de doorgroei zoals deze eerder vaak werd waargenomen, waarbij iemand vanuit een jeugdgroep start met een beetje straathandel en daarvanuit doorgroeit. Het is op dit moment onduidelijk hoe dit versnelde pad werkt. Het is bijvoorbeeld de vraag of het instapdelict direct heel ernstig is, of dat er wel reeds een criminele carrière gaande was, maar deze zich buiten het zicht van de instanties afspeelde. Een passend citaat:

“Soms missen we echt signalen. Een jongere lijkt gewoon wat te hangen, niks bijzonders, en dan ineens blijkt hij uithaler of betrokken bij een explosie. Dat voelt alsof er in één keer enorme stappen zijn gezet.”

10.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

(Excessief) geweld

Professionals benoemen tijdens de interviews dat er eerder een periode is geweest (2021-2023) waarin er in Leidsche Rijn geregeld explosies, geplaatste handgranaten, cobra's en schietpartijen waren, die deels gerelateerd waren aan het criminele circuit en drugs. Dit is echter in de afgelopen periode (half jaar tot een jaar) minder het geval. Wel worden explosieven nu wat vaker ingezet bij relationele problematiek.

Gerelateerd aan (excessief) geweld zien we in 2024 19 registraties die vallen onder de hoofdcategorie wapenhandel in Leidsche Rijn. Deze registraties waren voor bezit vuurwapens (3) en bezig overige wapens (16).

Plofkrakers en uithalers

Hoewel de exacte aantallen plofkrakers en uithalers vanuit Leidsche Rijn onbekend zijn, geven professionals aan dat beide type plegers woonachtig zijn in Leidsche Rijn. Zo benoemt een professional dat er een uithaler uit Leidsche Rijn in Rotterdam is opgepakt en twee (minderjarige) jongens in Antwerpen (al is het nog niet helemaal bekend waarvoor).

“Het vindt zeker plaats door jongeren uit deze wijken [Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn]. Daar hebben de opknapprojecten in Kanaleneiland en Overvecht aan bijgedragen. Waar krijgt iemand een nieuwe huurwoning toegewezen? Dat is bij ons, want bij ons zijn ze gebouwd en nieuw opgeleverd. Daar zie je ook een verplaatsing.”

10.4 Invloed op de wijk

In de wijk heeft men voornamelijk last van het dealen van drugs. Professionals benoemen dat dit geregeld bij de politie wordt gemeld. Hierbij wordt wel opgemerkt dat hangjeugd soms al snel wordt aangezien als dealers. Overlast wordt wel ervaren van het af- en aanrijden van drugsdealers rondom opvanglocaties voor verslaafden dan wel ex-verslaafden.

Aangaande de aanwezigheid van criminele families zullen inwoners in Leidsche Rijn met name opmerken dat er bijvoorbeeld bij een sociale huurwoning een dure auto staat, hetgeen als oneerlijk wordt ervaren. Die onvrede wordt bij sommige inwoners waargenomen:

“Hoe kan dat nou? Waarom wordt dat niet aangepakt, want ik moet mij helemaal de pleuris werken voor een paar euro en zij kunnen dat wel en ze werken niet, ze zijn de hele dag vrij.”

Hoofdstuk 11 Wijkscan Vleuten-De Meern

In dit hoofdstuk zoomen we in op de wijk Vleuten-De Meern. Dit hoofdstuk is gebaseerd op interviewinformatie van drie wijkprofessionals¹⁷⁴, cijfermatige populatiegegevens en politieregistraties en moet in die zin beschouwd worden als een quickscan van deze wijk. We beginnen de wijkscan met een samenvatting van belangrijkste wijkbevindingen in de vorm van een opsomming.

Samenvatting

- Professionals benoemen dat de industriegebieden van Vleuten-De Meern kwetsbaar voor drugscriminaliteit zijn: Oudenrijn en het in ontwikkeling zijnde gebied Overvliet. In beide gebieden zijn criminele activiteiten geconstateerd, die ook met drugs te maken hebben (zoals materialen voor drugsproductie).
- Tussen 2021 en 2024 is er sprake van een toename van registraties van drugsmisdrijven in Vleuten-De Meern (14 naar 60). Dit komt met name door een toename bij de categorie 'bezit van drugs'.
- Dealen vindt plaats in Vleuten-De Meern, maar is volgens professionals niet een groot probleem in deze wijk. Als het gaat om opslag en verwerking wordt in Vleuten-De Meern met name cocaïne gevonden. Drugsafval wordt ook in Vleuten-De Meern aangetroffen: afval van hennepsteelt en (in minder mate) van de productie van synthetische drugs.
- In Vleuten-De Meern waren in 2023 tot medio 2024 wel eens ontploffingen, waarvan de geïnterviewde professionals dachten dat dit drugsgerelateerd was. Inmiddels is er sprake van een afname.
- De drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern heeft volgens professionals met name gevolgen voor de ervaren overlast in deze wijk en voor het veiligheidsgevoel.

Vleuten-De Meern was een zelfstandige gemeente. Sinds 2001 hoort Vleuten-De Meern als 10e wijk bij de gemeente Utrecht. Onder deze wijk vallen verschillende dorpskernen (Vleuten, De Meern, Haarzuilens) en een Vinex-wijk¹⁷⁵ (Vleuterweide). Hiernaast is er een groot buitengebied (Rijnenburg), een recreatiegebied (het groengebied ten westen van Haarzuilens) en industriegebieden (Oudenrijn, aan de oostkant van De Meern en het in ontwikkeling zijnde industriegebied Overvliet).

Als de kern van de wijk wordt het Máximapark gezien, met Vleuten aan de noordwestkant van het park en De Meern aan de zuidkant (Omgevingsvisie Utrecht¹⁷⁶). In 2025 wonen er 51.240 inwoners in Vleuten-De Meern (bron Utrecht in Cijfers).

¹⁷⁴ Twee gebiedsmanagers veiligheid (Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn) en de wijkagent.

¹⁷⁵ Vinexwijken zijn nieuwbouwwijken, gebouwd in de jaren negentig op basis van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (Vinex).

¹⁷⁶ [Beschrijving van de wijk Vleuten-De Meern | gemeente Utrecht](#)

11.1 Kwetsbaarheden

Industriegebieden

Professionals benoemen de industriegebieden van Vleuten-De Meern als kwetsbaar voor drugscriminaliteit. Meer specifiek gaat het over Oudenrijn en het in ontwikkeling zijnde gebied Overvliet. Aangaande de kwetsbaarheid van deze twee gebieden (waarover zo direct meer) wordt door professionals het mogelijke waterbedeffect genoemd vanuit bijvoorbeeld Bedrijventerrein Nieuw Overvecht, waar vanuit de overheid veel aandacht voor is, richting Oudenrijn en Overvliet, waar deze aandacht er minder is.

Oudenrijn betreft het eerste industriegebied waar de geïnterviewde professionals zich zorgen over maken. Het betreft een groot bedrijventerrein met 1.100 bedrijven, waarbij er veel anonimiteit ervaren wordt. Professionals benoemen dat deze anonimiteit komt omdat er veel kleine panden zijn, waar niet naar binnen gekeken kan worden, met kantoren die er boven zitten. Professionals benoemen dat er veel buitenlandse investeerders zijn die daar panden hebben gekocht en deze panden vervolgens onderverhuren en dat er veel wisseling van eigenaren is.

Geregeld worden criminele of malafide activiteiten geconstateerd, zoals illegale bewoning, horeca die er niet mag zitten en middelen om drugs mee te gaan maken. Het valt professionals hiernaast op dat in de nabijgelegen woonwijk de laatste periode (mogelijk) drugsafval is gedumpt¹⁷⁷ en dat er door bewoners aldaar overlast is ervaren van een chemische geur. Tot slot benoemen professionals dat vanuit Oudenrijn snel de snelweg bereikt kan worden (een snelle uitvallocatie).

Overvliet is een bedrijventerrein in ontwikkeling, gelegen tegen de woonwijk Rijnvliet (Leidsche Rijn). Dit terrein is op dit moment voor eenderde in gebruik, maar verschillende professionals uiten reeds hun zorgen. Er zijn materialen voor (hard)drugsproductie gevonden, er komen veel auto's met buitenlands kentekens en een professional benoemt dat 'er misstanden wat betreft drugs zijn aangetroffen'. Dit blijkt ook uit een online artikel van de politie, waarin staat dat de politie naar aanleiding van een strafrechtelijk onderzoek op 27 november, 2024 een bedrijfspand aan de Overvliet in Utrecht bezocht. Hierbij werd een grote hoeveelheid verdovende middelen aangetroffen.¹⁷⁸ Over dit terrein wordt benoemd dat het afgelegen ligt, dat er weinig toezicht en sociale controle is en weinig camera's, hetgeen het terrein interessant maakt voor criminelen. Er zijn veel garageboxen met kantoren erboven – waar niet ingekeken kan worden. Ook valt het een professional op dat er veel bedrijven zich vestigen in Overvliet uit zogenaamde kwetsbare branches, zoals auto(verhuur)bedrijven en schoonmaakbedrijven.

Weinig vertrouwen in de overheid

Professionals benoemen dat in Vleuten-De Meern het vertrouwen in de overheid het laagst van alle wijken in Utrecht is. Dit blijkt uit de inwonersenquête 2023. Van de professionals uit Vleuten-De Meern heeft 29% niet zo veel vertrouwen in de lokale overheid en 10% helemaal geen vertrouwen.¹⁷⁹ Professionals denken dat dit gebrek aan vertrouwen (dat zich overigens ook uit als het gaat om de landelijke overheid), mogelijk komt door het 'opgenomen' worden als gemeente door de gemeente Utrecht en doordat inwoners ervaren dat grootstedelijke vraagstukken bij Vleuten-De Meern worden neergelegd, zoals windmolens en (asiel)opvangcentra. Inwoners hebben daar volgens de wijkprofessionals niet altijd begrip voor en kunnen hierdoor mogelijk het gevoel krijgen dat de grip op hun eigen omgeving kwijtraakt.

¹⁷⁷ Waarvan lege jerrycans een voorbeeld vormen, hoewel niet is vastgesteld dat dit met drugs te maken had (er zijn geen chemicaliën in de jerrycans aangetroffen).

¹⁷⁸ Politie.nl, 2024. 6 december.

¹⁷⁹ [Vertrouwen in overheid | Utrecht Monitor](#)

Armoede

Professionals geven aan dat door de mix van bewoners in Vleuten-De Meern deze wijk er cijfermatig niet uitspringt qua armoede of andere kwetsbaarheden van inwoners. Toch spelen deze problemen wel. Ze worden echter in de zogenaamde totaalcijfers niet goed zichtbaar, omdat er ook bewoners zijn met een relatief hoge sociaal economische positie. In sommige subbuurten is er evenveel armoede als in Noordwest, hetgeen de professionals als een voedingsbodem voor criminaliteit zien.

Relatief veel jeugd

In Vleuten-De Meern woont (relatief) veel jeugd: 26% van de inwoners van Vleuten-De Meern is tussen de 0 en 17 jaar tegen 19% gemiddeld in Utrecht.¹⁸⁰

11.2 Drugscriminaliteit

Geregistreerde drugscriminaliteit

Onderstaand geven we eerst in een tabelvorm weer wat er vanuit registraties bekend is over drugscriminaliteit in de wijk Vleuten-De Meern. Daarna gaan we in op (met name) informatie uit interviews en eerdere onderzoeken.

Hoe verhouden de politieregistraties drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern zich tot de andere wijken in Utrecht?	In vergelijking tot andere wijken in Utrecht zijn er in Vleuten-De Meern relatief veel politieregistraties van drugscriminaliteit. In Vleuten-De Meern waren er 13,7 geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners in 2024 en 11,7 geregistreerde drugsmisdrijven (iets hoger dan West, Overvecht en Leidsche Rijn).
Welke vorm van drugscriminaliteit is in 2024 in Vleuten-De Meern het meest geregistreerd bij de politie?	De meeste registraties waren er in 2024 voor het bezit van softdrugs: 26 registraties (zie de bijlage, tabel 22, pagina 152).
Is er een ontwikkeling in politieregistraties van drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern tussen 2021-2024?	Als we naar de periode van 2021-2024 kijken, dan zien dat het aantal registraties van drugsmisdrijven sterk is toegenomen tussen 2021 en 2024 (van 14 naar 60 registraties ¹⁸¹). Dit komt door een toename van bezit van softdrugs, gevolgd door bezit van harddrugs (zie de bijlage, tabel 22, pagina 152).
Komen minderjarigen uit Vleuten-De Meern als verdachte van drugscriminaliteit naar voren in de periode 2021-2024?	Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar', dan komen er in 2024 geen registraties bij de politie naar voren aangaande drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern. In de periode 2021-2023 waren er wel 8 registraties.
In hoeverre zijn er in Vleuten-De Meern MMA-meldingen over drugscriminaliteit in 2024?	Uit de meldingen bij MMA over drugscriminaliteit blijkt dat het aantal meldingen Vleuten-De Meern gemiddeld is in vergelijking met de andere Utrechtse wijken. In 2024 waren er 10 meldingen (zie tabel 1.5 in hoofdstuk 1, pagina 80).

¹⁸⁰ De enige andere wijk met dit hoge percentage minderjarigen is Leidsche Rijn (met eveneens 26% 0-17-jarigen).

¹⁸¹ En van 6,4 verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners naar 13,7.

Dealen

Lokale gebruikersmarkt

Professionals benoemen dat in wijk Vleuten-De Meern middelengebruik plaatsvindt door jongeren en dan specifiek lachgasgebruik. De Jellinek en andere ketenpartners hebben aangegeven zich zorgen te maken over dit gebruik door jongeren in de middelbare schoolleeftijd. Lachgasgebruik vindt ook plaats door een wat oudere leeftijdscategorie, in auto's en in het recreatiegebied. Hiernaast wordt benoemd dat jongeren snus gebruiken, vaperen, blowen en drinken.

Aangaande lachgas blijkt uit politie-informatie dat er in 2024 in Vleuten-De Meern 24 bekeuringen zijn gegeven (in 2023: 14). In 2024 was het aantal bekeuringen alleen hoger in Overvecht (31).

Dealen

Dealen vindt plaats in Vleuten-De Meern¹⁸², maar is volgens professionals niet een groot probleem in deze wijk en het levert dan ook relatief weinig overlast op.¹⁸³ Het gaat bijvoorbeeld om dealen op parkeerplekken in de recreatiegebieden en het Maximapark. Ook zijn er wel rijdende koeriers die op de hoek van een straat afspreken en na een kort contact weer snel doorrijden. Dealen vindt met name plaats op plekken waar weinig toezicht is en plekken waar veel jeugd is. Bijvoorbeeld een parkeerplaats bij een winkelcentrum, waar veel gehangen en gebruikt wordt. Bij parkeerplaatsen net buiten de woonwijk komen ook jongeren vanuit Maarssen en Kanaleneiland. Het gaat bijvoorbeeld om parkeerplaatsen in de buurt van recreatiegebieden (Haarrijnse Plas, Nedereindse Plas), het Maximapark en bedrijventerreinen (Overvliet, Oudenrijn en de Wetering).

Bij straatdealers worden meestal alleen kleinere hoeveelheden drugs aangetroffen. Een professional beschrijft dat deze dealers meestal niet meer 50 bolletjes meenemen, maar 5, en na de verkoop weer terug rijden naar een opslagpunt.

Hennepsteelt

In Vleuten-De Meern is er sprake van faciliteiten voor hennepsteelt, zo komt uit interviews naar voren. Er is immers een buitengebied met (soms) leegstaande loodsen bij boeren. Gezien deze infrastructuur van het gebied verwachten professionals dat hennepsteelt in Vleuten-De Meern plaatsvindt. Professionals vinden het daarom opmerkelijk dat er (vrijwel) geen hennepplantages worden ontdekt.¹⁸⁴ Zij bemerken dat de meldingsbereidheid laag is (en afgenomen), met name door een gebrek aan vertrouwen in een anonieme melding en de angst om door de melding in de problemen te komen. Ook denken ze dat er weinig hennepplantages ontdekt worden omdat de opsporing moeilijker is geworden vanwege verbeterde technieken (zoals betere isolatie, luchtfilters en het gebruik van LED-verlichting).

Productie synthetische drugs

Een professional vertelt dat in Vleuten-De Meern niet vaak locaties worden aangetroffen waar productie van synthetische drugs plaatsvindt. Een uitzondering vormt een recent afgerond onderzoek waarin goederen zijn gevonden voor de productie van designerdrugs in een

¹⁸² In politieregistraties zien we in 2024: 8 registraties van handel in harddrugs en 7 registraties van handel in softdrugs.

¹⁸³ Alhoewel sommige bewoners hier een ander beeld van hebben. Volgens een professional zijn er namelijk veel meldingen, hoewel het niet altijd duidelijk is of het om dealen gaat. Een melding kan bijvoorbeeld gaan over volwassen mannen die naast elkaar geparkeerd staan en met elkaar praten.

¹⁸⁴ In politieregistraties zien we in 2024 twee registraties van vervaardigen softdrugs (waar feiten rondom hennepsteelt onder vallen).

combinatie van een bedrijfspand en een woning. Een betrokkene omschrijft deze situatie als volgt:

“We hebben grondstoffen en machines voor MDMA aangetroffen. Daarnaast is er een grote hoeveelheid MDMA aangetroffen. De verdachte is tussen de 25 en 30 jaar oud.”

Opslag en verwerking cocaïne

Als het gaat om opslag en verwerking wordt in Vleuten-De Meern met name cocaïne gevonden, benoemen professionals. Zo is recent een cocaïnepers gevonden en een professional geeft aan dat ze (vaker dan in 2020) tientallen kilo's coke aantreffen bij een inval. In Vleuten-De Meern worden de verwerkingslocaties en stashlocaties, opslaglocaties met name in bedrijfspanden aangetroffen. De professional maakt de inschatting: 80% bij bedrijven, 20% in woningen. Ook hier worden de bedrijventerreinen Oudenrijn en Overvliet genoemd.

“Overvliet, daar zie je ook dezelfde subjecten terugkomen, en daar zijn wel grote hoeveelheden drugs aangetroffen, daar heb je veel units die slecht zichtbaar zijn vanaf de buitenkant dus je hebt slecht zicht, kantoortjes boven en veel anonimiteit en in de avond veel activiteit en het ligt afgelegen, dus daar zal je dat eerder aantreffen denk ik dan op BTNO nu.”

Drugsafval

Reeds eerder kwam aan de orde dat er bij de woonwijk gelegen aan bedrijventerrein Oudenrijn wel lege jerrycans met drugsafval worden aangetroffen. Specifieke locaties die in Vleuten-De Meern worden genoemd waar drugsafval is gedumpt: bij de Nedereindse weg richting de recreatieplas en langs de Heijcopperkade (aan de rand van het buitengebied). Een recente dumping was in De Meern op de Meentweg. Het ging om lege vaten, verstopt onder een mat, die toevallig door iemand ontdekt waren. In de wijk Vleuten-De Meern is het relatief makkelijk om ongezien drugsafval te dumpen, zoals net buiten de bebouwde kom. Een professional benoemt dat het vooral gaat om hennepafval, zoals potgrond en (onderdelen van) het afzuigstelsel, zoals koolstoffilters. Synthetisch drugsafval wordt sporadisch aangetroffen. Aangezien de verwerking van cocaïne die in Nederland plaatsvindt heel weinig of geen afval heeft, wordt dat niet aangetroffen, zo vertelt een professional.

11.3 Aan drugs gerelateerde criminaliteit

(Excessief) geweld

In Vleuten-De Meern waren in 2023 tot medio 2024 wel eens ontploffingen, waarvan de geïnterviewde professionals dachten dat dit drugsgerelateerd was. Een voorbeeld van een ontploffing – waarvan de achterliggende motieven onbekend zijn – is de explosie bij een restaurant in Vleuten 24 februari 2024. Sinds midden 2024 vinden dergelijke ontploffingen minder plaats. Een professional noemt dit: opvallend rustig. Uit door de politie aangeleverde informatie blijkt dat er in 2024 in Vleuten-De Meern 6 aanslagen met een explosief zijn geweest (waarmee deze wijk een qua omvang een middenpositie inneemt).

Gerelateerd aan excessief geweld zien we in 2024 13 registraties die vallen onder de hoofdcategorie wapenhandel in Vleuten-De Meern. Deze registraties waren voor bezit vuurwapens (2) en bezig overige wapens (11).

11.4 Invloed op de wijk

De drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern heeft volgens professionals met name gevolgen voor de ervaren overlast in deze wijk en op het veiligheidsgevoel.

Meldingen worden vooral gedaan over dealen en over geluidsoverlast van lachgas (voordat de demper beschikbaar was).

Bijlage Politieregistraties

In deze bijlage gaan we wat nader in op de politieregistraties van de 10 Utrechtse wijken. Dit kan gezien worden als een naslagwerk. De belangrijkste bevindingen staan in de wijkscans benoemd.

West

Tabel 1 laat het aantal bij de politie geregistreerde misdrijven in West zien. In deze tabel is te zien dat het aantal registraties in de periode 2021-2024 gemiddeld 19 per jaar is, met een lage uitschieter van 10 misdrijven in 2022 en een hoge uitschieter in 2024. De meeste geregistreerde misdrijven in 2024 betreffen bezit van softdrugs. Voor drugsproductie (vervaardigen van drugs) zijn in de periode 2021-2024 niet tot nauwelijks registraties. Verder is een toename te zien van bezit softdrugs van 1 in 2021 naar 11 in 2024. De handel in harddrugs betrof in 2021 nog 16 misdrijven, maar is daarna gedaald naar 4-5 per jaar. Een professional licht toe dat deze daling komt, omdat er in de periode 2019-2021 veel politie-inzet is geweest op straathandel in West, maar dat hier daarna niet meer actief op ingezet is (o.a. door personeelstekort en andere prioriteiten). Volgens de professional zijn de aantallen dan ook niet representatief en is de handel en bezit in de praktijk niet minder geworden.

Tabel 1 Registraties misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, West

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	2	3	5	5
Bezit softdrugs (lijst II)	1	0	8	11
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	16	5	4	5
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0	2	2	5
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	1	0	0	1
Totaal	20	10	19	27

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Tabel 2 laat de geregistreerde verdachten van drugscriminaliteit zien die in West wonen. In overeenstemming met tabel 1, zijn dit in 2024 voornamelijk personen die verdacht worden van bezit softdrugs: 4,7 verdachten per 10.000 inwoners. Hier is tevens een toename van te zien ten opzichte van 2021.

Tabel 2 Registraties verdachten¹⁸⁵ drugscriminaliteit 2021-2024 per 10.000 inwoners, West

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0,7	1,0	1,7	1,7
Bezit softdrugs (lijst II)	0,3	0,0	3,8	4,7
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	8,2	2,8	1,4	1,7
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,0	0,3	1,0	2,0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,3	0,0	0,0	0,3
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	9,6	4,2	7,9	10,4

¹⁸⁵ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Er zijn in de periode 2021-2024 vier registraties met een minderjarige verdachte; drie voor handel in harddrugs (in 2021 en 2022) en een voor bezit softdrugs (in 2023).

Noordwest

Tabel 3 geeft de geregistreerde misdrijven van drugscriminaliteit tussen 2021-2024 in Noordwest weer. In 2024 zijn er met name registraties van bezit softdrugs (12). Het valt op dat het aan geregistreerde misdrijven 'handel in harddrugs' is afgenomen tussen 2021-2024 (van 15 naar 5 registraties) en dat bezit softdrugs juist is toegenomen (van 4 naar 12 registraties).

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	2	3	3	2
Bezit softdrugs (lijst II)	4	2	2	12
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	15	7	4	5
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1	1	0	0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	1	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	2	2	1	2
Totaal	25	15	10	21

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Dezelfde ontwikkeling is waar te nemen in onderstaande tabel 4: een toename van verdachten van bezit softdrugs per 10.000 inwoners tussen 2021 en 2024 (van 0,9 naar 4,0 verdachten) en een afname van handel in harddrugs (van 4,5 naar 1,1 verdachten per 10.000 inwoners).

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0,4	0,4	0,7	0,4
Bezit softdrugs (lijst II)	0,9	0,4	0,2	4,0
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	4,5	2,7	1,1	1,1
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,2	0,2	0,0	0,0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,2	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	1,1	0,7	0,2	0,4
Overige drugsdelicten	0,2	0,0	0,0	0,0
Totaal	7,6	4,5	2,2	6,0

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Een betrokken professional benoemt desgevraagd dat er volgens hem geen afname is van handel in harddrugs in Noordwest. Deze afname kan volgens hem te maken hebben met een verandering in registratie. De toename van registraties van bezit softdrugs komt waarschijnlijk doordat lachgas nu ook onder deze categorie valt en hier sterk op gehandhaafd is.

Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komen er in 2024 twee registraties bij de politie naar voren aangaande drugscriminaliteit in Noordwest: 1 bezit softdrugs

¹⁸⁶ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

en 1 handel harddrugs. In de periode 2021-2023 waren er verder nog 1 registratie (in 2022: handel harddrugs).

Overvecht

Tabel 5 geeft de bij de politie geregistreerde drugsmisdrijven weer in Overvecht. De meeste registraties betreffen in 2024 bezit van softdrugs (16 registraties) en handel in harddrugs (12 registraties). Handel in softdrugs en de productie van harddrugs zijn daarentegen nauwelijks geregistreerd. Uit tabel 5 komt naar voren dat de aantallen registraties per jaar en type drugscriminaliteit verschillen. Zo is het vervaardigen van softdrugs met name in 2021 en 2024 geregistreerd en is het bezit van softdrugs in 2024 relatief hoog. Het bezit van harddrugs kent juist relatief veel registraties in 2023.

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	8	3	12	4
Bezit softdrugs (lijst II)	6	0	4	16
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	8	17	16	12
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	5	1	0	0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	1
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	8	1	0	6
Totaal	60	42	54	56

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Vergelijkbaar met de registraties van misdrijven laat onderstaande tabel 6 – over verdachten per 10.000 inwoners – in 2024 de meeste registraties zien van bezit van softdrugs en handel in harddrugs (en het minst van handel softdrugs en productie harddrugs). Er is een fluctuerend beeld in de periode 2021-2024. De toename bij bezit softdrugs komt waarschijnlijk door de toevoeging van lachgas aan deze registratiecategorie per januari 2023.¹⁸⁷

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	2,3	0,9	3,4	1,1
Bezit softdrugs (lijst II)	1,8	0,0	1,1	4,5
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	2,3	4,9	4,6	3,4
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1,5	0,3	0,0	0,0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,3
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	2,3	0,3	0,0	1,7
Overige delicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	10,2	6,4	9,2	11,1

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Als we inzoomen op de leeftijdscategorie ‘jongeren onder de 18 jaar’ dan komen er in 2024 geen registraties bij de politie naar voren aangaande misdrijven drugs in Overvecht. Alleen in 2021 was er een registratie van bezit softdrugs door minderjarigen.

¹⁸⁷ In 2023 zijn er in Overvecht 24 bekeuringen gegeven omtrent lachgas en in 2024 31 bekeuringen (beide aantallen zijn hoger dan in de andere wijken in Utrecht).

¹⁸⁸ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Noordoost

Tabel 7 geeft de bij de politie geregistreerde drugs misdrijven in Noordoost weer. De meeste registraties betreffen in 2024 bezit van softdrugs (6 registraties). De overige vormen zijn vrijwel niet geregistreerd. Uit tabel 7 komt naar voren dat de aantallen registraties per jaar en type drugscriminaliteit verschillen. In totaal valt op dat het aantal registraties in de periode 2022-2024 per jaar hoger ligt dan in 2021.

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0	2	3	0
Bezit softdrugs (lijst II)	2	2	4	6
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	1	1	2	2
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0	0	2	1
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0	2	0	0
Totaal	3	7	11	9

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Vergelijkbaar met tabel 8 zien we dat in totaal er meer registraties van verdachten per 10.000 inwoners zijn tussen 2022 en 2024 dan in 2021. De toename is er vooral bij het bezit van softdrugs.

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0,0	0,8	0,5	0,0
Bezit softdrugs (lijst II)	0,5	0,5	1,2	1,5
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	0,3	0,3	0,5	0,7
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,0	0,0	0,5	0,2
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,0	0,8	0,0	0,0
Overige drugsdelicten	0,3	0,0	0,0	0,0
Totaal	1,0	2,3	2,7	2,5

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komen er in 2024 geen registraties bij de politie naar voren aangaande misdrijven drugs. Alleen in 2023 was er een registratie bij minderjarigen: van bezit softdrugs.

¹⁸⁹ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Oost

Tabel 9 geeft de bij de politie geregistreerde drugsmisdrijven in Oost weer. Het gaat om 7 registraties in 2024 (een redelijk stabiele situatie vanaf 2021).

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	4	1	2	2
Bezit softdrugs (lijst II)	0	0	0	0
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	2	3	3	3
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0	0	0	1
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	1
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0	1	1	0
Totaal	6	5	6	7

Uit tabel 10 komt wel een kleine toename van verdachten van drugscriminaliteit naar voren tussen 2021 en 2024. Maar de aantallen blijven (in relatie tot andere wijken in Utrecht) beperkt.

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	2,2	0,3	1,2	0,6
Bezit softdrugs (lijst II)	0,0	0,0	0,0	0,0
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	0,3	0,9	1,2	1,8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,0	0,0	0,0	0,3
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,6
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,0	0,3	0,6	0,0
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	2,5	1,6	3,0	3,3

In de periode 2021-2024 zij er in Oost geen registraties van vormen van drugscriminaliteit voor minderjarigen.

Binnenstad

Tabel 11 geeft de registraties van misdrijven van drugscriminaliteit tussen 2021-2024 in de wijk Binnenstad weer. Hierin valt op dat het totaal van de registraties van 2021 naar 2024 elk jaar is toegenomen. Dit leidt tot meer dan een verdubbeling van registraties tussen 2021 en 2024. De toename is er vooral bij registraties van bezit harddrugs: van 12 naar 49 registraties en (in iets minder mate) van de handel in harddrugs (van 11 naar 19 registraties).

¹⁹⁰ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Tabel 11 Geregistreeerde misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, Binnenstad

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	12	24	46	49
Bezit softdrugs (lijst II)	10	12	8	13
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	11	19	14	19
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	3	0	0	2
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0	1	0	0
Totaal	36	56	68	83

Een vergelijkbare toename komt naar voren uit het aantal verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners (zie tabel 12). In 2021 waren er 18,9 verdachten per 10.000 inwoners, in 2024 43,9 verdachten per 10.000 inwoners. De toename is het sterkst bij bezit harddrugs (zoals ook bij de toename van registraties van misdrijven).

Tabel 12 Geregistreeerde verdachten¹⁹¹ drugscriminaliteit 2021-2024 per 10.000 inwoners, Binnenstad

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	5,6	12,0	22,2	25,7
Bezit softdrugs (lijst II)	5,6	6,2	4,0	6,4
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	5,1	13,0	9,1	11,4
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	2,6	0,0	0,0	0,5
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,0	0,5	0,0	0,0
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	18,9	31,8	35,3	43,9

Het is aannemelijk dat deze stijging van misdrijven (tabel 11) en verdachten (tabel 12) onder andere te maken heeft met de verhoogde inzet op het tegengaan van de overlast van verslaafden op het Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg. De toename van geregistreeerde incidenten drugshandel in dit gebied wordt door de onderzoekers van Bureau Beke (grotendeels) verklaard door de extra aandacht van polities en boa's.

Tabel 13 Registraties incidenten drugshandel

	Augustus 2019 tot en met juli 2020	Augustus 2020 tot en met juli 2021	Augustus 2021 tot en met juli 2022	Augustus 2023 tot en met juli 2023	Augustus 2023 tot en met juli 2024
Drugshandel	3	2	21	35	79

Bron BVH (tabel 2.2 in Kuppens et al., 2024, pagina 19).

Uit politieregistraties over drugscriminaliteit door jongeren <18 jaar komen in 2024 drie registraties naar voren van bezit harddrugs en vier van bezit softdrugs (zie tabel 14).

¹⁹¹ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Tabel 14 Registraties misdrijven drugscriminaliteit <18 jaar, 2021-2024, Binnenstad

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0	0	1	3
Bezit softdrugs (lijst II)	2	3	3	4
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	0	2	0	0

Bron Politie

Zuid

Tabel 15 geeft de registraties van misdrijven van drugscriminaliteit tussen 2021-2024 in de wijk Zuid weer. Hierin valt op dat het totaal van de registraties tussen 2023 en 2024 is toegenomen. Het gaat om meer dan een verdubbeling van registraties tussen 2023 en 2024 (van 7 naar 20 registraties). De toename is er vooral bij registraties van bezit van softdrugs.

Tabel 15 Registraties misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, Zuid

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	3	0	4	3
Bezit softdrugs (lijst II)	0	1	1	9
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	2	5	1	7
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	2	1	0	0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	2	1	1	1
Totaal	9	8	7	20

Een vergelijkbare toename komt naar voren uit het aantal verdachten van drugscriminaliteit per 10.000 inwoners (zie tabel 16). Verschil is wel dat het aantal registraties van verdachten in 2022 ook al een piek kende.

Tabel 16 Registraties verdachten¹⁹² drugscriminaliteit 2021-2024 per 10.000 inwoners, Zuid

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	1,1	0,0	1,4	1,1
Bezit softdrugs (lijst II)	0,0	0,4	0,4	3,5
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	1,4	6,2	0,0	2,8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1,8	0,4	0,0	0,0
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,7	0,4	0,4	0,4
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	5,0	7,3	2,2	7,7

Uit politieregistraties over drugscriminaliteit door jongeren onder 18 jaar in Zuid komen in 2024 geen registraties naar voren drugscriminaliteit. In 2022 waren er wel 3 registraties: handel harddrugs (2) en handel softdrugs (1).

¹⁹² Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Zuidwest

Als we kijken naar de politieregistraties van drugscriminaliteit, dan is een toename te zien in 2024 ten opzichte van 2021 (van 16 naar 29 registraties per jaar). De meeste politieregistraties gaan over bezit softdrugs, deze zijn toegenomen van 1 in 2021 naar 12 in 2024. Het aantal registraties voor handel in harddrugs komt daarna het meeste voor. Dit aantal lijkt redelijk stabiel te blijven; in 2024 ging het om 10 registraties. Deze registraties zijn volgens professionals niet representatief voor de daadwerkelijke drugscriminaliteit in de wijk.

Tabel 17 Registraties misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, Zuidwest

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	4	1	5	5
Bezit softdrugs (lijst II)	1	3	5	12
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	10	5	12	10
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1	1	0	1
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0	0	0	1
Totaal	16	10	22	29

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Verder zijn er in 2023 23 bekeuringen uitgeschreven voor lachgas-gebruik en in 2024 negen.

Tabel 18 laat het aantal verdachten zien van drugscriminaliteit dat woont in Zuidwest. In 2024 werd 7,6 per 10.000 inwoners verdacht van drugscriminaliteit. In 2021 en 2022 was dit respectievelijk nog 4,4 en 3,3 per 10.000 inwoners. De inwoners worden het meest verdacht van bezit van softdrugs (3,2), gevolgd door handel in harddrugs (2,7).

Tabel 18 Registraties verdachten¹⁹³ drugscriminaliteit 2021-2024 per 10.000 inwoners, Zuidwest

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	1,0	0,3	1,5	1,2
Bezit softdrugs (lijst II)	0,3	0,8	1,3	3,2
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	2,8	2,0	5,5	2,7
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,3	0,3	0,0	0,2
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,0	0,0	0,0	0,2
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	4,4	3,3	8,3	7,6

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Er zijn in de periode 2021 – 2024 vier registraties met een minderjarige verdachte; twee voor handel in harddrugs (in 2023), één voor bezit softdrugs (in 2024) en één voor bezit harddrugs (in 2024).

Leidsche Rijn

In 2024 zijn er in Leidsche Rijn 43 registraties van misdrijven drugscriminaliteit. De meeste registraties betreffen bezit softdrugs (19), op afstand gevolgd door handel harddrugs (8), bezit harddrugs (7) en vervaardigen softdrugs (6). Tussen 2021 en 2024 is het aantal registraties in Leidsche Rijn toegenomen van 14 naar 43. Dit komt door een toename van registraties van bezit

¹⁹³ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

harddrugs (0 naar 7), van bezit softdrugs (9 naar 19) en van vervaardigen van softdrugs (1 naar 6; zie tabel 19).

Tabel 19 Geregistreeerde misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, Leidsche Rijn

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0	0	7	7
Bezit softdrugs (lijst II)	2	2	9	19
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	10	4	6	8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1	4	4	3
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	1	3	0	6
Totaal	14	13	26	43

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Het meest zijn er in Leidsche Rijn verdachten van bezit softdrugs (5,3 per 10.000 inwoners in 2024). En er is een toename van verdachten van bezit softdrugs en vervaardigen van softdrugs tussen 2021 en 2024. Tot slot valt een afname van verdachten van handel harddrugs op in deze periode (zie tabel 20).

Tabel 20 Geregistreeerde verdachten¹⁹⁴ drugscriminaliteit per 10.000 inwoners 2021-2024, Leidsche Rijn

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	1,3	1,4
Bezit softdrugs (lijst II)	0,5	0,7	1,9	5,3
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	3,5	0,9	1,3	1,8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	0,2	1,3	1,7	0,8
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	0,2	0,9	0,0	1,6
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,4	0,0
Totaal	4,4	3,8	6,6	11,0

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Een professional licht toe dat er twee redenen zijn voor de toename van registraties van bezit van softdrugs. Ten eerste dat de bewijslast in het strafrecht van dealen omhoog is gegaan. Niet alleen het hebben van een ‘dealersvoorraad’ (meer dan voor eigen gebruik) is hier nu afdoende voor. Er is nu ook nog bewijs nodig voor het plaatsvinden van een overdacht. Omdat de strafmaat bij een eerste delict weinig verschilt tussen bezit en dealen wordt er dan vaak voor gekozen om te gaan voor ‘bezit’ en niet voor ‘dealen’. Daar hoeft minder onderzoek voor plaats te vinden om dit te bewijzen. Een andere reden is dat lachgas nu onder de categorie softdrugs valt. Daarbij is er al snel sprake van een strafbare hoeveelheid, aldus de professional. Overigens gelden beide niet alleen voor Leidsche Rijn, maar landelijk. Eerder gaven we al aan dat het gebruik van lachgas (relatief) groot is in Leidsche Rijn. Een professional benoemt dat dit veel wordt verhandeld en gebruikt in hoekjes en steegjes in de wijk, waar dit anoniem kan.

Hennepsteelt lijkt minder voor te komen in Leidsche Rijn, volgens professionals zijn hier minder meldingen van. De afname van meldingen kan echter ook komen door vrees voor represailles. Hiernaast noemen professionals dat de opsporing moeilijker is vanwege verbeterde technieken.

¹⁹⁴ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komt er in 2024 één registratie bij de politie naar voren betreffende drugscriminaliteit in Leidsche Rijn: het gaat om bezit van harddrugs. In de periode 2021-2023 waren er nog enkele andere registraties (zie tabel 21).

Tabel 21 Registraties misdrijven drugscriminaliteit <18 jaar, 2021-2024, Vleuten-De Meern

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0	0	0	1
Bezit softdrugs (lijst II)	0	2	0	0
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	1	1	0	0

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Vleuten-De Meern

In 2024 zijn er in Vleuten-De Meern 60 registraties van misdrijven drugscriminaliteit. Het meest is bezit softdrugs geregistreerd (26), gevolgd door bezit harddrugs (16). Tussen 2021 en 2024 is er sprake van een toename van registraties van misdrijven (14 naar 60). Dit komt met name door een toename bij bezit van drugs (harddrugs van 1 naar 16, softdrugs van 3 naar 26; zie tabel 22).

Tabel 22 Geregistreeerde misdrijven drugscriminaliteit 2021-2024, Vleuten-De Meern

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	1	9	6	16
Bezit softdrugs (lijst II)	3	3	18	26
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	5	9	10	8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	4	5	6	7
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0	0	0	1
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	1	1	3	2
Totaal	14	27	43	60

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Bij verdachten zien we een vergelijkbaar beeld: de meeste verdachten zijn er in 2024 van bezit softdrugs (5,9 per 10.000 inwoners), gevolgd door bezit harddrugs (3,3 per 10.000 inwoners). Tussen 2021 en 2024 is er een toename van geregistreeerde verdachten van bezit softdrugs en harddrugs. Opvallend is de afname van verdachten van het vervaardigen van softdrugs in deze periode (zie tabel 23). Een professional benoemt dat de toename van registraties van bezit harddrugs waarschijnlijk komt doordat de politie hier meer op verbaliseerd heeft.

Tabel 23 Geregistreeerde verdachten¹⁹⁵ drugscriminaliteit per 10.000 inwoners 2021-2024, Vleuten-De Meern

	2021	2022	2023	2024
Bezit harddrugs (lijst I)	0,4	2,2	1,6	3,3
Bezit softdrugs (lijst II)	0,6	0,8	3,5	5,9
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	1,6	2,7	2,3	1,8
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	1,2	1,4	1,6	1,8
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	0,0	0,0	0,0	0,2
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	2,4	0,4	0,6	0,8
Overige drugsdelicten	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	6,1	7,5	9,6	13,7

¹⁹⁵ Het is goed om op te merken dat het hierbij niet gaat om vervolgte of veroordeelde personen.

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Als we inzoomen op de leeftijdscategorie 'jongeren onder de 18 jaar' dan komen er in 2024 geen registraties bij de politie naar voren aangaande drugscriminaliteit in Vleuten-De Meern. In de periode 2021-2023 waren er wel enkele registraties:

Tabel @ Geregistreerde misdrijven drugscriminaliteit <18 jaar, 2021-2024, Vleuten-De Meern

	2021	2022	2023	2024
Bezit softdrugs (lijst II)	1	0	0	0
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	2	1	2	0
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	2	0	0	0

Bron Politie eenheid Midden-Nederland

Bijlage Literatuur

Adjiembaks, S.D., Boer, A.H. & Oude Lansink, M.J. (2022) *(On)zichtbare beelden van jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Een meta-analyse van tien deelonderzoeken in de regio Midden-Nederland*. Programma Straatwaarden/ESSA Research.

Algemeen Dagblad. (2023a, 13 april). *Grootschalige controles bij garageboxen in Utrecht om criminaliteit in te dammen*. AD.nl. Geraadpleegd op 8 september 2025, van [Grootschalige controles bij garageboxen in Utrecht om criminaliteit in te dammen | Utrecht | AD.nl](#)

Algemeen Dagblad. (2023b, 24 mei). *Grootschalige actie in Overvecht explosieven in garagebox hadden compleet woonblok kunnen opblazen*. AD.nl. Geraadpleegd op 8 september 2025, van <https://www.ad.nl/utrecht/grootschalige-actie-in-overvecht-explosieven-in-garagebox-hadden-compleet-woonblok-kunnen-opblazen~ae09546f/>

Algemeen Dagblad (2025, 19 juni). *Utrechtse zorgbureaus betrapt op het inzetten van honderden zorgverleners met vervalste diploma's*. AD.nl. Geraadpleegd op 21 oktober 2025, van [Utrechtse zorgbureaus betrapt op het inzetten van honderden zorgverleners met vervalste diploma's | Utrecht | AD.nl](#)

De Boer, H., Ferwerda, H., & Kuppens, J. (2022). *Do or don't Kennissynthese ingroeimechanismen en rekruteringsprocessen van jongeren in de georganiseerde criminaliteit* (Bekereeks). Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Geraadpleegd van https://bureaubeke.nl/wp-content/uploads/2022/03/Download_Bekereeks_Do_or_Dont.pdf

Broekhuizen, J. (2021) *Drugscriminaliteitbeeld Utrecht 2021*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.

Broekhuizen, J. (2024) *Meldingsbereidheid Amsterdamsestraatweg (ASW). De 1-meting*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.

Broekhuizen, J. (2025a) *Meldingsbereidheid Bedrijventerrein Nieuw Overvecht (BTNO). De 1-meting*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.

Broekhuizen, J. (2025b) *Meldingsbereidheid ondermijnende criminaliteit Utrecht*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.

Broekhuizen, J. & Mehlbaum S. (2024) *Kwetsbare jongeren en (drugs)criminaliteit in Tiel*. Amersfoort: Bureau Broekhuizen.

Calderoni, F., Campedelli, G.M., Comunale, T., Marchesi, M.E. en Savona, E.U. (2020). Recruitment into organised criminal groups: A systematic review. In: *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice*, (583), 1-28.

Ferwerda, H. & Bervoets, E. (2019). *Nieuw Overvecht voorbij de cijfers. Een streetwise onderzoek en gefundeerd advies voor de veiligheidsaanpak van een bedrijventerrein in Utrecht*. Arnhem: Beke.

Gemeente Utrecht. (2024, 26 april). *Resultaten grootschalige controle garageboxen*. Gemeente Utrecht. Geraadpleegd op 8 september 2025, van [Resultaten grootschalige controle garageboxen | gemeente Utrecht](#).

Gemeente Utrecht. (2022). *Aanwijzingsbesluit autobranche bedrijventerrein Nieuw Overvecht als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit Geldend van 21-04-2022 t/m 20-04-2025*. Geraadpleegd op 13 oktober 2025, van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR738158>

Gemeente Utrecht. (2025). *Aanwijzingsbesluit autobranche bedrijventerrein Nieuw Overvecht als vergunningplichtige bedrijfsmatige activiteit Geldend van 17-04-2025 t/m 16-04-2028*.

Geraadpleegd op 18 september 2025, van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR738158>

Korf, Luik & De Meijer (2018). [2723A Volledige Tekst tcm28-365539.pdf](#)

Kuppens, J., Van Esseveldt, J. & Ferwerda, H. (2024) *Overlast rondom Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Lepelenburg. Een onderzoek naar harddruggebruikende overlastplegers, aard van de door hen gepleegde overlast en maatregelen daartegen*. Arnhem: Bureau Beke.

Mehlbaum, S. (2021). *Kweekvijver: Startbeeld voor de wijkgerichte aanpak tegen drugsgelateerde ondermijning onder jeugdigen in Arnhem-Oost*. Halfweg: Mehlbaum Onderzoek.

Nabben, T., Boekholt, M. & Bisschop, A. (2025). *Antenne Nederland. Regiomonitor drugs en risicjongeren 2023-2024*. Hogeschool van Amsterdam. Geraadpleegd, van [Antenne-Nederland-2023-2024.pdf](#)

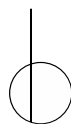
Politie.nl (2024. 6 december). *Verdovende middelen aangetroffen in bedrijfspand Overvliet*. Geraadpleegd van [Verdovende middelen aangetroffen in bedrijfspand Overvliet | politie.nl](#)

Politie.nl (2025. 4 juli). *Geld en crypto aangetroffen bij onderzoek naar juwelier Kanaalstraat*. Geraadpleegd van [Geld en crypto aangetroffen bij onderzoek naar juwelier Kanaalstraat | politie.nl](#)

Van de Weijer, S., & Spapens, T. (2019). Intergenerationele overdracht en criminele families: introductie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 61(2), 119-131.

Van Wijk, A., Esseveld, J., Broekhuizen, J., & Bervoets, E. (2021). *Jongeren en georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag Een onderzoek naar aard, omvang, voedingsbodems en preventie*. Arnhem: Bureau Beke.

Verbunt, S., Dillingh, R., & de Vos, C. (2023). *Bredewelvaartseffecten van onderwijs*. Centraal Planbureau. <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Publicatie-Bredewelvaartseffecten-van-onderwijs.pdf>

bureaubroekhuizen

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Bureau Broekhuizen.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt
vermeld.